

דקת דומיה

דוח כספי. סיכום ושיקוף של רצף עשייה לתמונה חדה העומדת למבחן הציבור.

אך הפעם, בין רצף העשייה לדיווח, רעדו אמות הסיפים. רוח הסיכום והדיוק הם על רקע מה שלא ניתן לסכם או לדייק בסערת הכאב, האבל והתהייה.

על כן חשבנו לפתוח את הדוח הזה באמירות אחרות. בחיבוק חם ואוהב לכל כוחות הביטחון והלוחמים בכל הגזרות. בהרכנת ראש בפני חללי צה"ל וכוחות הביטחון ומשפחותיהם. בהבעת צער עמוק לסבלן וכאבן של משפחות הנרצחים. בריכוז כל אנרגיה אפשרית שבתוכנו למען החלמה מהירה של כל הפצועים, ובתפילה מתמשכת לחזרתם של כל החטופים, השבויים והנעדרים לחיקנו.

עת להיות אנחנו. עם עתיק, מושרש, מאוחד, מואר על ידי יכולת להבחין מחדש בין ציווי חיים לפירוד לא מחויב.

אכן, דקת דומיה רועשת, עוטפת ומשרטטת קווים של תקווה.

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 בספטמבר 2023

Q3

דוח מונגש

תוכן העניינים

ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים 207

213	5. ממשל תאגידי
214	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגידי הבנקאי ואופן ניהולם
237	7. נספחים
248	מילון מונחים
250	אינדקס

7

א. דוח הדירקטוריון וההנהלה

13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
18	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
48	3. סקירת הסיכונים
75	4. מדיניות ואומדנים חשובונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

76 ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

79 ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2023

83	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
92	ביאורים לדוחות הכספיים

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

Q3

תוכן העניינים

48	3. סקירת הסיכונים	13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
48	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם	13	1.1. מידע צופה פני עתיד
48	3.2. סיכון אשראי	13	1.2. מידע כספי תמציתי
70	3.3. סיכון שוק	16	1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
72	3.4. סיכון נזילות ומימון	16	1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
73	3.5. סיכון תפעולי	18	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
73	3.6. סיכון ציות	18	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
74	3.7. סיכונים אחרים	24	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר
74	3.8. חומרת גורמי הסיכון	24	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
75	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים	33	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
75	4.1. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים	43	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
75	4.2. בקרות ונהלים	47	2.6. חברות עיקריות
		47	

רשימת הטבלאות

14	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים
19	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין
24	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
26	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
28	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
29	טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
31	טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות
32	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
33	טבלה 2-8: רווח כולל
33	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
34	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
35	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
35	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
36	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
37	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
37	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
37	טבלה 2-16: מידע נוסף על פיקדונות הציבור
38	טבלה 2-17: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק
38	טבלה 2-18: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
39	טבלה 2-19: מכשירים נגזרים
39	טבלה 2-20: פרטים בדבר דיבינד ששולם
41	טבלה 2-21: חישוב יחס הלימות ההון
42	טבלה 2-22: יחס מינוף
43	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
49	טבלה 3-1: פרטים בדבר חובות ששונות תנאיהם
50	טבלה 3-2: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
51	טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר
52	טבלה 3-4: מדדי סיכון אשראי
53	טבלה 3-5: סיכון אשראי לפי ענפי משק
56	טבלה 3-6: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים של הלקוחות
57	טבלה 3-7: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל
58	טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
61	טבלה 3-9: חשיפות עיקריות למדינות זרות
62	טבלה 3-10: חשיפת קבוצת הבנק למסדות פיננסיים זרים
63	טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
63	טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
64	טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
64	טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים

65	טבלה 3-15: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
66	טבלה 3-16: יתרת האשראי לאנשים פרטיים
66	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
67	טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
67	טבלה 3-19: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
68	טבלה 3-20: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
69	טבלה 3-21: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
70	טבלה 3-22: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
70	טבלה 3-23: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
71	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
71	טבלה 3-25: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
72	טבלה 3-26: יחס כיסוי הנזילות (LCR)
72	טבלה 3-27: יחס מימון יציב, נטו (NSFR)
74	טבלה 3-28: טבלת חומרת גורמי הסיכון

רשימת התרשימים

13	תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2023 ולתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023
20	תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתית, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות
27	תרשים 2-2: רווח מימוני נטו
34	תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2023
38	תרשים 2-4: התפתחות תמהיל פיקדונות הציבור

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

ביום שבת, ה-7 באוקטובר 2023, פתח חמאס במתקפת טרור על מדינת ישראל, במסגרתה רצח והרג כ-1,200 אזרחים וחיילים וחסף מעל 200. מדינת ישראל הכריזה על פרוץ מלחמת חרבות ברזל (להלן: המלחמה) וגיוס גדול של יותר מ-300 אלף חיילי מילואים. המלחמה גרמה, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי. קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה ובהתאם על מידת השפעתה על תחומי המשק השונים. הממשלה מגבשת מתווים לתמיכה באוכלוסיות ובמגזרים שנפגעים מן המלחמה והמערכת הבנקאית ובתוכה גם הבנק מציע ללקוחותיו מתווי הקלות להתמודדות עם השלכות המלחמה.

לפרטים נוספים בדבר השפעות המלחמה על הבנק ולקוחותיו ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) להלן. בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 15 בנובמבר 2023, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, ליום 30 בספטמבר 2023.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנקללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, המצב הביטחוני בישראל, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בדיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.2 מידע כספי תמציתי

תרשים 1-1: נתונים ומדדים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2023 ולתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023

רווח ותשואה התפתחות	רווחיות	איכות האשראי	גידול באשראי	הון
<p>15.9% 15.3% 17.0% 15.8% 13.4%</p> <p>1,785 1,750 2,008 1,922 1,669</p>	<p>15.4%</p> <p>Q3-23: 13.4%</p> <p>תשואה להון</p>	<p>0.97%</p> <p>NPL*</p>	<p>7.9%</p> <p>Q3-23: 1.1%</p> <p>אשראי עסקי ומסחרי</p>	<p>11.53%</p> <p>יחס הון עצמי רובד 1</p>
	<p>5,599</p> <p>Q3-23: 1,669</p> <p>רווח נקי</p>	<p>1.86%</p> <p>יחס כיסוי כולל**</p>	<p>2.1%</p> <p>Q3-23: 0.8%</p> <p>אשראי לדיור</p>	<p>50,252</p> <p>הון עצמי</p>

* אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית מתוך יתרה רשומה של אשראי לציבור.
 ** סך ההפרשה להפסדי אשראי (כולל בגין יתרות חוץ מאזניות) מתוך יתרה רשומה של האשראי לציבור.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים

2022				2023			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
2,716	3,187	3,636	3,928	4,037	4,295	4,006	הכנסות ריבית, נטו
148	(19)	115	337	340	414	203	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
2,864	3,168	3,751	4,265	4,377	4,709	4,209	רווח מימוני, נטו
(600)	91	45	430	185	579	662	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
984	920	1,002	966	982	1,016	1,089	עמלות והכנסות אחרות
1,958	1,996	1,972	2,046	2,094	2,181	2,059	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,490	2,001	2,736	2,755	3,080	2,965	2,577	רווח לפני מסים
1,654	1,343	1,785	1,750	2,008	1,922	1,669	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
15.6%	12.3%	15.9%	15.3%	17.0%	15.8%	13.4%	תשואת הרווח הנקי (באחוזים)

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום
31.12.2022	30.09.2022	30.09.2023	30.09.2022	30.09.2023	30.09.2023

מדדי ביצוע עיקריים					
14.8%	14.6%	15.4%	15.9%	13.4%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
1.01%	1.00%	1.12%	1.10%	1.00%	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
2.78%	2.64%	3.27%	2.93%	3.16%	יחס הכנסות ⁽²⁾ לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
2.09%	1.99%	2.46%	2.24%	2.39%	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
0.57%	0.58%	0.59%	0.61%	0.62%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
44.5%	46.7%	38.7%	41.5%	38.9%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות
2.35%	2.24%	2.74%	2.58%	2.65%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽³⁾⁽¹⁾
122%	126%	124%	126%	124%	יחס כיסוי נזילות (LCR)
130%	127%	125%	127%	125%	יחס מימון יציב נטו (NSFR) ⁽⁴⁾

ליום			
31.12.2022	30.09.2022	30.09.2023	
11.25%	11.10%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁵⁾
14.70%	14.34%	14.70%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁵⁾
6.34%	6.18%	6.77%	יחס מינוף ⁽⁵⁾

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) סך-כל ההכנסות - הכנסות ריבית נטו והכנסות שאינן מריבית.
- (3) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, הוצאות וברוח כולל אחר להלן) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינן נושאות ריבית.
- (4) למידע נוסף, ראה פרק סיכון נזילות ומימון להלן.
- (5) למידע נוסף, ראה פרק הון, הלימות הון ומינוף להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	31.12.2022	30.09.2022	30.09.2023	30.09.2022	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.64%	1.56%	1.86%	1.56%	1.86%	שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור
1.40%	1.34%	1.63%	1.34%	1.63%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך האשראי לציבור
0.89%	0.80%	1.02%	0.80%	1.02%	שיעור אשראי לציבור לא צובר או בפגור של 90 יום או יותר מתוך האשראי לציבור
(0.03%)	(0.03%)	0.08%	(0.03%)	0.10%	שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור
(0.02%)	(0.18%)	0.47%	0.05%	0.66%	שיעור הוצאות (הכנסות) להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מתוך אשראי ממוצע לציבור
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
6,532	4,782	5,599	1,785	1,669	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
13,467	9,539	12,338	3,636	4,006	הכנסות ריבית, נטו
14,048	9,783	13,295	3,751	4,209	רווח מימוני, נטו**
4,453	3,150	4,044	1,117	1,292	הכנסות שאינן מריבית
3,705	2,776	2,967	984	1,038	מזה - עמלות
17,920	12,689	16,382	4,753	5,298	סך הכנסות
(34)	(464)	1,426	45	662	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,972	5,926	6,334	1,972	2,059	הוצאות תפעוליות ואחרות
4,387	3,305	3,555	1,076	1,136	מזה - משכורות והוצאות נילות
נתונים נוספים					
4.89	3.58	4.19	1.34	1.25	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של הבנק - בסיסי (בש"ח) *
1.10	0.70	1.43	0.40	0.25	סך-הכל דיבידנד למניה (בש"ח) ⁽¹⁾

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

** רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

(1) על-פי דיבידנד שהוכרז במועד אישור הדוחות לתקופה הרלוונטית.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן של קבוצת בנק הפועלים (המשך)

ליום			
31.12.2022	30.09.2022	30.09.2023	
במיליוני ש"ח			
			נתונים עיקריים מהמאזן
665,353	658,336	675,988	סך-הכל נכסים
133,424	145,423	92,131	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים
107,400	90,078	136,810	ניירות-ערך
388,727	381,582	404,371	אשראי לציבור, נטו
6,487	6,723	7,042	סיכון אשראי בעייתי, נטו
3,444	3,033	3,984	אשראי לציבור שלא צובר הכנסות ריבית (NPL)
618,850	613,267	625,736	סך-הכל התחייבויות
532,588	527,699	532,756	מזה - פיקדונות הציבור
8,696	9,779	8,953	פיקדונות מבנקים
26,866	26,263	23,810	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
46,502	45,068	50,252	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
			נתונים נוספים
31.7	30.3	34.1	מחיר מניה לטוף תקופה (בש"ח)

1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואומד את המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי, וסיכון סביבתי. בתאריך ה-7 לאוקטובר 2023 פרצה מלחמת חרבות ברזל. למידע נוסף על הסיכונים ככלל ועל פוטנציאל השפעות המלחמה ראה [פרק סיכונים מובילים ומתפתחים](#), [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) ו[פרק סקירת הסיכונים](#) להלן [והדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר 2023](#).

1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2022, אישרו הנהלת ודירקטוריון הבנק תכנית אסטרטגית רב-שנתית - 'פועלים 2026', לשנים 2023 עד 2026, אשר מטרתה לחזק את מעמדו של בנק הפועלים כבנק מוביל בישראל. עקרונות התכנית תומכים בהמשך צמיחה אחראית, שימור עמדת המובילות של הבנק וקפיצת מדרגה בשירות ללקוחות. התכנית ממוקדת בביצועים, ערך ללקוח, מיצוי מיטבי של תשתיות ומשאבים ופיתוח חדשנות מبدלת ומשפיעה. נכון למועד כתיבת הדוח, ישראל נמצאת במצב מלחמה. הואיל ואין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה וכל שכן את השפעותיה לטווח הארוך, הפוטנציאל לשינויים עתידיים בהנחות העבודה ייבחן באופן שוטף. נכון לעת הזו, עקרונות ויעדי התכנית האסטרטגית נותרים בעינם. התכנית האסטרטגית 'פועלים 2026' מהווה המשך ליישום המוצלח של אסטרטגיית הצמיחה בפעילות הליבה בשנים 2021-2022, המתבטאת בשיפור מהותי בתוצאות העסקיות של הבנק ובמומנטום העסקי המשמעותי. בתהליך גיבוש התכנית נבחנו השינויים והמגמות בכלכלה הגלובלית והישראלית, מהלכי הרגולציה ומגמות בסביבה התחרותית. כמו-כן, ניתנה תשומת לב לשינויי המגמה בהתנהגות הצרכנים בצריכת שירותים פיננסיים בערוצים ישירים. בנוסף, נלקחו בחשבון תרחישים עתידיים לענף הבנקאות כפי שפורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018, אשר עודם רלוונטיים כיום. בבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקים קטנים), קיימת סבירות להתממשות מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר", בו יבזרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. בבנקאות העסקית והמסחרית, קיימת סבירות להתממשות תרחיש "הבנק המשופר", לאור תהליך מקיף של מודרניזציה, אוטומציה ודיגיטציה שעוברים הבנקים המסורתיים כיום.

'פועלים 2026', מגדירה את עמודי התווך האסטרטגיים ואת צירי השינוי הנדרשים בכדי להשיג צמיחה בת קיימא, וכוללת מגוון יוזמות עסקיות בכלל תחומי הפעילות של הבנק. התכנית ממוקדת במספר נדבכים, אשר השגת המטרות האסטרטגיות באמצעותן, תהווה את הבסיס להמשך צמיחה אחראית, בין היתר בזכות המיקוד בסגמנטי לקוחות מובילים של הבנק, בפעילות הבנקאות הקמעונאית, הבנקאות העסקית ושוק ההון, תוך שיפור משמעותי בשירות ללקוחות.

התכנית האסטרטגית של הבנק גובשה בראי החזון שאימץ הבנק - "מחויבים לצמיחה באמצעות בנקאות משפיעה, מתחדשת והוגנת ללקוחותינו" אשר הינו בהלימה לערכים סביבתיים חברתיים ואתיים (ESG) כפי שמקדם הבנק לאורך השנים.

האסטרטגיה העסקית של הבנק מבוססת על מספר צירים מרכזיים:

א. חיזוק המובילות של בנק הפועלים בבנקאות הליבה

התכנית האסטרטגית שמה למטרה למנף ולחזק את מובילותו של בנק הפועלים כבנק אוניברסלי בישראל במוצרי הליבה הבנקאיים, ללקוחות קמעונאיים, עסקיים ושוק ההון. עבור הלקוחות הקמעונאיים התכנית שמה דגש על המשך שיפור השירות וערוצי התקשורת עם הלקוח, בתפיסת Digital First, ועל מיקוד בסגמנטי לקוחות מובילים, ובהם לקוחות הבנקאות הפרטית והעסקיים הקטנים. בנוסף, הבנק ימשיך לפעול למינוף פריסת הרשת הסניפית והתאמתה התפעולית לטובת מיקוד ביעוץ ומכירת מוצרים ושירותים מורכבים. במסגרת המהלך, בוחן הבנק את עדכון מודל ההפעלה הקמעונאי, כאשר בעזרת השינוי ייהנו כלל הלקוחות מזמינות דיגיטלית מלאה ומחוייט שירות רציפה על פני הערוצים (דיגיטל, תקשורת כתובה, שירות טלפוני ופיסי). עבור הלקוחות העסקיים, הבנק ממשיך ומחזק את מובילותו בתחום התשתיות, הסינדיקציה, נדל"ן ופעילות שוק ההון, וכן ממשיך לפעול לחיזוק הצמיחה במגזר ההיי-טק ולקידום מוצרים מתחום ה-ESG.

עבור כלל הלקוחות, חיזוק מובילות הבנק מושג בין היתר באמצעות מינוף בסיס הלקוחות הרחב ליישומי דאטה מתקדמים, ופיתוח כלים דיגיטליים לשיפור השירות וניהול תיק הלקוח.

ב. מיצוי משאבים והגברת הפריון

נדבר זה עוסק במספר עולמות תוכן, בהם משאבים פיננסיים, טכנולוגיים והון אנושי, לצד ייעול תהליכים עסקיים ותפעוליים. בעולם המשאבים הפיננסיים, הבנק ממשיך בביצוע מהלכים רוחביים בתחום יעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות (ALM) והגברת היעילות בצריכת נכסי סיכון (RWA), על-ידי יישום ושימוש ב Best Practices גלובליים וביצוע מהלכי עומק בשיתוף כלל חטיבות הבנק. בתחום המשאבים הטכנולוגיים הבנק משקיע משאבים מהותיים בפרויקט מודרניזציה של תשתיות מערכות הליבה, אשר מהווה חלק מרכזי בהפיכת הבנק למתקדם וחדשני. הבנק פועל לייחד משאבים לפיתוח טכנולוגיה בעלת ערך ללקוחות הבנק, תוך השקעה מתמדת בתשתיות תומכות, דיגיטציה ואוטומציה תוך שמירה על יציבות והמשכיות עסקית.

כמו-כן, הבנק פועל לפישוט וייעול אינטראקציות תהליכיות פנימיות בתוך הארגון. במסגרת זו, הוקמה החטיבה לשירותים בנקאיים, על מנת לקצר תהליכים ולשפר את השירות והתפעול בתוך הבנק, זאת תוך הטמעת תרבות ארגונית מאמצת שינויים והמשך השקעה בהון האנושי ומינוף וחיזוק יכולותיו. כמנוע צמיחה נוסף, מאיץ הבנק הטמעת מתודולוגיות Agile והפעלת הכוח והמשאב האנושי במודל Tribes, מהלך אשר הבנק מוביל בו בזירה העסקית ויביא לשילובם ההדוק של הגורמים הטכנולוגיים והגורמים העסקיים לטובת שיפור וקיצור ה-TTM (Time to Market) והשלמת התוצר (Delivery) כיתרון תחרותי. אלו יאפשרו השקעה מהירה של מוצרים, גיוון שירותים ופיתוח הצעות ערך חדשניות ללקוחות הבנק, בדומה לבנקים מובילים בעולם. בהתאם לכך, בתחילת השנה אישר דירקטוריון הבנק את הקמתם של שלושה Tribes נוספים הפועלים לפי מתודולוגיות Agile. שיטת העבודה האג'ילית מהווה חלק מיעדי התכנית האסטרטגית של הבנק ויתרון תחרותי בתוצר.

ג. חדשנות מובדלת ומשפיעה

כתמיכה באסטרטגיה, הבנק ימשיך לאתר הזדמנויות ולפתח יוזמות חדשניות התומכות ביעדים העסקיים ובלקוחות במיקוד. הבנק יפעל לגיבוש הצעות ערך ייחודיות ומבדלות לתעשייה, תוך מיצוי פוטנציאל הבנקאות הפתוחה לביסוס הבנקאות העתידית, איתור ושילוב טכנולוגיות ופתרונות של צדדים שלישיים מהאקו-סיסטם בישראל ובעולם, לטובת, בין היתר, ייעול תהליכים תפעוליים ושיפור השירות ללקוחותיו. אפליקציית bit, בה פעילים כיום כ-3 מיליון משתמשים מקרב לקוחות כל הבנקים, ממשיכה להוות בסיס לפיתוח מוצרים בנקאיים חדשים, תוך המשך הרחבת תחומי הפעילות של bit בעולמות התשלומים וגיבוש הצעות ערך חדשניות וייחודיות.

האסטרטגיה ותכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט בפרק זה בכל הקשור בתכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שהנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס לריבית המשתנה בעולם ובישראל, השינוי באינפלציה, למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור כאמור, ולשינויים הרגולטוריים והמגבלות החלות על הבנק במסגרתן.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

הכלכלה הישראלית צברה איתנות פיננסית לאורך השנים שהתבטאה בשורה של פרמטרים כמו חוב ציבורי נמוך, עודפים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ויתרות מטבע-חוץ גבוהות. כל אלו עומדים עתה לימינה של כלכלת המדינה, והם גם צפויים למתן את השפעות המלחמה על המערכת הפיננסית בכלל ועל הבנקים בפרט.

ברבעון השלישי של השנה, טרם מלחמת חרבות ברזל, ניכרה זה מכבר האטה מסוימת בצמיחת המשק. האינפלציה ועלויות הריבית פגעו בכוח הקנייה של משקי הבית, אף ששוק העבודה נותר הדוק, והשכר הממוצע המשיך לעלות. אינדיקטורים כלכליים כמו הפדיון בענפי הכלכלה הצביעו על התמתנות של הצריכה הפרטית. היקף ההשקעות בחברות היי-טק נותר נמוך משמעותית לעומת שנים קודמות, וגם בענף הנדל"ן נרשמה כמות נמוכה של עסקאות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות. נתוני הצמיחה לרבעון זה טרם פורסמו, אך אנו מעריכים על סמך האינדיקטורים שפורסמו עד כה, שהצמיחה הייתה חיובית טרם המלחמה.

עם פרוץ המלחמה התמונה הכלכלית השתנתה כמובן מקצה לקצה. האבל הכבד, ירי הטילים שהגיע עד למרכז הארץ, פינוי יישובים בדרום הארץ וצפונה, גיוס המילואים הנרחב והשבתת מערכת החינוך, כל אלו הביאו לשיבושים בפעילות הכלכלית. פעילות המסחר הושבתה בחלקה, ונתונים ראשוניים לרכישות בכרטיסי אשראי מציגים ירידה חדה בצריכה. ניתן להעריך שהפגיעה החדה שאפיינה את השבועות הראשונים של המלחמה תתמתן לאורך זמן. חשוב לציין שחרף השיבושים בייצור אין מחסור במזון או כל ציוד אחר ברשתות השיווק.

בדומה לתקופת הקורונה הממשלה גיבשה תכניות סיוע למגזר העסקים ולמשקי הבית.

הבנק מעריך שבנסיונות אלו סביר שתיראה פגיעה קצרת טווח חמורה בפעילות הכלכלית. אין בידי הבנק להעריך את הימשכות המלחמה, אך סביר להניח שההתאוששות ממנה לא תהיה מהירה, זאת נוכח המשאבים הגדולים שמופנים בעת הזו למערכת הביטחון ולסיוע לאוכלוסייה. עוצמת ההשפעה בטווח המיידי וההתאוששות שלאחר המלחמה תלויים במישיכה ובהיקפה. האיתנות הפיננסית הגבוהה של המשק יצרה מעין חומת אש שבלמה מהמשבר הריאלי לזלוג לשווקים הפיננסיים, והשפעות הלחימה עליהם לעת הזו מתוננות יחסית, כפי שנתאר בהמשך.

התפתחויות בכלכלה העולמית

המלחמה בישראל מגבירה את המתוחות בין גושים בעולם, ומספר גופים הזהירו שהאירועים בישראל עשויים להוות טריגר להתפרצות עימותים נוספים בעולם, כולל עלייה בהסתברות למלחמה גלובלית. מספר מדינות העלו את רמת הכוננות מחשש לאירועי טרור, וארצות-הברית ובריטניה כבר שלחו כוחות הגנה למזרח התיכון.

הפעילות הכלכלית בעולם בחודשים האחרונים בעלת שונות גבוהה בין האזורים השונים. בעוד הכלכלה בארצות-הברית מוסיפה להפתיע לחיוב עם התרחבות הצריכה הפרטית, למרות השחיקה המתמשכת בכוח הקנייה של משקי הבית, באירופה כבר ניכרים סימני מיתון. כלכלת ארצות-הברית צמחה ברבעון השלישי של השנה בשיעור גבוה של 4.9%, לעומת הרבעון הקודם, במונחים שנתיים, זאת בהמשך לצמיחה בשיעור שנתי של כ-2.1% בשני הרבעונים הראשונים של השנה, ואילו בגוש האירו נרשמה ברבעון השלישי התכווצות בשיעור שנתי של 0.4% בתוצר. כלכלת סין צמחה ברבעון השלישי בקצב גבוה מהצפוי של 4.9% לעומת הרבעון המקביל אשתקד. שוקי העבודה לעומת זאת, מציגים תמונה אחידה יותר ומוסיפים להתאפיין בעודף ביקוש לעובדים, לחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים המצביעים על תעסוקה מלאה. בחודש אוגוסט הפחיתה חברת דירוג האשראי פיץ' את דירוג החוב של ממשלת ארצות-הברית מ-AAA ל-AA+. הפחתת הדירוג הוסברה בהרעה מתמשכת במצב הפיסקלי של ארצות-הברית וצפי להאטה בצמיחה. בהתאם, בחודשים ספטמבר ואוקטובר, נרשמה עלייה חדה בתשואות אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית, שמשקפות את חששות המשקיעים מהרעת המצב הפיסקאלי.

האינפלציה בעולם מתמתנת אך היא עדיין ברמה גבוהה משמעותית מהיעד. ב-12 החודשים שהסתיימו בספטמבר 2023 הסתכמה האינפלציה בארצות-הברית ב-3.7% ובגוש האירו ב-4.3%.

הבנקים המרכזיים הוסיפו להעלות את הריבית גם במהלך הרבעון השלישי של 2023. הפד האמריקני העלה את הריבית מ-5.25% ל-5.50%, וה-ECB האירופאי העלה את הריבית על הפיקדונות מרמה של 3.5% לרמה של 4.0%. בהחלטת הריבית האחרונה (אוקטובר ונובמבר) הותירו הבנקים המרכזיים בארצות-הברית ובגוש האירו את הריבית ללא שינוי. הציפיות להעלאות ריבית נוספות פחתו כמעט לגמרי, וההערכות הן שתהליך העלאות הריבית הגיע לסיומו. השווקים מגלמים כעת ציפיות לירידה הדרגתית בריביות בעולם במחצית השנייה של שנת 2024.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

ההאטה בצמיחת המשק, ירידת הפעילות בענף הנדל"ן ובהיי-טק הביאו לירידה ניכרת בהכנסות המדינה ממסים, כשבמקביל גם בצד ההוצאות הממשלה חרגה מהתכנון המקורי. כתוצאה גדל הגירעון התקציבי והגיע לרמה של 1.5% מהתוצר ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש ספטמבר. המלחמה צפויה להאיץ את הגידול בגירעון הן כתוצאה מעלייה בהוצאות הביטחון והסיוע לעסקים ומשקי בית והן כתוצאה מהחרפת הירידה בהכנסות המדינה ממסים. נשיא ארצות-הברית הודיע שינסה לקדם חבילת סיוע גדולה עבור ישראל, וזו אם תאושר עשויה לצמצם את הגירעון ולהקל על גיוסי ההון. חברות דירוג האשראי פיץ' ומודיס' החליטו לצרף את ישראל לרשימת המעקב השלילית. חברת דירוג האשראי S&P הפחיתה את תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית. פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשוק החוב הבינלאומי עלתה, וכן פרמיית ה-CDS עלתה מכ-60 נקודות בסיס לכ-140 נקודות בסיס בסוף חודש אוקטובר. בשוק החוב המקומי לא ניכרה תנועה חריגה במחירי אגרות-החוב, והממשלה לא צפויה להתקשות במימון העלייה בגירעון. בנק ישראל הותיר את הריבית ברמה של 4.75% במהלך הרבעון השלישי של השנה וכן בהחלטת הריבית באוקטובר. הותרת הריבית ללא שינוי היא על רקע התמתנות בשיעורי האינפלציה בפועל וכן בציפיות לאינפלציה. המלחמה שפרצה באוקטובר הגבירה את הציפיות להפחתת הריבית. יחד עם זאת בנק ישראל הבהיר כי המדיניות המוניטרית בשלב זה ממוקדת בשמירה על היציבות הפיננסית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" עלה ברבעון השלישי של שנת 2023 בשיעור של 0.8%. מדד המחירים בגין חודש ספטמבר 2023 ירד ב-0.1%. מדד המחירים לצרכן בחודש ספטמבר 2023 גבוה ב-3.8% לעומת המדד בספטמבר אשתקד. שיעור האינפלציה השנתי החל לרדת בדומה למגמות שנצפו הן בארצות-הברית והן באירופה. התמתנות האינפלציה בולטת במחירי המוצרים, בעוד שעליית מחירי השירותים נותרה יחסית גבוהה, אם כי גם היא התמתנה. למלחמה צפויות להיות השפעות מוגדות על האינפלציה. הפיחות שנוצר בשער השקל, ומגבלות בצד ההיצע, צפויים לתרום לעלויות מחירים. מנגד, התמתנות בפעילות הכלכלית עשויה למתן עליות מחירים. הציפיות לאינפלציה לא השתנו באופן מהותי בעקבות המלחמה, והן נותרו מעוגנות ביעד האינפלציה.

השקל פוחת במהלך הרבעון השלישי של 2023 בשיעור של 3.4% מול הדולר האמריקאי, ומול האירו פוחת ב-0.9%. הפיחות בשער השקל ברבעון השלישי הושפע בין השאר מאי-הוודאות הפוליטית וכנראה גם מהחולשה בענף ההיי-טק, שהתבטאה בירידה חדה בגיוסי ההון של חברות הטכנולוגיה. עם פרוץ המלחמה גברו לחצי הפיחות ובנק ישראל יצא בתכנית למכירת מטבע-חוץ, במסגרתה הוא הקציב סכום של עד 30 מיליארד דולר מתוך יתרות מטבע-החוץ, וזאת בכדי לבלום את קצב הפיחות, ולסייע לייצוב השווקים. בנוסף החל בנק ישראל גם במכרזי החלף של מטבע-חוץ כנגד שקלים, זאת בהיקף מוגבל של עד 15 מיליארד דולר, על מנת למנוע בעיות נזילות במטבע-חוץ בשווקים. השקל פוחת במהלך חודש אוקטובר ב-5.0% מול הדולר האמריקאי. בשבוע הראשון של חודש נובמבר 2023 נרשם ייסוף משמעותי של כ-3.7% בשער השקל מול הדולר האמריקאי.

שווקי הכספים וההון

השווקים הפיננסיים הושפעו מסביבת האינפלציה הגבוהה, המשך העלאות הריבית והתגברות החששות מפגיעה בפעילות הכלכלית. בסיכום הרבעון השלישי של שנת 2023 מדד ה-S&P500 בארצות-הברית ירד בשיעור של 3.7% אך הוא עדיין רשם עלייה מצטברת של כ-11.7% מתחילת השנה, ומדד המניות האירופי היורוסטוקס 50 ירד ב-5.1% אך רשם עלייה מצטברת של 10.0%. מדד ת"א 125 עלה ברבעון השלישי ב-5.6% ורשם עלייה מצטברת של 3.4% בלבד מתחילת השנה (במונחי מטבע מקומי). מחזורי המסחר היומיים במניות והמירים בבורסה בתל-אביב ירדו ברבעון השלישי של 2023 לרמה של 1.9 מיליארד שקל לעומת רמה של 2.2 מיליארד ברבעון המקביל אשתקד.

ברבעון השלישי של שנת 2023 נמשכה העלייה החדה בתשואות אגרות-החוב לטווחים הארוכים בארצות-הברית ובישראל. בארצות-הברית תשואת איגרת-החוב הממשלתית לטווח של עשר שנים עלתה מרמה של 3.8% בסוף הרבעון השני לרמה של 4.6% בסוף הרבעון השלישי. גם בישראל נרשמה עלייה בתשואות, ותשואת אגרת-חוב ממשלתית לטווח של עשר שנים עלתה בתקופה זו מרמה של 3.8% ל-4.3%. החשש מגירעון גבוה בארצות-הברית, וכן מהשפעות המלחמה על הגירעון בישראל, הביאו לתנודתיות גבוהה בתשואות אגרות-החוב במהלך חודש אוקטובר ובתחילת חודש נובמבר.

בסיכום הרבעון השלישי של שנת 2023 מדד אגרות-החוב הממשלתיות השקליות ירד ברבעון השלישי בשיעור של כ-1.3% ומדד אגרות-החוב הממשלתיות הצמודות ירד בכ-2.5%. מדד אגרות-החוב הקונצרניות ירד ברבעון השלישי ב-0.7%.

המלחמה, הביאה לירידות חדות במדד תל-אביב 125, שהסתכמו בחודש אוקטובר בשיעור של כ-12%. בשבוע הראשון של חודש נובמבר נרשמו במדד תל אביב 125 עליות שערים של כ-5.0%.

טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין

לשנת 2022	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2022	30.09.2023	30.09.2022	30.09.2023	
5.3%	4.4%	3.3%	1.2%	0.8%	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים "הידוע"
13.2%	13.9%	8.7%	1.2%	3.4%	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
6.6%	(1.0%)	8.0%	(4.1%)	0.9%	שיעור עליית (ירידת) שער האירו

נתונים על ריבית בנק ישראל:

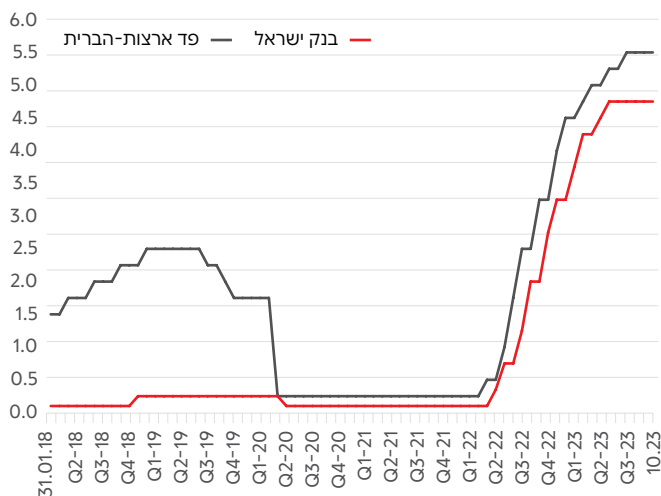
30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	
2.00%	3.25%	4.25%	4.75%	4.75%	שיעור הריבית בסוף התקופה

דוח הדירקטוריון וההנהלה

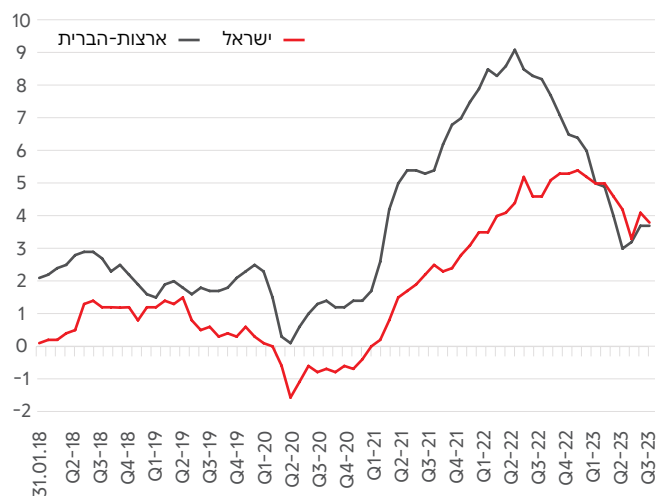
ליום 30 בספטמבר 2023

תרשים 1-2: תשואות אגרות-חוב ממשלתי, מדד המחירים לצרכן, ריביות ושוק המניות

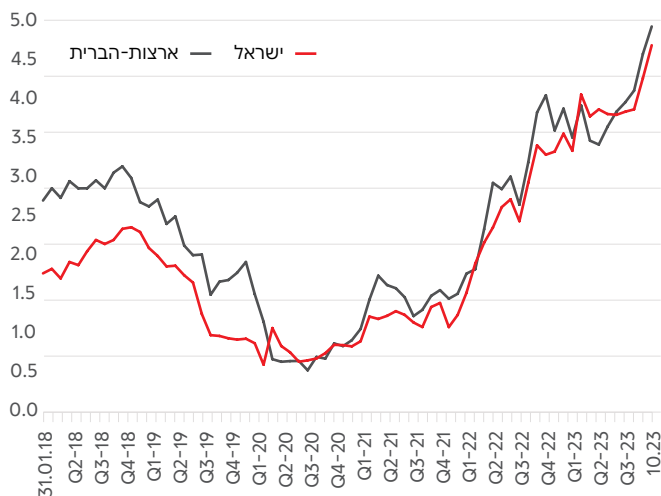
ריביות
באחוזים, סוף תקופה

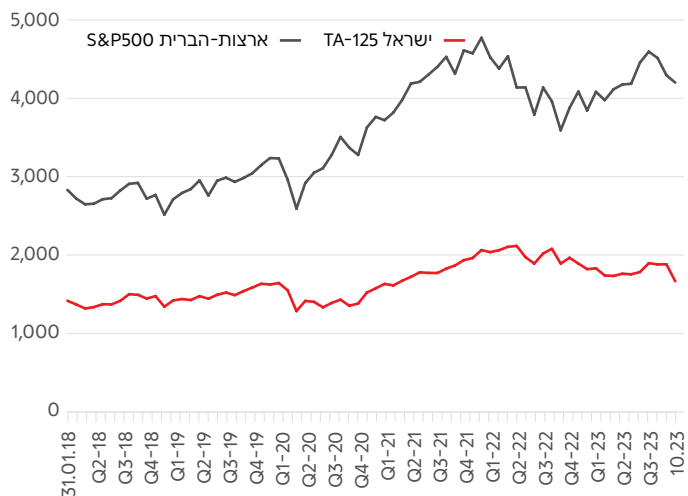
מדד המחירים לצרכן
שיעור שינוי חודשי לעומת מקבילו אשתקד, באחוזים

תשואות אגרות-חוב ממשלתי ל-10 שנים
באחוזים

שוק המניות
מונחי מטבע מקומי, סוף תקופה

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בפרק סקירת הסיכונים, בהמשכו של דוח זה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.

- מלחמת חרבות ברזל והמשק בישראל:** המלחמה שהחלה ביום 7 באוקטובר 2023 גרמה, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי,

גיוס מילואים נרחב, להשבתה חלקית של פעילות המסחר, לירידה בצריכה ולגידול באי הודאות. למלחמה, ובפרט ככל שתמשך ו/או תתרחב, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו והיא משפיעה על אופן עבודת הבנק ועל הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים. כמו-כן, המלחמה עשויה להשפיע על דירוג האשראי של המדינה (אשר עבר לרשימת מעקב/תחזית דירוג שלילית בחברות הדירוג השונות), דירוג האשראי של הבנקים (אשר מושפע מדירוג המדינה והועבר לסטטוס דומה על-ידי חלק מחברות הדירוג) ועל יחסי ההון, המינוף והנזילות. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק והבנק עצמו ועל הסיכונים השונים. הבנק פועל לתמיכה בלקוחותיו ובתושבי עוטף עזה. לפירוט ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) להלן [פרק סקירה כלכלית ופיננסית לעיל](#).

- הכלכלה הגלובלית:** האינפלציה בעולם החלה אמנם לרדת, אך היא עודנה גבוהה ואינה תואמת את יעדי האינפלציה של הבנקים המרכזיים, ומדיניות הבנקים המרכזיים היא מרסנת. עליות הריבית בעולם הביאו להתאמה במחירי הנכסים הפיננסיים והריאליים. הפעילות הכלכלית בעולם בחודשים האחרונים בעלת שונות גבוהה בין האזורים השונים. בעוד הכלכלה בארצות-הברית מוסיפה להפיתע לחיוב עם התרחבות הצריכה הפרטית, למרות השחיקה המתמשכת בכוח הקניה של משקי הבית, באירופה כבר ניכרים סימני מיתון. שוקי העבודה לעומת זאת, מציגים תמונה אחידה יותר ומוסיפים להתאפייין בעודף ביקוש לעובדים, לחצים לעליית שכר ושיעורי אבטלה נמוכים המצביעים על תעסוקה מלאה. בחודש אוגוסט הפחיתה חברת דירוג האשראי פיפ' את דירוג החוב של ממשלת ארצות-הברית מ-AAA ל-AA+. הפחתת הדירוג הוסברה בהרעה מתמשכת במצב הפיסקלי של ארצות-הברית וצפי להאטה בצמיחה. בהתאם, בחודשים ספטמבר ואוקטובר, נרשמה עלייה חדה בתשואות אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית, שמשקפות את חששות המשקיעים מהרעת המצב הפיסקלי. הבנקים המרכזיים הוסיפו להעלות את הריבית גם במהלך הרבעון השלישי של 2023. הפד האמריקני העלה את הריבית מ-5.25% ל-5.50%, וה-ECB האירופאי העלה את הריבית על הפיקדונות מרמה של 3.5% לרמה של 4.0%. הציפיות להעלאות ריבית נוספות פחתו כמעט לגמרי, וההערכות הן שתהליך העלאות הריבית הגיע לסיומו. השווקים מגלמים כעת ציפיות לירידה הדרגתית בריביות בעולם במחצית השנייה של שנת 2024.

- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק, מעבר למחשוב ענן ודיגיטיזציה מוגברת בפעילות הבנק ובכללה גידול בעבודה מרחוק מול לקוחות, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה על הבנק ועל לקוחותיו מעצימים את הסיכון. עוד נציין כי במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.

- הסביבה הרגולטורית בארץ ובחול:** לרפורמות רגולטוריות מקומיות ובינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחול. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, אשר חלקן עוסק בהתערבות ישירה במחירים ובריביות במערכת הבנקאית. בין ההצעות והצעדים המוצעים נכללים כוונות משרד האוצר להטיל מס רווחי יתר, הודעת רשות התחרות בדבר אפשרות הכרזה על בנקים כקבוצת ריכוז, ומתן הוראות בנושא הצעת משרד האוצר ליצירת פיקדון ברירת מחדל, התערבות חקיקתית ישירה בריביות פיקדונות, עו"ש ומשכנתאות באמצעות הגשת הצעות חוק פרטיות, טיוטת תיקוני חקיקה שרשות ניירות-ערך מציעה לגבי הוצאת קרנות כספיות מחוק הייעוץ ויצירת קרנות כספיות הדומות במאפייניהן לפיקדונות. להרחבה ראו פרק יוזמות רגולטוריות בדוח ממשל תאגידי. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע לרעה על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה מוקדם להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק, ככל שיתרחשו. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגרנה מתהליכי השינוי ההדרגתי בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.

- סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. הבנק גיבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה לאיומים ומעדכן אותה באופן תקופתי.

סיכון הציות: תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון דבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכוני הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה.

סיכון סביבתי: בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכוני האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים נוספים בדבר השפעת מלחמת חרבות ברזל ראה הפרק להלן.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

2.1.3. השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים. מדינת ישראל הכריזה על מצב מלחמה וגיוס נרחב של יותר מ-300 אלף חיילי מילואים, כאשר בד בבד החלו תקריות ביטחוניות גם בצפון הארץ. מבחינה כלכלית, ברבעון השלישי של השנה, טרם מלחמת חרבות ברזל, ניכרה זה מכבר האטה מסוימת בצמיחת המשק, כאשר האינפלציה ועלויות הריבית פגעו בכוח הקנייה של משקי הבית, אף ששוק העבודה נותר הדוק, והשכר הממוצע המשיך לעלות. אינדיקטורים כלכליים כמו הפדיון בענפי הכלכלה הצביעו על התמתנות של הצריכה הפרטית. היקף ההשקעות בחברות היי-טק נותר נמוך משמעותית לעומת שנים קודמות, וגם בענף הנדל"ן נרשמה כמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות.

עם פרוץ המלחמה התמונה הכלכלית השתנתה מקצה לקצה. ירי הטילים שהגיע עד למרכז הארץ, פינוי יישובים בדרום הארץ וצפונה, גיוס המילואים הנרחב והשבתת מערכת החינוך, כל אלו הביאו לשיבושים בפעילות הכלכלית. פעילות המסחר הושבתה בחלקה, ונתונים ראשוניים של רכישות בכרטיסי אשראי מציגים ירידה חדה בצריכה, גם אם ניתן להעריך שתמתן לאורך זמן.

למלחמה, ובפרט ככל שתמשך, פוטנציאל להשפעה שלילית על המשק הישראלי, ללקוחות הבנק והבנק עצמו. טרם המלחמה הסיכונים העיקריים למשק נבעו מהאטה כלכלית על רקע הנסיבות הגלובליות בשילוב עם ריבית גבוהה, שינויים רגולטורים מוצעים והשלכות אפשריות של קידום רפורמה במערכת המשפט ללא הסכמה רחבה. המלחמה הביאה להעצמת הסיכונים אך מסיבות אחרות. המלחמה, ככל שתמשך, עלולה להביא בין היתר להמשך הירידה בצריכה הפרטית, לירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, ירידה בתוצר, גידול משמעותי בגרעון הממשלתי, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ועוד. בדומה לתקופת הקורונה הממשלה החלה לגבש תכניות סיוע למגזר העסקים ולמשקי הבית. הכלכלה הישראלית צברה איתנות פיננסית לאורך השנים שהתבטאה בשורה של פרמטרים כמו חוב ציבורי נמוך, עודפים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים ויתרות מטבע-חוץ גבוהות, אשר תומכים עתה בכלכלת המדינה. הבנק נכנס למלחמה ברמת רווחיות וביחסי הון, נזילות ומינוף איתנים המאפשרים לו עמידה בזעזועים. אין ביכולת הבנק להעריך בשלב זה כיצד תתפתח המלחמה, ולא כל שכן את ההשפעות הכלכליות והפיננסיות שלה ואת משכן, ובהתאם קיים קושי להעריך את ההשפעות העתידיות על מצב לקוחותיו של הבנק ועל הבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית, אשר היקפה לא ידוע בשלב זה, השפעות כלכליות אפשריות.

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלושה חודשים (שלאחריה תישקל הארכה נוספת) וכן הטבות נוספות מעבר למתווה. בתחום המשכנתאות הבנק העניק פטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול). הטבה זו היא בנוסף לאפשרות להקפאת תשלומי משכנתא לשלושה חודשים ללא עלות, ליתר לקוחות המעגל הראשון, בהתאם למתווה בנק ישראל. בנוסף, הבנק העמיד קרן אשראי בהיקף של 750 מיליון ש"ח להלוואות גישור ללא ריבית, מעניק הלוואות בריבית מופחתת, מאפשר דחיית תשלומים לשלושה חודשים ללא תוספת עלות ללקוחות פרטיים ועסקיים זכאים, מעניק פטור מעמלות עו"ש ומריבית חובה לאוכלוסיות הזכאיות ועוד. לפרטים נוספים בדבר ההטבות שהבנק העניק ללקוחותיו ראה [דוח ממשל תאגיד](#), [פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#). אומדן סך ההטבות האמורות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן ועשוי להגיע לכ-420 מיליון ש"ח בניצול מלא, שמרביתן ייקפו לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות, החל מהרבעון הרביעי של השנה. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן וירחיב אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה.

במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט לתרום סך של 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת "קרן פועלים לתקומה". עלותה תיפרס ברווח והפסד על פני תקופת מימושה. הקרן תפעל לבניה מחדש של התשתיות הקהילתיות בכלל ויישובי עוטף עזה אשר נפגעו במלחמה ותתמקד בשיקום הישובים ותושביהם בהיבטי בריאות, חוסן, חינוך, ותעסוקה. כמו-כן, הבנק פועל כדי לתמוך בצרכיה של החברה והקהילה בישראל בעת המלחמה באמצעות תרומה כספית והתנדבות עובדי הבנק. בנוסף, הבנק הקים מערך והעמיד תרומת חירום על סך 10 מיליון ש"ח לצרכים מיידיים שנועדו לתת מענים רפואיים, פיזיים, נפשיים וזק"א במסגרתם תרומה לארגוני ההצלה, בתי החולים ולארגונים חברתיים מרכזיים, סיוע למשפחות המפונות ולגדודי צה"ל. זאת בנוסף לסיוע לקהילה שהבנק מעניק בשגרה בהיקף של עשרות מיליוני ש"ח בשנה. כמו כן הבנק פעל באמצעות ביט לגיוס תרומות במהלך בו נאספו כ-7 מיליון ש"ח למטרות דומות.

בהיבטי סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים לתחום התיירות והפנאי, לתחום המסחר הקמעונאי במגוון ענפי משק וכמו-כן לתחום הבינוי והנדל"ן, אשר הושפע מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה וצפוי להיות מושפע מירידה נוספת בביקוש ומקושי בקידום פרויקטים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. השלכות התפתחות המצב הכלכלי, כפי שמוערכות על-ידי הבנק לעת הזו, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית והביאו לגידול בהוצאה להפסדי אשראי שהסתכמה לסך של כ-662 מיליון ש"ח בדוחות הרבעון השלישי לשנת 2023. לפרטים נוספים ולהתייחסות לתרחישים שונים להתפתחות ההפרשה להפסדי אשראי ראה **פרק סיכון אשראי** להלן.

בהיבטי סיכונים שוק, עם תחילת המלחמה ועל רקע התערבות בנק ישראל בשוק מטבע-החוץ, אירעו פיחות מתון שדערך בהמשך, ירידות בבורסה, תנודתיות גבוהה בעלום הריבית, ועלייה במחיר ביטוח החוב (CDS) של מדינת ישראל. לזעזועים בשווקים ובכללם פיחות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי פוטנציאל להשפעה שלילית על יחסי ההון, על רווחיות הבנק ועל השווי ההוגן, כמפורט בפרק סיכונים שוק להלן. נציין כי בשלב זה, לזעזועי השוק השפעה מינורית על רווחיות הבנק, כאשר הפיחות שארע עם פרוץ המלחמה דערך מאז ובהתאם, סמוך למועד פרסום הדוחות, לא חל שינוי מהותי בנכסי הסיכון וביחס ההון, כפי שנאמד בשלב זה. כמו-כן, אין לאירועים שקרו עד כה השפעה מהותית על יחסי הנזילות. חברות דירוג האשראי הגיבו להתפתחויות - מודיס' ופיץ' העבירו את ישראל לרשימת המעקב השלילית, ואילו S&P העבירה את תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית. לפיכך קיים סיכון להורדת דירוג האשראי של המדינה בטווח הקרוב. דירוג הבנקים הישראליים ובכללם הבנק מושפע מדירוג מדינת ישראל, ובהתאם העבירו חלק מחברות הדירוג גם את הבנקים לסטטוס דומה. ככל שתתרחש, ירידת דירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי S&P עלולה להביא, נכון למועד הדוח, לפגיעה ישירה נוספת של כ-0.23% וכ-0.29% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס ההון הכולל של הבנק, בהתאמה. כמו-כן עשויות להיות לכך השפעות שליליות עקיפות, ובכללן: פיחות נוסף, פגיעה אפשרית בנזילות במטבע-חוץ, עלייה בעקומי התשואות של אגרות-חוב מממלת ישראל ובעקבות כך גידול בעלויות הגיוס של הבנק, צמצום אפשרי של פעילות מוסדות פיננסיים זרים מול הבנקים הישראליים והשלכות פיננסיות שליליות על המשק, לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו.

בהיבט תפעול הבנק, הבנק הפעיל את תכניות המשכיות העסקית שלו כבר בשבת, יומה הראשון של המלחמה, כולל כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו. מערך הציות התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בסיכונים הציות, המוגברים עקב מצב המלחמה.

בנוסף לפעילות הצוותים הפיננסיים הרגילים הפועלים בבנק, מכנס הבנק באופן תדיר צוות הנהלה ייעודי למעקב אחר המצב הפיננסי ולטיפול במשבר הפיננסי, ככל שיתפתח. הצוות, וכן הנהלה וצוות הנהלה לניהול סיכונים וציות, באופן שוטף תרחיש ייחוס ותרחיש קיצון שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על המשק, לקוחות הבנק והבנק, על סיכון האשראי וסיכון הצד הנגדי, הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר העסקות, חשיפות הריבית ועוד. הצוות מדווח בתדירות גבוהה לדירקטוריון ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון.

נציין כי מעבר לסיכונים המתוארים לעיל, אשר עלולים להביא לגידול בהפסדי אשראי ו/או לפגיעה ברווחיות בהתממשות הסיכון, גם להקלות ללקוחות ולתרומות השונות, אשר היקפן צפוי להשתנות בהתאם להתפתחות המלחמה, השפעה על הרווחיות העתידית של הבנק. יצוין כי בשלב זה אין לאירועים שקרו עד כה השפעה מהותית על יחסי ההון, המינוף והנזילות של הבנק.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. לעיתים, מוצא לנכון רואי החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחד של חוות הדעת או דוח הסקירה על-ידי הוספת פסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים. לעניין זה, רואי החשבון המבקרים הפנו תשומת לב לאמור בביאור 10.ב. (ב) בתמצית הדוחות הכספיים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2023 ב-1,669 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח בסך של 1,922 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2023.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השלישי של שנת 2023 הסתכם ב-13.4%, בהשוואה ל-15.8% ברבעון השני של שנת 2023. הקיטון ברווחיות, ברבעון השלישי ביחס לרבעון השני, נבע בעיקר בשל קיטון ברווח המימוני וגידול בהוצאות להפסדי אשראי. קיטון זה קוזז חלקית מירידה בהוצאות תפעוליות וגידול בהכנסות מעמלות.

הרווח הנקי של קבוצת הבנק המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-5,599 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 4,782 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה ברווח נבעה בעיקר מגידול בשיעור של כ-29.1% בסך הכנסות הבנק כמפורט להלן שקוזזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי ובהוצאות התפעוליות.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמה ב-15.4%, בהשוואה ל-14.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

לעניין השפעת סביבת הריבית, ראה פרק 2.2.1 התפתחות הכנסות והוצאות להלן.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.09.2022	30.09.2023		30.09.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	12,846	24,646	65.4%	5,139	8,502	
הוצאות ריבית	(3,307)	(12,308)	199.1%	(1,503)	(4,496)	
הכנסות ריבית, נטו	9,539	12,338	10.2%	3,636	4,006	
הכנסות מימון שאינן מריבית	244	957	76.5%	115	203	
רווח מימוני, נטו*	9,783	13,295	12.2%	3,751	4,209	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(464)	1,426	1,371.1%	45	662	
רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	10,247	11,869	(4.3%)	3,706	3,547	
עמלות והכנסות אחרות*	2,906	3,087	8.7%	1,002	1,089	
הוצאות תפעוליות ואחרות	5,926	6,334	4.4%	1,972	2,059	
רווח לפני מסים	7,227	8,622	(5.8%)	2,736	2,577	
הפרשה למסים על הרווח	2,533	3,062	(5.2%)	967	917	
רווח לאחר מסים	4,694	5,560	(6.2%)	1,769	1,660	
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	89	39	(43.8%)	16	9	
רווח נקי:						
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	4,783	5,599	(6.5%)	1,785	1,669	
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(1)	-	-	-	-	
המיוחס לבעלי מניות הבנק	4,782	5,599	(6.5%)	1,785	1,669	
תשואת הרווח הנקי	14.6%	15.4%	(16.1%)	15.9%	13.4%	

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מדוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

השפעת סביבת הריבית

שיעור הגידול בריבית בנק ישראל היה גבוה ומהיר מאוד באופן יחסי, היינו מעבר מריבית של 0.1% לריבית של 4.75% בתקופה יחסית קצרה. לנוכח עליית הריבית והאינפלציה ובמענה לצרכי הלקוחות נקט הבנק בתחילת שנת 2023 בצעד של מתן הקלות בתחום המשכנתאות - פריסת מרכיב הפריים לתקופה ארוכה יותר (ללא שינוי בתנאי ההלוואה) והקפאת עליית הריבית בגובה עליית הריבית שנקבעה בינואר 2023 למשך שנה, לאוכלוסיית לקוחות שעומדים בקריטריונים שנקבעו (אשר משקפת בעיני הבנק את אוכלוסיית הלקוחות אשר מושפעת בצורה משמעותית מעליות הריביות).

במהלך חודש יולי 2023 הבנק הכריז על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו בתחומי העו"ש, הפיקדונות והמשכנתאות:

- שדרוג מהותי של מנגנון העו"ש המקזז בין יתרות הזכות לחובה - העלאת יתרת הקיזוז החודשית, כך שסכימת היתרות היומיות בחובה על פני החודש, הניתנות לקיזוז כנגד יתרות הזכות, יעמדו על 300 אלפי ש"ח במצטבר בחודש.
- הפחתת הריביות על יתרות החובה במדרגת הגבוהות, כך שהן יושוו למדרגה הראשונה. המהלך צפוי להפחית את הריבית על יתרות החובה ללקוחות מעבירי משכורת ב-2.7%-2.9%, ויהיה בתוקף למשך כשנה.
- עידוד פרואקטיבי של משקי הבית להסיט סכומים משמעותיים מעו"ש זכות לאפיקים משתלמים יותר עבורם, תוך מיקוד בלקוחות עם יתרות עו"ש זכות של עד 50 אלף ש"ח.
- שיפור הריביות על הפיקדונות ללקוחות קמעונאיים - באמצעות השוואת הריבית ללקוחות קמעונאיים בעלי פיקדונות "קטנים" לריבית המוענקת לבעלי פיקדונות "גדולים" (מעל 500,000 ש"ח).
- ספיגת העלאות ריבית נוספות בהחזרי המשכנתאות והארכת ספיגת קיימת בחצי שנה - הבנק יספוג את העלאות הריבית שעשויות להתרחש עד סוף שנת 2023 בשיעור כולל של עד 0.5%, לקבוצת הלקוחות שלגביה הבנק ספג את עליית הריבית בחודש מאי 2023, וזאת למשך שנה מכל העלאות ריבית (ככל שתהיה). בנוסף, ללקוחות שנהנו מהטבת ספיגת העלאת הריבית בינואר 2023 בסך 0.5% הבנק יאריך את תקופת הספיגה בחצי שנה נוספת.
- שירות חדש באתר הבנק המאפשר פריסה של הלוואה קיימת לתקופה ארוכה יותר (ועד 96 חודשים) תוך הקטנת ההחזר החודשי ו/או דחייה של עד חודשיים בתשלום ההחזר החודשי. השרות זמין ללקוחות פרטיים בלבד עם ניהול חשבון תקין והלוואות המשולמות באופן סדיר, עם יתרה של עד 250 אלף ש"ח.

לפרטים נוספים ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק מגזר לקוחות פרטיים ופרק הלוואות לדיוח](#).

עליית הריבית המהירה הביאה לעלייה במרווחי הפיקדונות ולגידול בהכנסות ריבית נטו, ברווח המימוני ובמרווח המימוני מפעילות שוטפת כמפורט להלן. במקביל, לאור עליית הריבית, במהלך שנת 2022 החלה מגמה, שנמשכה גם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, ולהערכת הבנק, צפויה להימשך גם בעתיד, של מעבר להפקדה בפיקדונות נושאי ריבית חלף עו"ש זכות שאינו נושא ריבית. מגמה זו מיתנה את הגידול במרווחי הפיקדונות. עוד יצוין בהקשר זה, כי התמסורת בין ריבית חסרת סיכון לריבית ללקוח מושפעת מעוצמת תהליך עליית/ירידת הריבית, ממהירות השינוי וממעבר לפיקדונות נושאי ריבית כאמור לעיל. בתחילת התהליך של העלאות הריבית חלה עלייה משמעותית במרווחי הפיקדונות ובמרווח המימוני מפעילות שוטפת, אולם בהמשך התהליך חלה התמתנות בקצב עליית מרווחי הפיקדונות והמרווח המימוני מפעילות שוטפת על אף המשך עליית הריבית (כמתואר בתרשים 2-2 ובניתוח בדבר הכנסות והוצאות ריבית, להלן). במהלך הרבעון השלישי של שנת 2023 החלה מגמת ירידה ברווח המימוני מפעילות שוטפת (ללא השפעת מדד), בסך של כ-100 מיליון ש"ח, בהשוואה לרמתו ברבעון השני של שנת 2023. ירידה זו, בתוספת השפעות המדד, הביאה לירידה במרווח המימוני מפעילות שוטפת, מ-2.80% ברבעון השני 2023 ל-2.65% ברבעון השלישי 2023.

לפרטים נוספים בדבר השפעת מרווחי הפיקדונות על הכנסות הריבית נטו, על סך הבנק ראה [טבלה 2-4](#) להלן ולפרטים בדבר מרווחי הפיקדונות לפי מגזרי הפעילות השונים, ראה [ביאור 12](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

הרווח המימוני נטו

הרווח מפעילות מימון כולל בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי בשערי חליפין ובמדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות מטבע-חוץ ומדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי
	30.09.2022	30.09.2023		30.09.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח			
הכנסות ריבית	91.9%	12,846	24,646	65.4%	5,139	8,502
הוצאות ריבית	272.2%	(3,307)	(12,308)	199.1%	(1,503)	(4,496)
הכנסות ריבית, נטו	29.3%	9,539	12,338	10.2%	3,636	4,006
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	292.2%	244	957	76.5%	115	203
סך הרווח המימוני המדווח	35.9%	9,783	13,295	12.2%	3,751	4,209
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:						
הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב		36	(417)		4	(197)
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	(233.8%)	(219)	293	(183.1%)	(59)	49
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	(159.6%)	(349)	208	(144.2%)	(199)	88
הכנסות (הוצאות) מגידורים ואחרים ⁽²⁾	(161.2%)	(49)	30	(88.2%)	(17)	(2)
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	(119.6%)	(581)	114	(77.1%)	(271)	(62)
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת* ⁽³⁾	27.2%	10,364	13,181	6.2%	4,022	4,271
* מזה: בגין שינויים במדד	(22.7%)	1,147	887	(27.6%)	330	239

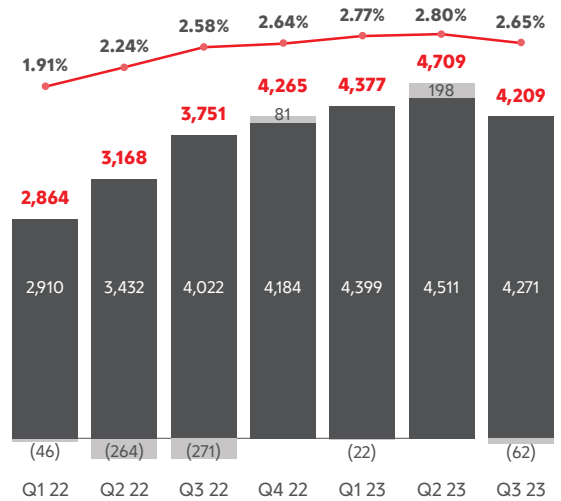
	2022			2023		
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
	במיליוני ש"ח					
הכנסות ריבית	3,403	4,304	5,139	6,374	7,522	8,622
הוצאות ריבית	(687)	(1,117)	(1,503)	(2,446)	(3,485)	(4,327)
הכנסות ריבית, נטו	2,716	3,187	3,636	3,928	4,037	4,295
הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית	148	(19)	115	337	340	414
סך הרווח המימוני המדווח	2,864	3,168	3,751	4,265	4,377	4,709
בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:						
הכנסות (הוצאות) ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	46	(14)	4	(173)	(77)	(143)
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	30	(190)	(59)	96	113	131
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	(73)	(77)	(199)	171	(67)	187
הכנסות (הוצאות) מגידורים ואחרים ⁽²⁾	(49)	17	(17)	(13)	9	23
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	(46)	(264)	(271)	81	(22)	198
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת* ⁽³⁾	2,910	3,432	4,022	4,184	4,399	4,511
* מזה: בגין שינויים במדד	301	516	330	202	266	382

- השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה.
- כולל השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על ההשקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב הפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו.
- רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבונאי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

תרשים 2-2: רווח מימוני נטו

● סך הרווח המימוני המדווח ● השפעות שאינן מפעילות שוטפת
● הכנסות מימון מפעילות שוטפת — מרווח מימוני מפעילות שוטפת

הרווח המימוני מפעילות שוטפת הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בסך של 13,181 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 10,364 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקרה מהשפעות עליות שיעורי הריבית השקלית והדולרית, אשר באו לידי ביטוי בעלייה במרווחי הפיקדונות כאמור לעיל, וכן, מהשפעת גידול של כ-8% ביתרות האשראי הממוצעות. מנגד, חלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות.

סך הרווח המימוני המדווח הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בסך של 13,295 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 9,783 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של כ-35.9%. העלייה נבעה מגידול ברווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל. בנוסף, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד. מנגד, חלו הפסדים ממימושי אגרות-חוב, וזאת בהשוואה לרווחים בתקופה המקבילה אשתקד. כמפורט לעיל, במהלך הרבעון השלישי של שנת 2023 החלה מגמת ירידה בהכנסות הריבית נטו, וברוח המימוני מפעילות שוטפת בהשוואה לרמתן ברבעון השני של שנת 2023.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30.09.2022		30.09.2023		30.09.2022		30.09.2023		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
2.96%	12,846	5.47%	24,646	3.53%	5,139	5.66%	8,502	הכנסות ריבית
(1.33%)	(3,307)	(3.97%)	(12,308)	(1.75%)	(1,503)	(4.19%)	(4,496)	הוצאות ריבית
1.63%	9,539	1.50%	12,338	1.78%	3,636	1.47%	4,006	הכנסות ריבית, נטו
מזה:								
	5,877		5,951		2,026		1,981	מרווח אשראי
	3,662		6,387		1,610		2,025	מרווח פיקדונות ואחר
								יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית
2.20%		2.74%		2.50%		2.67%		

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 חלה עלייה בהכנסות ריבית נטו לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה בעיקרה מעלייה במרווח פיקדונות ואחר. ההסתכלות על מרווחי הפיקדונות יחד עם המרווח האחר, המיוחס ברובו למגזר ניהול פיננסי, נותנת אינדיקציה להשפעת עליית הריבית על סך הכנסות הריבית נטו של הבנק, אשר באה לידי ביטוי בעלייה במרווחי הפיקדונות מחד, ומאידך בירידה בהכנסות ריבית נטו של מגזר ניהול פיננסי (בשל עליית הוצאות הריבית של המגזר המועברות לחטיבות הבנק בגין המקורות). כפי שצוין לעיל, חלה התמתנות בקצב העלייה בהכנסות מרווח פיקדונות ואחר. במהלך הרבעון השלישי של שנת 2023 החלה מגמת ירידה בהכנסות הריבית נטו, בהשוואה לרמתן ברבעון השני של שנת 2023. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 חלה עלייה ביחס בין הכנסות ריבית נטו לבין יתרת נכסים נושאי ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בשיעור של 0.54%, אשר נבעה, כאמור, בעיקר מעלייה בשיעורי הריבית שתרמה לגידול של כ-0.59% ביחס. מנגד, ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות גרעה כ-0.05% מהיחס. לפרטים נוספים ראה [פרק שיעורי הכנסות והוצאות ריבית](#) בדוח ממשל תאגיד.

לפרטים נוספים בדבר השפעת מרווחי פיקדונות על הכנסות הריבית נטו לפי מגזרי פעילות, ראה [ביאור 12](#) בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים נוספים בדבר חשיפות לסיכון ריבית ולסיכון מדד המחירים לצרכן ראה [פרק סקירת הסיכונים](#) להלן.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בהוצאה בסך של כ-1,426 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של 464 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בהוצאה בסך של כ-99 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-709 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות בתקופה המקבילה אשתקד נבעו בעיקר מקיטון בהפרשה פרטנית שהושפע בעיקרו ממספר מצומצם של לווים.

ההוצאה בגין הפרשה קבוצתית ומחיקות אוטומטיות, נטו הסתכמה לסך של כ-1,327 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, בהשוואה להוצאה בסך של כ-245 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הושפעה בעיקרה מהגדלת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות.

הגידול ההדרגתי בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי החל עוד טרם המלחמה, מהמחצית השנייה של שנת 2022, על רקע אי הוודאות בקשר עם התנאים הכלכליים המשקיים והגלובליים.

למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן [וביאור 13](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.2022	30.09.2023	30.09.2022	30.09.2023	
במיליוני ש"ח				
315	380	45	120	הוצאה פרטנית, בגין הפסדי אשראי
(1,024)	(281)	(196)	(127)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(709)	99	(151)	(7)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
245	1,327	196	669	הוצאה (הכנסה), בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות אוטומטיות*, נטו
(464)	1,426	45	662	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי***
** מזה:				
(532)	1,070	(22)	562	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
34	78	(4)	4	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
7	282	69	110	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
27	(4)	2	(14)	הוצאה (הכנסה) נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות ואגרות-חוב
(464)	1,426	45	662	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב- %				
שיעור הוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור***:				
0.11%	0.12%	0.05%	0.12%	שיעור הוצאה (הכנסה) הפרטנית, ברוטו בגין הפסדי אשראי
0.20%	0.57%	0.25%	0.77%	שיעור הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
(0.18%)	0.47%	0.05%	0.66%	שיעור הוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי, נטו, מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.03%)	0.08%	(0.03%)	0.10%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(1.98%)	4.64%	(1.85%)	6.04%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* מחיקות בגין חובות בפיגור של 150 יום או יותר שלא נבחנו פרטנית.
 *** השיעורים להלן הינם מחושבים על בסיס שנתי ומתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.
 (1) הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)

2022				2023			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח							
149	121	45	159	51	209	120	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(699)	(129)	(196)	(63)	(58)	(96)	(127)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(550)	(8)	(151)	96	(7)	113	(7)	הוצאה (הכנסה) פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
(50)	99	196	334	192	466	669	הוצאה (הכנסה), נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות אוטומטיות*, נטו
(600)	91	45	430	185	579	662	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי**
** מזה:							
(586)	76	(22)	351	136	372	562	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
32	6	(4)	37	12	62	4	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
(46)	(16)	69	33	39	133	110	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
-	25	2	9	(2)	12	(14)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות ואגרות-חוב
(600)	91	45	430	185	579	662	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%							
							שיעור ההוצאה (הכנסה) מסך האשראי לציבור***:
0.16%	0.13%	0.05%	0.16%	0.05%	0.21%	0.12%	שיעור ההוצאה (הכנסה) הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.11%	0.24%	0.25%	0.50%	0.24%	0.67%	0.77%	שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
(0.66%)	0.07%	0.05%	0.43%	0.19%	0.56%	0.66%	שיעור ההוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(0.06%)	0.00%	(0.03%)	(0.02%)	0.01%	0.12%	0.10%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
(4.37%)	0.16%	(1.85%)	(1.30%)	0.86%	7.89%	6.04%	שיעור המחיקות, נטו בגין אשראי לציבור מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* מחיקות בגין חובות בפיגור של 150 יום או יותר שלא נבחנו פרטנית.
 *** השיעורים להלן הינם מחושבים על בסיס שנתי ומתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות.
 (1) הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך ההוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

עמלות והכנסות אחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-3,087 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,906 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, כמפורט להלן.

ההכנסות מעמלות תפעוליות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-2,967 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,776 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מגידול בעמלות מכרטיסי אשראי כמפורט להלן, וכן מגידול במרבית תחומי הפעילות, זאת בהשפעת הצמיחה בפעילות העסקית. העלייה בעמלות מעסקי מימון נבעה בעיקר מהחזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכה. גידול זה קוזז מירידה בעמלות מפעילות בניירות-ערך, בעיקר בשל ירידה במחזורי הפעילות ומעבר לקוחות לקרנות כספיות. הגידול בעמלות מכרטיסי אשראי הושפע בעיקרו מעדכון הסכם התפעול עם ישראלכרט, שההכנסות בגינו הוכרו החל מהרבעון השלישי של שנת 2022. לפרטים ראה **ביאור 6.א.10**. בתמצית הדוחות הכספיים.

ההכנסות האחרות שנובעות בעיקרן מרווחים ממכירת נדל"ן וזכויות בנדל"ן הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-120 מיליון ש"ח בהשוואה ל-130 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות

	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי
	30.09.2022	30.09.2023	30.09.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
עמלות					
דמי ניהול חשבונות	652	688	223	231	5.5%
פעילות בניירות-ערך	588	504	185	174	(14.3%)
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	138	122	43	41	(11.6%)
כרטיסי אשראי, נטו	339	416	177	135	22.7%
טיפול באשראי	168	212	61	61	26.2%
עמלות מעסקי מימון	498	623	163	260	59.5%
הפרשי המרה	244	273	85	90	11.9%
עמלות אחרות	149	129	47	46	(13.4%)
סך-הכל עמלות תפעוליות	2,776	2,967	984	1,038	6.9%
סך-הכל אחרות	130	120	18	51	(7.7%)
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות אחרות	2,906	3,087	1,002	1,089	8.7%

	2022				2023		
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח							
עמלות							
דמי ניהול חשבונות	211	218	223	225	229	228	231
פעילות בניירות-ערך	210	193	185	160	173	157	174
עמלות הפצת מוצרים פיננסיים	48	47	43	41	41	40	41
כרטיסי אשראי, נטו	69	93	177	132	124	157	135
טיפול באשראי	56	51	61	70	75	76	61
עמלות מעסקי מימון	174	161	163	167	186	177	260
הפרשי המרה	77	82	85	80	98	85	90
עמלות אחרות	44	58	47	54	42	41	46
סך-הכל עמלות תפעוליות	889	903	984	929	968	961	1,038
סך-הכל אחרות	95	17	18	37	14	55	51
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות אחרות	984	920	1,002	966	982	1,016	1,089

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-6,334 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-5,926 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 7-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

השינוי	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
	30.09.22	30.09.23		30.09.22	30.09.23
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
7.6%	3,305	3,555	5.6%	1,076	1,136
7.0%	1,077	1,152	(7.6%)	382	353
5.4%	1,544	1,627	10.9%	514	570
6.9%	5,926	6,334	4.4%	1,972	2,059
					סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

2022				2023		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח						
1,161	1,068	1,076	1,082	1,248	1,171	1,136
326	369	382	364	356	443	353
471	559	514	600	490	567	570
1,958	1,996	1,972	2,046	2,094	2,181	2,059
						סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות

הוצאות השכר הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-3,555 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,305 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 7.6%. הגידול בהוצאות השכר נבע בעיקרו ממענק חד פעמי בגין הסכם השכר בסך של כ-200 מיליון ש"ח וכן מגידול בשכר השוטף. גידול זה קוזז חלקית מירידה במענקים מותני תשואה. לפרטים בדבר הסכם השכר ראה [ביאור 8](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-1,152 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,077 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה בשיעור של כ-7.0% שנבעה בעיקרה מגידול בהוצאות הפחת וירידת-ערך תוכנות.

הוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-1,627 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,544 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מגידול בהוצאות אקטואריות בגין פנסיה, הוצאות שיווק, הוצאות נזקי לקוחות ובהוצאות מחשב.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בסך של 3,062 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 2,533 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול הנובע בעיקרו מעלייה ברווחיות השוטפת.

חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מס הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ברווח של 39 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 89 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר ההשקעות בחברות כלולות מבוצעות באמצעות פועלים אקוויטי (חברה בת בבעלות מלאה). לפרטים נוספים ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בסך של 5,599 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 4,782 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה, המיוחס לבעלי מניות הבנק, בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-4.19 ש"ח, בהשוואה ל-3.58 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 2-8: רווח כולל

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.09.2022	30.09.2023	30.09.2022	30.09.2023	
במיליוני ש"ח				
4,783	5,599	1,785	1,669	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,782	5,599	1,785	1,669	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:				
(3,257)	197	(971)	(88)	התאמות נטו, בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
742	163	175	97	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(2,515)	360	(796)	9	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
822	(122)	261	(2)	השפעת המס המתייחס
(1,693)	238	(535)	7	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
(2)	-	-	-	בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,691)	238	(535)	7	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
3,090	5,837	1,250	1,676	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	-	הרווח (הפסד) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3,091	5,837	1,250	1,676	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בסך של 5,837 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 3,091 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הכולל בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הושפע בעיקרו מהגידול ברווח הנקי, וכן מהתאמות חיוביות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה בשל אזילת קרן הון שלילית עקב התקצרות יתרת התקופה לפירעון, אשר קוזזה מהמשך עליית הריבית הדולרית והשקלית. זאת בהשוואה להתאמות שליליות נטו ממס בסך של כ-1.7 מיליארד ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, בעיקר בגין השפעת שינויים בריבית על שווי תיק אגרות-החוב הזמינות למכירה ועל התחייבויות בגין הטבות לעובדים.

2.3 המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם ב-676.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-665.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח		
1.6%	665,353	675,988	סך-כל הנכסים
4.0%	388,727	404,371	אשראי לציבור, נטו
(31.0%)	133,424	92,131	מזומנים ופיקדונות בבנקים
27.4%	107,400	136,810	ניירות-ערך
0.0%	532,588	532,756	פיקדונות הציבור
(11.4%)	26,866	23,810	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
8.1%	46,502	50,252	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתייבויות

אשראי לציבור

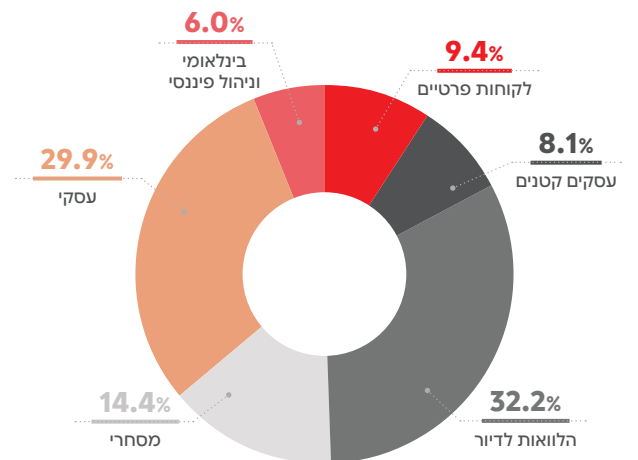
טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

השנוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח		
(1.8%)	*38,880	38,182	לקוחות פרטיים**
(6.1%)	34,998	32,856	עסקים קטנים**
2.1%	127,688	130,399	הלוואות לדיור
0.7%	57,945	58,373	מסחרי
11.8%	108,316	121,044	עסקי
12.0%	17,210	19,267	פעילות בינלאומית
15.2%	*3,690	4,250	ניהול פיננסי
4.0%	388,727	404,371	סך-הכל

* סווג מחדש.

** כולל יתרת חייבים בגין כרטיסי אשראי.

תרשים 2-3: פילוח האשראי לפי מגזרים עיקריים ליום 30 בספטמבר 2023

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

חבויית בעייתיות

טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.2022		30.09.2023			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני
במיליוני ש"ח					
4,258	813	3,445	4,669	685	3,984
872	42	830	829	42	787
2,614	471	2,143	3,253	476	2,777
7,744	1,326	6,418	8,751	1,203	7,548
6,487	1,136	5,351	7,042	1,060	5,982
83	-	83	221	-	221

סיכון אשראי לא צובר

סיכון אשראי נחות

סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת

סך סיכון אשראי בעייתי*

סיכון אשראי בעייתי, נטו

* מזה חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, חלה עלייה בסיכון האשראי הבעייתי, בשיעור של כ-13%, אשר עיקרה מתבטאת בעלייה בסיכון אשראי לא צובר, הנובע ממספר מצומצם של לווים, ובסיכון אשראי בהשגחה מיוחדת. למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום	
	31.12.2022	30.09.2023
במיליוני ש"ח		
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים		
(9.9%)	1,741	1,568
(4.4%)	82,849	79,217
26.8%	12,427	15,763
(7.6%)	28,272	26,130
6.8%	84,031	89,757

אשראי תעודות

ערביות והתחייבויות אחרות*

מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו

מסגרות ח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו

התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות*

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 חל גידול של כ-3 מיליארד ש"ח בהיקף המכשירים הפיננסיים החוץ-מאזניים בהשוואה לתום שנת 2022. מחד חל גידול בהיקף מסגרות כרטיסי אשראי שלא נוצלו ובהיקף המסגרות הלא מנוצלות בגין התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות. גידול זה קוזז בחלקו לאור קיטון במסגרות ח"ד ואחרות וכן בערבויות, בעיקר לרוכשי דירות. בגין חלק מהערבויות כאמור נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושיאין סחירות בפיזור נרחב. היקף ההשקעות בניירות הערך הסתכם ביום 30 בספטמבר 2023 בכ-136.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-107.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022, עלייה בשיעור של כ-27.4% שהתבטאה בגידול בהיקף אגרות-החוב הממשלתיות של ממשלת ישראל וממשלת ארצות-הברית. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בסך של כ-417 מיליון ש"ח ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, שנבעו בעיקר ממימוש בהפסד של אגרות-חוב ממשלתיות, בהשוואה להכנסות בסך של כ-36 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. לאור עליית עקומי הריבית השקלית והדולרית, נרשמה בשנת 2022 ירידה בסך של כ-3.1 מיליארד ש"ח (לפני מס) בגין שינויים בשוויין של אגרות-החוב בתיק הזמין למכירה, ירידה זו נרשמה לקרן הון בגין אגרות-חוב. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 חלה עלייה של 0.2 מיליארד ש"ח (לפני מס) בקרן הון. העלייה נבעה מאזילת קרן הון השלילית, עקב התקצרות יתרת התקופה לפירעון, וכן בגין מכירה של אגרות-החוב בעלות קרן הון שלילית. מנגד העלייה קוזזה בשל המשך עלייה בעקומי הריבית. לעניין רגישות קרן הון לשינויים בשיעורי ריבית, ראה [פרק הלימות הון](#) להלן. תיק המניות הכולל של קבוצת הבנק הסתכם לסך של כ-4.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-4.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשם בגין תיק המניות של קבוצת הבנק רווח משערור, דיבידנד וממימוש מניות בסך של כ-293 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של כ-219 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. תיק המניות של הבנק כולל מניות סחירות (הנמדדות בשווי הוגן) ומניות שיאין סחירות (הנמדדות בעלות בניכוי ירידת-ערך) והוא עשוי להיות מושפע מגורמים אקסוגניים שונים כדוגמת עלייה בשיעורי האינפלציה, שינויים בשיעורי הריבית, והתנהגות שוק ההון, לרבות כתוצאה מהחמרה במצב הביטחוני ופרוץ המלחמה. הרעה מתמשכת במצב הכלכלי עשויה להביא לירידה בערך של המניות.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 13-2: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל		תיק למסחר		זמין למכירה		מוחזק לפדיון		
מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	מסך %	הערך במאזן	
ניירות-ערך		ניירות-ערך		ניירות-ערך		ניירות-ערך		
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 30 בספטמבר 2023								
66.6%	91,110	11.9%	16,344	45.0%	61,519	9.7%	13,247	אגרות-חוב ממשלת ישראל
19.5%	26,736	3.6%	4,919	14.5%	19,824	1.5%	1,993	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.0%	1,427	-	-	1.0%	1,427	0.0%	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
87.2%	119,273	15.5%	21,263	60.5%	82,770	11.1%	15,240	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.3%	408	-	-	-	-	0.3%	408	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
9.4%	12,902	0.0%	-	9.4%	12,902	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
9.7%	13,310	0.0%	-	9.4%	12,902	0.3%	408	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.1%	4,227	-	-	3.1%	4,227	-	-	מניות*
100.0%	136,810	15.5%	21,263	73.0%	99,899	11.4%	15,648	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2022								
62.8%	67,473	7.2%	7,706	48.2%	51,751	7.4%	8,016	אגרות-חוב ממשלת ישראל
21.2%	22,719	0.7%	765	18.8%	20,153	1.7%	1,801	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.4%	1,499	-	-	1.4%	1,499	-	-	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
85.4%	91,691	7.9%	8,471	68.4%	73,403	9.1%	9,817	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.3%	299	-	-	-	-	0.3%	299	אגרות-חוב קונצרניות - בישראל
10.6%	11,362	0.6%	658	10.0%	10,704	-	-	אגרות-חוב קונצרניות - מדינות זרות
10.9%	11,661	0.6%	658	10.0%	10,704	0.3%	299	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.7%	4,048	-	-	3.8%	4,048	-	-	מניות*
100.0%	107,400	8.5%	9,129	82.2%	88,155	9.4%	10,116	סך-הכל ניירות-ערך

* מניות שיאין למסחר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 14-2: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

		יתרה ליום			
		31.12.2022	30.09.2023		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן		
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
	3.4%	394	2.9%	391	כרייה וחציבה
	11.4%	1,331	8.4%	1,117	תעשייה
	3.6%	415	3.2%	429	אספקת חשמל ומים
	3.2%	369	3.3%	436	מידע ותקשורת
	70.7%	8,253	76.2%	10,136	בנקים ומוסדות פיננסיים
	2.9%	335	1.9%	247	מסחר
	2.0%	237	2.4%	314	תחבורה ואחסנה
	2.8%	327	1.7%	240	ענפים אחרים
	100.0%	11,661	100.0%	13,310	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור ב.15](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 15-2: התפתחות ביתרות הפיקדונות

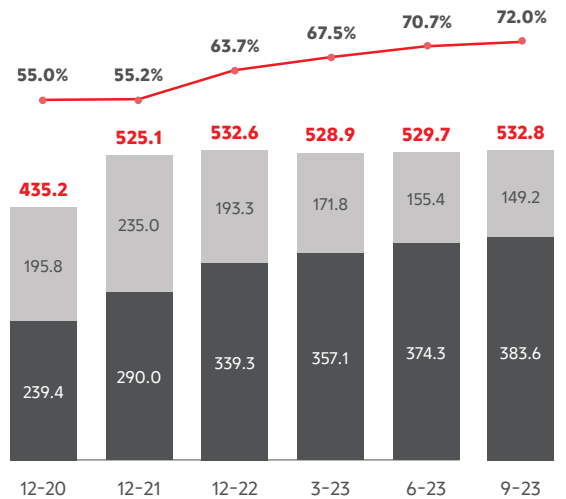
השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח		
0.0%	532,588	532,756	פיקדונות הציבור
3.0%	8,696	8,953	פיקדונות מבנקים
(10.1%)	3,262	2,932	פיקדונות הממשלה
0.0%	544,546	544,641	סך-הכל

טבלה 16-2: מידע נוסף על פיקדונות הציבור

השינוי	יתרה ליום		
	31.12.2022	30.09.2023	
	במיליוני ש"ח		
			לפי דרישה
(22.8%)	193,328	149,178	אינם נושאים ריבית
(4.4%)	136,637	130,579	נושאים ריבית
(15.2%)	329,965	279,757	סך-הכל לפי דרישה
24.9%	202,623	252,999	לזמן קצוב
0.0%	532,588	532,756	סך-כל פיקדונות הציבור

יתרת הפיקדונות ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמה בסך של כ-544.6 מיליארד ש"ח בדומה ליתרתם בסוף שנת 2022. בתקופה זו חלה מגמה של שינוי בתמהיל פיקדונות הציבור שקיבלה ביטוי במעבר הציבור מפיקדונות שאינם נושאים ריבית לפיקדונות לזמן קצוב. יצוין כי בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים חלה עלייה בפיקדונות הציבור בסך של כ-14 מיליארד ש"ח, בעיקר עקב השפעות השינויים בשערי חליפין ומעבר לקוחות מקרנות כספיות.

תרשים 2-4: התפתחות תמהיל פיקדונות הציבור

● איום נושאי ריבית (עו"ש) ● נושאי ריבית - שיעור פיקדונות נושאי ריבית

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-17: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק

השינוי	יתרה ליום		ניירות-ערך ⁽¹⁾
	31.12.2022	30.09.2023	
10.7%	802,789	889,013	

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת ושירותים נלווים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

הגידול בהיקף ניירות-ערך של לקוחות קבוצת הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הושפע בין היתר, ממעבר לקוחות מפיקדונות לאפיקים סחירים בעלי רמת סיכון נמוכה.

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמו בכ-23.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022, קיטון בשיעור של כ-11.4% נבע בעיקר מפירעון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 20 בדוחות הכספיים לשנת 2022 ופרק הלימות הון להלן](#).
בחודש מאי 2023 לאחר קבלת היתר מרשות ניירות-ערך, פרסם הבנק תשקיף מדף אשר יאפשר לבנק להנפיק מניות וניירות-ערך המירים למניות, אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות-ערך אחרים.

טבלה 2-18: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 30 בספטמבר 2023		כתבי התחייבות נדחים
הערך במאזן	מזה: סחיר*	הערך במאזן	מזה: סחיר*	
במיליוני ש"ח				
10,082	10,103	8,880	8,897	
16,763	16,763	14,913	14,913	אגרות-חוב
26,845	26,866	23,793	23,810	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

* כולל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים הנסחרים ברצף המוסדי.

טבלה 19-2: מכשירים נגזרים

31.12.2022			30.09.2023			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
746,699	10,913	11,264	987,518	12,400	13,233	חוזי ריבית
408,580	5,921	8,368	520,103	8,064	10,489	חוזי מטבע
156,915	2,223	2,255	270,635	4,249	4,306	חוזים בגין מניות
109	4	4	67	1	2	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
1,312,303	*19,061	*21,891	1,778,323	*24,714	*28,030	סך-הכל

* מזה: שווי הוגן נטו של נכסים והתחייבויות בגין נגזרים משבצים בסך של 67 מיליוני ש"ח ו-8 מיליוני ש"ח, בהתאמה אשר נכללו במאזן בסעיף פיקדונות הציבור (31.12.2022): נכסים והתחייבויות בסך של 59 מיליוני ש"ח ו-18 מיליוני ש"ח, בהתאמה).

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 חל גידול ביתרות השווי ההוגן של המכשירים הנגזרים. הגידול חל בכל סוגי הנגזרים בעקבות השינויים בנתוני השוק בתקופה. בנוסף, יתרות הערך הנקוב של המכשירים הנגזרים עלו בהיקפים משמעותיים במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בשל גידול בהיקפי הפעילות, בעיקר בחוזי ריבית לתקופות קצרות. הבנק פועל לרוב עם הצדדים הנגדיים במסגרת הסכמי קיזוז וביטחונות שמטרתם לצמצם את חשיפת האשראי הנובעת מהפעילות במכשירים נגזרים של צדדים אלה.

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניות

הון המניות המופק והנפרע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2023 הינו 1,337,267,218 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המופק הינו בניכוי 109,893 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר"). לפרטים בדבר ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה, ראה [פרק עניינים אחרים](#) בדוח ממשל תאגידי.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק.

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.

ביום 22 במאי 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023 ואשר שולם ביום 14 ביוני 2023.

ביום 14 באוגוסט 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 769 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2023 ואשר שולם ביום 6 בספטמבר 2023.

ביום 12 בנובמבר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק.

בשים לב לעודפי ההון המשמעותיים הקיימים לבנק אל מול דרישות ההון השונות, ולצד זאת הנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה בסביבת אי הוודאות, החליט דירקטוריון הבנק במועד אישור דוחות כספיים אלה, להכריז על חלוקת דיבידנד בסך 334 מיליון ש"ח, המהווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ואשר ישולם ביום 6 בדצמבר 2023.

טבלה 20-2: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	שיעור חלוקה*	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
			באגורות	במיליוני ש"ח
16.11.2023	06.12.2023	20%	24.976	334.0
14.08.2023	06.09.2023	40%	57.505	769.0
22.05.2023	14.06.2023	40%	60.048	803.0
08.03.2023	30.03.2023	30%	39.272	525.0
22.11.2022	11.12.2022	30%	40.095	536.0
14.08.2022	07.09.2022	30%	30.146	403.0

* מרווחי הרבעון שקדם למועד החלוקה.

2. הלימות הון

גישה הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות אלה מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה דורש גילוי כמותי ואיכותי במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם במטרה להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ועדת באזל לפיקוח על הבנקים מבצעת עדכונים למסגרת מדידת הלימות ההון, אשר לעיתים מקבלים את הכינוי "באזל 4". במסגרת זו נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום באיחוד האירופי של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון צפוי להיות בשנת 2025.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים מאמץ את הוראות ועדת באזל משנת 2017 בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי. ביום 29 בדצמבר 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי". במסגרת הטיוטה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקטור העסקי המפורטים בטיוטה ועל מכפיל ההפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. בהתאם לטיוטה יישום ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026.

יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביו ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס הון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2023, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון יחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בעקום התשואות חסר הסיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.9 מיליארד ש"ח וכ-0.7 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.

דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל, בנקים ישראלים, גופים מוסדיים וישויות סקטור ציבורי, נגזרות מדירוג מדינת ישראל. ההשפעה הישירה של ירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי חברת Standard and Poor's Rating Group, ככל שתהיה, תביא לקיטון של 0.23% ו-0.29% ביחס הון רובד 1 יחס הון כולל, בהתאמה. כאמור בפרק הסקירה הכלכלית לעיל, חברות דירוג האשראי פיץ' ומודיס' החליטו לצרף את ישראל לרשימת המעקב השלילית. חברת דירוג האשראי S&P הפחיתה את תחזית דירוג החוב של המדינה לשלילית. פרמיית הסיכון של מדינת ישראל בשוק החוב הבינלאומי עלתה. הבנק מעריך כי הסיכון להפחתת דירוג בפועל, על-ידי אחת או יותר מחברות הדירוג עלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

שינויים בהון

לפרטים בדבר השלמת העסקה למכירת החזקות הבנק בבנק פוזיטיף ראה [ביאור 9.ט](#) בתמצית הדוחות הכספיים. בעקבות השלמת המכירה יחס הון עצמי רובד 1 עלה ב-0.05%.

לפרטים נוספים בדבר כתבי ההתחייבות הנדחים, ראה [ביאור 9.י](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר התאמות פיקוחיות וניכויים ובדבר השפעות נוספות על הון והלימות הון, לרבות בגין הוראות שטרם הגיע מועד יישומן, ראה [ביאור 9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 2-1: חישוב יחס הלימות הון

31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2023
במיליוני ש"ח		

1. הון לצורך חישוב יחס הון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

46,745	45,262	50,460	הון עצמי רובד 1
46,745	45,262	50,460	הון רובד 1
14,349	13,252	13,860	הון רובד 2
61,094	58,514	64,320	סך-הכל הון כולל

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

386,550	378,342	403,971	סיכון אשראי
4,007	5,658	4,749	סיכונים שוק
25,020	23,914	28,754	סיכון תפעולי
415,577	407,914	437,474	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים

3. יחס הון לרכיבי סיכון

11.25%	11.10%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
11.25%	11.10%	11.53%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.70%	14.34%	14.70%	יחס הון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
13.50%	13.50%	13.50%	יחס הון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - הון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:

1. הקלה בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2023 (0.04% ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר 2022).

2. השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתת בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.05% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2023 (0.08% ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר 2022).

3. הקלה בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, השפעת ההקלה ליום 31 בדצמבר 2022 הייתה 0.04% וליום 30 בספטמבר 2022 הייתה 0.03%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס הון הכולל המזערי הינם 10.0%-13.5% בהתאמה. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת שעה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוא עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

טבלה 2-2: יחס מינוף

31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2023	
			במיליוני ש"ח
			בנתוני המאוחד
46,745	45,262	50,460	הון רובד *1
737,115	732,928	745,857	סך החשיפות*
			באחוזים
6.34%	6.18%	6.77%	יחס מינוף
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור 9.9](#) בתמצית הדוחות הכספיים). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 30 בספטמבר 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.03%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 להלן ובביאור 12א בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 12](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
רווח מימוני, נטו	4,209	238	3,971	-	129	57	592	327	999	128	1,739
עמלות והכנסות אחרות	1,089	15	1,074	63	19	24	200	133	257	37	341
סך הכנסות	5,298	253	5,045	63	148	81	792	460	1,256	165	2,080
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	662	83	579	-	(14)	(8)	(114)	272	329	-	114
הוצאות תפעוליות ואחרות	2,059	113	1,946	-	121	40	180	116	470	50	969
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,669	24	1,645	41	52	31	461	46	295	74	645
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
רווח מימוני, נטו	3,751	199	3,552	-	620	101	521	280	784	92	1,154
עמלות והכנסות אחרות	1,002	9	993	34	29	23	162	75	261	34	375
סך הכנסות	4,753	208	4,545	34	649	124	683	355	1,045	126	1,529
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	45	33	12	-	25	-	(51)	(97)	70	1	64
הוצאות תפעוליות ואחרות	1,972	123	1,849	6	104	48	176	104	458	50	903
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,785	31	1,754	18	350	51	358	218	339	49	371

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
13,295	674	12,621	-	1,078	187	1,812	984	3,043	391	5,126	רווח מימוני, נטו
3,087	38	3,049	160	110	66	535	294	772	107	1,005	עמלות והכנסות אחרות
16,382	712	15,670	160	1,188	253	2,347	1,278	3,815	498	6,131	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
1,426	67	1,359	-	(4)	(1)	(15)	462	557	-	360	
6,334	321	6,013	57	319	123	576	349	1,475	164	2,950	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
5,599	190	5,409	67	660	84	1,123	294	1,149	215	1,817	
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
9,783	504	9,279	-	2,233	191	1,289	734	1,924	144	2,764	רווח מימוני, נטו
2,906	28	2,878	181	101	74	442	241	737	113	989	עמלות והכנסות אחרות
12,689	532	12,157	181	2,334	265	1,731	975	2,661	257	3,753	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
(464)	84	(548)	-	25	3	(529)	(200)	112	1	40	
5,926	340	5,586	47	310	126	490	316	1,415	148	2,734	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
4,782	53	4,729	84	1,406	90	1,137	550	746	71	645	

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

הרווח הנקי המיוחס למגזר משקי בית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,817 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-645 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזז מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות. הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-5,126 בהשוואה ל-2,764 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-1,005 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-989 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראלכרט ומעלייה בעמלות מהפרשי המרה אשר קוזזו בעיקרן על-ידי ירידה בעמלות מפעילות בשוק ההון.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-360 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של כ-40 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-2,950 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,734 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שכן עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר וכן מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הבנקאות הפרטית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-215 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-71 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-391 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-144 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-107 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-113 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. קיטון זה נבע בעיקר מירידה בעמלות מפעילות בשוק ההון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-164 מיליון ש"ח בהשוואה ל-148 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים קטנים וזעירים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,149 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-746 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות ובהכנסות האחרות. גידול זה קוזז בחלקו על-ידי עלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ובהוצאות תפעוליות ואחרות.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הרווח המימוני, נטו הסתכם ב-3,043 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,924 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-772 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-737 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראלכרט ומעלייה בדמי ניהול חשבונות, אשר קוזזו בחלקן מירידה בעמלות מעסקי מימון.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 557 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 112 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול במחיקות אוטומטיות. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-1,475 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,415 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות השכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים בינוניים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-550 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי אשר קוזזה בחלקה מעלייה ברווח המימוני, נטו בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-984 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-734 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-241 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכר.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-462 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-200 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שינוי זה נבע בעיקר מגידול בהפרשה הקבוצתית בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן. כמו-כן, חל גידול בהפרשה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו בכ-349 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-316 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס למגזר עסקים גדולים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,123 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,137 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. קיטון זה נבע בעיקר מעלייה בהוצאות להפסדי אשראי ומעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות אשר קוזזו בחלקן מעלייה ברווח המימוני, נטו ומעלייה בעמלות וההכנסות האחרות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,812 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,289 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות והאשראי לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-535 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-442 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון וכן מעמלות טיפול באשראי.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-15 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של כ-529 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בהכנסה הפרטנית.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו בכ-576 מיליון ש"ח בהשוואה ל-490 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות השכר עקב מענקי חד פעמי בגין הסכם השכר.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס למגזר גופים מוסדיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-84 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-90 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-187 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-191 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ל-66 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-74 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות משוק ההון.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס למגזר ניהול פיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-660 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,406 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,078 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,233 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעליית הריבית המועברת לחטיבות הבנק בגין המקורות. בנוסף, נרשמו הפסדים ממימושי אגרות-חוב, וזאת בהשוואה לרווחים בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, חלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור הממד הידוע בין התקופות. מנגד, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-110 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-101 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

הרווח הנקי המיוחס למגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם בסך של 67 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 84 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בעמלות והכנסות אחרות ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-160 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-181 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בעמלות משוק ההון.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו בכ-57 מיליון ש"ח בהשוואה ל-47 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

מגזר הפעילות הבינלאומית

הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-190 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 53 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-221 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בהשוואה לרווח נקי של כ-123 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזזה בחלקה מגידול בהוצאות התפעוליות. העלייה ברווח המימוני, נטו נבעה בעיקר מעליית הריבית הדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-30 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בהשוואה להפסד בסך של כ-45 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נובע מצמצום הפעילות.

לפרטים בדבר מכירת פוזיטיף והחזרת הרישיון הבנקאי בפועלים שוויץ, ראה [פרק חברות עיקריות](#) להלן.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות ושייכותם ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. חלוקה זו משמשת את הנהלת הבנק לקבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה. למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2022](#), ביאור 12 לתמצית הדוחות הכספיים ופרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.

2.6. חברות עיקריות

2.6.1. חברות בישראל

קבוצת פועלים אקוויטי

קבוצת פועלים אקוויטי, המהווה את זרוע ההשקעות הריאליות של הבנק ומוחזקת בבעלות מלאה, פועלת בשני תחומים עיקריים: השקעות ישירות בחברות בהן ומעין הון (מזנין) וכן השקעה וייזום קרנות השקעה פרטיות ופעילות בנקאות להשקעות בארץ ובחו"ל. בנוסף, פועלים אקוויטי מחזיקה בכ-24.9% בחברה הציבורית אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ (לשעבר פועלים אי.בי.אי. - ניהול וחיתום בע"מ) העוסקת בשירותי ייעוץ, חיתום וניהול גיוסי הון. לבקשת הבנק ופועלים אקוויטי, בחודש דצמבר 2022 הוחלף שמה והוסר "פועלים" משמה של החברה. הבנק שוקל חלופות לפעילות בתחום החיתום לרבות אפשרות להקמת פעילות חיתום עצמאית. יתרת ההשקעות של פועלים אקוויטי ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמה בסך של כ-3.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.3 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. בנוסף, קיימת התחייבות להשקעה בסך של כ-1.4 מיליארד ש"ח נכון ליום 30 בספטמבר 2023, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2022. הגידול בהיקף ההשקעות בשנים האחרונות מהווה יישום אסטרטגית הבנק לגידול היקף ההשקעות המבוצעות בפועלים אקוויטי, בכפוף לתנאי השוק, במסגרת מתווה השקעות רב שנתי עד לשנת 2025 אשר אושר בדירקטוריון הבנק. תרומת פועלים אקוויטי לתוצאות הפעילות של הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמה ברווח נקי בסך של כ-126 מיליון ש"ח, לעומת רווח נקי בסך של כ-94 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השקעת הבנק בפועלים אקוויטי (בהון ובאמצעים אחרים) הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 ב-4.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-3.8 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022.

2.6.2. חברות מחוץ לישראל

Hapoalim (Switzerland) Ltd (להלן: "הפועלים שווייץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשווייץ, שעסקה בעבר בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שווייץ ולמועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בחברה. בחודש יולי 2023 הוחזר הרישיון הבנקאי של הפועלים שווייץ, באישור רשות הפיקוח בשווייץ (FINMA), והסתיים הפיקוח הרגולטורי השווייצרי עלייה בתוקף מיום 30 ביוני 2023. ההסדרים של קבוצת הבנק עם הרשויות האמריקאיות (ראה [ביאור 1.10](#)) בתמצית הדוחות הכספיים) כוללים התחייבויות גם של הפועלים שווייץ להמשיך לשתף פעולה עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות בפרשת המס ובפרשת פיפ"א. במסגרת הליך החזרת הרישיון הבנקאי התחייב הבנק להפועלים שווייץ לערוך לכל ההתחייבויות הפיננסיות של הפועלים שווייץ שלאחר החזרת הרישיון ולתשלום כל ההוצאות, הנזקים והקנסות ככל שיוטלו על הפועלים שווייץ בידי הגופים המוסמכים, בהתאם לדין השווייצרי. ההפסד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 של הפועלים שווייץ הסתכם בסך של 9 מיליון פרנק שווייצרי בהשוואה להפסד בסך של 13 מיליון פרנק שווייצרי בתקופה המקבילה אשתקד. תוצאות הפעילות בשווייץ משקפות את הקיטון שחל בהוצאות הנובעות מהליכי הסגירה ובהוצאות המשפטיות בקשר עם סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק החזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד השלמה של העסקה.

ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש. הבנק לא הכיר ברווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה ואין לה השפעה מהותית אחרת על הדוחות הכספיים של הבנק. לפרטים בדבר השפעת המכירה על הלימות ההון ראה [ביאור 9.ט](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

למידע נוסף בנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית בפרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#), בדוח ממשל תאגידי.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוחות על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2023 וליום 31 בדצמבר 2022 (להלן: דוח על הסיכונים).

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ומהותיותם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי, וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים).

אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמידיתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים הינה הגברת מ. בן שושן כהן. הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר א. פורמן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגברת א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה [דוח על הסיכונים](#).

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי.

תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.

- **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים](#).

סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

בעקבות מלחמת חרבות ברזל צפויה פגיעה בסביבה הכלכלית אשר עשויה להביא לעלייה ברמת סיכון האשראי. יחד עם זאת, קיימת אי-ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומידת השפעתה על תחומי המשק השונים. הבנק בוחן תרחישים שונים כחלק מהערכותו לנושא ובמסגרת חישוב ההפרשה הקבוצתית הובאו בחשבון תחזיות המבטאות את השפעת המצב על סיכון האשראי.

ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי הכלולה בדוחות הכספיים מבוססת על שקלול השפעת שלוש תחזיות - תחזית בסיס, אופטימית ופסימית. כדי לשקף את השפעות המלחמה עודכנו התחזיות המקרו כלכליות והן מבטאות השפעה מהותית על תנאי המשק. על-פי תחזית הבסיס תירשם ירידה חדה בפעילות הכלכלית בחצי השנה הראשונה ובעקבות זאת שיעור האבטלה, אשר ערב פרוץ המלחמה היה ברמה נמוכה, צפוי לעלות במתינות. ההתאוששות לאחר הלחימה צפויה להיות איטית יחסית ביחס לפוטנציאל הצמיחה של המשק, זאת בהשפעת ההרעה במצב הפיסקאלי וחולשה בשני ענפי משק מרכזיים: ה"י-טק ונדל"ן. האינפלציה אינה צפויה להשתנות באופן משמעותי ביחס לתחזיות ערב פרוץ המלחמה. ההנחה היא שתנוואי הורדת הריבית במהלך 2024 יהיה מהיר מכפי שהוערך טרם המלחמה. בשוק הנדל"ן, ירידות המחירים שהחלו להסתמן לפני המלחמה צפויות להתגבר. יתרת ההפרשה הקבוצתית מבטאת השפעות אלו ועומדת ב-30 בספטמבר 2023 על כ-6.8 מיליארד ש"ח לעומת כ-5.7 מיליארד ש"ח ב-31 בדצמבר 2022. לצורך ניתוח רגישות ההפרשה הקבוצתית להנחות שונות, חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס התחזית הפסימית בלבד היה מביא לגידול של כ-0.75 מיליארד ש"ח מעבר להפרשה שנכללה בדוחות כספיים אלה ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית בלבד היה מביא לקיטון של 0.59 מיליארד ש"ח בהפרשה הקבוצתית. מנעד זה מעיד על רמת אי הוודאות לגבי השפעת מצב המלחמה על תיק האשראי של הבנק. יודגש כי התרחיש הפסימי אינו מהווה תרחיש קיצוני.

הבנק בוחן את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה וכן מבצע הערכות לגבי ענפי משק הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים לתחום התיירות והפנאי, לתחום המסחר הקמעונאי במגוון ענפי משק וכמו-כן לתחום הבינוי והנדל"ן, אשר הושפע מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה וצפוי להיות מושפע מירידה נוספת בביקוש ומקושי בקידום פרויקטים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום.

בהתאם להחלטת הבנק והנחיות בנק ישראל הבנק פועל לתמוך בלקוחותיו בתקופה זו ומציע ללקוחותיו פתרונות של דחיית תשלומים, ואף ויתור על תשלומים לאוכלוסיות מסוימות, פריסת הלוואה לטווח ארוך יותר, הקלה במסגרת העו"ש/ח"ד, הגדלת מסגרות והלוואות ייעודיות לאוכלוסיות ספציפיות. לפרטים נוספים ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#).

טבלה 1-3: פרטים בדבר חובות ששנו תנאיהם

כמפורט בפרק השלכות מלחמת חרבות ברזל לעיל, הבנק מאפשר ללקוחות לדחות תשלומי הלוואות בהתאם למתווה בנק ישראל או למתווים נוספים שיזם הבנק. להלן פרטים בדבר חובות ששנו תנאיהם בסמוך למועד הדיווח:

חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים בסמוך למועד הדיווח*			
יתרת חוב רשומה	מזה: דחיות שאינן נושאות ריבית	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	ביחידות	במיליוני ש"ח
1,814	-	121	70
1,398	4	316	95
3,821	434	15,902	367
1,664	250	30,130	182
9,092	3,064	13,043	211
17,789	3,752	59,512	925

* חובות לגביהם אושרה בקשה לדחיית תשלומים, וזאת אף אם טרם הגיע מועד התשלום.

בנוסף לאפשרות לדחות תשלומי הלוואות כמפורט לעיל, הבנק העניק פטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול).

3.2.1. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) מכאן להבא.

טבלה 2-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022				יתרה ליום 30 בספטמבר 2023				
מסחרי	דיוור	פרטי	סך-הכל	מסחרי	דיוור	פרטי	סך-הכל	
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
386,035	31,816	126,794	227,425	404,051	32,013	129,472	242,566	סיכון אשראי מאזני
166,407	17,834	7,162	141,411	174,083	21,073	6,094	146,916	סיכון אשראי חוץ-מאזני
552,442	49,650	133,956	368,836	578,134	53,086	135,566	389,482	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
9,996	2,649	730	6,617	8,373	2,559	692	5,122	א. לא בעייתי - מאזני
6,418	668	581	5,169	7,548	650	707	6,191	ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾
2,973	458	-	2,515	3,564	439	-	3,125	בעייתי צובר
3,445	210	581	2,654	3,984	211	707	3,066	בעייתי לא צובר
16,414	3,317	1,311	11,786	15,921	3,209	1,399	11,313	סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
3,086	149	7	2,930	2,669	157	5	2,507	סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי
19,500	3,466	1,318	14,716	18,590	3,366	1,404	13,820	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
83	44	-	39	221	56	-	165	מזה: חובות שצוברים הכנסות ריבית, בפיגור של 90 ימים או יותר
571,942	53,116	135,274	383,552	596,724	56,452	136,970	403,302	סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים								
3,444	210	581	2,653	3,984	211	707	3,066	א. חובות לא צוברים
2	-	-	2	3	-	-	3	ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו
3,446	210	581	2,655	3,987	211	707	3,069	סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
 (2) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 חלה עלייה בהיקף סיכון האשראי בדירוג ביצוע אשראי וכן בשיעור מסך סיכון האשראי בסך הבנק ובחלוקה למגזרים למעט יציבות בשיעור באשראי לדיוור.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 3-3: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
מסחרי	פרטי*	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
2,653	791	3,444
יתרת חובות לא צוברים לתחילת השנה		
1,312	850	2,162
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך התקופה		
(31)	(410)	(441)
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך התקופה		
(323)	(212)	(535)
חובות שנמחקו חשבונאית		
(508)	(101)	(609)
חובות שנפרעו		
(37)	-	(37)
אחר**		
3,066	918	3,984
יתרת חובות לא צוברים לסוף התקופה		

תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר

1,100	213	1,313
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
227	248	475
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(100)	(142)	(242)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(33)	(94)	(127)
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך התקופה		
(183)	(9)	(192)
חובות בארגון מחדש שנפרעו		
1,011	216	1,227
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף התקופה		

לתשעה חודשים שהסתיימו
ביום 30 בספטמבר 2022

מסחרי	פרטי*	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
2,970	647	3,617
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
(82)	420	338
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בשל השפעת היישום לראשונה של CECL		
361	563	924
חובות שסווגו כלא צוברים במהלך התקופה		
(212)	(615)	(827)
חובות שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך התקופה		
(173)	(70)	(243)
חובות שנמחקו חשבונאית		
(602)	(174)	(776)
חובות שנפרעו		
2,262	771	3,033
יתרת חובות לא צוברים לסוף התקופה		

תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש לא צובר

1,529	623	2,152
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
(80)	(171)	(251)
התאמת יתרת פתיחה אשראי לא צובר בארגון מחדש בשל השפעת היישום לראשונה של CECL		
96	172	268
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(71)	(65)	(136)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(176)	(266)	(442)
חובות בארגון מחדש שחזרו לצבור הכנסות ריבית במהלך התקופה		
(187)	(73)	(260)
חובות בארגון מחדש שנפרעו		
1,111	220	1,331
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לא צובר לסוף התקופה		

* לרבות הלוואות לדיוור.

** יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 4-3: מדדי סיכון אשראי

ליום							
31.12.2022				30.09.2023			
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	מסחרי
ניתוח איכות האשראי לציבור							
0.87%	0.60%	0.45%	1.15%	0.97%	0.60%	0.54%	1.25%
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור							
0.89%	0.72%	0.45%	1.17%	1.02%	0.76%	0.54%	1.32%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור							
1.63%	1.90%	0.45%	2.24%	1.84%	1.85%	0.54%	2.53%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
4.16%	9.44%	1.02%	5.10%	3.87%	9.11%	1.07%	4.62%
שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח							
(0.02%)	0.11%	0.06%	(0.08%)	0.47%	1.07%	0.08%	0.60%
שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.03%)	0.07%	-	(0.05%)	0.08%	0.42%	0.01%	0.06%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
ניתוח הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.64%	2.64%	0.41%	2.17%	1.86%	3.12%	0.45%	2.43%
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור							
1.41%	2.55%	0.38%	1.80%	1.63%	3.03%	0.42%	2.07%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
160.7%	427.1%	83.8%	156.4%	167.9%	505.7%	78.5%	165.3%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר							
156.9%	353.2%	83.8%	154.2%	159.1%	399.6%	78.5%	156.9%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר							
(58.3)	39.0	243.5	(34.6)	21.5	7.2	46.3	33.6
יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו							

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

השיעורים המחושבים לעיל מתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות. אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

קיימת החמרה במרבית מדדי סיכון האשראי. חלק מהמדדים מושפעים מגידול בהפרשה הקבוצתית המבטאת השפעות עתידיות של החמרה במצב הכלכלי. יחד עם זאת, ישנה הרעה גם במדדים כגון שיעור החוב הבעייתי ושיעור החוב הלא צובר. בהסתכלות היסטורית מדדים אלו נמוכים יחסית ומעידים על איכות תיק טובה כנקודת מוצא טובה להחמרה החזויה במצב המשק. במדדי שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ושיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ישנה עלייה המבטאת בין היתר את השפעות הסביבה הכלכלית וכן השפעות חזויות של המלחמה.

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 בספטמבר 2023 ולתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה באותו תאריך						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות, נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
תעשייה	32,702	31,743	544	210	24	359
בינוי ונדל"ן - בינוי	102,717	99,753	2,193	936	224	1,046
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	42,073	41,461	100	65	300	949
מסחר	39,311	37,693	671	376	183	487
שירותים פיננסיים	54,144	53,948	9	6	(27)	151
שירותים עסקיים אחרים	16,909	15,755	189	104	72	294
שירותים ציבוריים וקהילתיים	9,707	9,071	378	363	86	320
ענפים אחרים	50,667	47,460	1,872	1,174	169	1,534
סך-הכל מסחרי	348,230	336,884	5,956	3,234	1,031	5,140
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור	136,311	134,929	697	697	78	583
אנשים פרטיים - אחר	56,206	52,844	653	212	280	1,098
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל	540,747	524,657	7,306	4,143	1,389	6,821
סך-הכל בנקים בישראל וממשלת ישראל	94,887	93,581	-	-	1	2
סך-הכל פעילות בישראל	635,634	618,238	7,306	4,143	1,390	6,823
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל	55,977	53,477	1,445	526	38	831
בנקים וממשלות בחו"ל	55,404	55,134	-	-	(2)	30
סך-הכל פעילות בחו"ל	111,381	108,611	1,445	526	36	861
סך-הכל פעילות בישראל ובחו"ל	747,015	726,849	8,751	4,669	1,426	7,684

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 429,678; 132,597; 886; 2,612 ו-181,242 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022 ולתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה באותו תאריך						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יורת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
312	(21)	53	139	469	31,821	32,773
866	(54)	(114)	627	968	97,369	99,724
566	(55)	105	71	91	34,160	35,026
322	2	(29)	238	593	38,730	40,495
181	(4)	(130)	22	25	58,634	58,917
227	9	60	31	183	16,492	17,618
178	5	(15)	23	405	8,531	9,215
1,208	11	(565)	1,260	2,418	47,949	51,640
3,860	(107)	(635)	2,411	5,152	333,686	345,408
478	1	34	531	531	132,489	133,705
910	7	7	227	667	50,161	53,439
5,248	(99)	(594)	3,169	6,350	516,336	532,552
1	-	1	-	-	56,197	56,197
5,249	(99)	(593)	3,169	6,350	572,533	588,749
792	22	103	678	1,482	43,398	45,166
27	-	26	-	-	48,889	48,986
819	22	129	678	1,482	92,287	94,152
6,068	(77)	(464)	3,847	7,832	664,820	682,901

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 402,721; 86,086; 1,028; 10,039 ו-183,027 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

טבלה 5-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
335	(23)	70	157	487	30,570	31,481
834	(79)	(165)	610	1,007	99,490	101,927
635	(56)	173	72	109	36,325	36,900
323	5	(23)	242	582	37,566	39,133
184	(4)	(128)	22	29	51,521	51,736
247	13	84	116	252	15,949	17,243
246	6	57	387	407	8,403	9,089
1,429	(3)	(364)	1,205	1,781	46,811	50,870
4,233	(141)	(296)	2,811	4,654	326,635	338,379
515	2	72	572	572	133,342	134,643
927	22	40	211	670	49,437	52,896
5,675	(117)	(184)	3,594	5,896	509,414	525,918
1	-	1	-	-	70,004	70,004
5,676	(117)	(183)	3,594	5,896	579,418	595,922
808	22	119	659	1,848	43,028	46,024
32	-	30	-	-	52,907	52,999
840	22	149	659	1,848	95,935	99,023
6,516	(95)	(34)	4,253	7,744	675,353	694,945

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 103,369; 413,532; 898; 2,753 ו-174,393 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

3.2.3. בינוי והנדל"ן

בענף הנדל"ן נרשמה האטה ניכרת בפעילות שבאה לידי ביטוי בכמות נמוכה של עסקות, עלייה במלאי הדירות הלא מכורות וכן ירידות מחירים קלות, בתשעת החודשים הראשונים של השנה.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, היקף העסקות בדירות חדשות, רשם בחודשים ינואר-אוגוסט ירידה חדה של כ-31% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ומלאי הדירות החדשות הלא מכורות גדל עד לרמה של 59 אלף דירות באוגוסט 2023. עלייה במלאי של כ-12 אלף דירות לעומת אוגוסט אשתקד.

העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מראים על ירידת מחירים מצטברת של 3.8% במחירי הדירות החדשות מאז חודש ספטמבר 2022, וירידה של 1.9% במדד מחירי כלל הדירות בחודשיים האחרונים.

נתונים אלו אינם משקללים הטבות שניתנות לעיתים במעמד הרכישה, לכן ייתכן שירידות המחירים בפועל גבוהות יותר. בעקבות פרוץ מלחמת חרבות ברזל ענף הבינוי והנדל"ן עשוי להיות חשוף לפגיעה נוספת, מעבר להשפעות המאקרו כלכליות שתוארו לעיל, כגון פגיעה נוספת בביקושים לרכישת דירות וכן קשיים בקידום פרויקטים בעקבות מחסור בכוח אדם. השפעות אפשריות אלו, כפי שהן מוערכות למועד הדיווח, הובאו לידי ביטוי בחישוב הפרשה הקבוצתית.

הבנק ממשיך לבחון את ההשלכות האפשריות של השינויים בסביבה הכלכלית ובמידת הצורך יבצע התאמות נדרשות נוספות.

טבלה 6-3: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים של הלקוחות

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
הלוואות ⁽¹⁾			
במיליוני ש"ח			
3,492	308	590	2,594
206	44	19	143
69,937	19,139 ⁽¹⁾	18,689	32,109
37,289	906	6,747	29,636
23,221	4,828	7,973	10,420
134,145	25,225	34,018	74,902
10,645	713	1,702	8,230
144,790	25,938	35,720	83,132
חטיבה עסקית			
			בנייה למסחר ושירותים
			בנייה לתעשייה
			בנייה לדירור
			נכסים מניבים
			אחר
			סך-הכל חטיבה עסקית
			חטיבה קמעונאית
			סך-הכל פעילות בישראל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני
	מסגרות לא מנוצלות	ערבויות	
הלוואות ⁽¹⁾			
במיליוני ש"ח			
4,026	499	793	2,734
492	45	86	361
69,805	21,537 ⁽¹⁾	17,591	30,677
31,768	796	4,607	26,365
21,311	4,877	7,278	9,156
127,402	27,754	30,355	69,293
11,425	737	1,852	8,836
138,827	28,491	32,207	78,129
חטיבה עסקית			
			בנייה למסחר ושירותים
			בנייה לתעשייה
			בנייה לדירור
			נכסים מניבים
			אחר
			סך-הכל חטיבה עסקית
			חטיבה קמעונאית
			סך-הכל פעילות בישראל

(1) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2023](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

ליום 30 לספטמבר 2023 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינו והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-145 מיליארד ש"ח. סך יתרת סיכון האשראי לציבור בענפי הבינו והנדל"ן בישראל עלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בכ-4.3%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-93% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל.

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-52% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר ושירותים, בנייה לתעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-31% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

טבלה 7-3: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל

השינוי	יתרה ליום	
	31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2023
	במיליוני ש"ח	
	סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי	
סיכון אשראי שאינו בעייתי	135,815	141,214
4.0%		
	סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי	
בעייתי צובר	434	1,292
197.7%		
לא צובר	682	1,001
46.8%		
סיכון אשראי בעייתי שאינו בדירוג ביצוע	1,116	2,293
105.5%		
סיכון אשראי שאינו בעייתי שאינו בדירוג ביצוע	1,896	1,283
(32.3%)		
סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי	3,012	3,576
18.7%		
סך-הכל	138,827	144,790
4.3%		

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי עלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-18.7%. שיעור סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך סך-הכל סיכון האשראי עלה מ-2.17% בתום 2022 ל-2.47% ליום 30 בספטמבר 2023, שיעור החוב הבעייתי מתוך סך סיכון האשראי עלה מ-0.80% בתום 2022 ל-1.58% ליום 30 בספטמבר 2023, ושיעור החוב הלא צובר מתוך סך סיכון האשראי עלה מ-0.49% בתום 2022 ל-0.69% ליום 30 בספטמבר 2023.

הגידול בשיעור היתרות שאינן בדירוג ביצוע אשראי, ובפרט הגידול המשמעותי בשיעור החוב הבעייתי, הושפע מהשינויים בסביבה הכלכלית. שינויים אלו מצביעים על עלייה בהסתברות להרעה בענפים אלו ובהתאם לכך תיתכן המשך עלייה ברמת סיכון האשראי של הלזים בתחום זה, ואף ביתר שאת עקב מצב המלחמה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 3-8: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾

יתרה ליום 30 בספטמבר 2023				
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
שיעור מימון⁽³⁾				
עד 45%	2,628	-	6,333	8,961
מעל 45% ועד 65%	6,676	-	8,847	15,523
מעל 65% ועד 80%	15,580	-	6,465	22,045
מעל 80%	2,839	-	783	3,622
כושר ספיגה⁽⁴⁾				
עד 25%	-	-	294	294
מעל 25% ועד 50%	-	-	16,713	16,713
מעל 50% ועד 75%	-	-	8,865	8,865
מעל 75%	-	-	22,340	22,340
פרויקטים שטרם החלו	-	-	8,631	8,631
אחר⁽⁵⁾				
-	-	-	27,151	27,151
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	27,723	56,843	22,428	134,145

- הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל את כלל הפרויקטים בשלבי הקמה בסגמנטים השונים (מגורים, משרדים, מסחר וכו') לרבות הקמת נכסים המיועדים להשכרה. בסגמנט זה נכללים: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 8-3: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022*					
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה	אחר	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
2,316	-	5,250	-	7,566	שיעור מימון ⁽³⁾
6,422	-	7,523	-	13,945	עד 45%
15,241	-	5,801	-	21,042	מעל 45% ועד 65%
3,733	-	812	-	4,545	מעל 65% ועד 80%
					מעל 80%
					כושר ספיגה ⁽⁴⁾
-	865	-	-	865	עד 25%
-	8,075	-	-	8,075	מעל 25% ועד 50%
-	6,906	-	-	6,906	מעל 50% ועד 75%
-	27,237	-	-	27,237	מעל 75%
-	9,109	-	-	9,109	פרויקטים שטרם החלו
					אחר ⁽⁵⁾
-	-	-	28,112	28,112	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית
27,712	52,192	19,386	28,112	127,402	

* סווג מחדש.

- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערביות חוק מרכז בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 80% מהווה כ-7.2% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית, ליום 30 לספטמבר 2023, לעומת 9.7% ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% לנדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-0.6% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית (ללא פרויקטים שטרם החלו) ליום 30 לספטמבר 2023 לעומת 2.0% ליום 31 בדצמבר 2022.

השינוי העיקרי בתמהיל שיעורי המימון וכושר הספיגה בתשעת החודשים הראשונים של השנה הוא גידול בסך 8,638 מיליון ש"ח בפרויקטים עם כושר ספיגה של 25% עד 50%. שינוי זה נבע בעיקר מכניסה לליווי של פרויקטים חדשים. כמו-כן, חל קיטון בסך 4,897 מיליון ש"ח בפרויקטים עם כושר ספיגה מעל 75% הנובע בעיקר מסיום הקמה של פרויקטים.

יצוין כי ביום 22 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הוראה 203 לפיו לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף משק בינוי ונדל"ן על-פי המיון הענפי בהוראה 831 בנושא דיווח על ענפי משק. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר, למידע נוסף ראה [ביאור 9.9](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבינם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. מהמחצית השנייה של שנת 2021 הרחיב הבנק את השימוש בפוליסות ביטוח. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2023 המשיך הבנק להרחיב את פוליסת ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע. בנוסף הבנק עושה שימוש בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין עח"מ המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק. ביטוחים אלו מאפשרים לבנק להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן (לפרטים נוספים ראה [ביאור 4.א.10](#) בתמצית הדוחות הכספיים). הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה.

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי וכושר ספיגה. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון. במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיו. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובוחן התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת הפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-1,995 מיליון ש"ח ליום 30 לספטמבר 2023 בהשוואה לסך של כ-1,469 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור סך ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 30 לספטמבר 2023 הינו 2.41% בהשוואה ל-1.88% ליום 31 בדצמבר 2022.

3.2.4. חשיפת אשראי למדינות זרות

חשיפת אשראי למדינות זרות מבטאת את הסיכון שאירוע כלכלי, פוליטי או אירוע אחר במדינה זרה ישפיע באופן שלילי על יכולת החייבים לסוגיהם (ממשלה, בנקים ואחרים), לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי קבוצת הבנק או יפגע בשווי נכסי הקבוצה, ובכלל זה, שפעולות שיינקטו על-ידי ממשלות זרות ימנעו את היכולת להמיר מטבע ו/או להעביר כספים אל מחוץ למדינה (Transfer Risk).

ניהול סיכון החשיפה למדינות זרות בבנק מתבצע על-ידי בחינה פרטנית של הסיכונים הנובעים מהמדינות השונות, תוך הסתייגות בדירוגי המדינות של המדרגים הבינ"ל - S&P-I Moody's, Fitch.

סך החשיפה למדינות זרות כולל את החשיפות המאזניות בגין יתרות חוב מאזניות בניכוי התחייבויות מקומיות, ניירות-ערך והשקעות אחרות המיוחסות למדינות שאינן ישראל. החשיפה המאזנית הותאמה על בסיס הסיכון הסופי, תוך התחשבות בחיזוקי אשראי הכוללים ערבויות, ביטחונות מוחשיים ונזילים, חוזי ביטוח, השתתפויות בסיכון ונגזרי אשראי. הבנק מבצע בקרה ומעקב שוטפים אחרי המצב המקרו כלכלי של המדינות מולן קיימת פעילות.

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 9-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 30 בספטמבר 2023			
חשיפה					
מאזנית	חוץ-מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾	מאזנית	חוץ-מאזנית ⁽³⁾⁽²⁾	סך-הכל	
במיליוני ש"ח					
המדינה					
					ארצות-הברית
46,525	8,950	37,575	50,774	11,858	38,916
11,220	5,058	6,162	14,885	7,378	7,507
6,987	5,547	1,440	6,773	4,273	2,500
37,169	6,822	30,347	37,337	5,819	31,518
101,901	26,377	75,524	109,769	29,328	80,441
מזה: סך החשיפות למדינות זרות					
243	52	191	245	51	194
מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד					
782	68	714	626	97	529
מזה: סך החשיפות למדינות LDC					
246	33	213	4,518	61	4,457
מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*					

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. בתקופת הדוח נכללו מדינות נוספות ברשימת המדינות עם בעיות נזילות אשר קיבלו בשנה האחרונה סיוע מה-IMF (קרן המטבע הבינלאומית) או שהוכרז על מתן סיוע בטווח המידי, ביניהן ברבדוס, אשר החשיפה בגינה נובעת מפעילות ביטוח אשראי, שבוצעה עם חברת ביטוח שמאוגדת במדינה זו ומאופיינת בדירוג אשראי גבוה.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

הגידול בחשיפה למדינות זרות נובע בעיקרו מגידול בחשיפה החוץ-מאזנית בגין מסגרות אשראי לא מנוצלות בארצות-הברית וכן מגידול בנגזרים למוסדות פיננסיים באנגליה.

בחודש פברואר, 2022 פרצה מלחמה בין רוסיה ואוקראינה. הבנק בחן וניתח את השפעות האירוע על החשיפות השונות וממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות והשלכותיהן. נכון ליום 30 בספטמבר 2023 לא קיימת לבנק חשיפה מהותית ללקוחות שמדינת התושבות שלהם היא רוסיה או אוקראינה.

3.2.5. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשראי מול חברות ביטוח זרות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשראי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרוג השקעה ומעלה.

נציין כי העלייה המהירה בריביות, שארעה בשנה האחרונה, הביאה במהלך הרבעון הראשון לשנת 2023 למצוקת נזילות של בנקים מסחריים, בעיקר בארצות-הברית, כאשר במהלך אותו הרבעון קרסו מספר בנקים אזוריים בארצות-הברית וכן התפתח משבר בבנק קרדיט סוויס, שנרכש בהמשך על-ידי UBS. מגמה זו נבלמה ברבעון השני לשנת 2023.

במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשראי.

טבלה 3-10: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 30 בספטמבר 2023				
סיכון אשראי	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁴⁾						
16,410	11,504	4,906	16,585	10,230	6,355	AA- עד AAA
18,897	10,719	8,178	20,071	9,995	10,076	A- עד A+
197	96	101	92	33	59	BBB+ עד BBB-
5	-	5	11	10	1	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	B- עד מ-
405	66	339	219	96	123	ללא דירוג
35,914	22,385	13,529	36,978	20,364	16,614	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P-I, Moody's.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 בספטמבר 2023 בכ-37.0 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-1.1 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. עלייה זו נבעה בעיקר מעלייה בחשיפה המאזנית בסך כ-3.1 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מגידול בניירות-ערך של מוסדות פיננסיים זרים, מנגד נרשמה השפעה מקזזת של ירידה בחשיפה החוץ-מאזנית של כ-2.0 מיליארד ש"ח שנבעה מקיטון בערבויות ובמסגרות שניתנו למוסדות פיננסיים. כ-99.1% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-39.1% בבנקים וחברות אחזקה בבנקאיות, 55.2% בחברות ביטוח ו-5.7% מוסד פיננסי אחר. החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (64.4%), בארצות-הברית (29.6%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (6.0%).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

3.2.6 סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 3-11: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום			
31.12.2022	30.09.2022	30.09.2023	
במיליוני ש"ח			
			יתרות אשראי
128,177	126,221	130,954	הלוואות מכספי הבנק
898	911	877	הלוואות מכספי האוצר*
272	266	295	מענקים מכספי האוצר*
129,347	127,398	132,126	סך-הכל
לשנה שהסתיימה ביום	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום	30.09.23	
31.12.22	30.09.22	30.09.23	
			ביצוע
24,947	20,239	11,310	סך-הכל הלוואות מכספי הבנק
			הלוואות מכספי האוצר
47	35	45	הלוואות
38	31	24	מענקים
85	66	69	סך-הכל מכספי האוצר
25,032	20,305	11,379	סך-הכל הלוואות חדשות
1,538	1,346	986	הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק
26,570	21,651	12,365	סך-הכל הלוואות שניתנו

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 3-12: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

יתרת חוב רשומה	הסכום בפיגור של 90 יום או יותר מתוך סך החובות הבעייתיים	שיעור הסכום בפיגור	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	שיעור הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	חוב בעייתי	שיעור חוב בעייתי
במיליוני ש"ח/באחוזים						
130,954	83	0.06%	592	0.45%	707	0.54%
128,177	88	0.07%	519	0.40%	581	0.45%
115,166	101	0.09%	533	0.46%	595	0.52%

היקף העסקות בדירות חדשות, רשם בחודשים ינואר-אוגוסט ירידה חדה של כ-31% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. מלאי הדירות החדשות הלא מכורות הוסיף לעלות. העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים.

ברבעון השלישי של שנת 2023 נרשמה עלייה קלה בסכום הביצועים החדשים לעומת הרבעון השני וזאת לאחר מגמת ירידה ברבעונים קודמים. יחד עם זאת, סכום הביצועים החדשים עדיין נמוך יחסית לעומת רבעון ממוצע בשנת 2022 וזאת בהשפעת הירידה בכמות העסקות. כמות העסקות עשויה להוסיף ולרדת לנוכח השפעות המלחמה. ברבעון השלישי של שנת 2023 שיעור הסכום בפיגור נמוך מעט לעומת סוף שנת 2022. יחד עם זאת, ישנה עלייה בשיעור החוב הבעייתי ובשיעור הפרשה להפסדי אשראי. במהלך שלושת הרבעונים הראשונים של שנת 2023 הבנק הגדיל את הפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור ואת שיעורה מסך האשראי לדיור, בגין השפעות מאקרו חזיות, כולל הערכות לגבי המלחמה, לנוכח עליית אי הוודאות בתנאים הכלכליים והסתברות להאטה כלכלית וזאת בהמשך לגידול שנרשם במהלך שנת 2022 (וזאת ביחס ליישום מודל CECL שיושם לראשונה ב-1 בינואר 2022).

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-13: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל		מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
שיעור שינוי בתקופה	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	
2.2%	130,954	0.1%	106	23.6%	30,852	11.3%	14,754	39.0%	51,091	26.1%	34,151	30.09.2023
11.3%	128,177	0.1%	127	23.7%	30,398	10.9%	13,951	39.7%	50,886	25.6%	32,815	31.12.2022
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת השפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-14: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 רבעונים אחרונים

2022		2023		
רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
במיליוני ש"ח				
126,221	128,177	129,168	129,864	130,954
2.2%	1.5%	0.8%	0.5%	0.8%
5,659	4,727	3,933	3,559	3,887

יתרות לסוף תקופה

שינוי ביתרות

ביצוע הלואות חדשות

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים טבלה 15-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023	30.06.2023	30.09.2023	
מאפיינים					
42.0%	42.6%	41.3%	42.1%	42.3%	שיעור מימון מעל 60%
0.3%	0.2%	1.1%	1.0%	0.9%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
60.3%	57.5%	56.2%	55.7%	54.8%	שיעור בריבית משתנה
3.0%	4.5%	5.7%	6.6%	7.0%	שיעור הלוואות לכל מטרה
9.8%	10.6%	9.9%	8.3%	8.6%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
9.7%	9.4%	10.5%	11.3%	11.1%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
25.4	25.9	26.3	26.6	26.4	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

ברבעון השלישי של שנת 2023 נרשמה עלייה ביתרת הלוואות לדיור של 0.8%, שהינו גבוה במעט מהרבעון השני ודומה לרבעון הראשון של שנת 2023 אך נמוך מהגידול בשנת 2022. ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות בשנת 2023 הושפעה מהעלאות הריבית, ומעליית האינפלציה וכן מציפיות לירידת מחירים שהביאו לירידה משמעותית בכמות העסקות.

במדדי איכות הביצועים החדשים נרשמה עלייה ברבעון השלישי של שנת 2023, בשיעור מימון מעל 60%, בשיעור הלוואות לכל מטרה, ובשיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות.

ירידה נרשמה ברבעון השלישי של שנת 2023, בשיעור החזר מהכנסה מעל 40%, בשיעור ביצועי הלוואות בריבית משתנה, בהלוואות בהן הקרן מתוכננת להיפרע מעל גיל 67 ובתקופת הפירעון הממוצעת לרכישה.

להערכת הבנק השינויים אינם מהותיים ואינם מעידים על שינוי משמעותי בסיכון.

בהמשך ליוזמות הבנק, שניתנו במהלך השנה להקלות ללקוחות להתמודדות עם עליית הריבית, הושקו בעקבות מלחמת חרבות ברזל מספר יוזמות נוספות, על מנת להקל על אוכלוסיות בהתמודדות עם התשלומים בתקופה זו, ביניהן פטור מלא מתשלום משכנתא למשך שלושה חודשים ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול). הטבה זו היא בנוסף לאפשרות להקפאת תשלומי משכנתא לשלושה חודשים ללא עלות, ליתר לקוחות המעגל הראשון, בהתאם למתווה עליו הודיע בנק ישראל. להקלות נוספות באשראי צרכני ראו פרק אשראי לפרטיים להלן.

שיעור המימון (LTV) הממוצע המשוקלל של תיק הלוואות לדיור בבנק ליום 30 בספטמבר 2023 עומד על כ-46% בדומה לשיעור המימון ליום 31 לדצמבר 2022 (לפי שיעור מימון בעת העמדת הלוואה). שיעור המימון האפקטיבי אף נמוך יותר מהשיעור הנ"ל, לאור פירעונות שוטפים שאירעו מאז מועד העמדת האשראי כמו גם עלייה בשווי הנכסים המשועבדים. יצוין כי העלייה ברמת הסיכון, אשר החלה במחצית השנייה של שנת 2022, הינה לאחר תקופה בה הסיכון פחת ורמת הסיכון הכוללת בתיק נמוכה.

לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחות להתמודדות עם עליית הריבית והשפעות המלחמה, ראה [דוח ממשל תאגיד, פרק הלוואות לדיור](#).

3.2.7. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות האשראי ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.

ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע/מודל חיתום מתקדם". סכום הלוואה המירבי אותו יכול הלקוח לקבל ותנאי הלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבוניתו.

פנייה יזומה למתן אשראי ללקוחות פרטיים מתבצעת לאוכלוסייה מוגדרת לאחר הפעלת סגנים רלוונטיים בהתאם לכללי הוגנות וציות. מתן האשראי מותאם לצרכי הלקוח ויכולת החזר שלו, ולאחר שניתן לו גילוי נאות על נתוני הלוואה.

תכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, עדכוני ריבית צפויים, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון. החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים אשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכוכו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים האשראי.

בעקבות מלחמת חרבות ברזל עשוי מגזר האנשים הפרטיים להיפגע וזאת כנגזרת של השפעות על המגזר העסקי הכוללות האטה בפעילות הכלכלית ופגיעה נרחבת יותר בענפי משק ספציפיים. ככל שהשלכות אילו יתמששו תתכן עלייה בשיעור הלא מועסקים וירידה בשכר. יצוין כי נקודת המוצא משקפת שיעור תעסוקה גבוה.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 3-16: יתרת האשראי לאנשים פרטיים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.2022	30.09.2023		
מאזני				
(1.8%)	(49)	2,666	2,617	עו"ש חובה
1.5%	370	24,256	24,626	הלוואות ⁽¹⁾
18.8%	9	48	57	מזה: הלוואות בולט ובלון
(16.0%)	(536)	3,359	2,823	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
6.3%	306	4,849	5,155	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
0.3%	91	35,130	35,221	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
חוץ-מאזני				
17.9%	3,218	17,980	21,198	סיכון אשראי חוץ-מאזני
6.2%	3,309	53,110	56,419	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

במהלך תשע"ג החודשים הראשונים של שנת 2023 חלה ירידה ביתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-0.6%, לעומת 31 בדצמבר 2022. סך סיכון האשראי המאזני עלה בתקופה זו בכ-0.3% וסך סיכון האשראי החוץ-מאזני גדל בכ-17.9% בעיקר בהשפעת גידול במסגרות כרטיסי האשראי.

הבנק בוחן את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחיצה וכן מבצע הערכות לגבי ענפי משק הצפויים להיפגע באופן משמעותי. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. יחד עם זאת, תיתכן עלייה ברמת הסיכון של לווים המועסקים בתחומים ואזורים אשר עשויים להיפגע מההשלכות הכלכליות של מצב המלחמה.

בהמשך להקלות שניתנו במהלך השנה עקב עליית הריבית ומעבר לצעדים שנקטו באשראי לדיור כמתואר לעיל, בעקבות מלחמת חרבות ברזל הבנק אימץ את מתווה בנק ישראל בנושא ואף הרחיב את היקף דחיות התשלומים. בנוסף הושקו מספר יוזמות מעבר למתווה בנק ישראל, וביניהן הלוואות בריבית מועדפת לכלל הלקוחות, ואף ללא ריבית לאוכלוסיות ספציפיות, וכן דחייה ופריסה של חיובי כרטיסי אשראי. הקלות אלו יושמו על משקי בית ולקוחות עסקיים קטנים. לפרטים נוספים לגבי יוזמות הבנק מול לקוחותינו ראה [דוח ממשל תאגידי, פרק לקוחות פרטיים](#).

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

ליום 31 בדצמבר 2022					ליום 30 בספטמבר 2023					סך-הכל
הכנסה ממוצעת לחשבון					הכנסה ממוצעת לחשבון					
מ-20 מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	חשבונות ללא הכנסה קבועה	מ-20 מעל 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	חשבונות ללא הכנסה קבועה	
3,646	1,225	1,057	1,307	57	3,730	1,315	1,107	1,255	53	עד 20
3,075	1,084	830	1,052	109	3,051	1,186	837	932	96	מ-20 עד 40
6,586	1,998	2,188	2,060	340	6,010	1,957	2,048	1,723	282	מ-40 עד 80
10,041	3,809	3,803	1,987	442	9,291	3,630	3,520	1,741	400	מ-80 עד 150
9,493	6,057	2,544	689	203	9,964	6,212	2,931	643	178	מ-150 עד 300
2,289	1,925	199	119	46	3,175	2,782	260	99	34	מעל 300
35,130	16,098	10,621	7,214	1,197	35,221	17,082	10,703	6,393	1,043	סך-הכל

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 18-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלויים

ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2022	2023	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
18,807	19,097	עד 10
6,515	6,755	מ-10 עד 50
5,227	5,014	מ-50 עד 200
2,284	2,116	מ-200 עד 500
2,297	2,239	מעל 500
35,130	35,221	סך-הכל

טבלה 19-3: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2022			ליום 30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	הלוואות הלוואות	הלוואות	סך-הכל	הלוואות	הלוואות	
	בריבית קבועה	בריבית משתנה		בריבית קבועה	בריבית משתנה	
במיליוני ש"ח						
תקופה לפירעון						
8,484	5,298	3,186	8,759	5,680	3,079	עד שנה
6,192	59	6,133	5,771	79	5,692	משנה עד 3 שנים
11,198	84	11,114	9,958	91	9,867	מ-3 עד 5 שנים
9,256	95	9,161	10,733	127	10,606	מעל 5 שנים
35,130	5,536	29,594	35,221	5,977	29,244	סך-הכל

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה [ביאור 13](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

3.2.8 מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות).

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישה זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופיין בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine).

הבנק קבע מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה.

להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 30 בספטמבר 2023			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
3	1,724	173	1,897
2	304	-	304
1	651	-	651
1	267	-	267
7	2,946	173	3,119
ענף המשק של הלווה			
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
כרייה וחציבה			
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח			
אספקת מים ושירותי ביוב			
סך-הכל			
ליום 31 בדצמבר 2022			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	1,196	216	1,412
1	240	-	240
3	441	293	734
1	350	-	350
1	657	51	708
1	429	-	429
9	3,313	560	3,873
ענף המשק של הלווה			
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל			
כרייה וחציבה			
מסחר			
שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח			
תעשייה			
סך-הכל			

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

3.2.9. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

ליום 30 בספטמבר 2023			
מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,758	1,350	3,108
9	8,235	6,488	14,723
3	1,777	3,499	5,276
1	1,270	158	1,428
1	1,190	67	1,257
14	14,478	15,826	30,304
3	1,783	4,225	6,008
1	1,023	315	1,338
33	31,514	31,928	63,442

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,758	1,350	3,108
בינוי ונדל"ן - בינוי	9	8,235	6,488	14,723
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,777	3,499	5,276
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	1,270	158	1,428
מידע ותקשורת	1	1,190	67	1,257
שירותים פיננסיים	14	14,478	15,826	30,304
תעשייה	3	1,783	4,225	6,008
מסחר בכלי רכב	1	1,023	315	1,338
סך-הכל	33	31,514	31,928	63,442

ליום 31 בדצמבר 2022

מספר לוויים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,310	1,360	2,670
6	6,568	3,419	9,987
3	1,187	3,826	5,013
1	1,014	297	1,311
1	1,194	150	1,344
10	11,662	10,557	22,219
2	1,206	3,642	4,848
24	24,141	23,251	47,392

ענף המשק של הלווה

אספקת חשמל	1	1,310	1,360	2,670
בינוי ונדל"ן - בינוי	6	6,568	3,419	9,987
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,187	3,826	5,013
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	1,014	297	1,311
מידע ותקשורת	1	1,194	150	1,344
שירותים פיננסיים	10	11,662	10,557	22,219
תעשייה	2	1,206	3,642	4,848
סך-הכל	24	24,141	23,251	47,392

3.2.10. סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לוויים

נכון ליום 30 בספטמבר 2023 לא קיימת קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים" (להלן: הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לוויים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. בנובמבר 2022 בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות" שמהותה שינוי באופן חישוב החבות בגין חשיפות גדולות. הבנק בוחן את השלכות יישום הוראה זו.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, תשואות, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

3.3.1 סיכון ריבית

- סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בעקומי התשואות במטבעות השונים. הסיכון כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:
- סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון ובמועדי חידוש הריבית (בריבית המשתנה);
- סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בעקומי התשואות שיבואו לידי ביטוי בשינוי העקום, עליה/ירידה במקביל, שיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- סיכון מרווח (Basis risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים;
- סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות הגלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמה הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);

טבלה 22-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2022 ⁽¹⁾		30 בספטמבר 2023			
		במיליוני ש"ח			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל
48,258	2,178	46,080	53,984	2,902	51,082
48,706	2,155	46,551	55,821	3,141	52,680

שווי הוגן נטו מותאם*

מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסת יתרות עו"ש זכות לפי מודל. (1) סוג מחדש.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי הוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15.ב](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 23-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2022		30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל
		במיליוני ש"ח			
שינויים מקבילים					
272	37	235	(1,144)	(211)	(933)
עלייה במקביל של 1%					
220	35	185	(1,159)	(200)	(959)
מזה: תיק בנקאי					
(199)	(52)	(147)	1,265	195	1,070
ירידה במקביל של 1%					
(145)	(50)	(95)	1,271	184	1,087
מזה: תיק בנקאי					
שינויים לא מקבילים					
(186)	94	(280)	(943)	(78)	(865)
התללה ⁽¹⁾					
352	(70)	422	720	(6)	726
השטחה ⁽²⁾					
413	(30)	443	154	(109)	263
עליית ריבית בטווח הקצר					
(366)	75	(441)	(205)	91	(296)
ירידת ריבית בטווח הקצר					

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך. (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי הוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 30 בספטמבר 2023				
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
438	(243)	681	359	65	294	עלייה במקביל של 1%
390	(291)	681	345	51	294	מזה: תיק בנקאי
(1,540)	233	(1,773)	(1,162)	(68)	(1,094)	ירידה במקביל של 1%
(1,489)	284	(1,773)	(1,153)	(59)	(1,094)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי התשואות תוך שימוש בהנחות התנהגותיות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות ולגבי מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית. ההנחות נבחנות ומתעדכנות תקופתית בהתאם להתפתחויות בסביבת הריבית. לאור השינויים בסביבת הריבית, ביתרות העו"ש ובהתנהגות הלקוחות בפועל עודכנו ההנחות במהלך הרבעון השני וכתוצאה מכך ירדה הרגישות יחסית לנתוני סוף השנה הקודמת. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM.

במהלך התקופה האחרונה התמתנו העלאות הריבית של הבנקים המרכזים בארץ ובעולם. עליית הריביות לטווח קצר ובפרט ריביות הבנקים המרכזיים יוצרת השפעה חיובית על הכנסות הבנק לאורך זמן, כמפורט בלוח רגישות ההכנסה לעיל, השפעה אשר דועכת בחלקה עם מעבר פיקדונות העו"ש למוצרים אחרים.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל נצפתה תגודתיות בעקומי הריבית השקלית, אך נכון לסמוך למועד פרסום הדוח אין שינוי מהותי בעקומים או באומדני הרגישות הראשוניים ביחס לסוף הרבעון. הבנק עוקב אחר התפתחות האשראי והפיקדונות ואחר השינויים ברגישויות הערך וההכנסה בתרחישים השונים.

3.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוי המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

טבלה 25-3: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2022		30 בספטמבר 2023		
במיליוני ש"ח				
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
171	(82)	142	(81)	דולר ארצות-הברית
43	(31)	31	(31)	אירו
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(591)	555	(803)	768	מדד המחירים לצרכן

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

מלחמת חרבות ברזל הגדילה את אי-הוודאות במשק ובשווקים. על רקע התערבות בנק ישראל בשוק מטבע-החוץ, נרשם פיתוח מתון בשער החליפין שדעך בהמשך. סמוך למועד פרסום הדוחות, אין לבנק חשיפה משמעותית לשינוי שערי חליפין בהיבטי תוצאות הפעילות. לשינויי שערי חליפין השפעה מסוימת על סך נכסי הסיכון ובהתאם על יחסי ההון. בתחילת המלחמה ארעה עלייה בתגודתיות של עקומי הריבית השקלית, שהביאה לעלייה של אומדן הסיכון VaR של חדר עסקות ולתגודתיות של תוצאות פעילות המסחר, ללא חריגה מהמגבלות.

לפירוט והרחבה בנושא סיכוי השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה [הדוח על הסיכונים](#).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2023

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועדן גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו באופן משמעותי בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

טבלה 26-3: יחס כיסוי הנזילות (LCR)*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד			
122%	126%	124%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק			
121%	125%	124%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* היחס במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו" מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע בתצפיות היומיות ברבעון.

טבלה 27-3: יחס מימון יציב, נטו (NSFR)

ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 30 בספטמבר 2022	ליום 30 בספטמבר 2023	
באחוזים			
בנתוני המאוחד			
130%	127%	125%	יחס מימון יציב נטו
100%	100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

ברבעון השלישי של שנת 2023 לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון השלישי של שנת 2023 (ממוצע תצפיות יומיות ברבעון) עמד על 124% במאוחד ובתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון השלישי של שנת 2023 עלה לעומת יחס כיסוי הנזילות ברבעון הרביעי של שנת 2022 כתוצאה משינוי בתמהיל המפקידים וסוגי הפיקדונות. לאור התנודתיות בשווקים, ובפרט בשוקי המניות בארצות-הברית ובישראל, ובשוק ה-SWAP שקל-מטבע-חוץ הבנק שומר על רמות נזילות גבוהות במטבע-חוץ.

מפרוץ מלחמת חרבות ברזל ועד סמוך למועד פרסום הדוחות לא היה שינוי מהותי ביחסי הנזילות או במבנה מקורות המימון של הבנק. הבנק עוקב אחרי ההתפתחויות בשווקים ושומר על רמות נזילות נאותות בשקלים ובמטבע-חוץ. יחס המימון היציב נטו לסוף הרבעון השלישי של שנת 2023 עומד על 125% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. יחס המימון היציב נטו ירד בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2022 לאור גידול בצרכי מימון (בעיקר בגין אשראי ונגזרים) וצמצום במקורות מימון יציבים בגין פיקדונות סיטונאים ופירעון הנפקות (אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים מותנים - COCO).

3.5. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקורות תהליכים ועוד. לאור פרוץ מלחמת חרבות ברזל נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים להמשך פעילות מיטבי בנסיבות שנוצרו, ובכללם במסגרת המשכיות עסקית. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למלחמה והשלכותיהם נבחנים ומנותחים באופן שוטף. בהתאם, נשקלים ומיושמים בקורות ואמצעים למזעור הסיכונים. בהיבטי סיכון אבטחת מידע וסייבר, נציין כי במסגרת המלחמה גדל מספר מתקפות הסייבר על מטרות בישראל ובכללן הבנק, עד כה ללא פגיעה בפעילותו. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון. בתחום המשכיות העסקית, הבנק הפעיל את תכניות המשכיות העסקית שלו כבר בשבת, ביומה הראשון של המלחמה, כולל כינוס של צוותי חירום, העברת עובדי המטה לעבודה מרחוק, סגירת סניפים בודדים באזורי הלחימה תוך הסטת לקוחות ועובדים לפעילות מרחוק ומיקומים אחרים, ביצוע התאמות בפעילות סניפים אחרים, הפעלת סניפים ניידים ומתן הנחיות שוטפות לחיזוק מוכנות, ללא פגיעה מהותית בפעילות. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילותו.

למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ובכלל זה סיכונים טכנולוגיים ומידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

3.6. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308. במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנת הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר (בהתאמה). כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד. לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כתב השיפוי וכתב החסינות מוארכים מפעם לפעם וההארכה האחרונה התקבלה עד ליום 31 במרץ 2024.

מלחמת חרבות ברזל ומצב החירום מעצימים את סיכונים הציות הנובעים ממימון טרור והלבנת הון. מערך הציות בבנק התאים את פעילותו למצב המלחמה והחירום בשורה של צעדים הממוקדים בין היתר בסיכונים העולים ממצב זה.

בהמשך לאמור בביאור 1.25. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022, ביום 1 במאי 2023, בחלוף שלוש שנים ממועד הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") ובהתאם להוראותיו, אישר בית המשפט הפדרלי בארצות-הברית (בניו-יורק) בצו את ביטולו של כתב האישום וההליך הפלילי כנגד הבנק. הצו האמור מביא לסיומם את ההליכים הפליליים כנגד הבנק. ביום ה-30 באפריל 2023 הסתיים גם הסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם דבר אי העמדה לדיון) ("NPA") בקשר לחקירת פיפ"א ובהתאם להוראותיו. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

למידע נוסף בנושא סיכון ציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

3.7 סיכונים אחרים

לפירוט והרחבה בנושא סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי, סיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים) וסיכון מודל ראה [דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בספטמבר 2023 והדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.](#)

3.8 חומרת גורמי הסיכון

טבלה 28-3: טבלת חומרת גורמי הסיכון

רמת הסיכון שקובע הבנק מבוססת על מתודולוגיה כמותית ושיקולים איכותניים. אי הוודאות ששררה במשק בעקבות תהליכים כלכליים אחרים התגברה משמעותית עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, כאשר קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה. לכן, קיימת אי ודאות רבה ביחס למידת השפעת המלחמה על תחומי המשק השונים, לקוחות הבנק והבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית, אשר היקפה לא ידוע בשלב זה, השפעות כלכליות אפשריות. בהתאם, גדל משקל השיקולים האיכותניים בהערכת חומרת גורמי הסיכון.

השפעת הסיכון	גורם הסיכון
סיכונים פיננסיים	
1.	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*
1.1	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*
1.2	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן*
1.3	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים
2.	סיכון שוק
2.1	מזה: סיכון ריבית
2.2	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין
3.	סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי
4.	סיכון נזילות
סיכונים תפעוליים ומשפטיים	
5.	סיכון תפעולי
5.1	מזה: סיכון סייבר
5.2	מזה: סיכון IT
6.	סיכון משפטי
סיכונים אחרים	
7.	סיכון מוניטין
8.	סיכון אסטרטגיה ותחרות
9.	סיכון רגולציה וחקיקה
10.	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל**
11.	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם
12.	סיכון ציות
13.	סיכון מודל

* רמת סיכון אשראי עלתה לרמת סיכון בינונית-גבוהה ברבעון השלישי של 2023, בשל השפעות הצפויות של מלחמת חרבות ברזל, בנוסף להרעה במצב הכלכלי שנצפתה ברבעונים קודמים בהשפעת עליית הריבית. פרוץ המלחמה מביא לעלייה משמעותית ברמת אי הוודאות לגבי היקף ומשך הזמן של מצב המלחמה, היקף האוכלוסייה המפונה, מידת התמיכה הממשלתית ועוד. השפעת הלחימה על הפעילות העסקית צפויה להעלות את רמת סיכון האשראי וזאת בהתחשב בהאטה בפעילות הכלכלית והרעה במצב הפיסקאלי. בהתאם הועלתה רמת סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות לבינונית-גבוהה. תחום הבינוי והנדל"ן אשר הושפע מירידה בהיקף העסקאות וירידה מסוימת במחירים לפני פרוץ המלחמה, צפוי להיות מושפע מהאטה בפעילות במשק אשר עשויה להמשיך ולהשפיע על היקף עסקאות ולהביא לירידה משמעותית יותר במחירי הדירות. בנוסף, פרויקטים בתהליך בנייה צפויים להיות חשופים לחוסר כבוח אדם לפחות לתקופת מה. כתוצאה מכך הועלתה גם רמת הסיכון עבור ריכוזיות ענפית/חשיפה לאשראי בענפי בינוי ונדל"ן לרמה בינונית-גבוהה. לפירוט נוסף ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל ופרק סיכון אשראי לעיל](#).

** הסיכון הועלה ברבעון השני של שנת 2023 לאור פוטנציאל ההשפעה המצרפית של התפתחויות במשק ובכלכלה, ובכלל זה השפעות האינפלציה הגבוהה וההידוק המוניטרי הנלווה אליה, התחזיות להאטה בכלכלה העולמית, והשלכות התקדמות מהלכי החקיקה בתחום המשפטי בהעדר הסכמה רחבה על דירוג האשראי של המדינה. זאת, בשילוב עם שינויים רגולטוריים מוצעים בפרט בתחום הבנקאי. מלחמת חרבות ברזל הביאה להפחתתם של סיכונים אלו אך גם להיווצרותם של סיכונים חדשים, כאשר בשלב זה לא ניתן להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחויותיה, ובהתאם את השפעתה על הכלכלה הישראלית, על לקוחות הבנק ועל הבנק עצמו. זאת כאשר גם לתמיכה הממשלתית, אשר היקפה לא ידוע בשלב זה, השפעות כלכליות אפשריות. על בסיס תרחישי הסיכון השונים, אנו מותירים את ההערכה ברמה של בינוני-גבוה. לפירוט נוספים ראה [גם פרק סיכונים מובילים ומתפתחים ופרק השלכות מלחמת חרבות ברזל לעיל](#).

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקורות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2022. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

ככלל אומדני הנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2022. לעניין עדכון הנחה אקטוארית של שיעור עליית שכר שנתית כתוצאה מחתימה על הסכם חדש ראה [גם](#) [ביאור 8](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים, בחישוב הפרשה להפסדי אשראי בדוחות לרבעון השלישי לשנת 2023 נכללה ההשפעה הצפויה של המלחמה על ההנחות המאקרו כלכליות, כפי שנאמדות בשלב זה. לצורך כך נבחנו תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים לצורך אומדן ההשפעות על תיק האשראי הבנק.

לפרטים אודות התרחישים והשפעתם על סיכון האשראי ראה [פרק סיכון האשראי](#) לעיל.

4.2. בקורות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקורות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית. ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (רשות ניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO 2013). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקורות העיקריות. הבנק מבצע עבור שנת 2023 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתיעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקורות העיקריות עבור השנה השוטפת. עיקר פעילות זו, על-פי המתוכנן, יושלם במהלך המחצית השנייה של השנה.

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 בספטמבר 2023 את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2023 לא אירע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 15 בנובמבר 2023

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 30 בספטמבר 2023

הצהרת המנכ"ל

אני, דב קוטלר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

דב קוטלר
המנהל הכללי

תל-אביב, 15 בנובמבר 2023

הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי

ליום 30 בספטמבר 2023

הצהרת החשבונאי הראשי

אני, גיא כליף, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של בנק הפועלים בע"מ (להלן: "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2023 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על-ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן
5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואי החשבון המבקרים, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על-פי כל דין.

גיא כליף

חבר הנהלה, חשבונאי ראשי

תל-אביב, 15 בנובמבר 2023

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים
ליום 30 בספטמבר 2023

Q3

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

תוכן העניינים

112	ביאור 7 פיקדונות הציבור	83	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
113	ביאור 8 זכויות עובדים	84	תמצית דוח רווח והפסד מאוחד
119	ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות	85	תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל
125	ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות	86	תמצית מאזן מאוחד
	ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון	87	תמצית דוח על השינויים בהון
129		90	תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים
137	ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים	92	ביאורים לדוחות הכספיים
158	ביאור 12א מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה	92	ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית
	ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי	94	ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית
165		95	ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית
189	ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	97	ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר
192	ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים	101	ביאור 5 ניירות-ערך
206	ביאור 16 השלכות מלחמת חרבות ברזל	107	ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של בנק הפועלים בע"מ וחברות בנות שלו (להלן: "הבנק"), הכולל את מאזן הביניים התמציתי המאוחד ליום 30 בספטמבר 2023 ואת הדוחות התמציתיים ביניים המאוחדים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה ישראל (2410) של לשכת רואי חשבון בישראל "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות" ותקן סקירה שיישמו בסקירה של תאגידים בנקאיים נקבע לפי הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מברורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום ניהול סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) לדיווח כספי לתקופות ביניים ובהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.

הדגש עניין

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 10 ב.ב. בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק.

זיו האפט

רואי חשבון
משרד האפט את האפט אשר התמזג
למשרד זיו האפט בשנת 2000
החל לכהן כרואי החשבון המבקרים של הבנק
משנת 1921

סומך חייקין

מכהנים כרואי החשבון המבקרים
של הבנק משנת 1998

תל-אביב, 15 בנובמבר 2023

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

תמצית דוח רווח והפסד מאוחד

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר			
2022	2022	2023	2022	2023		
מבוקר			בלתי מבוקר		ביאור	
19,220	12,846	24,646	5,139	8,502	2	הכנסות ריבית
(5,753)	(3,307)	(12,308)	(1,503)	(4,496)	2	הוצאות ריבית
13,467	9,539	12,338	3,636	4,006		הכנסות ריבית, נטו
(34)	(464)	1,426	45	662	13,6	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
13,501	10,003	10,912	3,591	3,344		הכנסות ריבית, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
הכנסות שאינן מריבית						
581	244	957	115	203	3	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
3,705	2,776	2,967	984	1,038		עמלות
167	130	120	18	51		הכנסות אחרות
4,453	3,150	4,044	1,117	1,292		סך-כל ההכנסות שאינן מריבית
הוצאות תפעוליות ואחרות						
4,387	3,305	3,555	1,076	1,136		משכורות והוצאות נלוות
1,441	1,077	1,152	382	353		אחזקה ופחת בניינים וציוד
2,144	1,544	1,627	514	570		הוצאות אחרות
7,972	5,926	6,334	1,972	2,059		סך-כל ההוצאות התפעוליות והאחרות
9,982	7,227	8,622	2,736	2,577		רווח לפני מסים
3,548	2,533	3,062	967	917		הפרשה למסים על הרווח
6,434	4,694	5,560	1,769	1,660		רווח לאחר מסים
99	89	39	16	9		חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי						
6,533	4,783	5,599	1,785	1,669		לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	(1)	-	-	-		הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,532	4,782	5,599	1,785	1,669		המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח למניה רגילה בשקלים חדשים						
רווח בסיסי						
4.89	3.58	4.19	1.34	1.25		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח מדולל						
4.89	3.58	4.19	1.34	1.25		רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

גיא כליף
חבר הנהלה,
חשבונאי ראשי

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרוסיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 15 בנובמבר 2023

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על הרווח הכולל לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ביאור
	2022	2023	2022	2023	
מבוקר			בלתי מבוקר		
6,533	4,783	5,599	1,785	1,669	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	(1)	-	-	-	הפסד (רווח) נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,532	4,782	5,599	1,785	1,669	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
					רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים: 4
(2,947)	(3,257)	197	(971)	(88)	התאמות נטו, בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
738	742	163	175	97	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
(2,209)	(2,515)	360	(796)	9	רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים
733	822	(122)	261	(2)	השפעת המס המתייחס
(1,476)	(1,693)	238	(535)	7	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה, לאחר מסים
2	2	-	-	-	בניכוי הפסד (רווח) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1,474)	(1,691)	238	(535)	7	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
5,057	3,090	5,837	1,250	1,676	הרווח (ההפסד) הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1	1	-	-	-	ההפסד (הרווח) הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,058	3,091	5,837	1,250	1,676	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לטוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

תמצית מאזן מאוחד ליום 30 בספטמבר 2023

31 בדצמבר	30 בספטמבר		ביאור	
2022	2022	2023		
מבוקר	בלתי מבוקר			
נכסים				
133,424	145,423	92,131		מזומנים ופיקדונות בבנקים
107,400	90,078	136,810	5	ניירות-ערך ⁽¹⁾⁽²⁾
898	1,028	886		ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
394,262	386,775	411,061		אשראי לציבור
(5,535)	(5,193)	(6,690)		הפרשה להפסדי אשראי
388,727	381,582	404,371	13,6	אשראי לציבור, נטו
2,157	1,910	3,370		אשראי לממשלות
1,198	1,188	1,270		השקעות בחברות כלולות
3,522	3,439	3,474		בניינים וציוד
21,832	28,481	27,963	11	נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,195	5,207	5,713		נכסים אחרים ⁽¹⁾
665,353	658,336	675,988		סך-כל הנכסים
התחייבויות והון				
532,588	527,699	532,756	7	פיקדונות הציבור
8,696	9,779	8,953		פיקדונות מבנקים
3,262	486	2,932		פיקדונות הממשלה
13,877	9,081	16,924		ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,866	26,263	23,810		אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,043	26,026	24,706	11	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,518	13,933	15,655		התחייבויות אחרות (מזה: 953; 838; 935 בהתאמה, הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים) ⁽¹⁾
618,850	613,267	625,736		סך-כל ההתחייבויות
46,502	45,068	50,252	9	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק
1	1	-		זכויות שאינן מקנות שליטה
46,503	45,069	50,252		סך-כל ההון
665,353	658,336	675,988		סך-כל ההתחייבויות וההון

(1) לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15.ב.](#)

(2) לפרטים בדבר ניירות-ערך ששועבדו למלווים ראה [ביאור 5.](#)

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023								
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*	
49,343	1	49,342	43,948	(2,841)	8,235	10	8,225	יתרה ליום 30 ביוני 2023
1,669	-	1,669	1,669	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי בתקופה
(770)	(1)	(769)	(769)	-	-	-	-	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
3	-	3	-	-	3	3	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
7	-	7	-	7	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
50,252	-	50,252	44,848	(2,834)	8,238	13	8,225	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023

* בניכוי 109,893 יתרת מניות באוצר.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022								
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*	
44,218	1	44,217	38,750	(2,754)	8,221	9	8,212	יתרה ליום 30 ביוני 2022
1,785	-	1,785	1,785	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי בתקופה
(403)	-	(403)	(403)	-	-	-	-	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:								
4	-	4	-	-	4	4	-	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
(535)	-	(535)	-	(535)	-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
45,069	1	45,068	40,132	(3,289)	8,225	13	8,212	יתרה ליום 30 בספטמבר 2022

* בניכוי 540,105 יתרת מניות באוצר.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023							
הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון	
8,212	16	8,228	(3,072)	41,346	46,502	46,503	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022
-	-	-	-	5,599	5,599	5,599	רווח (הפסד) נקי בתקופה
-	-	-	-	(2,097)	(2,097)	(2,098)	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	10	10	-	-	10	10	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
13	(13)	-	-	-	-	-	מימוש תגמול הוני למניות
-	-	-	238	-	238	238	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
8,225	13	8,238	(2,834)	44,848	50,252	50,252	יתרה ליום 30 בספטמבר 2023

* בניכוי 109,893 יתרת מניות באוצר.

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022							
הון מניות ופרמיה*	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	סך הון וקרנות הון	רווח כולל אחר מצטבר	עודפים	סך-הכל הון זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון	
8,200	16	8,216	(1,598)	36,117	42,735	42,747	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
-	-	-	-	(364)	(364)	(364)	התאמה ליתרת הפתיחה, נטו ממס בשל השפעת היישום לראשונה של CECL ⁽¹⁾
8,200	16	8,216	(1,598)	35,753	42,371	42,383	יתרת פתיחה מתואמת ליום 1 בינואר 2022
-	-	-	-	4,782	4,782	4,783	רווח (הפסד) נקי בתקופה
-	-	-	-	(403)	(403)	(403)	דיבידנד
התאמות ושינויים הנובעים מ:							
-	9	9	-	-	9	9	הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
12	(12)	-	-	-	-	-	מימוש תגמול הוני למניות
-	-	-	(1,691)	-	(1,691)	(1,693)	רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
-	-	-	-	-	-	(10)	ירידה בזכויות שאינן מקנות שליטה כתוצאה מעלייה בשיעור החזקה בחברה בת
8,212	13	8,225	(3,289)	40,132	45,068	45,069	יתרה ליום 30 בספטמבר 2022

* בניכוי 540,105 יתרת מניות באוצר.

(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי (ASU 2016-13).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

תמצית דוח על השינויים בהון

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022							
סך-הכל הון	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך-הכל הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק	עודפים	רווח כולל אחר מצטבר	סך הון וקרנות הון	קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות	הון מניות ופרמיה*
42,747	12	42,735	36,117	(1,598)	8,216	16	8,200
							יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
(364)	-	(364)	(364)	-	-	-	התאמה ליתרת הפתיחה, נטו ממס בשל השפעת היישום לראשונה של CECL ⁽¹⁾
42,383	12	42,371	35,753	(1,598)	8,216	16	8,200
							יתרת פתיחה מתואמת ליום 1 בינואר 2022
6,533	1	6,532	6,532	-	-	-	-
							רווח (הפסד) נקי בתקופה
(939)	-	(939)	(939)	-	-	-	-
							דיבידנד
							התאמות ושינויים הנובעים מ:
12	-	12	-	-	12	12	-
							הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
-	-	-	-	-	-	(12)	12
							מימוש תגמול הוני למניות
(1,476)	(2)	(1,474)	-	(1,474)	-	-	-
							רווח (הפסד) כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
(10)	(10)	-	-	-	-	-	-
							ירידה בזכויות שאינן מקנות שליטה כתוצאה מעלייה בשיעור החזקה בחברה בת
46,503	1	46,502	41,346	(3,072)	8,228	16	8,212
							יתרה ליום 31 בדצמבר 2022

* בניכוי 540,105 יתרת מניות באוצר.
(1) השפעה מצטברת בגין היישום לראשונה של כללי החשבונאות בארצות-הברית בנושא מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי (ASU 2016-13).

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		מבוקר
	2022	2023	2022	2023	
					בלתי מבוקר
					תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת
	6,533	4,783	5,599	1,785	1,669
					רווח נקי לתקופה
					התאמות הדרושות כדי להציג את תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת
	(99)	(89)	(39)	(16)	(9)
					חלקו של הבנק בהפסדים (ברוחים) של חברות כלולות
	716	539	616	192	171
					פחת על בניינים וציוד (לרבות ירידת-ערך)
	40	4	9	-	3
					הפחתת הוצאות הנפקה
	(34)	(464)	1,426	45	662
					הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
	128	(52)	428	6	203
					הפסד (רווח) ממכירת ומירידת-ערך של אגרות-חוב זמינות למכירה
	9	16	(11)	(10)	(6)
					הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של ניירות-ערך למסחר
	166	251	(271)	72	(43)
					הפסד (רווח) שמומש ושטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר
	(17)	(16)	-	3	-
					התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת
	(46)	(16)	(60)	-	(39)
					רווח ממימוש בניינים וציוד
	12	9	10	4	3
					שינוי בהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות*
	(26)	17	1	22	(28)
					שינוי בהתחייבויות, נטו, בגין זכויות עובדים
	(71)	(42)	(333)	(4)	(195)
					מסים נדחים, נטו
	6	6	-	(1)	-
					הפסד (רווח) ממכירות תיקי אשראי
	67	60	25	6	8
					דיבידנדים שהתקבלו מחברות כלולות
	(1,429)	(1,489)	(1,196)	154	(423)
					התאמות בגין הפרשי שער
	(5,133)	(4,160)	(5,059)	(1,058)	(1,508)
					הפרשי צבירה שנכללו בפעולות השקעה ומימון
					שינוי נטו בנכסים שוטפים
	(8,848)	(15,497)	(6,131)	(6,125)	(3,114)
					נכסים בגין מכשירים נגזרים
	3,726	3,789	(6,791)	886	560
					ניירות-ערך למסחר
	(1,047)	(134)	549	65	(186)
					נכסים אחרים
					שינוי נטו בהתחייבויות שוטפות
	4,693	11,676	5,663	6,315	2,762
					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	786	427	1,426	(234)	95
					התחייבויות אחרות*
	132	(382)	(4,139)	2,107	585
					מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) שוטפת

* סווג מחדש.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

תמצית דוחות כספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

תמצית דוח מאוחד על תזרימי מזומנים

לתקופות שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		מבוקר
	2022	2023	2022	2023	
					בלתי מבוקר
					תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) השקעה
	(5)	58	(34)	708	פיקדונות בבנקים
	(32,424)	(15,117)	(8,036)	(5,843)	אשראי לציבור ⁽¹⁾
	(172)	(1,219)	146	(325)	אשראי לממשלות
	355	12	153	185	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
	(5,863)	(5,188)	(1,682)	(6)	רכישת אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
	-	116	-	34	תמורה מפדיון אגרות-חוב מוחזקות לפדיון
	(65,350)	(51,205)	(14,361)	(13,775)	רכישת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
	25,550	28,855	4,846	11,260	תמורה ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ומניות שאינן למסחר
	10,417	16,804	4,324	2,338	תמורה מפדיון אגרות-חוב זמינות למכירה
	(1,132)	-	(477)	-	רכישת תיקי אשראי
	1,606	284	133	-	תמורה ממכירת תיקי אשראי
	(327)	(58)	(23)	(3)	השקעה בחברות כלולות
	16	-	-	-	תמורה ממימוש השקעה בחברות כלולות
	(700)	(576)	(174)	(178)	רכישת בניינים וציוד
	63	68	-	37	תמורה ממימוש בניינים וציוד
	(67,966)	(27,166)	(15,185)	(5,568)	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) השקעה
					תזרימי מזומנים מפעילות (לפעילות) מימון
	(2,905)	259	734	(1,838)	פיקדונות מבנקים
	690	(8,170)	(5,561)	516	פיקדונות מהציבור
	2,510	(330)	(630)	71	פיקדונות מהממשלה
	10,451	3,047	3,063	3,524	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
	6,568	-	-	-	הנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
	(5,813)	(3,849)	(1,160)	(1,196)	פדיון אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
	(939)	(2,097)	(403)	(769)	דיבידנד ששולם לבעלי-מניות הבנק
	-	(1)	-	(1)	דיבידנד לבעלי זכויות המיעוט
	(16)	-	-	-	רכישת זכויות המיעוט בחברה בת
	10,546	(11,141)	(3,957)	307	מזומנים, נטו, מפעילות (לפעילות) מימון
	(57,288)	(42,446)	(17,035)	(4,676)	גידול (קיטון) במזומנים
	188,594	132,735	161,875	95,738	יתרת מזומנים לתחילת התקופה
	1,429	1,196	(154)	423	השפעת תנועות בשער החליפין על יתרות מזומנים
	132,735	91,485	144,686	91,485	יתרת מזומנים לסוף התקופה
					ריבית ומסים ששולמו ו/או התקבלו ודיבידנדים שהתקבלו
	15,190	19,091	3,904	6,336	ריבית שהתקבלה
	(4,001)	(9,839)	(976)	(4,378)	ריבית ששולמה
	43	22	13	6	דיבידנדים שהתקבלו
	(2,293)	(2,682)	(572)	(667)	מסים על הכנסה ששולמו
	261	291	8	-	מסים על הכנסה שהתקבלו

(1) כולל פעילות שוטפת של רכישת ניכיון חייבים.

הביאורים לתמצית הדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית

א. כללי

תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2023 נערכה בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו. הוראות אילו מבוססות בעיקרן על כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית. כללי החשבונאות שלפיהם נערכה תמצית דוחות כספיים אלה יושמו בעקביות לכללים שלפיהם נערכו הדוחות הכספיים המבוקרים ליום 31 בדצמבר 2022, למעט המפורט בסעיף ג' להלן. תמצית הדוחות הכספיים אינה כוללת את כל המידע הנדרש בדוחות הכספיים השנתיים לעיל ויש לעיין בדוחות אלה ביחד עם הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2022 והביאורים הנלווים להם. תמצית הדוחות הכספיים אושרה לפרסום על-ידי דירקטוריון הבנק ביום 15 בנובמבר 2023.

ב. שימוש באומדנים

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על יישום המדיניות, על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים. שיקול הדעת והאומדנים של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הבנק וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי ודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2022, זאת למעט עדכון הנחה אקטוארית של שיעור עליית שכר שנת, כמפורט בביאור 8. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף, שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה עודכנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ג. יישום לראשונה של תקני חשבונאות, עדכוני תקינה חשבונאית והוראות הפיקוח על הבנקים

1. השפעת מלחמת חרבות ברזל על חישוב הפרשה להפסדי אשראי

ביום 9 בנובמבר 2023 פורסם חוזר בנושא דגשים נוספים לדוחות לציבור לרבעון השלישי של 2023. בהתאם לחוזר נדרש לכלול בחישוב הפרשה להפסדי אשראי את ההשפעה הצפויה של מלחמת חרבות ברזל למועד הסמוך למועד פרסום הדוחות, ולהגדיל בהתאם את הפרשה. זאת על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי אשראי הצפויים מתיק האשראי של הבנק. לאורך זמן, בדוחות לשנת 2023 ואילך, ככל שיעמוד לרשות הבנק מידע נוסף לגבי השפעות צפויות נוספות של המלחמה, אומדני הפרשה יותאמו למידע הנוסף. בהתאם, בחישוב הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 נכללה הפרשה קבוצתית בגין השלכות צפויות של המלחמה, כפי שנאמדות בסמוך למועד פרסום הדוחות הכספיים.

2. הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופר"ש). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי התפרסמו עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי משפיע על כל תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ. לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנשמכים על ריביות אלו. הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות והתאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים. מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס על מוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות, והבנק פעל להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות. בנוסף פעל הבנק להמרת כלל המוצרים (מאזניים וחוז-מאזניים), כחלק מהשינוי בריביות הבסיס. עד ליום 30 ביוני 2023 הוחלפו בסיסי הריבית למרבית המוצרים. במספר מוצרים מצומצם השינוי בוצע בעדכון הריבית הראשון שלאחר תאריך 30 ביוני 2023. לאמור אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק.

ביאור 1 עיקרי מדיניות חשבונאית (המשך)

ד. תקני חשבונאות חדשים והוראות חדשות של המפקח על הבנקים בתקופה שלפני יישומם

1. חוזר בנושא שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים

ביום 19 באוקטובר 2023 פורסם חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור לפיו בנקים נדרשים ליישם את הנחיות ASU 2022-02 שמשנה את הטיפול החשבונאי בחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי. במסגרת החוזר המונח "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" שונה ל"שינויים בתנאים של חובות של לווים בקשיים פיננסיים". בהתאם לחוזר נדרש לתת גילוי לשינוי בתנאי חוב, הכולל ויתור על קרן, הפחתת שיעור ריבית, או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים של כל לווה בקשיים פיננסיים. בנוסף, בוטלה הדרישה לחשב הפרשה להפסדי אשראי בשיטת היוון תזרימי מזומנים עבור חוב שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי. כמו-כן, נוספה דרישת גילוי של מחיקות ברוטו לפי שנת העמדת האשראי.

נדרש ליישם את הכללים החדשים החל מיום 1 בינואר 2024. בעת היישום לראשונה יש לפעול בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית.

הבנק בוחן את השפעת החוזר על דוחותיו הכספיים. להערכת הבנק, לחוזר לא צפויה השפעה מהותית למעט עדכון דרישות גילוי כאמור לעיל.

2. דגשים פיקוחיים בקשר להוראות הדיווח לציבור לנוכח מלחמת חרבות ברזל

ביום 18 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא מלחמת חרבות ברזל - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור. החוזר מתייחס לשינויים שבוצעו בחובות כחלק מהסדרי פירעון חדשים שמוענקים ללקוחות עקב המלחמה. בהתאם לחוזר מצב הפיגור של חובות יקבע לפי התנאים החוזיים של החוב כפי שהם עודכנו בהתאם להסדר הפירעון החדש, בין אם הוא סוכם ספציפית עם הלווה ובין אם הוא נקבע באופן גורף לכל הלווים באזור המושפע. כמו-כן, יש להפעיל שיקול דעת כדי לקבוע האם יש לסווג חובות שעברו הסדרי פירעון כאמור כחובות בעייתיים. ככלל, לא נדרש בשל הסדרי פירעון כאמור לסווג את החובות כחובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי.

בהקשר לאמור לעיל, הבנק מפעיל מתווה עבור לקוחותיו אשר כולל בין השאר אפשרות לדחיית תשלומים בהלוואות שניטלו על-ידי לקוחות שעונים לקריטריונים שהוגדרו על-ידי הפיקוח על הבנקים ואף הורחבו ביוזמת הבנק, ויתור על עמלות עו"ש, וכן ויתור על 3 תשלומי קרן וריבית בהלוואות לדיור ללקוחות שמיקום הנכסים הוא בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול). מרבית עלותן של ההטבות שיינתנו ללקוחות תיזקף לרווח והפסד, במקביל למימוש על-ידי הלקוחות, החל מהרבעון הרביעי של השנה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 2 הכנסות והוצאות ריבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
א. הכנסות ריבית*				
11,307	18,663	4,230	6,368	מאשראי לציבור
43	76	14	35	מאשראי לממשלות
114	463	65	166	מפיקדונות בבנקים
620	2,096	434	684	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
3	41	3	7	מניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
759	3,306	394	1,241	מאגרות-חוב
-	1	(1)	1	מנכסים אחרים
12,846	24,646	5,139	8,502	סך-כל הכנסות ריבית
ב. הוצאות ריבית*				
(1,985)	(10,583)	(1,086)	(3,994)	על פיקדונות הציבור
(4)	(118)	(1)	(38)	על פיקדונות הממשלה
(7)	(156)	(3)	(60)	על פיקדונות מבנקים
(69)	(559)	(49)	(178)	על ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(1,227)	(869)	(357)	(216)	על אגרות-חוב וכתבי התחייבויות נדחים
(15)	(23)	(7)	(10)	על התחייבויות אחרות
(3,307)	(12,308)	(1,503)	(4,496)	סך-כל הוצאות ריבית
9,539	12,338	3,636	4,006	סך הכנסות ריבית, נטו
ג. פירוט השפעה נטו של מכשירים נגזרים מגדרים על הכנסות והוצאות ריבית**				
(42)	193	13	82	הכנסות ריבית
5	(66)	5	(29)	הוצאות ריבית
ד. פירוט הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאגרות-חוב				
43	265	23	111	מוחזקות לפדיון
590	2,460	310	896	זמינות למכירה
126	581	61	234	למסחר
759	3,306	394	1,241	סך-הכל כולל בהכנסות ריבית

* כולל השפעת יחסי גידור.

** פירוט של השפעת מכשירים נגזרים מגדרים על סעיפי משנה א ו-ב.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית

א. הכנסות (הוצאות) מימון שאינן פעילויות שאינן למטרות מסחר

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
1. מפעילות במכשירים נגזרים				
5,880	5,004	173	2,060	סך-הכל מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾
2. מהשקעה באגרות-חוב				
111	107	8	2	רווחים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה
(59)	(535)	(14)	(205)	הפסדים ממכירת אגרות-חוב זמינות למכירה ⁽²⁾
52	(428)	(6)	(203)	סך-הכל מהשקעה באגרות-חוב
3. הפרשי שער, נטו				
(5,824)	(4,122)	(100)	(1,704)	
4. רווחים (הפסדים) מהשקעה במניות				
(251)	271	(72)	43	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות שאינן למסחר, נטו ⁽³⁾⁽⁴⁾
32	22	13	6	דיבידנד ממניות שאינן למסחר
16	-	(3)	-	התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת
(203)	293	(62)	49	סך-הכל מהשקעה במניות
5. אחר				
(74)	(128)	(23)	(43)	
(169)	619	(18)	159	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר

- (1) מכשירים נגזרים המהווים חלק ממערך ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, אשר לא יועדו ליחסי גידור.
- (2) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-12 וכ-24 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023, בהתאמה (לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022: כ-11 וכ-11 מיליוני ש"ח, בהתאמה).
- (3) לרבות הפרשות לירידת-ערך בסך של כ-25 וכ-45 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023, בהתאמה (לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022: כ-2 וכ-9 מיליוני ש"ח, בהתאמה).
- (4) לרבות רווחים והפסדים ממדידה לפי שווי הוגן של מניות שמתקיים לגביהן שווי הוגן זמין וכן התאמות מעלה או מטה של מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 3 הכנסות מימון שאינן מריבית (המשך)

ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר*

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
429	327	123	38	הכנסות נטו בגין מכשירים נגזרים למסחר
(16)	11	10	6	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר, נטו ⁽¹⁾
413	338	133	44	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית בגין פעילויות מסחר**
244	957	115	203	סך-הכל הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
פירוט על הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר, לפי חשיפת סיכון:				
(54)	(133)	1	(65)	חשיפת ריבית
445	424	128	91	חשיפת מטבע-חוץ
22	47	4	18	חשיפה למניות
413	338	133	44	סך-הכל

* כולל הפרשי שער שנבעו מפעילות מסחר.

** להכנסות ריבית מהשקעה באגרות-חוב למסחר ראה [ביאור 2](#).

(1) מזה: חלק הרווחים (ההפסדים) הקשורים לאגרות-חוב למסחר שעדיין מוחזקות ליום המאזן בסך של כ-6 וכ-2 מיליוני ש"ח לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 (לתקופות של שלושה ותשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022: כ-18) מיליוני ש"ח וכ-48) מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר

א. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לאחר השפעת מס

1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 ו-2022

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים*	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
		בלתי מבוקר		
(2,841)	-	(2,841)	(1,172)	(1,669)
יתרה ליום 30 ביוני 2023				
7	-	7	64	(57)
שינוי נטו במהלך התקופה				
(2,834)	-	(2,834)	(1,108)	(1,726)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2023				
(2,754)	-	(2,754)	(1,328)	(1,426)
יתרה ליום 30 ביוני 2022				
(535)	-	(535)	115	(650)
שינוי נטו במהלך התקופה				
(3,289)	-	(3,289)	(1,213)	(2,076)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2022				

2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 ו-2022

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים*	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
		בלתי מבוקר		
(3,072)	-	(3,072)	(1,215)	(1,857)
יתרה ליום 1 בינואר 2023				
238	-	238	107	131
שינוי נטו במהלך התקופה				
(2,834)	-	(2,834)	(1,108)	(1,726)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2023				
(1,598)	2	(1,596)	(1,701)	105
יתרה ליום 1 בינואר 2022				
(1,691)	(2)	(1,693)	488	(2,181)
שינוי נטו במהלך התקופה				
(3,289)	-	(3,289)	(1,213)	(2,076)
יתרה ליום 30 בספטמבר 2022				

3. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר בשנת 2022

רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק	רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
		סך-הכל	התאמות בגין הטבות לעובדים*	התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן
		מבוקר		
(1,598)	2	(1,596)	(1,701)	105
יתרה ליום 1 בינואר 2022				
(1,474)	(2)	(1,476)	486	(1,962)
שינוי נטו במהלך השנה				
(3,072)	-	(3,072)	(1,215)	(1,857)
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022				

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

- ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס**
1. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר בשנת 2023 ובשנת 2022

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30 בספטמבר 2022			30 בספטמבר 2023		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן					
(653)	324	(977)	(191)	100	(291)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
3	(3)	6	134	(69)	203
רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾					
(650)	321	(971)	(57)	31	(88)
שינוי נטו במהלך התקופה					
הטבות לעובדים					
90	(48)	138	43	(23)	66
רווח (הפסד) אקטוארי נטו במהלך התקופה*					
25	(12)	37	21	(10)	31
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾					
115	(60)	175	64	(33)	97
שינוי נטו במהלך התקופה					
(535)	261	(796)	7	(2)	9
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
-	-	-	-	-	-
בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(535)	261	(796)	7	(2)	9
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה.

(1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3](#).

(2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

- ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)
 2. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לתקופות של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר בשנת 2023 ובשנת 2022

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום					
30 בספטמבר 2022			30 בספטמבר 2023		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס	לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן					
(2,143)	1,062	(3,205)	(152)	79	(231)
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן					
(38)	14	(52)	283	(145)	428
רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾					
(2,181)	1,076	(3,257)	131	(66)	197
שינוי נטו במהלך התקופה					
הטבות לעובדים					
406	(212)	618	45	(24)	69
רווח (הפסד) אקטוארי נטו במהלך התקופה*					
82	(42)	124	62	(32)	94
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾					
488	(254)	742	107	(56)	163
שינוי נטו במהלך התקופה					
(1,693)	822	(2,515)	238	(122)	360
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
(2)	-	(2)	-	-	-
בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה					
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק					
(1,691)	822	(2,513)	238	(122)	360
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה					

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.
 (1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3](#).
 (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 4 רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר (המשך)

- ב. השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר, לפני השפעת מס ואחרי השפעת מס (המשך)
 3. שינויים ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לשנת 2022

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022		
לפני מס	השפעת מס	לאחר מס
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן		
רווחים (הפסדים) נטו שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	(3,068)	1,003
רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽¹⁾	121	(18)
שינוי נטו במהלך התקופה	(2,947)	985
הטבות לעובדים		
רווח (הפסד) אקטוארי נטו במהלך התקופה*	584	(200)
רווחים (הפסדים) נטו שסווגו מחדש לדוח רווח והפסד ⁽²⁾	154	(52)
שינוי נטו במהלך התקופה	738	(252)
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה	(2,209)	733
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		
בניכוי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	(2)	-
השינויים במרכיבי רווח (הפסד) כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק		
סך-הכל השינוי נטו במהלך התקופה	(2,207)	733
(1,474)		

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.
 (1) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית. פירוט נוסף ראה [בביאור 3](#).
 (2) הסכום לפני מס מדווח בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות אחרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך

ליום 30 בספטמבר 2023					
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת	הערך במאזן
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות					
12,616	(631)	-	-	13,247	13,247
של ממשלת ישראל					
1,675	(318)	-	-	1,993	1,993
של ממשלות זרות					
420	-	12	(14)	422	408
של מוסדות פיננסיים בישראל					
14,711	(949)	12	(14)	15,662	15,648
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון					
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה					
אגרות-חוב ומלוות					
61,519	(1,527)	13	-	63,033	61,519
של ממשלת ישראל					
21,251	(766)	23	-	21,994	21,251
של ממשלות זרות					
9,728	(130)	61	-	9,797	9,728
של מוסדות פיננסיים זרים					
3,174	(12)	49	-	3,137	3,174
של אחרים זרים					
95,672	(2,435) ⁽¹⁾	146 ⁽¹⁾	-	97,961	95,672
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה					
(3) השקעות במניות שאינן למסחר					
4,227	(76) ⁽²⁾	177 ⁽²⁾	-	4,126	4,227
מניות שאינן למסחר					
2,786	-	-	-	2,786	2,786
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾					
114,610	(3,460)	335	(14)	117,749	115,547
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר					

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק, לפירוט נוסף ראה [ביאור 1.5 ג.](#)

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2023					
שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
(4) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות					
16,344	(85)	1	-	16,428	16,344
של ממשלת ישראל					
4,919	(85)	1	-	5,003	4,919
של ממשלות זרות					
21,263	(170) ⁽¹⁾	2 ⁽¹⁾	-	21,431	21,263
סך-כל ניירות הערך למסחר					
135,873	(3,630)	337	(14)	139,180	136,810
סך-כל ניירות הערך ⁽²⁾⁽³⁾					

סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים	
	הפסדים שטרם מומשו 20-40%	0-20%			הפסדים שטרם מומשו 20-40%	0-20%

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש, ללא הפסדי אשראי

אגרות-חוב ומלוות						
(826)	-	(826)	11,686	(701)	-	(701)
של ממשלת ישראל						
(422)	-	(422)	4,837	(344)	-	(344)
של ממשלות זרות						
(22)	-	(22)	892	(108)	-	(108)
של מוסדות פיננסיים זרים						
(8)	-	(8)	324	(4)	-	(4)
של אחרים זרים						
(1,278)	-	(1,278)	17,739	(1,157)	-	(1,157)
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה						

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-1.4 מיליארד ש"ח ששועבדו למלווים.
- (3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-1,465 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022					
שווי הוגן*	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת	הערך במאזן
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות					
4,647	(375)	-	-	5,022	5,022
של ממשלת ישראל					
1,585	(217)	-	-	1,802	1,802
של ממשלות זרות					
326	-	26	(13)	313	300
של מוסדות פיננסיים בישראל					
6,558	(592)	26	(13)	7,137	7,124
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון					
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה					
אגרות-חוב ומלוות					
41,503	(1,473)	165	-	42,811	41,503
של ממשלת ישראל					
20,731	(1,178)	10	-	21,899	20,731
של ממשלות זרות					
5,570	(202)	8	-	5,764	5,570
של מוסדות פיננסיים זרים					
2,882	(49)	13	-	2,918	2,882
של אחרים					
70,686	(2,902) ⁽¹⁾	196 ⁽¹⁾	-	73,392	70,686
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה					
(3) השקעות במניות שאינן למסחר					
4,005	(348) ⁽²⁾	210 ⁽²⁾	-	4,143	4,005
מניות שאינן למסחר					
2,251	-	-	-	2,251	2,251
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾					
81,249	(3,842)	432	(13)	84,672	81,815
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר					

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק, לפירוט נוסף ראה [ביאור 1.5.ג](#).

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022					
שווי הוגן*	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן
(4) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות					
6,421	(128)	-	-	6,549	6,421
237	(2)	-	-	239	237
1,223	(84)	4	-	1,303	1,223
382	(58)	-	-	440	382
8,263	(272) ⁽¹⁾	4 ⁽¹⁾	-	8,531	8,263
89,512	(4,114)	436	(13)	93,203	90,078 ⁽³⁾⁽²⁾

סך-הכל	12 חודשים ומעלה		שווי הוגן	סך-הכל	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן
	20-40%	0-20%			20-40%	0-20%	

(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו, לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך, של אגרות-חוב זמינות למכירה הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם מומש, ללא הפסדי אשראי

אגרות-חוב ומלוות							
-	-	-	-	(1,473)	-	(1,473)	27,923
(749)	-	(749)	9,655	(429)	-	(429)	10,217
(2)	-	(2)	6	(200)	-	(200)	4,525
(8)	-	(8)	142	(41)	-	(41)	1,754
(759)	-	(759)	9,803	(2,143)	-	(2,143)	44,419

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-19.6 מיליארד ש"ח ששוועדו למלווים.
- (3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-1,879 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

מבוקר
במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2022					
הערך במאזן	עלות מופחתת	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים שטרם הוכרו לשווי הוגן	הפסדים שטרם הוכרו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(1) אגרות-חוב המוחזקות לפדיון					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	8,016	-	-	(452)	7,564
של ממשלות זרות	1,801	-	-	(217)	1,584
של מוסדות פיננסיים בישראל	299	(17)	18	-	317
סך-כל אגרות-החוב המוחזקות לפדיון	10,116	(17)	18	(669)	9,465
(2) אגרות-חוב זמינות למכירה					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	51,751	-	91	(1,478)	51,751
של ממשלות זרות	21,652	-	54	(969)	21,652
של מוסדות פיננסיים זרים	7,534	-	30	(138)	7,534
של אחרים זרים	3,170	-	26	(20)	3,170
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	84,107	-	⁽¹⁾ 201	⁽¹⁾ (2,605)	84,107
(3) השקעות במניות שאינן למסחר					
מניות שאינן למסחר	4,100	-	⁽²⁾ 232	⁽²⁾ (284)	4,048
מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽³⁾	2,315	-	-	-	2,315
סך-הכל ניירות הערך שאינן למסחר	98,271	(17)	451	(3,558)	97,620

* נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.

(1) כלולים בהון בסעיף "התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן" במסגרת רווח כולל אחר.

(2) נזקפו לדוח רווח והפסד.

(3) מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין - מוצגות לפי עלות בניכוי ירידת-ערך מותאמת, מעלה או מטה, למחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. לפירוט נוסף ראה [ביאור 1.15.ג.](#)

הערות:

א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.

ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 5 ניירות-ערך (המשך)

מבוקר
במיליוני ש"ח

ליום 31 בדצמבר 2022					
הערך במאזן	עלות מופחתת (במניות- עלות)	יתרת הפרשה להפסדי אשראי	רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	הפסדים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן	שווי הוגן*
(4) ניירות-ערך למסחר					
אגרות-חוב ומלוות					
של ממשלת ישראל	7,706	-	-	(149)	7,706
של ממשלות זרות	765	-	-	(16)	765
של מוסדות פיננסיים זרים	420	-	-	(22)	420
של אחרים זרים	238	-	1	(33)	238
סך-כל ניירות הערך למסחר	9,129	-	⁽¹⁾ 1	⁽¹⁾ (220)	9,129
סך-כל ניירות הערך ⁽³⁾⁽²⁾	107,400	110,092	(17)	(3,778)	106,749

סך-הכל	פחות מ-12 חודשים		שווי הוגן	12 חודשים ומעלה	
	הפסדים שטרם מומשו 0-20%	סך-הכל		הפסדים שטרם מומשו 20-40%	סך-הכל

**(5) שווי הוגן והפסדים שטרם מומשו,
לפי משך זמן ושיעור ירידת הערך,
של אגרות-חוב זמינות למכירה
הנמצאות בפוזיציות הפסד שטרם
מומש, ללא הפסדי אשראי**

אגרות-חוב ומלוות							
של ממשלת ישראל	29,448	(714)	-	(714)	8,881	(764)	-
של ממשלות זרות	10,372	(299)	-	(299)	8,054	(670)	-
של מוסדות פיננסיים זרים	4,572	(117)	-	(117)	400	(21)	-
של אחרים זרים	1,096	(12)	-	(12)	314	(8)	-
סך-כל אגרות-חוב ומלוות זמינים למכירה	45,488	(1,142)	-	(1,142)	17,649	(1,463)	-

- * נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך-כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות-ערך בהיקפים גדולים.
- (1) נזקפו לדוח רווח והפסד.
- (2) מזה: ניירות-ערך בסך של כ-24.6 מיליארד ש"ח ששוועבדו למלווים.
- (3) ניירות-ערך שהושאלו בסך של כ-2,093 מיליוני ש"ח מוצגים במסגרת סעיף אשראי לציבור.

הערות:

- א. לפירוט תוצאות הפעילות בהשקעות באגרות-חוב וכן במניות - ראה [ביאור 2](#) וביאור 3.
- ב. ההבחנה בין אגרות-חוב של ישראל לבין אגרות-חוב של זרים נערכה בהתאם למדינת התושבות של הישות המנפיקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 מיישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

1. חובות, אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי

ליום 30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
330,011	114,289	215,722	-	-	215,722	יתרת חוב רשומה
						חובות שנבדקו על בסיס פרטני
210,987	15,648	195,339	35,221	130,871	29,247	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
540,998	129,937	411,061	35,221	130,871	244,969	סך-הכל ⁽¹⁾
						(1) מזה:
3,984	-	3,984	211	707	3,066	חובות לא צוברים
221	-	221	56	-	165	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,343	-	3,343	383	-	2,960	חובות בעייתיים אחרים
7,548	-	7,548	650	707	6,191	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
4,404	27	4,377	-	-	4,377	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
2,327	14	2,313	1,067	555	691	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
6,731	41	6,690	1,067	555	5,068	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
1,073	-	1,073	133	61	879	(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים
492	-	492	105	-	387	מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-83 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה
283,337	86,631	196,706	37	-	196,669	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
197,193	7,124	190,069	35,193	126,167	28,709	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
480,530	93,755	386,775	35,230	126,167	225,378	סך-הכל ⁽¹⁾
						(1) מזה:
3,033	-	3,033	226	545	2,262	חובות לא צוברים
76	-	76	40	-	36	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
3,381	-	3,381	399	-	2,982	חובות בעייתיים אחרים
6,490	-	6,490	665	545	5,280	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
3,373	24	3,349	-	-	3,349	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,857	13	1,844	860	452	532	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
5,230	37	5,193	860	452	3,881	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
686	-	686	95	45	546	(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים
239	-	239	50	-	189	מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-53 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

1. חובות, אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה
304,429	103,377	201,052	-	-	201,052	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
203,326	10,116	193,210	35,132	128,105	29,973	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
507,755	113,493	394,262	35,132	128,105	231,025	סך-הכל ⁽¹⁾
						(1) מזה:
3,444	-	3,444	210	581	2,653	חובות לא צוברים
83	-	83	44	-	39	חובות בפיגור 90 ימים או יותר
2,890	-	2,890	414	-	2,476	חובות בעייתיים אחרים
6,417	-	6,417	668	581	5,168	סך-הכל חובות בעייתיים
						יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות
3,663	29	3,634	-	-	3,634	חובות שנבדקו על בסיס פרטני
1,918	17	1,901	897	487	517	חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי
5,581	46	5,535	897	487	4,151	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי ⁽²⁾
828	-	828	93	48	687	(2) מזה: הפרשה בגין חובות לא צוברים
240	-	240	64	-	176	מזה: הפרשה בגין חובות בעייתיים אחרים

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-72 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
7,123	60	7,063	1,046	580	5,437	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2023
662	(14)	676	110	4	562	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(339)	-	(339)	(148)	(1)	(190)	מחיקות חשבונאיות
238	-	238	91	5	142	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(101)	-	(101)	(57)	4	(48)	מחיקות חשבונאיות, נטו
7,684	46	7,638	1,099	588	5,951	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 ⁽¹⁾
953	5	948	32	33	883	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
5,999	39	5,960	841	487	4,632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2022
45	2	43	69	(4)	(22)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(236)	-	(236)	(96)	(1)	(139)	מחיקות חשבונאיות
260	-	260	96	1	163	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
24	-	24	-	-	24	מחיקות חשבונאיות, נטו
6,068	41	6,027	910	483	4,634	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2022 ⁽¹⁾
838	4	834	50	31	753	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 6 סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

2. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
6,516	50	6,466	928	519	5,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
1,426	(4)	1,430	282	78	1,070	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(825)	-	(825)	(382)	(27)	(416)	מחיקות חשבונאיות
592	-	592	271	18	303	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(233)	-	(233)	(111)	(9)	(113)	מחיקות חשבונאיות, נטו
(25)	-	(25)	-	-	(25)	אחר*
7,684	46	7,638	1,099	588	5,951	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 ⁽¹⁾ (בלתי מבוקר)
953	5	948	32	33	883	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור		
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
546	8	538	285	(83)	336	התאמת יתרת פתיחה של ההפרשה בגין CECL
(464)	27	(491)	7	34	(532)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(586)	-	(586)	(281)	(4)	(301)	מחיקות חשבונאיות
663	-	663	273	3	387	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
77	-	77	(8)	(1)	86	מחיקות חשבונאיות, נטו
6,068	41	6,027	910	483	4,634	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2022 ⁽¹⁾ (בלתי מבוקר)
838	4	834	50	31	753	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 7 פיקדונות הציבור

א. סוגי פיקדונות לפי מקום הגיוס ולפי סוג המפקיד

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
מבוקר	בלתי מבוקר		
בישראל			
לפי דרישה			
191,829	214,972	147,955	אינם נושאים ריבית
130,407	130,320	123,261	נושאים ריבית
322,236	345,292	271,216	סך-הכל לפי דרישה
185,537	159,037	234,284	לזמן קצוב
507,773	504,329	505,500	סך-כל פיקדונות הציבור בישראל*
מחוץ לישראל			
לפי דרישה			
1,499	1,777	1,223	אינם נושאים ריבית
6,230	6,145	7,318	נושאים ריבית
7,729	7,922	8,541	סך-הכל לפי דרישה
17,086	15,448	18,715	לזמן קצוב
24,815	23,370	27,256	סך-כל פיקדונות הציבור מחוץ לישראל
532,588	527,699	532,756	סך-כל פיקדונות הציבור
* מזה:			
201,758	200,538	211,129	פיקדונות של אנשים פרטיים
92,678	91,821	93,011	פיקדונות של גופים מוסדיים
213,337	211,970	201,360	פיקדונות של תאגידים ואחרים

ב. פיקדונות הציבור לפי גודל

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
מבוקר	בלתי מבוקר		
תקרת הפקדון (במיליוני ש"ח)			
154,697	154,714	159,823	עד 1
122,042	120,982	127,539	מעל 1 עד 10
77,985	76,840	76,218	מעל 10 עד 100
54,878	53,739	49,514	מעל 100 עד 500
122,986	121,424	119,662	מעל 500
532,588	527,699	532,756	סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים

א. התחייבות בגין הטבות לעובדים

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
מבוקר	בלתי מבוקר		
פרישה מוקדמת ופיצויים			
7,208	7,480	7,200	סכום ההתחייבות
(3,651)	(3,901)	(3,731)	השווי ההוגן של נכסי התכנית
3,557	3,579	3,469	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק אי ניצול ימי מחלה			
326	337	336	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
326	337	336	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
מענק יובל			
30	30	31	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
30	30	31	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
הטבות אחרות בסיום ולאחר העסקה			
576	586	540	סכום ההתחייבות
-	-	-	השווי ההוגן של נכסי התכנית
576	586	540	עודף ההתחייבות על נכסי התכנית (כלול בהתחייבויות אחרות)
סך-הכל			
4,489	4,532	4,376	עודף ההתחייבויות בגין הטבות לעובדים על נכסי תכנית שנכללו בסעיף "התחייבויות אחרות"*
(19)	(19)	(20)	* מזה: בגין הטבות לעובדים בחו"ל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה

1. מחויבויות ומצב המימון

א. שינוי במחויבות בגין הטבה חזויה, נטו**

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר			
5,229	5,229	4,459	4,664	4,410	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בתחילת התקופה
154	122	103	32	37	עלות שירות
86	55	112	26	38	עלות ריבית
(15)	(16)	-	(12)	-	הפקדות משתתפי התכנית
(588)	*** (622)	(71)	(137)	(67)	הפסד (רווח) אקטוארי
4	4	2	(1)	1	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(411)	(270)	(260)	(70)	(74)	הטבות ששולמו
4,459	4,502	4,345	4,502	4,345	מחויבות בגין הטבה חזויה, נטו בסוף התקופה
4,242	4,301	4,080	4,301	4,080	מחויבות בגין הטבה מצטברת, נטו בסוף התקופה

* כולל הטבות לאחר פרישה, לרבות מענק מחלה אשר משולם במועד הפרישה.

** הסכומים המוצגים הינם בנטו מנכסי תכנית. לפירוט נוסף, ראה [סעיף ד. להלן](#).

*** כולל גידול בהתחייבות בסך כ-170 מיליון ש"ח בשל עדכון אומדן עלות תכנית הפרישה שהוכרזה בתחילת שנת 2020.

ב. סכומים שהוכרו במאזן המאוחזר

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
4,459	4,502	4,345	פרישה מוקדמת ופיצויים
			סכומים שהוכרו בסעיף התחייבויות אחרות

ג. סכומים שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר מצטבר לפני השפעת מס

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
1,841	1,837	1,678	הפסד אקטוארי נטו
1,841	1,837	1,678	יתרת סגירה ברווח כולל אחר מצטבר

ד. תכניות שבהן המחויבות בגין הטבה מצטברת וחזויה עולה על נכסי התכנית

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר		
	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר	
8,110	8,403	8,076	מחויבות בגין הטבה חזויה
7,893	8,202	7,811	מחויבות בגין הטבה מצטברת
(3,651)	(3,901)	(3,731)	שווי הוגן של נכסי התכנית

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

2. הוצאה לתקופה

א. רכיבי עלות ההטבה נטו שהוכרו ברווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר			
154	122	103	32	37	עלות שירות
86	55	112	26	38	עלות ריבית
					הפחתה של סכומים שלא הוכרו:
154	124	94	37	31	הפסד (רווח) אקטוארי נטו
154	124	94	37	31	סך-הכל הפחתות של סכומים שלא הוכרו
394	301	309	95	106	סך עלות ההטבה, נטו

ב. שינויים בנכסי תכנית ובמחויבות להטבה שהוכרו ברווח (הפסד) כולל אחר לפני השפעת מס

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר			
(588)	*(622)	(71)	(137)	(67)	הפסד (רווח) אקטוארי נטו בתקופה
(154)	(124)	(94)	(37)	(31)	הפחתה של רווח (הפסד) אקטוארי
4	4	2	(1)	1	שינויים בשערי החליפין של מטבע-חוץ
(738)	(742)	(163)	(175)	(97)	סך-הכל הוכר בהפסד (רווח) כולל אחר
394	301	309	95	106	סך עלות ההטבה נטו
(344)	(441)	146	(80)	9	סך-הכל הוכר בעלות ההטבה, נטו לתקופה ובהפסד (רווח) כולל אחר

* כולל גידול בהתחייבות בסך כ-170 מיליון ש"ח בשל עדכון אומדן עלות תכנית הפרישה שהוכרזה בתחילת שנת 2020.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

3. הנחות*

א. ההנחות על בסיס ממוצע משוקלל המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה ולמידת עלות ההטבה נטו

1. ההנחות העיקריות המשמשות לקביעת המחויבות בגין הטבה

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר	
2022	2023	2022	2023
מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
1.71%	2.05%	1.67%	2.05%
0.5%-7.6%	0.5%-7.6%	0.5%-7.6%	1.1%-8.2%

שיעור היוון
שיעור גידול בתגמול⁽¹⁾

שיעורי עזיבה משתנים לפי גיל ומגדר ומשקפים שיעור עזיבה משוקלל של כ-7.6% לשנה.

2. ההנחות העיקריות המשמשות למדידת עלות ההטבה נטו לתקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
מבוקר	בלתי מבוקר					
1.67%	(0.19%)	1.71%	0.39%	1.81%	1.21%	1.83%
0.0%-7.6%	0.0%-7.6%	0.0%-7.6%	0.0%-7.6%	0.8%-7.9%	0.0%-7.6%	0.8%-8.2%

שיעור היוון
שיעור גידול בתגמול

ב. השפעה של שינוי בנקודת אחוז אחת על המחויבות בגין הטבה חזויה לפני השפעת מס

קיטון בנקודת אחוז אחת			גידול בנקודת אחוז אחת		
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	2023	ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	2023
מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח					
407	402	387	(344)	(340)	(328)
(212)	(202)	(201)	248	234	233

שיעור היוון
שיעור גידול בתגמול

* ההנחות מתייחסות לנתוני הבנק בלבד.

(1) שיעור הגידול בתגמול מושפע ממספר תהליכים המביאים לגידול בעלות השכר. תהליכים אלה כוללים קידומים ושינויים בהגדרות תפקיד, ותק ודירוג. לעניין השפעות הסכם השכר על ההנחות האקטואריות ראה [סעיף ד. להלן](#).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ב. תכנית הטבות לאחר פרישה (המשך)

4. נכסי תכנית

התחייבות הבנק בגין זכויות עובדים מחושבת בהתבסס על חישוב אקטוארי. חישוב זה מביא בחשבון, בין היתר, את ההסתברות לפרישה מוקדמת בתנאים מיטיבים בכל אחד מהמסלולים הרלוונטיים (פיצויים בשיעורים מוגדלים או פנסיה מוקדמת), את סכומי ההתחייבות בעת הפרישה ואת שווי היעודות באותו מועד. בנוסף, לאור הסכמי העבודה הקיימים בבנק ומהות הסכמי הפרישה בבנק, חשיפת הבנק לשינויים (חיוביים או שליליים) בשווי היעודות, הינה מצומצמת לאור קיומו של סעיף 14 לחוק פיצויי פיטורין, לפיו במקרה של עזיבת העובד, בהגיעו לגיל הפרישה הקבוע בחוק, או יציאת העובד לפנסיה מוקדמת, הבנק אינו נדרש או נוהג לבצע השלמה ליעודות במקרים ששוויין ירד או אינו מכסה את הגידול שחל בשכר. התחייבות הבנק לתשלום פיצויי פיטורין לעובדיו, מכוסה בעיקרה על-ידי יעודות אשר מופקדות בקופות לפיצויים על שם העובדים.

להלן יתרות ההתחייבות לפיצויי פיטורין והיעודות לפיצויי פיטורין:

ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	
2022	2023	2022	2023
מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
3,461	3,715	3,461	3,530
(3,429)	(3,692)	(3,429)	(3,500)
32	23	32	30

ג. תזרימי מזומנים

1. הפקדות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	הפקדות בפועל		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		תחזית *2023
	2022	2023	2022	2023	
מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	
164	127	110	50	34	147

* אומדן ההפקדות שהבנק צופה לשלמן לתכניות פנסיה להטבה מוגדרת במהלך שנת 2023.

2. הטבות שהבנק צופה לשלם בעתיד

שנה	טבות
2023	111
2024	376
2025	360
2026	344
2031-2027	1,397
2032 ואילך	2,838
סך-הכל	5,426

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

ד. בהמשך לאמור בביאור 22א(4) לדוחות הכספיים לשנת 2022 בדבר מגעים להסכם שכר קיבוצי, הכרזה על סכסוך עבודה בבנק ועיצומים שננקטו, בחודש יולי 2023 הגיעו הבנק וארגון העובדים להסכמות על הסכם שכר לשנים 2023-2027 אשר אושרו על-ידי דירקטוריון והנהלת הבנק ועל-ידי מועצת העובדים, וביום 2 באוגוסט 2023 נחתם הסכם מפורט על-ידי הצדדים. ההסכם מביא לידי ביטוי את תרומת העובדים לביצועי הבנק, את היערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות והתמורות בשוק העבודה, ותומכות ביעדים האסטרטגיים של הבנק בתכנית "פועלים 2026". ההסכם השכר כולל, בין היתר, את הרכיבים העיקריים הבאים:

1. בנוסף למנגנוני הקידום/עליית השכר השוטפים הנהוגים בבנק, תשלום לעובדים הכלולים בהסכם הקיבוצי, תוספת שכר שקלית קבועה בסך של עד 1,000 ש"ח לעובד, שתשלום בפעילות לאורך שנות ההסכם, מתוכה תוספת של 300 ש"ח המותנית בהגעה לשיעור תשואה של 15% ומעלה בשנים 2026 ו-2027 (התוספות צמודות למדד), מתוך מטרה לחזק את חיבור העובדים ותרומתם לביצועי הארגון, ולעודד מצינות אישיות וארגונית.
2. קמעונאית בשטח - תוספות ייעודיות נוספות לאוכלוסיות שונות בבנק, בדגש על מענקים ייחודיים והרחבת אפשרויות הקידום בדרגות לעובדי הסניפים, וכן שיפור תנאים נלווים לאוכלוסיות שונות בבנק. זאת, בין היתר, על מנת לתמוך בשיפור השירות ללקוחות, באמצעות העצמת מערך הסינוף והבנקאות הישירה.
3. בתמורה להסכמות הקיבוציות בנושאים הארגוניים, יקבלו העובדים מענק בגובה שתי משכורות שיינתן בשני חלקים שווים בשנים 2023 ו-2024 בעלות כוללת של כ-200 מיליון ש"ח.
4. קביעת מנגנון בונוס שנתי מעודכן של עד 2.5 משכורות לשנה תלוי תשואה להון במנעד תשואות שייקבע על-ידי הבנק מדי שנה.
5. לשם תמיכה ביעדים האסטרטגיים של הבנק וכחלק מהיערכות הבנק לשינויים המתרחשים בעולם הבנקאות והתמורות בשוק העבודה, גובשו הסכמות שונות התורמות להגברת הגמישות הניהולית של הבנק והגברת הפריור. בין היתר הוסכם על:
 - א. אפשרות לסיום העסקה על רקע אי התאמה של עד 30 עובדים קבועים במהלך תקופת ההסכם, על-פי מתווה מוסכם.
 - ב. על מנת לאפשר לבנק להיערך לשינויים התדירים בסביבה העסקית והטכנולוגית, להיות שחקן תחרותי בשוק ולגייס את העובדים המיומנים, המקצועיים והמבוקשים ביותר, הוסכם על המשך קליטת עובדים בחוזה אישי, בפרט בתחומי הטכנולוגיה ובמקצועות ייעודיים נוספים.
 - ג. הארכת תקופת הזמניות של עובדים זמניים קיימים לתקופה של עד 10 שנים באופן מדורג, ובתום ההסכם תקופת זמניות של 6 שנים באופן קבוע.
 - ד. מעבר צפוי של מטה הבנק - בקשר עם המעבר הצפוי של עובדי מטה הבנק ל"פועלים סנטר", הושגו הסכמות המבטיחות את המעבר לפועלים סנטר, לרבות אי תשלום בגין המעבר.
 - ה. במסגרת היערכות הבנק לעתיד, ינהלו הצדדים במהלך תקופת ההסכם משא ומתן על מבנה שכר חדש ופשוט יותר.
 - ו. עובדים שיתחילו לעבוד בבנק לאחר חתימת ההסכם לא יהיו זכאים לחלק מההטבות להן זכאים העובדים הקיימים (מענק בגין אי ניצול ימי מחלה, מענק 25 שנים וגילום הפקדות לקרן השתלמות מעל לתקרה).
6. סכסוך העבודה עליו הכריזה ההסתדרות יסתיים ובתקופת ההסכם יהיה שקט תעשייתי. השפעת ההתקשרות בהסכם זה הינה גידול חד פעמי בהוצאת השכר, בסך כ-200 מיליון ש"ח (לפני מס) בגין המענק החד פעמי וכן הכרה בהפסד אקטוארי בסך של כ-80 מיליון ש"ח ברווח כולל אחר, בשל עדכון ההנחה אקטוארית של שיעור עליית שכר. בנוסף, להערכת הבנק, הוצאות השכר הקבועות בגין ההסכם (סעיפים 1 ו-2 לעיל), צפויות לגדול בכל שנה (ביחס לקודמתה) בכ-25 מיליון ש"ח בממוצע, כולל השפעות אקטואריות. בדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2023 נכללה ההשפעה המצטברת כפי שהוערכה לאותו מועד. בדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2023 כלל הבנק עדכון הפרשה בסך של כ-80 מיליון ש"ח בהוצאות השכר בעיקר בגין המענק כאמור בסעיף 3 לעיל.

ה. ביום 21 במאי 2023 אישר הדירקטוריון הענקת מניות חסומות (ל-3 שנים מיום 1 בינואר 2023) למנכ"ל הבנק, חברי הנהלה, ומנהלים בכירים בבנק וכן מנהלים שפרשו מהבנק, בהיקף כולל של עד כ-0.03% מההון המונפק של הבנק (עד 423,800 מניות) וזאת במסגרת יישום תכנית התגמול והסכמי ההעסקה הקיימים, כחלק מרכיב התגמול הקבוע לשנת 2022 אשר הוכר בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2022 ולפי מתאר. המניות הוקצו בחודש מאי 2023.

ו. מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה - באסיפה כללית שנערכה ביום 8 בנובמבר 2023 אושרה מדיניות תגמול חדשה לנושאי המשרה של הבנק לשנים 2024-2026. אלה עיקר השינויים ממדיניות התגמול הקיימת (ראה [ביאור 1.22 לדוחות הכספיים לשנת 2022](#)): הגדלת חלקו של התגמול המשתנה בסך התגמול וזאת, כפועל יוצא מהמרת רכיב התגמול ההוני הקבוע (שהיה נהוג במדיניות התגמול הקודמת) ברכיב תגמול הוני משתנה (אופציות) וכן מהגדלת תקרת המענק השנתי המקסימאלי ועל-אף הגדלת הפרשות לקרן השתלמות; תנאי הסף לתכנית המענקים עודכן מעמידה בתשואה להון מינימלית לעמידה ביחסי הלימות ההון המזעריים הנדרשים על-ידי הפיקוח על הבנקים; רכיב התשואה להון הכלול בנוסחת המענק השנתי עודכן כך שבמקום טווח קבוע מראש למשך כל תקופת המדיניות ייקבע מראש על-ידי הדירקטוריון טווח לכל שנה. למענק השנתי נוסף רכיב של מדד השוואתי. תקרת המענק השנתי המקסימאלי בביצועי מקסימום עודכנה מ-5 משכורות לעד 8 משכורות לנושאי משרה הכפופים למנכ"ל (בפועל עד 6.5 משכורות למעט באישור הדירקטוריון); התווספה אפשרות לדירקטוריון הבנק לקבוע כי חלק חלק מהמענק השנתי (עד 3 משכורות) יוענקו אופציות בשלות למניות הבנק באותו השווי; תנאי ביצוע לתגמול המשתנה הנדחה - המדיניות החדשה מגדירה תנאי נוסף לביצוע בקשר עם הרכיב הנדחה ולפיו לא תהיה חריגה מהותית מיחסי הלימות ההון. תנאי הביצוע של רכיב משתנה נדחה באופציות יהיו תנאי הביצוע שייקבעו לגביהן בעת הענקתן; התווספה אפשרות לתשלום בגין תקופת אי תחרות.

ביאור 8 זכויות עובדים (המשך)

מדיניות התגמול החדשה עוצבה בהתאם להוראות ולמגבלות הדין החל, לרבות חוק הגבלת התגמול, חוק החברות והוראת ניהול בנקאי תקין 301A. בהתאם למדיניות התגמול החדשה תגמול נושאי המשרה בבנק עשוי להיות גבוה ממדרגת התגמול לפי סעיף 2(א) לחוק הגבלת התגמול וועדת התגמול ודירקטוריון הבנק יהיו רשאים לאשר תגמול כאמור של נושא משרה הכפוף למנכ"ל, ללא צורך באישור נוסף של האסיפה הכללית, ובלבד שהתגמול עומד בתקרות מדיניות התגמול ושהיחס שבין ה"הוצאה החזויה" בגין התגמול (לפי הגדרות חוק הגבלת התגמול, היינו, בין היתר, למעט תשלום פנסיוני, ופיצויי פיטורים על-פי דין), לבין ההוצאה בשל התגמול הנמוך ביותר (לפי עלות משרה מלאה ולפי הגדרות חוק התגמול), לא יעלה על יחס של פי-35 ("תקרת יחס השכר", למועד זה כ-3.412 מיליון ש"ח).

ז. תנאי כהונה והעסקה של מנכ"ל הבנק - באסיפה הכללית מיום 8 בנובמבר 2023 אושרו תנאי כהונה והעסקה למנכ"ל הבנק דב קוטלר לשלוש שנים (2024-2026) שאלה עיקרם: כהונת המנכ"ל תהיה במשרה מלאה וכל צד רשאי לסיים את ההסכם בהודעה מוקדמת של 6 חודשים. הבנק רשאי לוותר על עבודתו בפועל של המנכ"ל במהלך תקופת ההודעה המוקדמת או חלקה מבלי שתיפגע זכותו למלא תנאי התגמול בתקופה זו, או לפדיונם. משכורתו החודשית של המנכ"ל תהיה בסך של 250,000 ש"ח (צמוד לעליית מדד המחירים לצרכן הידוע ב-15.9.2023); המנכ"ל יהיה זכאי לתנאים נלווים, לרבות להפרשה לקופות-גמל, לפיצויי פיטורין ופנסיה, לביטוח אובדן כושר עבודה ולקרן השתלמות, לחופשה שנתית, הבראה ומחלה; המנכ"ל יהיה כפוף לתקופת אי תחרות של 6 חודשים ממועד סיום כהונתו בפועל, אלא אם התקבל אישור מדיקטוריון הבנק ויהיה זכאי לתשלום של 6 משכורות חודשיות (ללא הפרשות סוציאליות ותנאים נלווים) בגין התחייבותו לאי תחרות אשר ישולם בסיום התקופה, כפוף לעמידתו בהתחייבות. המנכ"ל עשוי להיות זכאי למענק שנתי כפוף לתקרת יחס השכר (ובלבד שלא יעלה על תקרה של 3 משכורות), אשר יורכב משני רכיבים יחושב כסכומם, רכיב ביצועי הבנק (עד 1 משכורת) ורכיב שיקול דעת (עד 2 משכורות). המנכ"ל יהיה זכאי להענקה של אופציות למניות הבנק בשווי כלכלי כולל, של 300 אלפי ש"ח בגין תקופת ההסכם (3 שנים), ו-100,000 ש"ח לכל שנה מתקופת ההסכם.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות

א. דיבידנד

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק.

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.

ביום 22 במאי 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023 ואשר שולם ביום 14 ביוני 2023.

ביום 14 באוגוסט 2023 הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד בסך 769 מיליון ש"ח, שהיווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השני 2023 ואשר שולם ביום 6 בספטמבר 2023.

ביום 12 בנובמבר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים הנחיה בדבר תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים, לפיה נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי הימשכותה והיקף השפעתה על המשק. בשנים לב לעודפי ההון המשמעותיים הקיימים לבנק אל מול דרישות ההון השונות, ולצד זאת הנחיית הפיקוח על הבנקים האמורה בסביבת אי הוודאות, החליט דירקטוריון הבנק במועד אישור דוחות כספיים אלה, להכריז על חלוקת דיבידנד בסך 334 מיליון ש"ח, המהווה כ-20% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון השלישי 2023 ואשר ישולם ביום 6 בדצמבר 2023.

ב. תשלום דיבידנד

מועד הכרזה	מועד תשלום	שיעור חלוקה*	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
16.11.2023	06.12.2023	20%	24.976	334.0
14.08.2023	06.09.2023	40%	57.505	769.0
22.05.2023	14.06.2023	40%	60.048	803.0
08.03.2023	30.03.2023	30%	39.272	525.0
22.11.2022	11.12.2022	30%	40.095	536.0
14.08.2022	07.09.2022	30%	30.146	403.0

* מרווחי הרבעון שקדם למועד החלוקה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ג. הלימות הון בנתוני המאוחד

31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2023	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
46,745	45,262	50,460	הון עצמי רובד 1
46,745	45,262	50,460	הון רובד 1
14,349	13,252	13,860	הון רובד 2
61,094	58,514	64,320	סך-הכל הון כולל

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

386,550	378,342	403,971	סיכון אשראי
4,007	5,658	4,749	סיכונים שוק
25,020	23,914	28,754	סיכון תפעולי
415,577	407,914	437,474	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

באחוזים

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

11.25%	11.10%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽¹⁾
11.25%	11.10%	11.53%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.70%	14.34%	14.70%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
13.50%	13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 וכוללים התאמות בגין הוראות רגולטוריות כדלקמן:

1. הקלה בגין תכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכות בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2023 (0.04% ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר 2022).

2. השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתת בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024 ומוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.05% על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2023 (0.08% ליום 31 בדצמבר 2022 וליום 30 בספטמבר 2022).

3. הקלה בגין יישום חוזר בנק ישראל בדבר שקלול הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע, אשר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023, השפעת ההקלה ליום 31 בדצמבר 2022 הייתה 0.04% וליום 30 בספטמבר 2022 הייתה 0.03%.

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הינם 10.0%-13.5% בהתאמה (ראה [סעיף 7.1 להלן](#)). ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיוור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיוור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת שעה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

ד. רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון

31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2023	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1			
46,503	45,069	50,252	סך ההון
(1)	(1)	-	הבדלים בין סך ההון לבין הון עצמי רובד 1
46,502	45,068	50,252	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים:			
(4)	(19)	(3)	מסים נדחים לקבל
(168)	(219)	(60)	התאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1*
(172)	(238)	(63)	סך-הכל התאמות פיקוחיות וניכויים, לפני התאמות בגין תכניות ההתייעלות ולפני התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1
141	158	88	סך התאמות בגין תכניות ההתייעלות - הון עצמי רובד 1**
274	274	183	סך התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים - הון עצמי רובד 1***
46,745	45,262	50,460	סך-הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
46,745	45,262	50,460	סך-הכל הון רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2			
9,517	8,523	8,793	הון רובד 2 - מכשירים, לפני ניכויים
4,832	4,729	5,067	הון רובד 2 - הפרשות להפסדי אשראי, לפני ניכויים
14,349	13,252	13,860	סך-הכל הון רובד 2
61,094	58,514	64,320	סך-הכל הון כולל

* היתרה ליום 31 בדצמבר 2022 כוללת סך של 123 מיליוני ש"ח והיתרה ליום 30 בספטמבר 2022 כוללת סך של 159 מיליוני ש"ח הנובע מניכוי קו אשראי לבנק פוזיטיף בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה [סעיף ט. להלן](#).

** התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף ח. להלן](#)) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

*** התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ה. השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, הפסדי אשראי צפויים והלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע על יחס הון עצמי רובד 1

31 בדצמבר 2022	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2023	
מבוקר	בלתי מבוקר		באחוזים
יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.09%	10.95%	11.46%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני השפעת ההתאמות
0.04%	0.04%	0.02%	השפעת ההתאמות בגין תכניות ההתייעלות*
0.08%	0.08%	0.05%	השפעת ההתאמות בגין הפסדי אשראי צפויים**
0.04%	0.03%	-	השפעת ההתאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע
11.25%	11.10%	11.53%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון

* התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף ח. להלן](#)) נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

** התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים לפי הוראות הפיקוח על הבנקים פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

1. רכיבי הון ונכסי סיכון הנתונים לתנועתיות

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

להלן קנה מידה להשפעות קיטון בהון וגידול בנכסי סיכון על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2023:

השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח
בהון עצמי רובד 1	בסך נכסי הסיכון
באחוזים	
(0.02%)	(0.03%)
יחס הון עצמי רובד 1	

2. יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 בספטמבר 2023, הינם 10.23%-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקורות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

3. התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. היקף תכנית התייעלות בכח אדם משנת 2020 בגינה חלות ההקלות הינו בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס. השפעת התכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תכנית. יתרת השפעת ההקלות בגין תכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.02% ליום 30 בספטמבר 2023.

4. שלוחת הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק החזיקה עד לאחרונה ב-100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד ההשלמה של העסקה.

ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקות הבנק בבנק פוזיטיף הועברו לרוכש בתמורה לפירעון האשראי שהועמד לבנק פוזיטיף. הבנק לא רשם רווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה. השפעת השלמת העסקה על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 30 בספטמבר 2023 מסתכמת בגידול בסך 0.05%.

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

א. כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש אפריל 2023, ביצעה הפועלים הנפקות פדיון מוקדם מלא של כתבי התחייבות נדחים (סדרה יח') בהיקף של כ-1.2 מיליארד ש"ח. הסכום שנפדה לא מוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2023.

א. חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי

ביום 22 במאי 2022 פורסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לחוזר, לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנון או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד. השפעת החוזר נפרסה בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליישום מלוא ההשפעה ביום 30 ביוני 2023. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר.

ביום 31 באוקטובר 2023 פורסם חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה)", במסגרתו נכללה הקלה להוראת ניהול בנקאי תקין 203, בה הובהר כי עלייה בשיעור המימון בהלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה מעל רף של 80%, הנובעת מריבית שתיצבר עד ליום 31 בדצמבר 2023 כתוצאה מ"תקופת גרייס" שניתנה לאחר 7 באוקטובר 2023, לא תובא בחישוב שיעור המימון.

ב. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד הבנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד הבנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

	30 בספטמבר 2022	30 בספטמבר 2023	
הון רובד *1	46,745	50,460	
סך החשיפות*	737,115	745,857	
באחוזים			
יחס מינוף	6.34%	6.77%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה	5.50%	5.50%	
יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה	6.00%	6.00%	

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף ח. לעיל](#)). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.01% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן עד ליום 31 בדצמבר 2024. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 30 בספטמבר 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.03%.

השפעת קיטון	השפעת גידול
ב-100 מיליוני ש"ח	ב-1 מיליארד ש"ח
בהון רובד 1	בסך החשיפות
באחוזים	

ב. להלן השפעות על יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2023:

יחס מינוף	(0.01%)	(0.01%)
-----------	---------	---------

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 9 הון, הלימות הון, מינוף ונזילות (המשך)

יג. יחס כיסוי הנזילות (LCR)

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 62.

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2022	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023
מבוקר	בלתי מבוקר	באחוזים

א. בנתוני המאוחד

יחס כיסוי נזילות	122%	126%	124%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	100%

ב. בנתוני הבנק

יחס כיסוי נזילות	121%	125%	124%
יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	100%

יד. יחס מימון יציב נטו (NSFR)

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המימון יציב נטו במערכת הבנקאית בישראל. בהתאם להוראה, מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין (מונה) ופריטי מימון יציב נדרש (מכנה). "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על-ידי התאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ-מאזניות.

ליום 30 בספטמבר 2023		
ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 30 בספטמבר 2022	ליום 30 בספטמבר 2023
באחוזים		

בנתוני המאוחד

יחס מימון יציב נטו	130%	127%	125%
יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים	100%	100%	100%

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

א. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות אחרות

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר		
1,424		1,338	1,542	1. התחייבות לרכישת ניירות-ערך
996		1,065	865	2. הקמה של בניינים וציוד ורכישתם

3. פעילות מכירת אשראי הטבלה שלהלן מסכמת את פעילות מכירת האשראי של הבנק:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
	2022	2023	2022	2023	
מבוקר		בלתי מבוקר			
1,275	1,275	284	132	-	הערך בספרים של האשראי שנמכר
1,269	1,269	284	133	-	תמורה שהתקבלה במזומן
(6)	(6)	-	1	-	סך-הכל רווח (הפסד) נטו ממכירת אשראי

4. הבנק עושה שימוש בפוליסות ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע, פוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין ערבויות חוק מכר המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק, וכן, פוליסות ביטוח הלוואות לדיור (המובטחות במשכנתאות) המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין הלוואות אלו אשר הועמדו ללקוחות החטיבה הקמעונאית. כלל הפוליסות מאפשרות את הפחתת נכסי הסיכון בשל העברת חלק מסיכונים האשראי בתחומים אלה למבטחים. הסכומים המבטוחים בפוליסות האמורות הסתכמו בכ-39.1 מיליארד ש"ח ליום 30 בספטמבר 2023 בהשוואה לסך של כ-45.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

5. בהמשך לאמור בביאור 25.ב.14 לדוחות הכספיים לשנת 2022 בדבר הסכם לשיתוף פעולה משולש בין אלקטרה, כאל, הבנק, ותאגידים בשליטתם, בקשר עם מועדון לקוחות מבוסס כרטיס אשראי חוץ בנקאי שיופנק על-ידי כאל, ביום 30 באפריל 2023 התקבל אישור רשות התחרות לפיו ניתן למזג את מועדוני הצרכנות של ביט-כאל ושל אלקטרה, וכן ניתן פטור בתנאים מהחובה לקבל את אישור בית הדין להסכם (לרבות תנאי שמורה על הצדדים לוודא שיעקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות ואין בו כדי להגביל או לפגוע משמעותית בתחרות). הפטור ניתן לתקופה של 12 שנים אך הממונה על התחרות רשאית לסיים את תוקפו במועד שתקבע. בהמשך לדיונים מול רשות התחרות ולתנאים שנקבעו בפטור, לרבות בנוגע לאשראי, ניהלו הצדדים משא ומתן לעדכון חלק מההסכמות המסחריות שבהסכם. ביום 7 באוגוסט 2023 התקיימו התנאים המתלים הנוספים והעסקה הושלמה. במסגרת זו, בין היתר, נחתם בין הצדדים תיקון להסכם בו עודכנו חלק מההסכמות המסחריות לרבות בנוגע לתשלומים מכלל ולהתחשבות בין הצדדים בגין הוצאות. במהלך הרבעון השלישי 2023 הושקה פעילות המועדון.

6. בהמשך לאמור בביאור 25.ג. לדוחות הכספיים לשנת 2022, ביום 19 במרץ 2023 הבנק ופרימיום אקספרס חתמו על הסכם מפורט ביחס להנפקה ותפעול הנפקה של כרטיסי American Express. תוקף ההסכם הינו רטרואקטיבית החל מיום 1 באפריל 2022 ולמשך 8 שנים.

7. בהמשך לאמור בביאור 25.ד. לדוחות הכספיים לשנת 2022, בחודש אוקטובר 2023 הפסיק הבנק את שירות הארנק הדיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר נוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק bit") ואפשר ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם לנקודת המכירה (tap).

8. בהמשך לאמור בביאור 25.ב.4 לדוחות הכספיים לשנת 2022, באסיפה הכללית שנערכה ביום 8 בנובמבר אושרה הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לדירקטורים ונושאי המשרה המכהנים וכן אלה שיכהנו מעת לעת. התיקונים העיקריים בנוסח כתב השיפוי כוללים עדכונים ברשימת האירועים אשר לדעת הדירקטוריון הינם צפויים לאור פעילות הבנק בפועל בעת מתן ההתחייבות לשיפוי והמפורטים בתוספת לכתב השיפוי. זאת, בין היתר, בהתחשב בשינויים בחקיקה ובפעילות הבנק; כמו-כן, הורחבו ההגדרות וההתייחסות לשיפוי בגין הליכי אכיפה מנהליים והמותר על-פי הדין ולהליכי אכיפה/בירור מנהליים אחרים אשר על-פי הדין ניתן להעניק שיפוי בגין הוצאות או תשלומים הקשורים אליהם.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הליכים משפטיים

קבוצת הבנק (הבנק וחברות מאוחדות שלו) הינה צד להליכים משפטיים, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, שנקטו נגדה לקוחותיה, לקוחותיה בעבר וכן צדדים שלישיים שונים. עילות התביעות נגד קבוצת הבנק שונות ומגוונות.

לדעת הנהלת הבנק, בין היתר בהסתמך על חוות דעת משפטיות באשר לסיכויי תביעות תלויות, לרבות בקשות לאישור תובענות ייצוגיות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים לכיסוי נזקים אפשריים עקב כל התובענות, במקום בו נדרשה הפרשה.

סכום החשיפה הנוספת בשל תביעות שהוגשו נגד הבנק בנושאים שונים, שאפשרות התממשותן הינה אפשרית (Reasonably Possible) (ולכן לא קיימת בגינה הפרשה), מסתכם ליום 30 בספטמבר 2023 בכ-1,061 מיליוני ש"ח.

א. לפרטים בדבר פירוט התביעות המהותיות, לרבות בקשות לאישור תובענות כתביעות ייצוגיות, ראה [ביאור 25.ה.א](#) (א) בדוחות הכספיים ליום [31 בדצמבר 2022](#) (להלן: "הדוחות לשנת 2022"). למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא חלו שינויים מהותיים ביחס למפורט בביאור 25.ה.א) האמור, למעט כמפורט להלן:

1. באשר לתביעה ייצוגית המתוארת בביאור 25.ה.א.2 לדוחות לשנת 2022 שעניינה בטענה, כי לקוחות הבנק אשר היו או הינם זכאים לחסות תחת הגדרת "עסק קטן", כקבוצה בכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (עמלות), תשס"ח-2008, שילמו עמלות שלא בהתאם לתעריפון החל על עסק קטן, ומבלי שהבנק יידע לקוחות אלו כי קיימת האפשרות לסווגם כעסק קטן - ביום 22 באוגוסט 2022 התקבלה עמדת מאסדר בתיק לפיה על הבנק לגלות מיזמתו ללקוחות את זכאותם להחלת תעריפון עסק קטן. הצדדים הגישו הודעה לבית משפט כי הסכימו לפנות להליך גישור.

2. באשר לתביעה ייצוגית המתוארת בביאור 25.ה.א.3 לדוחות לשנת 2022 בה נטען, בין היתר, כי הבנק מעביר מידע אישי של לקוחותיו תוך הפרת הפרטיות והסודיות הבנקאית, באמצעות השימוש שהוא עושה בכלי פרסום מקוונים (כגון גוגל ופייסבוק) וכן באמצעות שירותים מקוונים, העורכים עיבוד מידע בענן, בהם מסתייע הבנק למתן השירותים ללקוחותיו - ביום 27 בספטמבר 2023 הורה בית המשפט למפקח על הבנקים ליתן עמדתו בנוגע לסוגיות שבמחלוקת.

3. באשר לתביעה ייצוגית המתוארת בביאור 25.ה.א.6 לדוחות לשנת 2022 שעניינה תובענה ייצוגית שהוגשה נגד 7 בנקים, בכללם הבנק, לבית המשפט המחוזי בירושלים, בטענה, בין היתר, להפרה לכאורה של הבנק את הוראות חוק נתוני אשראי תשע"ו-2016 ותקנות מכוחו, ביום 9 במרץ 2023 ניתן פסק דין בו אישר בית המשפט את הסכם הפשרה בין הצדדים. בהתאם להסכם הפשרה, ישלם הבנק (כמו גם הבנקים אחרים) סכום של 100,000 ש"ח למבקש ובא כוחו ויתוקן אופן דיווח הבנק למאגר נתוני האשראי. הסכם הפשרה יהווה מעשה בית דין להליכים ייצוגיים הנוגעים לסוגיות אשר נידונו בגדרי ההליך.

4. באשר לתביעה ייצוגית המתוארת בביאור 25.ה.א.10 לדוחות לשנת 2022 שהוגשה על-ידי המועצה הישראלית לצרכנות כנגד הבנק, תשעה בנקים נוספים ושתי חברות פרטיות בה נטען, בין היתר, כי משיכת כספים במכשירים אוטומטיים חוץ בנקאיים/פרטיים משיתה על הלקוחות חיוב כפול וזאת מבלי שניתן על כך גילוי כדון - בחודש יוני 2023 הוגשה עמדה נוספת מטעם המפקח על הבנקים, בה חזר המפקח על עמדתו לפיה, בנק מנפיק רשאי לגבות עמלת ערוץ ישיר בגין משיכה במכשיר אוטומטי חוץ בנקאי, גם אם במכשיר הפרטי לא הוצג ללקוח שיעור העמלה המדויק שאותו יגבה הבנק.

ב. בנוסף, תלויות ועומדות נגד קבוצת הבנק תביעות (לרבות בקשות לאישור תובענות כייצוגיות) מהותיות שלדעת הנהלת הבנק, בהסתמך על חוות דעת משפטיות, לא ניתן בשלב זה להעריך את סיכוייהן, כדלקמן:

1. ביום 4 ביוני 2023 הוגשו נגד הבנק כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית משפט המחוזי בתל-אביב, המחלקה הכלכלית. בבקשה נטען, כי הבנק אינו משלם ריבית על יתרות זכות בחשבונות עו"ש בבנק, על דרך מתן ריבית ישירה, או על דרך הפעלת פיקדונות/מנגנונים אוטומטיים המאפשרים העברה "אוטומטית" של יתרות זכות בחשבון העו"ש לפיקדון יומי צובר ריבית. כן נטען, כי הבנק אינו מגלה ללקוחותיו את דבר קיומם של פיקדונות כאלה וכתוצאה מכך הלקוחות אינם מקבלים את ריבית על יתרות זכות בחשבון העו"ש, וכי בכך הבנק מפר הוראות דין שונות, חובות גילוי ומתעשר שלא כדין. הסעד המבוקש בבקשה הוא פיצוי הנאמד בשלב זה בסך של מעל 1 מיליארד ש"ח וצווי עשה. למיטב ידיעת הבנק, הוגשה בקשה להכרה בתובענה כייצוגית בנושא דומה נגד בנקים אחרים.

2. ביום 12 ביוני 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק לבית משפט המחוזי מרכז-לוד. בבקשה נטען, כי הבנק מפחית את הריבית (או לא מעלה אותה כפי הצורך) לאחר ההפקדה או במהלך חידוש הפיקדון בפיקדונות מסוגים שונים (לרבות פיקדונות הצמודים לריבית הפריים או לעוגן חיצוני אחר), כי הבנק אינו מודיע על כך ללקוחותיו כנדרש, וכי בכך הבנק מפר הסכם ומעלה רוחויו שלא כדין. הסעד המבוקש הוא פיצוי הנאמד על-ידי התובע בסך מעל 300 מיליון ש"ח וצווי עשה.

3. ביום 25 ביוני 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית המשפט המחוזי בתל-אביב. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים מעדכנים את ריבית החובה באשראי הצמוד לריבית הפריים, במלוא שיעור ההעלאה של ריבית בנק ישראל, ללא שיקול דעת ובאופן פסול, בין היתר, מאחר שהבנקים אינם מעלים באותו שיעור את ריבית הזכות המשולמת על ידם בגין המקורות המשמשים אותם למימון האשראי (פיקדונות וכד'). הסעד הכספי הכולל המוערך נגד כל הבנקים, נכון למועד הגשת התביעה, הוא 5.8 מיליארד ש"ח, וכנגד הבנק הוא מוערך בסך של 1.5 מיליארד ש"ח.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הליכים משפטיים (המשך)

4. ביום 23 ביולי 2023 התקבלו כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית שהוגשו נגד הבנק וארבעה בנקים נוספים לבית משפט המחוזי מרכז. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנקים לא מגלים ללקוח המפקיד בפיקדון באמצעות האינטרנט, באפליקציה, או באמצעי רחוק אחר, כי הריבית המוצעת לו באמצעים אלו הינה ריבית נמוכה מריבית שיכול היה לקבל לו פעל מול הבנק באמצעים אחרים; כי בכך נשללת ממנו היכולות לקבל החלטה מושכלת ולפעול לשפר את מצבו. הסעד הכספי המבוקש הוא פיצוי הנאמד על-ידי המבקש בסך של כ-984 מיליון ש"ח (נגד כלל הבנקים) ולטענת המבקש בכל חודש גדל סכום זה בכ-104 מיליון ש"ח.

5. נגד הבנק ושלושה בנקים נוספים הוגשו בחודש אוגוסט 2023 כתב תביעה ובקשה לאישור תובענה כייצוגית לבית משפט המחוזי בתל-אביב-יפו. בבקשה נטען, בין היתר, כי הבנק יוצר מצג מטעה ללווים, כאילו בעת מתן הלוואה לדויר ובמהלך חייה של הלוואה, מהווה רכישת פוליסת ביטוח מבנה, קיומה ושעבודה לטובת הבנק תנאי לקבלת הלוואה מובטחת במשכנתא, וכי הוא דורש בפועל רכישתה וקיומה של פוליסה כאמור. זאת, גם במקרה בו אין חובה לרכישת ביטוח מבנה ובניגוד להוראות המפקח על הבנקים, לפיהן הבנק אינו רשאי לחייב את הלווה לרכוש ביטוח מבנה בערך העולה על יתרת הלוואה בניכוי ערך הקרקע המתייחס לדירה ובתוספת של עד 20% מהיתרה. בין היתר מבוקש סעד של פיצוי בגין עלות פוליסות ביטוח מבנה אשר הונפקו במהלך 7 השנים האחרונות ושועבדו לטובת הבנק, כאשר לא היה הכרח לרכוש אותן לפי ההוראות האמורות של המפקח על הבנקים.

ג. הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות

לפרטים בדבר הליכים אחרים ובקשות לאישור תביעות נגזרות, ראה [ביאור 25.ה.ג \(ג\) בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022](#) (להלן: "הדוחות לשנת 2022"). למועד פרסום הדוחות הכספיים, לא חלו שינויים מהותיים ביחס לביאור 25.ה.ג, למעט כמפורט להלן:

1. ביום 30 במרץ 2023 הוגשה לבית המשפט על-ידי בעל מניות בבנק בקשה לגילוי מסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות תשנ"ט-1999. עניינה של הבקשה בטענה כי התגמול המוענק ליו"ר הדירקטוריון של הבנק, למנכ"ל ולנושאי משרה אחרים בבנק ובפועלים שווייץ, בעבר ובהווה, חורג מהתקרה הקבועה בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016. עיקר הטענה הינו שהבנק אינו כולל בחישוב התקרה בגין השכר המשולם על ידו רכיבי מס שכר או מע"מ המשולם בגין התגמול. למבקש גם טענות בנוגע לאי קבלת האישורים הדרושים באסיפה הכללית לצורך תגמול נושאי המשרה ובנוגע לפגמים בגילוי ביחס לתגמול שניתן. למיטב ידיעת הבנק בקשות דומות הוגשו גם כנגד בנקים נוספים. בחודש אוגוסט 2023 הגיש הבנק את תשובתו לבית המשפט בגדרה דחה את טענות המבקש.

2. באשר לתביעה נגזרת המתוארת בביאור 25.ה.ג.1. לדוחות לשנת 2022 בטענה כי על המשיבים לפצות את הבנק בגין נזקים שנגרמו לו במעשיהם ומחדליהם בקשר עם חקירת המס האמריקאית, שבמסגרתה הוגשה בקשה לאישור הסדר פשרה והתנגדות של בעל מניות להסדר הפשרה, ביום 8 במרץ 2023 הגיש המתנגד את תגובתו להבהרות היועצת המשפטית לממשלה וכן את תגובתו לתשובת המשיבים להתנגדות. ביום 20 באפריל 2023 התקיים דיון בתיק, ביום 2 ביולי 2023 התקיים דיון נוסף בתיק, במסגרתו הודיע ב"כ נושאי המשרה, כי שישה נושאי משרה ישיבו לבנק בנסיגה בסך כולל של 2.25 מיליון ש"ח, האמור מקובל על הבנק ועל המבקשת. ביום 9 ביולי 2023 הודיע המתנגד לסכום שהוצע על-ידי נושאי המשרה אשר לטענתו נמוך מידי. ביום 17 ביולי 2023 הגישה היועצת המשפטית לממשלה את התייחסותה במסגרתה ציינה, בין היתר, כי על בית המשפט לקבל התייחסות ונימוקים מצד נושאי המשרה והבנק בקשר עם הסכום האמור. ביום 19 בספטמבר 2023 הודיעה היועצת המשפטית לממשלה כי אין לה מה להוסיף על האמור בעמדותיה הקודמות. לאחר קבלת הבהרות נוספות מהצדדים, ביום 26 בספטמבר 2023 החליט בית המשפט, כי ככל שנושאי המשרה ישיבו לבנק סך של 3.56 מיליון ש"ח, יאפשר הדבר לאשר את הסכם הפשרה. בית המשפט הורה לצדדים להודיע את עמדתם. ביום 12 באוקטובר 2023 הודיעו נושאי המשרה לשעבר כי הם מקבלים את הצעת בית המשפט בדבר הסכום שישובו. ביום 24 באוקטובר 2023 הודיע המתנגד, כי הוא נותר בהתנגדותו בשל גובה הסכום שישובו. ביום 1 בנובמבר 2023 אישר בית המשפט ונתן תוקף של פסק דין להסדר פשרה מעודכן לפיו ישולם לבנק על-ידי המבטחים סך של 135 מיליון דולר (ממנו ישולם גמול למבקשת, שכר טרחה והחזר הוצאות בסך כולל של כ-6 מיליון דולר) ושישה נושאי משרה לשעבר ישיבו לבנק סכום של 3.56 מיליון ש"ח. הסדר הפשרה יביא לסילוק הדדי של הטענות, הדרישות והתביעות בקשר עם פרשת המס, ייצור מעשה בית דין, ויביא לסילוק מלא של חבות המבטחים בקשר עם ההליכים, התביעות והטענות הקיימות והפוטנציאליות בקשר עם עילות התביעה ופרשת המס.

3. באשר לבקשה לגילוי ועיון במסמכים לפני הגשת בקשה לתביעה נגזרת לפי סעיף 198א לחוק החברות תשנ"ט-1999 המתוארת בביאור 25.ה.ג. לדוחות לשנת 2022 בקשר עם חקירה המתנהלת בארצות-הברית, בחשד כי קבוצת הבנק שימשה צינור להחזקה ולהעברת כספי שוחד ששולמו לבכירי ארגון הכדורגל FIFA ("בקשת הגילוי"), ביום 5 ביולי 2023 הגיש המבקש בקשה נוספת למתן פסק דין, במסגרתה אף נמסר, בין היתר, כי קיימת מחלוקת בין המבקש לבין באי-כוחו. ביום 27 באוגוסט 2023 נתן בית המשפט תוקף של החלטה להסדר הדיוני בין המבקש לבאי כוחו בדבר הפניית המחלוקת ביניהם לגישור.

4. באשר לבקשה לגילוי מסמכים לפני תביעה נגזרת המתוארת בביאור 25.ה.ג.3. לדוחות לשנת 2022, שעניינה בטענות בדבר נזקים שנגרמו לבנק בשל היבטים מיסויים הנוגעים לתשלומים ששילם הבנק לרשויות בפרשת חקירת המס האמריקאית, דיון בערעור שהוגש נדחה ליום 27 בדצמבר 2023. ביום 26 באוקטובר 2023 הגיש המערער בקשה לצירוף נושאי המשרה וכן משרדי רו"ח חיצוניים, כמשיבים לערעור.

5. באשר לתביעה הנגזרת המתוארת בביאור 25.ה.ג.4. לדוחות לשנת 2022, שעניינה, בין היתר, בטענות לכשלים של הבנק בהעמדת אשראי לחברות מקבוצת מר אליעזר פישמן ("קבוצת פישמן"), במסגרתו דווח על בקשה להארכת מועד שהוגשה לבית המשפט העליון בקשר עם צו גילוי מסמכים ובהמשך להסדר הפשרה שאושר על-ידי בית המשפט ביום 8 בינואר 2023, ביום 20 במרץ 2023, נמחק בהסכמת הצדדים ההליך בבית המשפט העליון. בכך בא ההליך לסיומו.

ביאור 10 התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות (המשך)

ב. הליכים משפטיים (המשך)

6. באשר לבקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות, המתוארת בביאור 25.ה.ג.5 בדוחות לשנת 2022, ועניינה, בין היתר, בטענה לעניין העמדת אשראי בהיקף של כמיליארד ש"ח, לחברות הנמנות על קבוצת "ידיעות אחרונות" ולבעל השליטה בקבוצה, באשר לבקשת רשות הערעור שהגישה המבקשת על החלטת בית המשפט המחוזי מיום 29 בספטמבר 2022, ביום 3 ביולי 2023 בית המשפט העליון דחה את בקשת רשות הערעור. נקבע כי הבנק יגיש תשובתו לבקשת הגילוי המתוקנת עד ליום 14 בפברואר 2024.

7. באשר לבקשה לגילוי ועיון במסמכים לפי סעיף 198א לחוק החברות, המתוארת בביאור 25.ה.ג.6 בדוחות לשנת 2022, בקשר לעסקת מכירת מניות ידיעות אחרונות, שהיו משועבדות לבנק להבטחת פירעון חובות חברות קבוצת פישמן, למר ארגון (נוני) מוזס - בעקבות ההחלטה שניתנה ביום 3 ביולי 2023 על-ידי בית המשפט העליון בהליך המתואר בס' 6.ג. לעיל, ביום 20 ביולי 2023 הגישה המבקשת בקשת גילוי מסמכים עדכנית (בצירוף קובץ נספחים עדכני) ונקבע כי הבנק יגיש תשובתו לבקשת הגילוי עד ליום 12 בנובמבר 2023.

8. באשר לפסק דין ופסק דין משלים בשתי תובענות ייצוגיות נגד מיטב דש גמל ופנסיה בע"מ (שהבנק אינו צד להם), טענות מיטב דש כלפי הבנק בהקשר זה (אשר נדחו על-ידי הבנק), ערעורים שהוגשו לבית המשפט העליון והליך גישור אליו הפונו הצדדים בתובענות כמתואר בביאור 25.ה.ג.7. לדוחות לשנת 2022, ביום 2 במאי 2023 מיטב דש דיווחה כי התקשרה בהסדר פשרה אשר הוגש לבית המשפט העליון, שעיקריו הם כי מיטב דש תשיב לעמיתים שהוגדרו בהחלטת בית המשפט כחברי קבוצת התובעים, סכום כולל של 120 מיליון ש"ח, בתוספת גמול ושכר טרחה בסכום כולל של 18 מיליון ש"ח, אשר טרם הוכרע אם ישולמו בנוסף או מתוך סכום ההשבה. בנוסף, הסדר הפשרה בין הצדדים בתובענות קובע כי מיטב דש תהיה רשאית לגבות דמי ניהול בהתאם לתנאיו. הסדר הפשרה בין הצדדים בתובענות קובע סילוק סופי, מוחלט ובלתי חוזר של כל טענה ו/או דרישה בכל הקשור לעילות התביעה במישורין ו/או בעקיפין. תוקפו של הסדר הפשרה מותנה בקבלת אישור בית המשפט. ביום 3 ביולי 2023 הורה בית המשפט העליון שהליך אישור הסדר הפשרה יתנהל בבית המשפט המחוזי.

9. בהמשך לביאור 10.1. לדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2022, בדבר הסדרים עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם חקירת המס ועם פרשת פיפ"א:

א. בנוגע להסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") בין הבנק לבין ה-DOJ, המתייחס לפעילות הבנק ועסקי הבנק מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002-2014) - ביום 1 במאי 2023, בחלוף שלוש שנים ממועד הסדר ה-DPA ובהתאם להוראותיו, אישר בית המשפט הפדרלי בארצות-הברית (בניו-יורק) בצו את ביטולו של כתב האישום וההליך הפלילי כנגד הבנק. הצו האמור ניתן לבקשת ה-DOJ אשר ציין בבקשה כי להבנתו הבנק קיים במלואן את התחייבויותיו על-פי ה-DPA. הצו האמור מביא לסיימם את ההליכים הפליליים בהם נקט ה-DOJ כנגד הבנק.

ב. בנוגע להסדר מסוג Plea Agreement (הסדר טיעון) בין ה-DOJ ובין הפועלים שוויץ בע"מ (לשעבר, בנק הפועלים שוויץ) בע"מ) המתייחס לפעילות הפועלים שוויץ ועסקי הפועלים שוויץ מול לקוחותיו האמריקאים במהלך התקופה נשוא החקירה (2002-2014) לא חל שינוי לעומת המתואר בביאור 10.25. לדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2022.

ג. בנוגע ל-Cease and Desist Order שהוצא על-ידי ה-Board of Governors of the Federal Reserve System ("ה-Fed") ולהסדר מסוג Consent Order שהוצא על-ידי הרשות לשירותים פיננסיים של מדינת ניו-יורק (New York Department of Financial Services) ("ה-NYDFS") - ה-Consent Order וה-Cease and Desist Order מחייבים את הבנק ליטול על עצמו מספר התחייבויות, ובכלל זה במיקוד פעילות הסניף בניו-יורק, בין היתר בקשר עם הליכים משמעתיים כנגד עובדים, בקרות פנימיות, דיווח ושיטות פעולה. הליכים מנהליים אלה כנגד הבנק עדיין תלויים ועומדים והם בתוקף עד החלטה אחרת של ה-FED וה-NYDFS בהתאמה.

ד. בנוגע להסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדין) ("NPA") בין ה-DOJ לבין הבנק והפועלים שוויץ בקשר עם חקירת פיפ"א, ביום 30 לאפריל 2023 הסתיים גם הסדר ה-NPA בקשר לחקירת פיפ"א בהתאם להוראותיו.

ההסדרים עם הרשויות האמריקאיות על נספחיהם זמינים לקריאה באתר הבנק בכתובת <https://www.bankhapoalim.co.il/he/about/arrangements>. יצוין כי ההסדרים עם ה-DOJ כוללים התחייבויות של הבנק ושל הפועלים שוויץ להמשיך ולשתף פעולה עם הרשויות האמריקאיות בקשר עם הנושאים מושא החקירות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים

30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
50,399	45,852	4,547	חוזי Forward-I Futures
6,674	6,674	-	אופציות שנכתבו
6,774	6,774	-	אופציות שנקנו
923,671	883,552	40,119	Swaps ⁽¹⁾
987,518	942,852	44,666	סך-הכל ⁽²⁾
30,879	-	30,879	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
413,083	388,973	24,110	חוזי Forward-I Futures
29,098	29,098	-	אופציות שנכתבו
27,823	27,459	364	אופציות שנקנו
50,099	49,903	196	Swaps
520,103	495,433	24,670	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
66,057	66,057	-	חוזי Forward-I Futures
46,002	44,797	1,205	אופציות שנכתבו
45,137	44,797	340	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
113,439	112,952	487	Swaps
270,635	268,603	2,032	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
31	31	-	חוזי Forward-I Futures
18	18	-	אופציות שנכתבו
18	18	-	אופציות שנקנו
67	67	-	סך-הכל
1,778,323	1,706,955	71,368	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 455,278 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 34,466 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 29,022 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 44,797 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

30 בספטמבר 2022			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
75,806	70,793	5,013	חוזי Forward-Futures
7,702	7,592	110	אופציות שנכתבו
8,033	7,675	358	אופציות שנקנו
765,881	735,570	30,311	Swaps ⁽¹⁾
857,422	821,630	35,792	סך-הכל ⁽²⁾
24,495	-	24,495	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
300,171	282,905	17,266	חוזי Forward-Futures
31,695	31,695	-	אופציות שנכתבו
28,962	28,634	328	אופציות שנקנו
39,984	39,664	320	Swaps
400,812	382,898	17,914	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
44,632	44,632	-	חוזי Forward-Futures
35,619	34,173	1,446	אופציות שנכתבו
34,611	34,173	438	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
68,326	67,555	771	Swaps
183,188	180,533	2,655	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
38	38	-	חוזי Forward-Futures
70	70	-	אופציות שנכתבו
78	78	-	אופציות שנקנו
186	186	-	סך-הכל
1,441,608	1,385,247	56,361	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 346,140 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 34,871 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 20,807 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 34,173 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

א. סכום נקוב של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2022			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
			חוזי ריבית
96,272	90,810	5,462	חוזי Forward-Futures
4,730	4,621	109	אופציות שנכתבו
6,108	5,752	356	אופציות שנקנו
639,589	608,907	30,682	Swaps ⁽¹⁾
746,699	710,090	36,609	סך-הכל ⁽²⁾
27,138	-	27,138	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזי מטבע-חוץ
308,668	288,091	20,577	חוזי Forward-Futures
30,807	30,807	-	אופציות שנכתבו
29,432	29,000	432	אופציות שנקנו
39,673	39,324	349	Swaps
408,580	387,222	21,358	סך-הכל ⁽³⁾
-	-	-	מזה: נגזרים מגדרים
			חוזים בגין מניות
46,244	46,244	-	חוזי Forward-Futures
20,365	18,994	1,371	אופציות שנכתבו
19,394	18,994	400	אופציות שנקנו ⁽⁴⁾
70,912	70,242	670	Swaps
156,915	154,474	2,441	סך-הכל
			חוזי סחורות ואחרים
69	69	-	חוזי Forward-Futures
15	15	-	אופציות שנכתבו
25	25	-	אופציות שנקנו
109	109	-	סך-הכל
1,312,303	1,251,895	60,408	סך-הכל סכום נקוב

(1) מזה: swaps בהם הבנק משלם שיעור ריבית קבוע בסך 302,054 מיליוני ש"ח.

(2) מזה: חוזי החלפת שקל-מדד בסך 39,298 מיליוני ש"ח.

(3) מזה: חוזי החלפת מטבע-חוץ ספוט בסך 13,182 מיליוני ש"ח.

(4) מזה: נסחרים בבורסה בסך 18,994 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים

30 בספטמבר 2023						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
12,400	11,481	919	13,233	11,426	1,807	חוזי ריבית
535	-	535	1,534	-	1,534	מזה: נגזרים מגדרים
8,064	8,029	35	10,489	10,210	279	חוזי מטבע-חוץ
4,249	4,231	18	4,306	4,288	18	חוזים בגין מניות
1	1	-	2	2	-	חוזי סחורות ואחרים
24,714	23,742	972	28,030	25,926	2,104	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
24,714	23,742	972	28,030	25,926	2,104	יתרה מאזנית
1,824	1,631	193	1,816	1,534	282	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 67 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 8 מיליוני ש"ח.

30 בספטמבר 2022						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
11,477	10,613	864	11,701	10,216	1,485	חוזי ריבית
465	-	465	1,224	-	1,224	מזה: נגזרים מגדרים
9,379	9,283	96	11,655	11,312	343	חוזי מטבע-חוץ
5,178	5,145	33	5,184	5,151	33	חוזים בגין מניות
7	7	-	7	7	-	חוזי סחורות ואחרים
26,041	25,048	993	28,547	26,686	1,861	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
26,041	25,048	993	28,547	26,686	1,861	יתרה מאזנית
2,825	2,698	127	3,176	3,010	166	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 66 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 15 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ב. שווי הוגן ברוטו של מכשירים נגזרים (המשך)

31 בדצמבר 2022						
התחייבויות בגין נגזרים ברוטו			נכסים בגין נגזרים ברוטו			
סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	סך-הכל	נגזרים למסחר	נגזרים שאינם למסחר	
10,913	10,047	866	11,264	9,852	1,412	חוזי ריבית
469	-	469	1,172	-	1,172	מזה: נגזרים מגדרים
5,921	5,644	277	8,368	8,250	118	חוזי מטבע-חוץ
2,223	2,189	34	2,255	2,222	33	חוזים בגין מניות
4	4	-	4	4	-	חוזי סחורות ואחרים
19,061	17,884	1,177	21,891	20,328	1,563	סך-הכל נכסים (התחייבויות) בגין נגזרים ברוטו ⁽¹⁾
-	-	-	-	-	-	סכומים שקוזזו במאזן
19,061	17,884	1,177	21,891	20,328	1,563	יתרה מאזנית
1,492	1,236	256	1,837	1,589	248	מזה: שאינם כפופים להסדר התחשבות נטו או הסדרים דומים

(1) מזה: שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך 59 מיליוני ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין נגזרים משובצים בסך 18 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכוני אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ג. גידור חשבונאי

1. השפעה של גידור חשבונאי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
*2022	*2022	2023	*2022	2023
הכנסות (הוצאות) ריבית				
מבוקר	בלתי מבוקר			
(847)	(914)	(209)	(376)	(351)
870	940	215	392	356
* סווג מחדש.				

רווח (הפסד) מגידור שווי הוגן

פריטים מגודרים

נגזרים מגדרים

2. פריטים מגודרים בגידור שווי הוגן

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022		יתרה ליום 30 בספטמבר 2022		יתרה ליום 30 בספטמבר 2023	
הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים	הערך בספרים	התאמות שווי הוגן מצטבר שהגדילו (הקטינו) את הערך בספרים
מבוקר		בלתי מבוקר			
(1,130)	15,168	(1,196)	14,369	(1,373)	13,940
(359)	3,212	(378)	3,187	(403)	3,445
(69)	9,702	(49)	7,462	(59)	12,618
* סווג מחדש.					

3. השפעת נגזרים שלא יועדו כמכשירים מגדרים על דוח רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
2022	2022	2023	2022	2023
רווח (הפסד) שהוכר בהכנסות (הוצאות) מפעילות במכשירים נגזרים ⁽¹⁾				
מבוקר	בלתי מבוקר			
(267)	(222)	(16)	(182)	(33)
6,826	6,510	5,299	475	2,113
27	21	47	4	18
-	-	1	(1)	-
6,586	6,309	5,331	296	2,098

(1) נכלל בסעיף הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה

30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	אחרים	גופים מוסדיים	דילרים/ברוקרים ממשלות וبنקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
28,030	2,660	6,234	-	2,831	15,902	403
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(18,148)	(842)	(1,277)	-	(1,745)	(14,226)	(58)
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים						
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל						
(7,270)	(227)	(4,651)	-	(1,061)	(1,331)	-
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים						
2,612	1,591	306	-	25	345	345
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾						
24,401	3,630	11,644	60	1,037	7,628	402
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים						
27,013	5,221	11,950	60	1,062	7,973	747
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
24,714	2,540	2,545	245	2,022	17,167	195
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(18,148)	(842)	(1,277)	-	(1,745)	(14,226)	(58)
מכשירים פיננסיים						
(4,136)	(665)	(462)	(231)	-	(2,778)	-
ביטחון במזומן ששוועד						
2,430	1,033	806	14	277	163	137
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						
30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	אחרים	גופים מוסדיים	דילרים/ברוקרים ממשלות וبنקים מרכזיים	בנקים	בורסות	
28,547	2,428	9,377	11	3,391	12,943	397
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(16,806)	(646)	(2,326)	(11)	(2,454)	(11,369)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים						
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל						
(5,479)	(197)	(3,743)	-	(346)	(1,193)	-
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים						
6,262	1,585	3,308	-	591	381	397
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾						
19,614	2,640	9,999	36	2,503	4,052	384
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים						
25,876	4,225	13,307	36	3,094	4,433	781
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
26,041	3,127	3,957	122	3,093	15,429	313
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(16,806)	(646)	(2,326)	(11)	(2,454)	(11,369)	-
מכשירים פיננסיים						
(4,303)	(1,059)	(1,067)	(52)	(11)	(2,114)	-
ביטחון במזומן ששוועד						
4,932	1,422	564	59	628	1,946	313
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך של 67 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים משובצים בסך של 8 מיליון ש"ח (30.09.22: שווי הוגן ברוטו בגין נכסים בסך של 66 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו בגין התחייבויות 15 מיליון ש"ח, 31.12.22: שווי הוגן ברוטו בגין נכסים בסך של 59 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו בגין התחייבויות 18 מיליון ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 11 פעילות במכשירים נגזרים - היקף, סיכונים אשראי ומועדי פירעון (המשך)

ד. סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים לפי צד נגדי לחוזה (המשך)

31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	אחרים	גופים מוסדיים	דילרים/ברוקרים ממשלות וبنקים מרכזיים	מבוקר	בנקים	ברוסות
21,891	2,112	5,358	10	2,535	11,478	398 ⁽²⁾
יתרה מאזנית של נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(14,090)	(487)	(989)	(10)	(2,335)	(10,269)	-
הפחתת סיכון אשראי בגין מכשירים פיננסיים						
הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחון במזומן שהתקבל						
(4,989)	(346)	(3,514)	-	(182)	(947)	-
סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים						
2,812	1,279	855	-	18	262	398
סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽¹⁾						
19,370	2,842	9,957	53	3,276	2,991	251
סך-הכל סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים						
22,182	4,121	10,812	53	3,294	3,253	649
יתרה מאזנית של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾						
19,061	2,408	1,929	134	2,351	12,045	194
סכומים ברוטו שלא קוזזו במאזן:						
(14,090)	(487)	(989)	(10)	(2,335)	(10,269)	-
מכשירים פיננסיים						
(3,568)	(1,725)	(324)	(95)	(1)	(1,423)	-
ביטחון במזומן ששוועד						
1,403	196	616	29	15	353	194
סכום נטו של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים						

(1) סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים (לרבות בגין מכשירים נגזרים עם שווי הוגן שלילי), כפי שחושב לצורך מגבלות על חבות של לווה.
 (2) מתוך זה, שווי הוגן ברוטו של נכסים בגין נגזרים משובצים בסך של 67 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו של התחייבויות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים משובצים בסך של 8 מיליון ש"ח (30.09.22: שווי הוגן ברוטו בגין נכסים בסך של 66 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו בגין התחייבויות 15 מיליון ש"ח, 31.12.22: שווי הוגן ברוטו בגין נכסים בסך של 59 מיליון ש"ח ושווי הוגן ברוטו בגין התחייבויות 18 מיליון ש"ח).

ה. פירוט מועדי פירעון (סכומי ערך נקוב)

30 בספטמבר 2023				
סך-הכל	מעל 5 שנים	מעל שנה ועד 5 שנים	מעל 3 חודשים ועד שנה	עד 3 חודשים
בלתי מבוקר				
34,466	6,414	17,504	5,678	4,870
חוזי ריבית				
953,052	82,593	272,082	207,053	391,324
שקל-מדד				
520,103	18,524	43,574	142,635	315,370
אחר				
270,635	735	4,408	109,983	155,509
חוזי מטבע-חוץ				
67	-	20	1	46
חוזים בגין מניות				
1,778,323	108,266	337,588	465,350	867,119
חוזי סחורות ואחרים				
סך-הכל				

30 בספטמבר 2022				
סך-הכל	בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר	מבוקר
1,441,608	90,225	288,543	365,589	697,251

31 בדצמבר 2022				
סך-הכל	מבוקר	מבוקר	מבוקר	מבוקר
1,312,303	93,285	283,650	370,033	565,335

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים

שיוך לקוחות למגזרי הפעילות הפיקוחיים

- הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראת הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, כמפורט להלן.
 - **מגזר בנקאות פרטית:** אנשים פרטיים אשר היתרה של תיק נכסיהם הפיננסיים עולה על 3 מיליוני ש"ח.
 - **מגזר משקי בית:** אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים בבנקאות פרטית.
 - **מגזר עסקים זעירים וקטנים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי קטן מ-50 מיליוני ש"ח.
 - **מגזר עסקים בינוניים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-50 מיליוני ש"ח וקטן מ-250 מיליוני ש"ח.
 - **מגזר עסקים גדולים:** עסקים שמחזור פעילותם השנתי גדול או שווה ל-250 מיליוני ש"ח.
 - **מגזר ניהול פיננסי:** כולל פעילות למסחר, פעילות ניהול נכסים והתחייבויות, פעילות השקעה ריאלית ופעילויות נוספות, כהגדרתן בהוראות המפקח על הבנקים.
 - **מגזר גופים מוסדיים:** כולל קופות-גמל, קרנות נאמנות, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות וחברות ביטוח, בהתאם להגדרות המפקח על הבנקים.
 - **מגזר אחר:** כולל פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק אשר לא שויכו למגזרים האחרים.
- בנוסף, בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים, כאשר מחזור ההכנסות של לקוח עסקי אינו מייצג את היקף הפעילות שלו וחבותו שווה או גדולה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר עסקים גדולים. כאשר חבותו נמוכה מ-100 מיליון ש"ח, ניתן לסווג את הלקוח למגזר הפעילות הפיקוחי הרלוונטי לפי סך הנכסים במאזן של העסק, בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה.
- כאשר לבנק אין מידע לגבי מחזור ההכנסות של לקוח עסקי, אשר אין לו חבות לבנק, ניתן לסווג את הלקוח לפי סך נכסיו הפיננסיים בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים), בהתאם לכללים שפורטו בהוראה.
- יצוין כי הבנק מבצע פעולות שונות להשגת המידע על מחזור הפעילות של הלקוחות העסקיים. עם זאת, במקרים מסוימים, בהיעדר מידע על מחזור הפעילות, סיווג הלקוח נקבע על בסיס הערכות ואומדנים המבוססים על היכרות הבנק עם הלקוח ופעילותו. הבנק פועל להשלמת הנתונים ללקוחות אלה. חלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים המבוצעת בהלימה לכללי החלוקה המשמשים את הבנק בגישת ההנהלה - לפירוט ראה [ביאור 12א](#) להלן.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל	
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזח: כרטיסי אשראי		מזח: הלוואת לדיור
8,502	538	7,964	-	2,061	28	1,697	699	1,151	8	-	1,563	2,320	הכנסות ריבית מחיצוניים
(4,496)	(303)	(4,193)	-	(686)	(762)	(674)	(293)	(621)	(384)	-	-	(773)	הוצאות ריבית לחיצוניים
4,006	235	3,771	-	1,375	(734)	1,023	406	530	(376)	-	1,563	1,547	הכנסות ריבית, נטו: מחיצוניים
-	-	-	-	(1,447)	780	(428)	(68)	464	504	-	(1,224)	195	בינגזרי
4,006	235	3,771	-	(72)	46	595	338	994	128	-	339	1,742	סך הכנסות ריבית, נטו: הכנסות שאינן מריבית:
203	3	200	-	201	11	(3)	(11)	5	-	-	(2)	(3)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,089	15	1,074	63	19	24	200	133	257	37	92	15	341	עמלות והכנסות אחרות
1,292	18	1,274	63	220	35	197	122	262	37	92	13	338	סך הכנסות שאינן מריבית
5,298	253	5,045	63	148	81	792	460	1,256	165	92	352	2,080	סך הכנסות
662	83	579	-	(14)	(8)	(114)	272	329	-	-	4	114	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,059	113	1,946	22	99	40	180	116	470	50	31	120	969	לחיצוניים
-	-	-	(22)	22	-	-	-	-	-	-	-	-	בינגזרי
2,059	113	1,946	-	121	40	180	116	470	50	31	120	969	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,577	57	2,520	63	41	49	726	72	457	115	61	228	997	רווח (הפסד) לפני מסים
917	33	884	22	(2)	18	265	26	162	41	22	81	352	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,660	24	1,636	41	43	31	461	46	295	74	39	147	645	רווח (הפסד) לאחר מסים
9	-	9	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
1,669	24	1,645	41	52	31	461	46	295	74	39	147	645	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,669	24	1,645	41	52	31	461	46	295	74	39	147	645	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל	
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי		מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי
670,626	28,407	642,219	244	255,380	3,052	122,238	40,294	57,015	739	5,467	129,228	163,257	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
1,212	-	1,212	-	1,212	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
407,158	20,736	386,422	-	-	2,653	122,344	41,004	56,150	740	5,467	129,772	163,531	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
411,061	21,976	389,085	-	-	2,918	120,468	41,302	58,224	798	4,982	130,429	165,375	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,984	353	3,631	-	-	-	1,451	770	492	3	-	704	915	יתרת חובות לא צוברים
221	-	221	-	-	-	64	24	77	-	-	-	56	יתרת חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
618,715	26,381	592,334	4	88,726	98,719	67,866	33,257	94,770	40,803	-	-	168,189	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
528,024	26,328	501,696	-	-	98,702	66,403	33,054	94,579	40,801	-	-	168,157	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
532,756	27,256	505,500	-	-	93,011	71,903	33,200	96,257	41,978	-	-	169,151	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
433,902	27,330	406,572	3,344	25,402	5,750	139,267	51,203	69,907	1,506	4,633	71,414	110,193	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
437,474	28,126	409,348	3,330	25,557	5,982	141,125	51,576	69,446	1,536	4,676	71,708	110,796	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
776,034	-	776,034	3,872	97,484	374,145	102,232	24,916	48,284	56,600	-	-	68,501	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
1,981	124	1,857	-	-	2	472	224	456	2	-	339	701	מרווח מפעילות מתן אשראי
2,050	67	1,983	-	-	41	123	114	538	126	-	-	1,041	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
(25)	44	(69)	-	(72)	3	-	-	-	-	-	-	-	אחר
4,006	235	3,771	-	(72)	46	595	338	994	128	-	339	1,742	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

- (1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
- (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
- (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
- (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 23.7 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואת לדיור	
5,139	*278	*4,861	-	*861	6	895	406	778	8	4	1,375	1,907
(1,503)	(79)	(1,424)	-	(482)	(243)	(211)	(99)	(123)	(72)	-	-	(194)
3,636	*199	*3,437	-	*379	(237)	684	307	655	(64)	4	1,375	1,713
-	*(1)	*1	-	*145	325	(169)	(21)	125	156	(1)	(1,028)	(560)
3,636	198	3,438	-	524	88	515	286	780	92	3	347	1,153
115	1	114	-	96	13	6	(6)	4	-	-	-	1
1,002	9	993	34	29	23	162	75	261	34	123	14	375
1,117	10	1,107	34	125	36	168	69	265	34	123	14	376
4,753	208	4,545	34	649	124	683	355	1,045	126	126	361	1,529
45	33	12	-	25	-	(51)	(97)	70	1	-	(4)	64
1,972	123	1,849	19	91	48	176	104	458	50	49	111	903
-	-	-	(13)	13	-	-	-	-	-	-	-	-
1,972	123	1,849	6	104	48	176	104	458	50	49	111	903
2,736	52	2,684	28	520	76	558	348	517	75	77	254	562
967	21	946	10	186	25	200	130	178	26	26	86	191
1,769	31	1,738	18	334	51	358	218	339	49	51	168	371
16	-	16	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-
1,785	31	1,754	18	350	51	358	218	339	49	51	168	371
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1,785	31	1,754	18	350	51	358	218	339	49	51	168	371

* סווג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022										לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזק: כרטיסי אשראי	מזק: הלוואת לדיור	
648,516	*29,833	*618,683	314	*259,067	2,603	*101,512	38,021	60,187	821	*3,889	123,963	156,158
929	-	929	-	929	-	-	-	-	-	-	-	-
*380,328	17,477	*362,851	-	-	2,444	*102,885	38,618	60,863	822	*3,889	124,414	157,219
386,775	19,035	367,740	-	-	2,196	104,582	38,107	61,397	830	*4,900	125,681	160,628
3,033	656	2,377	-	-	-	872	355	393	-	-	531	757
76	-	76	-	-	-	5	1	30	-	-	-	40
601,699	23,189	578,510	2	75,078	91,727	80,730	34,650	96,493	36,323	-	-	163,507
525,153	22,491	502,662	-	-	91,698	80,402	34,515	96,237	36,319	-	-	163,491
527,699	23,370	504,329	-	-	91,821	79,035	34,155	98,780	36,346	-	-	164,192
404,152	23,313	380,839	3,571	23,513	6,588	117,246	49,698	73,413	1,241	4,311	69,249	105,569
407,914	23,861	384,053	3,238	24,271	7,497	119,017	49,184	73,335	1,265	4,369	69,801	106,246
738,786	-	738,786	4,049	94,872	339,135	111,654	28,593	44,309	50,881	-	-	65,293
פיצול הכנסות ריבית, נטו:												
*2,026	*196	*1,830	-	*-	1	406	213	491	4	3	347	715
*1,103	*21	*1,082	-	*-	85	109	73	289	88	-	-	438
*507	*(19)	*526	-	*524	2	-	-	-	-	-	-	-
3,636	198	3,438	-	524	88	515	286	780	92	3	347	1,153

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

סך-הכל	לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023									לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			סך-הכל
	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל			
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזג: מזה: כרטיסי אשראי	מזג: הלוואת לדיור		
24,646	1,485	23,161	-	5,757	68	4,749	1,984	3,376	25	-	5,053	7,202	הכנסות ריבית מחיצוניים
(12,308)	(819)	(11,489)	-	(2,293)	(2,118)	(1,835)	(780)	(1,556)	(949)	-	-	(1,958)	הוצאות ריבית לחיצוניים
12,338	666	11,672	-	3,464	(2,050)	2,914	1,204	1,820	(924)	-	5,053	5,244	הכנסות ריבית, נטו:
-	-	-	-	(3,319)	2,187	(1,102)	(187)	1,208	1,314	-	(3,989)	(101)	מחיצוניים
12,338	666	11,672	-	145	137	1,812	1,017	3,028	390	-	1,064	5,143	בינמגזרי
957	8	949	-	933	50	-	(33)	15	1	-	(17)	(17)	סך הכנסות ריבית, נטו
3,087	38	3,049	160	110	66	535	294	772	107	281	36	1,005	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
4,044	46	3,998	160	1,043	116	535	261	787	108	281	19	988	עמלות והכנסות אחרות
16,382	712	15,670	160	1,188	253	2,347	1,278	3,815	498	281	1,083	6,131	סך הכנסות שאינן מריבית
1,426	67	1,359	-	(4)	(1)	(15)	462	557	-	-	78	360	סך הכנסות
6,334	321	6,013	91	285	123	576	349	1,475	164	100	377	2,950	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
-	-	-	(34)	34	-	-	-	-	-	-	-	-	הוצאות תפעוליות ואחרות:
6,334	321	6,013	57	319	123	576	349	1,475	164	100	377	2,950	לחיצוניים
8,622	324	8,298	103	873	131	1,786	467	1,783	334	181	628	2,821	בינמגזרי
3,062	134	2,928	36	252	47	663	173	634	119	64	224	1,004	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
5,560	190	5,370	67	621	84	1,123	294	1,149	215	117	404	1,817	רווח (הפסד) לפני מסים
39	-	39	-	39	-	-	-	-	-	-	-	-	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
5,599	190	5,409	67	660	84	1,123	294	1,149	215	117	404	1,817	רווח (הפסד) לאחר מסים
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
5,599	190	5,409	67	660	84	1,123	294	1,149	215	117	404	1,817	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,599	190	5,409	67	660	84	1,123	294	1,149	215	117	404	1,817	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023										לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל	
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזג: מזה: כרטיסי אשראי		מזה: הלואות לדיור
668,138	28,751	639,387	252	260,830	2,838	114,704	39,770	57,989	715	5,389	128,292	162,289	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
1,196	-	1,196	-	1,196	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
400,826	19,504	381,322	-	-	2,477	116,182	40,518	58,206	718	5,389	128,802	163,221	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
411,061	21,976	389,085	-	-	2,918	120,468	41,302	58,224	798	4,982	130,429	165,375	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,984	353	3,631	-	-	-	1,451	770	492	3	-	704	915	יתרת חובות לא צוברים
221	-	221	-	-	-	64	24	77	-	-	-	56	יתרת חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
617,297	26,573	590,724	4	90,544	93,749	69,946	33,377	96,806	39,159	-	-	167,139	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
524,980	25,860	499,120	-	-	93,732	69,291	33,210	96,617	39,157	-	-	167,113	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
532,756	27,256	505,500	-	-	93,011	71,903	33,200	96,257	41,978	-	-	169,151	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
426,756	25,732	401,024	3,372	25,092	5,288	135,543	50,453	70,823	1,436	4,547	70,826	109,017	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
437,474	28,126	409,348	3,330	25,557	5,982	141,125	51,576	69,446	1,536	4,676	71,708	110,796	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
743,644	-	743,644	3,886	93,256	355,507	101,006	23,818	47,124	52,774	-	-	66,273	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
5,951	341	5,610	-	-	5	1,392	670	1,410	7	-	1,064	2,126	מרווח מפעילות מתן אשראי
6,104	195	5,909	-	-	124	420	347	1,618	383	-	-	3,017	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
283	130	153	-	145	8	-	-	-	-	-	-	-	אחר
12,338	666	11,672	-	145	137	1,812	1,017	3,028	390	-	1,064	5,143	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

(1) יתרת ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.
 (2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).
 (3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.
 (4) כולל הלוואות לדיור בסך של 23.7 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022										לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזק: מזה: כרטיסי אשראי	מזה: מזה: הלוואת לדיור	
12,846	*651	*12,195	-	*1,464	20	2,175	1,024	1,999	19	11	4,089	5,494
(3,307)	(146)	(3,161)	-	(1,487)	(435)	(342)	(205)	(192)	(126)	-	-	(374)
9,539	*505	*9,034	-	*(23)	(415)	1,833	819	1,807	(107)	11	4,089	5,120
-	*(2)	*2	-	*2,076	560	(562)	(68)	105	250	(1)	(3,081)	(2,359)
9,539	503	9,036	-	2,053	145	1,271	751	1,912	143	10	1,008	2,761
244	1	243	-	180	46	18	(17)	12	1	-	-	3
2,906	28	2,878	181	101	74	442	241	737	113	238	35	989
3,150	29	3,121	181	281	120	460	224	749	114	238	35	992
12,689	532	12,157	181	2,334	265	1,731	975	2,661	257	248	1,043	3,753
(464)	84	(548)	-	25	3	(529)	(200)	112	1	-	34	40
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5,926	340	5,586	82	275	126	490	316	1,415	148	143	337	2,734
-	-	-	(35)	35	-	-	-	-	-	-	-	-
5,926	340	5,586	47	310	126	490	316	1,415	148	143	337	2,734
7,227	108	7,119	134	1,999	136	1,770	859	1,134	108	105	672	979
2,533	54	2,479	50	682	46	633	309	388	37	36	229	334
4,694	54	4,640	84	1,317	90	1,137	550	746	71	69	443	645
89	-	89	-	89	-	-	-	-	-	-	-	-
4,783	54	4,729	84	1,406	90	1,137	550	746	71	69	443	645
(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4,782	53	4,729	84	1,406	90	1,137	550	746	71	69	443	645

* סוג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022										לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			
סך-הכל	פעילות חו"ל		פעילות ישראל							פעילות ישראל		סך-הכל	
	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי		מזה: מזה: מזה: כרטיסי אשראי
640,106	*28,711	*611,395	258	*260,741	2,897	*96,460	38,321	59,739	787	*3,737	120,241	152,192	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
979	-	979	-	979	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
*370,930	16,555	*354,375	-	-	2,666	*98,295	38,922	60,501	790	*3,737	120,624	153,201	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
386,775	19,035	367,740	-	-	2,196	104,582	38,107	61,397	830	*4,900	125,681	160,628	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,033	656	2,377	-	-	-	872	355	393	-	-	531	757	יתרת חובות לא צוברים
76	-	76	-	-	-	5	1	30	-	-	-	40	יתרת חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
595,067	22,409	572,658	4	71,974	93,029	79,800	34,926	96,221	35,761	-	-	160,943	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
521,451	21,663	499,788	-	-	92,996	79,398	34,737	95,979	35,759	-	-	160,919	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
527,699	23,370	504,329	-	-	91,821	79,035	34,155	98,780	36,346	-	-	164,192	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
396,628	22,209	374,419	4,235	22,001	4,774	113,702	50,724	73,555	1,187	4,195	68,145	104,241	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
407,914	23,861	384,053	3,238	24,271	7,497	119,017	49,184	73,335	1,265	4,369	69,801	106,246	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
752,280	-	752,280	4,259	92,326	349,473	113,422	28,691	44,677	52,507	-	-	66,925	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
*5,877	*511	*5,366	-	*-	6	1,100	639	1,492	8	10	1,008	2,121	מרווח מפעילות מתן אשראי
*1,644	*33	*1,611	-	*-	133	171	112	420	135	-	-	640	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
*2,018	*(41)	*2,059	-	*2,053	6	-	-	-	-	-	-	-	אחר
9,539	503	9,036	-	2,053	145	1,271	751	1,912	143	10	1,008	2,761	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.2 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022			
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל	
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואת לדיור		מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואת לדיור
19,220	1,027	18,193	-	2,871	33	3,283	1,523	2,961	26	15	5,465	7,496	הכנסות ריבית מחיצוניים
(5,753)	(304)	(5,449)	-	(1,972)	(948)	(742)	(354)	(457)	(276)	-	-	(700)	הוצאות ריבית לחיצוניים
													הכנסות ריבית, נטו:
13,467	723	12,744	-	899	(915)	2,541	1,169	2,504	(250)	15	5,465	6,796	מחיצוניים
-	(3)	3	-	1,381	1,099	(718)	(96)	361	517	(3)	(4,101)	(2,541)	בינמגזרי
13,467	720	12,747	-	2,280	184	1,823	1,073	2,865	267	12	1,364	4,255	סך הכנסות ריבית, נטו
													הכנסות שאינן מריבית:
581	3	578	-	515	52	17	(25)	17	1	-	(3)	1	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
3,872	39	3,833	232	150	99	600	315	979	145	331	45	1,313	עמלות והכנסות אחרות
4,453	42	4,411	232	665	151	617	290	996	146	331	42	1,314	סך הכנסות שאינן מריבית
17,920	762	17,158	232	2,945	335	2,440	1,363	3,861	413	343	1,406	5,569	סך הכנסות
													הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(34)	107	(141)	-	35	(2)	(368)	(109)	192	(1)	-	71	112	הוצאות תפעוליות ואחרות:
7,972	453	7,519	112	367	168	669	424	1,897	202	176	453	3,680	לחיצוניים
-	-	-	(45)	45	-	-	-	-	-	-	-	-	בינמגזרי
7,972	453	7,519	67	412	168	669	424	1,897	202	176	453	3,680	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
													רווח (הפסד) לפני מסים
9,982	202	9,780	165	2,498	169	2,139	1,048	1,772	212	167	882	1,777	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
3,548	94	3,454	60	875	60	767	379	617	74	59	306	622	רווח (הפסד) לאחר מסים
6,434	108	6,326	105	1,623	109	1,372	669	1,155	138	108	576	1,155	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות
99	-	99	-	99	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,533	108	6,425	105	1,722	109	1,372	669	1,155	138	108	576	1,155	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	(1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
6,532	107	6,425	105	1,722	109	1,372	669	1,155	138	108	576	1,155	

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

ביאור 12 מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

מידע על מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022										לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023			
סך-הכל	פעילות ישראל									פעילות ישראל		סך-הכל	
	פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות חו"ל	סך-כל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואת לדיור		מזה: מזה: כרטיסי אשראי הלוואת לדיור
645,142	24,570	620,572	323	271,335	2,827	93,770	38,137	59,784	777	*3,844	121,662	153,619	יתרה ממוצעת של נכסים ⁽¹⁾
1,015	-	1,015	-	1,015	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: השקעות בחברות כלולות ⁽¹⁾
370,173	17,036	353,137	-	-	2,578	95,800	38,743	60,565	780	*3,844	122,066	154,671	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו ⁽¹⁾
394,262	19,156	375,106	-	-	2,031	108,834	39,270	61,649	781	*4,700	127,632	162,541	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
3,444	644	2,800	-	-	-	1,294	325	399	-	-	572	782	יתרת חובות לא צוברים
83	1	82	-	-	-	1	1	37	-	-	-	43	יתרת חובות בפיגור של 90 ימים או יותר
599,225	22,835	576,390	5	75,652	93,514	78,814	34,673	96,203	35,839	-	-	161,690	יתרה ממוצעת של התחייבויות ⁽¹⁾
521,999	22,088	499,911	-	-	93,482	78,437	34,504	95,984	35,837	-	-	161,667	מזה: יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור ⁽¹⁾
532,588	24,815	507,773	-	-	92,678	78,647	34,279	100,411	36,379	-	-	165,379	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
400,418	22,565	377,853	4,047	22,531	4,829	116,643	50,402	73,440	1,209	4,208	68,493	104,752	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾
415,577	23,993	391,584	3,296	24,652	5,049	128,404	49,116	72,998	1,300	4,260	69,884	106,769	יתרת נכסי סיכון לסוף תקופת הדיווח ⁽²⁾
744,975	-	744,975	4,083	94,048	343,391	111,292	28,478	45,412	52,053	-	-	66,218	יתרה ממוצעת של נכסים בניהול ⁽¹⁾⁽³⁾
פיצול הכנסות ריבית, נטו:													
*7,701	*504	*7,197	-	*-	7	1,507	851	1,982	9	12	1,364	2,841	מרווח מפעילות מתן אשראי
*3,324	*62	*3,262	-	*-	169	316	222	883	258	-	-	1,414	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
*2,442	*154	*2,288	-	*2,280	8	-	-	-	-	-	-	-	אחר
13,467	720	12,747	-	2,280	184	1,823	1,073	2,865	267	12	1,364	4,255	סך-הכל הכנסות ריבית, נטו

* סווג מחדש.

(1) יתרות ממוצעות מחושבות על בסיס יתרה לתחילת רבעון או לתחילת חודש.

(2) נכסים משוקללים בסיכון - כפי שחושבו לצורך הלימות הון (ניהול בנקאי תקין 201).

(3) נכסים בניהול - לרבות נכסי קופות-גמל, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות וניירות-ערך של לקוחות.

(4) כולל הלוואות לדיור בסך של 22.9 מיליארד ש"ח ליחידים, אשר פעילותם העסקית מסווגת למגזר עסקים קטנים וזעירים.

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעול הראשי בבנק (הנהלת הבנק והדירקטוריון) לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שיוך לקוחות למגזרים לפי גישת ההנהלה

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים המנויים להלן. עם זאת, יובהר כי שיוך הלקוח לעיתים לוקח בחשבון קריטריונים נוספים. לדוגמה, לקוח פרטי או חברה בעלת פרופיל או פוטנציאל לפעילות עתידית אשר תצדיק שיוכם למגזר לקוחות פרטיים או למגזר העסקי, לפי העניין. לצורך שיוך לקוח עסקי ליחידה ארגונית מטפלת, תילקח בחשבון גם השתייכותו לקבוצת חברות.

להלן המגזרים ברי הדיווח שזיהה הבנק בהתאם לגישת ההנהלה:

פעילות קמעונאית

מגזר לקוחות פרטיים - הלקוחות הנכללים במגזר זה הינם לקוחות פרטיים, להם הבנק מספק מגוון של שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים, לרבות פעילות באפליקציית התשלומים bit ושירותי ייעוץ בהשקעות.

מגזר עסקים קטנים - מספק מגוון שירותים בנקאיים ללקוחות עסקיים, בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלוויים אחרים) נמוך מ-10 מיליון ש"ח או בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלוויים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח, אך בעלי אובליגו בבנק נמוך מ-6 מיליון ש"ח ומחזור מכירות נמוך מ-30 מיליון ש"ח.

מגזר הלוואות לדיוור - המגזר אחראי על מתן שירותי אשראי לדיוור ללקוחות הפעילות הקמעונאית.

פעילות עסקית

מגזר מסחרי - במסגרת מגזר זה נכללים לקוחות עסקיים בעלי אובליגו כולל (בין מהבנק ובין ממלוויים אחרים) גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 100 מיליון ש"ח או מחזור מכירות מעל 30 מיליון ש"ח ועד מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן שנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל גבוה מ-10 מיליון ש"ח ועד לסך של 350 מיליון ש"ח או יתרת אשראי כוללת בסך 150 מיליון ש"ח ומטה.

מגזר עסקי - מספק שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל ובחו"ל, בעלי אובליגו כולל בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה או מחזור מכירות העולה על מיליארד ש"ח. לקוחות בענף בנייה ונדל"ן הנכללים במגזר זה הינם לקוחות בעלי אובליגו כולל בסך 550 מיליון ש"ח ומעלה או יתרת אשראי כוללת בסך 250 מיליון ש"ח ומעלה.

קבוצות בעלות אובליגו כולל הנע בין 100 מיליון ש"ח ל-250 מיליון ש"ח, וקבוצות בענף הבניה והנדל"ן בעלות אובליגו כולל הנע בין 350 מיליון ש"ח לבין 550 מיליון ש"ח ואו יתרות אשראי כוללות בין 150 מיליון ש"ח לבין 250 מיליון ש"ח, משויכות בחלקם למגזר העסקי ובחלקם למגזר המסחרי, וזאת על סמך פרמטרים שונים הנבחרים ספציפית לכל קבוצה.

מגזר פעילות בינלאומית - כולל פעילויות שלוחות הבנק בחו"ל לרבות סניף ניו-יורק, הפועלים שוויץ ובנק פוזיטיף.

מגזר ניהול פיננסי - אחראי על ניהול המקורות והשימושים בבנק, ניהול ההון הפיננסי, פעילות הנוסטרו של הבנק, פעילות חדרי העסקות (מטבע-חוץ וניירות-ערך), הקשר והסדרת הפעילות עם גופים פיננסיים (בארץ ובחו"ל) וכן על מתן שירותי תפעול למנהלי נכסים פיננסיים ושירותי תפעול בניירות-ערך לכלל לקוחות הבנק. תוצאות הפעילות של המגזר כוללות בין היתר, את השפעת ההון הפיננסי אשר מיוחס למגזר זה. בנוסף, תוצאות פועלים אקוויטי נכללות במגזר זה.

ניהול סיכונים השוק והנזילות, הנמצאים תחת אחריות המגזר, נעשה באמצעות ניהול פרואקטיבי של תיק הנוסטרו וכן באמצעות שימוש במכשירים פיננסיים כגון הנפקות ניירות-ערך שונים, פיקדונות, נגזרי ריבית ומטבע-חוץ ועוד.

התאמות - לרבות התאמות בין סך-כל הפריטים המיוחסים למגזרים לבין סך-כל הפריטים בדוחות הכספיים המאוחדים ופעילויות אחרות של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר דיווח, ובכלל זה תוצאות הפעילות של דיוור ב.פ. בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ.

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

כללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים

להלן הכללים העיקריים שיושמו בחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים:

הכנסות ריבית, נטו - כוללות בין היתר: (1) את המרווח שבין הריבית המתקבלת מלקוחות המגזר לבין הריבית הסיטונאית בה מחויב המגזר בגין המקור אשר שימש למתן ההלוואה ללקוח; (2) את המרווח שבין הריבית הסיטונאית בה מזוכה המגזר בגין המקורות אותם הוא מעמיד לשימוש הבנק לבין הריבית המשולמת ללקוחות המגזר בגין מקורות אלה.

הריביות הסיטונאיות בכל אחד ממגזרי הפעילות של הבנק נקבעות בהתבסס על הערכת עלויות הגיוס של הבנק וכוללות בעיקר, ריבית חסרת הסיכון בתוספת של הערכת סיכונים אשראי והנזילות של הבנק. ריבית זו מחושבת בהתבסס על התקופה החוזית של המקורות והשימושים הרלוונטיים, ללא התחשבות בהנחות, התחדשות והארכות תקופה של אשראי ופיקדונות.

הוצאות בגין הפסדי אשראי - הוצאות בגין הפסדי אשראי נזקפות למגזר אליו משתייך הלווה, שכנגד חבותו נרשמה הוצאה.

הכנסות מימון שאינן מריבית - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח. ההכנסות שנרשמו במגזר ניהול פיננסי כוללות הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב, רווחים מהשקעה במניות, תוצאות פעילות בנגזרים, רווח, נטו, מהפרשי שער והוצאות מימון הנובעות מחיסוי השקעות בחו"ל. ההכנסות שנרשמו ביתר המגזרים כוללות רווחים מחדר עסקות.

עמלות והכנסות אחרות - מיוחסות למגזר אליו משתייך הלקוח.

הוצאות תפעוליות ואחרות - הוצאות מיוחסות על-פי כללים קבועים מראש ומחירי תקן, לכל אחד ממגזרי הפעילות אם כהוצאה המזוהה ישירות עם פעילות המגזר ואם על-פי מפתחות העמסה. כללי הייחוס מבוססים על היקפי הפעילות הרלוונטיים לסוגי העלויות של כל מגזר.

חיוב על שירותים בינמגזריים - מגזר אליו משויך לקוח אשר מקבל שירותים ממגזר אחר, מחויב בהוצאה בינמגזרית על-פי מחירי תקן עבור שירותים שסיפקו מגזרים אחרים ללקוחותיו. בהתאם לכך, מוקטנות העלויות של המגזר המספק את השירות, ובמקביל, המגזר אליו משתייך הלקוח מחויב בעלויות אלו. החיוב נקבע על-ידי הבנק בהתבסס, בין היתר, על מחירי השוק בגין שירות, הערכת עלויות פנימית והשתתפות בהכנסות הנובעות במישורין או בעקיפין מהשירות כאמור.

מסים על ההכנסה - הפרשה למס על תוצאות הפעילות של כל מגזר חושבה על-פי שיעור המס האפקטיבי השנתי, ובהתחשב בהשפעות המס המתייחסות למגזרים מסוימים, כדלהלן: (1) השפעות הפרשי תרגום בגין חברות מאוחדות בחו"ל - מיוחסות למגזר "ניהול פיננסי"; (2) הוצאות שאינן מוכרות לצורכי מס מיוחסות למגזר הרלוונטי. מקום בו לא ניתן לייחס את ההוצאות באופן ספציפי - הוצאות מוקצות למגזרים באופן יחסי; (3) השפעת שינויים בשיעור המס - מיוחסת למגזר "אחרים והתאמות"; (4) הוצאות המס של חברות הבנות לרבות השלמת המס שמבוצעת בבנק - מיוחסות למגזר אליו משויכת החברה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
4,006	-	934	196	1,047	594	1,585	314	(664)	מחיצוניים
-	-	(989)	24	(441)	(119)	(1,229)	394	2,360	בינמגזרי
203	-	221	3	5	(10)	(19)	1	2	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
4,209	-	166	223	611	465	337	709	1,698	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,089	63	35	11	215	172	16	164	413	עמלות והכנסות אחרות
5,298	63	201	234	826	637	353	873	2,111	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
662	-	7	55	(203)	474	4	214	111	הוצאות תפעוליות ואחרות:
2,059	18	218	108	161	144	122	320	968	מחיצוניים
-	(15)	(86)	-	36	12	(2)	23	32	בינמגזרי
רווח (הפסד) לפני מסים									
2,577	60	62	71	832	7	229	316	1,000	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
917	16	9	37	307	2	79	111	356	רווח (הפסד) לאחר מסים
1,660	44	53	34	525	5	150	205	644	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
9	-	9	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
1,669	44	62	34	525	5	150	205	644	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,669	44	62	34	525	5	150	205	644	
אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח									
404,371	-	4,250	19,267	121,044	58,373	130,399	32,856	38,182	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
532,756	-	59,509	27,221	86,948	45,221	-	67,171	246,686	

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות ושאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-13,077 מיליוני ש"ח.
 (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
3,636	-	*195	*182	753	465	1,379	408	254	מחיצוניים
-	-	*377	*7	(202)	(41)	(1,031)	119	771	בינמגזרי
115	-	87	14	18	(7)	-	2	1	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
3,751	-	659	203	569	417	348	529	1,026	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,002	39	33	6	171	119	14	171	449	עמלות והכנסות אחרות
4,753	39	692	209	740	536	362	700	1,475	סך ההכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי									
45	-	28	33	(68)	(11)	(4)	20	47	הוצאות תפעוליות ואחרות:
1,972	22	210	119	166	135	114	307	899	מחיצוניים
-	(11)	(87)	-	30	12	(3)	20	39	בינמגזרי
רווח (הפסד) לפני מסים									
2,736	28	541	57	612	400	255	353	490	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
967	6	195	22	220	145	86	122	171	רווח (הפסד) לאחר מסים
1,769	22	346	35	392	255	169	231	319	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
16	-	16	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי:
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה									
1,785	22	362	35	392	255	169	231	319	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי מניות הבנק
1,785	22	362	35	392	255	169	231	319	
381,582	-	*4,801	17,030	103,604	56,470	125,769	34,770	*39,138	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
527,699	-	67,971	23,314	81,638	50,554	-	69,182	235,040	פיקודנות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-11,837 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
12,338	-	2,110	560	3,162	1,751	5,069	1,093	(1,407)	מחיצוניים
-	-	(1,909)	61	(1,340)	(288)	(4,002)	1,052	6,426	בינמגזרי
957	-	946	8	43	(31)	(19)	4	6	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
13,295	-	1,147	629	1,865	1,432	1,048	2,149	5,025	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,087	159	99	29	608	423	38	506	1,225	עמלות והכנסות אחרות
16,382	159	1,246	658	2,473	1,855	1,086	2,655	6,250	סך ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
1,426	-	1	78	(86)	743	82	315	293	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
6,334	86	638	308	512	458	384	995	2,953	מחיצוניים
-	(40)	(258)	-	103	35	(7)	65	102	בינמגזרי
8,622	113	865	272	1,944	619	627	1,280	2,902	רווח (הפסד) לפני מסים
3,062	35	256	116	718	229	221	455	1,032	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
5,560	78	609	156	1,226	390	406	825	1,870	רווח (הפסד) לאחר מסים
39	-	39	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:									
5,599	78	648	156	1,226	390	406	825	1,870	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
-	-	-	-	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
5,599	78	648	156	1,226	390	406	825	1,870	המיוחס לבעלי מניות הבנק
404,371	-	4,250	19,267	121,044	58,373	130,399	32,856	38,182	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
532,756	-	59,509	27,221	86,948	45,221	-	67,171	246,686	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות ושאלות והשאלות ובגין ייחוס חשיפה בנגזרים בסך של כ-13,077 מיליוני ש"ח.
 (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
9,539	-	*(345)	*461	1,997	1,253	4,101	1,119	953	מחיצוניים
-	-	*2,459	*15	(574)	(130)	(3,091)	128	1,193	בינמגזרי
244	-	203	(1)	47	(16)	-	5	6	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
9,783	-	2,317	475	1,470	1,107	1,010	1,252	2,152	סך-הכל רווח מימוני, נטו
2,906	183	118	21	495	371	36	474	1,208	עמלות והכנסות אחרות
12,689	183	2,435	496	1,965	1,478	1,046	1,726	3,360	סך ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
(464)	-	45	84	(617)	(77)	34	74	(7)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
5,926	80	614	320	499	404	347	934	2,728	מחיצוניים
-	(35)	(260)	-	91	35	(10)	63	116	בינמגזרי
7,227	138	2,036	92	1,992	1,116	675	655	523	רווח (הפסד) לפני מסים
2,533	47	677	49	716	402	233	227	182	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
4,694	91	1,359	43	1,276	714	442	428	341	רווח (הפסד) לאחר מסים
89	-	89	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:									
4,783	91	1,448	43	1,276	714	442	428	341	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	(1)	-	-	-	-	-	הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
4,782	91	1,448	42	1,276	714	442	428	341	המיוחס לבעלי מניות הבנק
381,582	-	*4,801	17,030	103,604	56,470	125,769	34,770	*39,138	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
527,699	-	67,971	23,314	81,638	50,554	-	69,182	235,040	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-11,837 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 12 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

מידע על מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022									
סך-הכל	התאמות ⁽³⁾	ניהול פיננסי ⁽²⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי ⁽¹⁾	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
הכנסות ריבית, נטו:									
13,467	-	121	653	2,845	1,801	5,481	1,551	1,015	מחיצוניים
-	-	2,201	27	(838)	(196)	(4,115)	358	2,563	בינמגזרי
581	-	544	(2)	52	(23)	(3)	6	7	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
14,048	-	2,866	678	2,059	1,582	1,363	1,915	3,585	סך-הכל רווח מימוני, נטו
3,872	229	163	32	686	486	47	635	1,594	עמלות והכנסות אחרות
17,920	229	3,029	710	2,745	2,068	1,410	2,550	5,179	סך ההכנסות
הוצאות תפעוליות ואחרות:									
(34)	-	6	107	(421)	76	71	104	23	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7,972	111	815	428	669	542	464	1,263	3,680	מחיצוניים
-	(46)	(341)	-	122	46	(10)	82	147	בינמגזרי
9,982	164	2,549	175	2,375	1,404	885	1,101	1,329	רווח (הפסד) לפני מסים
3,548	78	875	84	853	505	307	382	464	הפרשה למסים על הרווח (הפסד)
6,434	86	1,674	91	1,522	899	578	719	865	רווח (הפסד) לאחר מסים
99	-	99	-	-	-	-	-	-	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:									
6,533	86	1,773	91	1,522	899	578	719	865	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	(1)	-	-	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
6,532	86	1,773	90	1,522	899	578	719	865	המיוחס לבעלי זכויות הבנק
388,727	-	*3,690	17,210	108,316	57,945	127,688	34,998	*38,880	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
532,588	-	72,235	24,767	75,585	51,425	-	70,243	238,333	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאלות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-10,882 מיליוני ש"ח.
- (2) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (3) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

החל מיום 1 בינואר 2022 יישם הבנק את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן ולהבא.

א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים

1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
7,123	60	7,063	1,046	580	5,437	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2023
662	(14)	676	110	4	562	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(339)	-	(339)	(148)	(1)	(190)	מחיקות חשבונאיות
238	-	238	91	5	142	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(101)	-	(101)	(57)	4	(48)	מחיקות חשבונאיות, נטו
7,684	46	7,638	1,099	588	5,951	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 ⁽¹⁾
953	5	948	32	33	883	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
5,999	39	5,960	841	487	4,632	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2022
45	2	43	69	(4)	(22)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(236)	-	(236)	(96)	(1)	(139)	מחיקות חשבונאיות
260	-	260	96	1	163	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
24	-	24	-	-	24	מחיקות חשבונאיות, נטו
6,068	41	6,027	910	483	4,634	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2022 ⁽¹⁾
838	4	834	50	31	753	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך) 1. תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
6,516	50	6,466	928	519	5,019	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
1,426	(4)	1,430	282	78	1,070	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(825)	-	(825)	(382)	(27)	(416)	מחיקות חשבונאיות
592	-	592	271	18	303	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(233)	-	(233)	(111)	(9)	(113)	מחיקות חשבונאיות, נטו
(25)	-	(25)	-	-	(25)	אחר*
7,684	46	7,638	1,099	588	5,951	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2023 ⁽¹⁾ (בלתי מבוקר)
953	5	948	32	33	883	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיור	מסחרי	
5,909	6	5,903	626	533	4,744	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
546	8	538	285	(83)	336	התאמת יתרת פתיחה של ההפרשה בגין CECL
(464)	27	(491)	7	34	(532)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(586)	-	(586)	(281)	(4)	(301)	מחיקות חשבונאיות
663	-	663	273	3	387	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
77	-	77	(8)	(1)	86	מחיקות חשבונאיות, נטו
6,068	41	6,027	910	483	4,634	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2022 ⁽¹⁾ (בלתי מבוקר)
838	4	834	50	31	753	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

* יתרות הנכסים, נטו בגין חברה בת שנמכרה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)
- ב. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, אגרות-חוב לפדיון ואגרות-חוב זמינות למכירה

30 בספטמבר 2023						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי*	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
330,011	114,289	215,722	-	-	215,722	שנבדקו על בסיס פרטי
210,987	15,648	195,339	35,221	130,871	29,247	שנבדקו על בסיס קבוצתי
540,998	129,937	411,061	35,221	130,871	244,969	סך-הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
4,404	27	4,377	-	-	4,377	שנבדקו על בסיס פרטי
2,327	14	2,313	1,067	555	691	שנבדקו על בסיס קבוצתי
6,731	41	6,690	1,067	555	5,068	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

30 בספטמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור				
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור	מסחרי*	
יתרת חוב רשומה של חובות:						
283,337	86,631	196,706	37	-	196,669	שנבדקו על בסיס פרטי
197,193	7,124	190,069	35,193	126,167	28,709	שנבדקו על בסיס קבוצתי
480,530	93,755	386,775	35,230	126,167	225,378	סך-הכל חובות
הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:						
3,373	24	3,349	-	-	3,349	שנבדקו על בסיס פרטי
1,857	13	1,844	860	452	532	שנבדקו על בסיס קבוצתי
5,230	37	5,193	860	452	3,881	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-83 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 30.09.22: 53 מיליון ש"ח, ליום 31.12.22: 72 מיליון ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- א. חובות, אגרות-חוב לפדיון, אגרות-חוב זמינות למכירה ומכשירי אשראי חוץ-מאזניים (המשך)
 2. מידע נוסף על דרך חישוב ההפרשה להפסדי אשראי בגין חובות, אגרות-חוב לפדיון ואגרות-חוב זמינות למכירה (המשך)

31 בדצמבר 2022						
סך-הכל	בנקים, ממשלות ואגרות-חוב	אשראי לציבור			מסחרי*	
		סך-הכל	פרטי אחר	לדיוור		
						יתרת חוב רשומה של חובות:
304,429	103,377	201,052	-	-	201,052	שנבדקו על בסיס פרטי
203,326	10,116	193,210	35,132	128,105	29,973	שנבדקו על בסיס קבוצתי
507,755	113,493	394,262	35,132	128,105	231,025	סך-הכל חובות
						הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות:
3,663	29	3,634	-	-	3,634	שנבדקו על בסיס פרטי
1,918	17	1,901	897	487	517	שנבדקו על בסיס קבוצתי
5,581	46	5,535	897	487	4,151	סך-הכל הפרשה להפסדי אשראי

* יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיוור בסך של כ-83 מיליון ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה (ליום 30.09.22: 53 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.22: 72 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור 1. איכות אשראי ופיגורים

30 בספטמבר 2023					
חובות צוברים - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		תקינים
בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽²⁾		לא צוברים	צוברים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
42	35	49,158	607	964	47,587
בינוי ונדל"ן - בינוי					
76	6	33,670	50	18	33,602
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
2	-	29,373	6	3	29,364
שירותים פיננסיים					
88	44	101,326	1,944	1,241	98,141
מסחרי - אחר					
208	85	213,527	2,607	2,226	208,694
סך-הכל מסחרי					
994	-	130,238	697	-	129,541
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽³⁾					
131	56	35,132	211	439	34,482
אנשים פרטיים - אחר					
1,333	141	378,897	3,515	2,665	372,717
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	10,854	369	505	9,980
בינוי ונדל"ן					
-	80	20,588	90	394	20,104
מסחרי אחר					
-	80	31,442	459	899	30,084
סך-הכל מסחרי					
17	-	722	10	-	712
אנשים פרטיים					
17	80	32,164	469	899	30,796
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
1,350	221	411,061	3,984	3,564	403,513
סך-הכל ציבור					

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-103 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 65 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.

(3) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-55 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 55 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

30 בספטמבר 2022						
חובות צוברים - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		תקינים	
בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽²⁾		לא צוברים	צוברים		
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
21	13	44,130	212	111	43,807	בינוי ונדל"ן - בינוי
6	1	29,404	62	17	29,325	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
16	-	27,691	21	3	27,667	שירותים פיננסיים
54	22	96,431	1,325	2,105	93,001	מסחרי - אחר
97	36	197,656	1,620	2,236	193,800	סך-הכל מסחרי
581	-	125,585	531	-	125,054	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽³⁾
98	40	35,175	226	439	34,510	אנשים פרטיים - אחר
776	76	358,416	2,377	2,675	353,364	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
ציבור - מסחרי						
-	-	9,561	566	119	8,876	בינוי ונדל"ן
-	-	18,161	76	663	17,422	מסחרי אחר
-	-	27,722	642	782	26,298	סך-הכל מסחרי
12	-	637	14	-	623	אנשים פרטיים
12	-	28,359	656	782	26,921	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
788	76	386,775	3,033	3,457	380,285	סך-הכל ציבור

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-103 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 65 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.

(3) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-55 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 55 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 1. איכות אשראי ופיגורים (המשך)

31 בדצמבר 2022					
חובות צוברים - מידע נוסף		סך-הכל	בעייתיים ⁽¹⁾		תקינים
בפיגור של 90 ימים או יותר	בפיגור של 30 ועד 89 ימים ⁽²⁾		לא צוברים	צוברים	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
19	7	47,152	216	149	46,787
בינוי ונדל"ן - בינוי					
13	1	30,844	63	36	30,745
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
1	2	27,684	22	6	27,656
שירותים פיננסיים					
63	29	98,117	1,717	1,205	95,195
מסחרי - אחר					
96	39	203,797	2,018	1,396	200,383
סך-הכל מסחרי					
1,085	-	127,527	572	-	126,955
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור ⁽³⁾					
113	43	35,054	210	457	34,387
אנשים פרטיים - אחר					
1,294	82	366,378	2,800	1,853	361,725
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
ציבור - מסחרי					
-	-	9,781	558	264	8,959
בינוי ונדל"ן					
-	-	17,447	77	855	16,515
מסחרי אחר					
-	-	27,228	635	1,119	25,474
סך-הכל מסחרי					
10	1	656	9	1	646
אנשים פרטיים					
10	1	27,884	644	1,120	26,120
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
1,304	83	394,262	3,444	2,973	387,845
סך-הכל ציבור					

(1) סיכון אשראי לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(2) חובות בפיגור של 30 ועד 89 ימים בסך של כ-103 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 65 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 79 מיליוני ש"ח) סווגו כחובות בעייתיים.

(3) כולל יתרת הלוואות לדיור שהוסדרה במסגרת הסדר עם הלווה בסך של כ-55 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 55 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 54 מיליוני ש"ח).

איכות האשראי - מצב פיגור החובות

מצב הפיגור מנוטר באופן שוטף ומהווה אחת האינדיקציות המרכזיות לאיכות אשראי. קביעת מצב הפיגור מבוצעת לפי ימי הפיגור בפועל כאשר חוב מועבר לטיפול כחוב לא מבצע (לא צובר הכנסות ריבית) לאחר 90 ימי פיגור או כל חוב שאורגן מחדש כחוב בעייתי והוחזר לצבור ריבית, כאשר הוא מפגר במשך 30 ימי פיגור ביחס לתנאי החוב החדשים. לגבי חובות המוערכים על בסיס קבוצתי, מצב הפיגור משפיע על סיווג החוב (סיווג החוב חמור יותר ככל שמעמיק הפיגור) ולרוב לאחר 150 ימי פיגור הבנק מבצע מחיקה חשבונאית של חוב.

יתורים וארגון מחדש של חוב בעייתי

במדיניות היתורים הבנק מביא בחשבון מגוון שיקולים על מנת למקסם את ההחזר לבנק: ניהול מערכת היחסים עם הלקוח ומקסום הזדמנויות, מניעת default, עיקולים, היבטים ציבוריים וכדומה.

יתורים ניתנים במקרים בהם הלקוח הציג רצון טוב לפרוע את ההלוואות וצפוי כי יעמוד בהתחייבויותיו.

במקרים בהם, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים הוא לא היה מעניק, החוב יוגדר כארגון מחדש של חוב בעייתי.

ארגון מחדש של חוב בעייתי יכול שיהיה שינוי בתנאי החוב שגורם להפחתה או לדחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב בעתיד הקרוב, הפחתה בשיעור הריבית או בהפחתה של תשלומים על חשבון הקרן, איחוד חובות וכו'.

הבנק יכול להסכים לקבל במזומן נכסים או זכות בהון עצמי של החייב כפירעון של החוב למרות שהשווי המתקבל נמוך מסכום החוב מאחר והבנק מגיע למסקנה שהאמור ימקסם את החזר ההשקעה שלו.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

- ב. אשראי לציבור (המשך)
- 2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי

סך-הכל	יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	30 בספטמבר 2023						
		יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת						
		קודם	2019	2020	2021	2022	2023	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
82,828	30,660	3,316	1,878	3,137	8,854	8,201	26,782	בינוי ונדל"ן - סך-הכל
80,182	30,323	3,142	1,715	2,972	8,329	7,767	25,934	אשראי בדירוג ביצוע
1,007	200	25	28	104	91	168	391	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
982	42	126	116	41	47	212	398	אשראי בעייתי צובר
657	95	23	19	20	387	54	59	אשראי שאינו צובר
130,699	32,751	9,054	3,951	6,781	15,244	17,792	45,126	מסחרי - אחר - סך-הכל
124,249	31,371	8,205	3,644	6,265	14,406	16,381	43,977	אשראי בדירוג ביצוע
3,256	809	116	97	247	444	756	787	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
1,244	369	105	37	197	233	70	233	אשראי בעייתי צובר
1,950	202	628	173	72	161	585	129	אשראי שאינו צובר
130,238	-	40,408	12,846	17,394	26,138	22,754	10,698	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר - סך-הכל
79,357	-	26,999	7,660	9,893	15,357	13,267	6,181	LTV עד 60%**
47,893	-	11,794	5,012	7,209	10,299	9,216	4,363	LTV מעל 60% ועד 75%**
2,988	-	1,615	174	292	482	271	154	LTV מעל 75%**
128,243	-	39,385	12,646	17,149	25,880	22,569	10,614	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
313	-	204	21	25	34	13	16	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
1,004	-	423	102	138	153	132	56	בפיגור 30-89 יום
678	-	396	77	82	71	40	12	בפיגור של 90 יום או יותר
697	-	407	77	86	75	40	12	אשראי שאינו צובר
35,132	2,630	868	877	1,632	4,381	8,109	16,635	אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל
31,903	2,171	546	705	1,398	3,790	7,277	16,016	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
3,024	413	304	163	222	558	777	587	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
147	32	12	7	9	23	39	25	בפיגור 30-89 יום
58	14	6	2	3	10	16	7	בפיגור של 90 יום או יותר
211	1	39	20	24	46	51	30	אשראי שאינו צובר
378,897	66,041	53,646	19,552	28,944	54,617	56,856	99,241	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
32,164	4,097	1,122	536	615	2,285	11,030	12,479	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
30,796	3,994	886	500	511	2,236	10,745	11,924	אשראי לא בעייתי
899	103	-	35	17	-	267	477	אשראי בעייתי צובר
469	-	236	1	87	49	18	78	אשראי שאינו צובר
411,061	70,138	54,768	20,088	29,559	56,902	67,886	111,720	סך-הכל אשראי לציבור

* ליום 30 בספטמבר 2023 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.
** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי (המשך)

סך-הכל	יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	30 בספטמבר 2022						
		יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת						
		קודם	2018	2019	2020	2021	2022	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
73,534	19,315	2,878	1,966	2,807	4,636	15,942	25,990	בינוי ונדל"ן - סך-הכל
71,511	18,996	2,762	1,818	2,670	4,442	15,354	25,469	אשראי בדירוג ביצוע
1,621	214	29	137	108	175	532	426	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
128	15	20	8	8	6	10	61	אשראי בעייתי צובר
274	90	67	3	21	13	46	34	אשראי שאינו צובר
124,122	27,122	9,649	3,541	6,087	10,848	23,271	43,604	מסחרי - אחר - סך-הכל
117,193	25,769	9,059	3,253	5,761	9,187	22,224	41,940	אשראי בדירוג ביצוע
3,475	790	122	180	236	493	602	1,052	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
2,108	413	234	89	65	509	332	466	אשראי בעייתי צובר
1,346	150	234	19	25	659	113	146	אשראי שאינו צובר
125,585	-	36,196	9,578	13,989	18,668	27,967	19,187	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר - סך-הכל ⁽¹⁾
77,040	-	23,999	6,386	8,308	10,621	16,493	11,233	LTV עד 60%** ⁽¹⁾
45,460	-	10,434	3,061	5,473	7,751	11,015	7,726	LTV מעל 60% ועד 75%** ⁽¹⁾
3,085	-	1,763	131	208	296	459	228	LTV מעל 75%** ⁽¹⁾
123,813	-	35,211	9,403	13,810	18,507	27,790	19,092	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע ⁽¹⁾
307	-	225	21	18	13	16	14	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע ⁽¹⁾
929	-	409	102	112	112	124	70	בפיגור 30-89 יום ⁽¹⁾
536	-	351	52	49	36	37	11	בפיגור של 90 יום או יותר ⁽¹⁾
531	-	354	52	47	34	34	10	אשראי שאינו צובר ⁽¹⁾
35,175	2,571	955	1,493	2,076	3,405	8,549	16,126	אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל
32,031	2,141	627	1,194	1,759	3,037	7,758	15,515	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
2,976	395	310	281	299	348	748	595	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
114	24	9	11	12	13	32	13	בפיגור 30-89 יום
54	11	9	7	6	7	11	3	בפיגור של 90 יום או יותר
226	2	46	36	38	34	47	23	אשראי שאינו צובר
358,416	49,008	49,678	16,578	24,959	37,557	75,729	104,907	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
28,359	4,157	1,673	1,761	1,427	2,356	5,347	11,638	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
26,921	4,157	1,156	1,624	1,122	2,196	5,305	11,361	אשראי לא בעייתי
782	-	370	4	60	50	42	256	אשראי בעייתי צובר
656	-	147	133	245	110	-	21	אשראי שאינו צובר
386,775	53,165	51,351	18,339	26,386	39,913	81,076	116,545	סך-הכל אשראי לציבור

* ליום 30 בספטמבר 2022 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.

** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.
(1) הוצג מחדש.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

2. איכות אשראי לפי שנות העמדת האשראי (המשך)

סך-הכל	יתרת חוב רשומה של הלוואות מתחדשות*	31 בדצמבר 2022						
		יתרת חוב רשומה של אשראי לציבור לזמן קצוב שהועמדה בשנת						
		קודם	2018	2019	2020	2021	2022	
פעילות לווים בישראל								
ציבור - מסחרי								
77,996	22,008	2,588	1,786	2,395	3,822	12,289	33,108	בינוי ונדל"ן - סך-הכל
76,224	21,747	2,479	1,753	2,316	3,650	11,931	32,348	אשראי בדירוג ביצוע
1,308	156	25	23	50	148	288	618	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
185	21	19	7	9	8	27	94	אשראי בעייתי צובר
279	84	65	3	20	16	43	48	אשראי שאינו צובר
125,801	28,561	9,125	3,176	5,763	9,206	21,212	48,758	מסחרי - אחר - סך-הכל
118,532	27,176	8,003	2,929	5,477	8,189	20,215	46,543	אשראי בדירוג ביצוע
4,319	839	196	172	199	760	592	1,561	אשראי שאינו בדירוג ביצוע ואינו בעייתי
1,211	365	102	47	59	202	282	154	אשראי בעייתי צובר
1,739	181	824	28	28	55	123	500	אשראי שאינו צובר
127,527	-	35,091	9,326	13,686	18,337	27,652	23,435	אנשים פרטיים - הלוואות לדיר - סך-הכל
78,023	-	23,291	6,229	8,144	10,436	16,271	13,652	LTV עד 60%**
46,472	-	10,070	2,981	5,350	7,620	10,931	9,520	LTV מעל 60% ועד 75%**
3,032	-	1,730	116	192	281	450	263	LTV מעל 75%**
125,539	-	34,104	9,135	13,488	18,109	27,403	23,300	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
331	-	221	30	22	14	27	17	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
1,085	-	410	106	119	168	175	107	בפיגור 30-89 יום
572	-	356	55	57	46	47	11	בפיגור של 90 יום או יותר
572	-	353	53	57	46	50	13	אשראי שאינו צובר
35,054	2,649	731	1,182	1,699	2,864	7,308	18,621	אנשים פרטיים - אחר - סך-הכל
31,739	2,200	446	927	1,419	2,520	6,499	17,728	אשראי שאינו בפיגור ובדירוג ביצוע
3,127	412	266	238	263	323	765	860	אשראי שאינו בפיגור ואינו בדירוג ביצוע
129	25	10	11	11	15	32	25	בפיגור 30-89 יום
59	12	9	6	6	6	12	8	בפיגור של 90 יום או יותר
210	2	36	31	31	31	48	31	אשראי שאינו צובר
366,378	53,218	47,535	15,470	23,543	34,229	68,461	123,922	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל								
27,884	3,272	1,463	965	1,225	1,957	4,690	14,312	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
26,120	3,131	961	816	923	1,728	4,622	13,939	אשראי לא בעייתי
1,120	141	365	13	57	122	68	354	אשראי בעייתי צובר
644	-	137	136	245	107	-	19	אשראי שאינו צובר
394,262	56,490	48,998	16,435	24,768	36,186	73,151	138,234	סך-הכל אשראי לציבור

* ליום 31 בדצמבר 2022 לא קיימות הלוואות מתחדשות שהומרו להלוואות לזמן קצוב.
** היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 3. מידע נוסף על חובות לא צוברים

30 בספטמבר 2023						
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
7	1,359	607	34	60	573	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	630	50	32	4	18	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	156	6	-	6	6	שירותים פיננסיים
11	4,527	1,944	86	691	1,858	מסחרי - אחר
20	6,672	2,607	152	761	2,455	סך-הכל מסחרי
-	803	697	-	60	697	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
7	965	211	-	133	211	אנשים פרטיים - אחר
27	8,440	3,515	152	954	3,363	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
-	787	469	106	119	363	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
27	9,227	3,984	258	1,073	3,726	סך-הכל*
*מזה:						
		1,641	77	614	1,564	נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
		1,216	181	136	1,035	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
		1,127	-	323	1,127	נמדד על בסיס קבוצתי

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים. אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 377 מיליוני ש"ח לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023.

מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 הינה 3,583 מיליון ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 3. מידע נוסף על חובות לא צוברים (המשך)

30 בספטמבר 2022						
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
1	1,292	212	67	49	145	בינוי ונדל"ן - בינוי
1	643	62	52	3	10	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	172	21	-	9	21	שירותים פיננסיים
11	4,171	1,325	144	358	1,181	מסחרי - אחר
13	6,278	1,620	263	419	1,357	סך-הכל מסחרי
23	595	531	-	44	531	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
6	964	226	-	95	226	אנשים פרטיים - אחר
42	7,837	2,377	263	558	2,114	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
1	948	656	154	128	502	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
43	8,785	3,033	417	686	2,616	סך-הכל*
*מזה:						
		1,836	246	467	1,590	נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
		259	171	13	88	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
		938	-	206	938	נמדד על בסיס קבוצתי

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים. אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 218 מיליוני ש"ח לתקופה של תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022.

מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בתשעת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022 הינה 3,268 מיליון ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך) 3. מידע נוסף על חובות לא צוברים (המשך)

31 בדצמבר 2022						
הכנסות ריבית שנרשמו ⁽²⁾	יתרת קרן חוזית של חובות לא צוברים	סך-הכל יתרת חובות לא צוברים	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם לא קיימת הפרשה	יתרת הפרשה	יתרת ⁽¹⁾ חובות לא צוברים בגינם קיימת הפרשה	
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
1	1,270	216	53	68	163	בינוי ונדל"ן - בינוי
-	644	63	44	4	19	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
-	173	22	-	11	22	שירותים פיננסיים
13	4,495	1,717	153	454	1,564	מסחרי - אחר
14	6,582	2,018	250	537	1,768	סך-הכל מסחרי
-	634	572	-	47	572	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
7	950	210	-	93	210	אנשים פרטיים - אחר
21	8,166	2,800	250	677	2,550	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל						
1	921	644	55	151	589	סך-הכל אשראי לציבור - פעילות בחו"ל
22	9,087	3,444	305	828	3,139	סך-הכל*
* מזה:						
		2,241	196	616	2,045	נמדד פרטנית לפי ערך נוכחי של תזרימי המזומנים
		249	109	7	140	נמדד פרטנית לפי שווי הוגן של הביטחון
		954	-	205	954	נמדד על בסיס קבוצתי

(1) יתרת חוב רשומה.

(2) סכום הכנסות הריבית שנרשמו בתקופת הדיווח, בגין היתרה הממוצעת של החובות הלא צוברים, בפרק הזמן בו סווגו החובות כלא צוברים. אילו החובות שאינם צוברים היו צוברים ריבית לפי התנאים המקוריים היו נרשמות הכנסות ריבית בסך 304 מיליוני ש"ח בשנת 2022. מידע נוסף: סך יתרת החוב הרשומה הממוצעת של חובות לא צוברים בשנת 2022 הינה 3,336 מיליוני ש"ח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי

30 בספטמבר 2023					
יתרת חוב רשומה					
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
52	28	-	-	24	בינוי ונדל"ן - בינוי
20	2	-	-	18	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
7	1	-	-	6	שירותים פיננסיים
839	113	5	1	720	מסחרי - אחר
918	144	5	1	768	סך-הכל מסחרי
11	-	-	-	11	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
548	334	8	1	205	אנשים פרטיים - אחר
1,477	478	13	2	984	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
243	-	-	-	243	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,720	478	13	2	1,227	סך-הכל ציבור

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) ליום 30 בספטמבר 2023 חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי בסך של 1,711 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

30 בספטמבר 2022					
יתרת חוב רשומה					
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
41	17	1	-	23	בינוי ונדל"ן - בינוי
24	3	-	-	21	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
7	2	-	-	5	שירותים פיננסיים
960	143	3	-	814	מסחרי - אחר
1,032	165	4	-	863	סך-הכל מסחרי
3	-	-	-	3	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
588	364	6	1	217	אנשים פרטיים - אחר
1,623	529	10	1	1,083	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
318	66	-	4	248	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,941	595	10	5	1,331	סך-הכל ציבור

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) ליום 30 בספטמבר 2022 חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי בסך של 1,933 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

31 בדצמבר 2022					
יתרת חוב רשומה					
סך-הכל ⁽²⁾	צובר ⁽¹⁾ לא בפיגור	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 30 ימים ועד 89 ימים	צובר ⁽¹⁾ בפיגור של 90 ימים או יותר	שאינו צובר הכנסות ריבית	
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
43	16	1	-	26	בינוי ונדל"ן - בינוי
24	2	-	-	22	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
8	2	-	-	6	שירותים פיננסיים
943	140	3	1	799	מסחרי - אחר
1,018	160	4	1	853	סך-הכל מסחרי
13	-	-	-	13	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
580	368	11	1	200	אנשים פרטיים - אחר
1,611	528	15	2	1,066	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל					
312	65	-	-	247	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
1,923	593	15	2	1,313	סך-הכל ציבור

(1) צובר הכנסות ריבית.

(2) ליום 31 בדצמבר 2022 חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי בסך של 1,906 מיליוני ש"ח סווגו כחובות בעייתיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו					
בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023			בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה לאחר ארגון מחדש	יתרת חוב רשומה לפני ארגון מחדש	מספר חוזים
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
23	40	150	8	23	57
בינוי ונדל"ן - בינוי					
2	9	20	1	7	10
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
4	4	8	-	-	1
שירותים פיננסיים					
198	243	776	62	86	258
מסחרי - אחר					
227	296	954	71	116	326
סך-הכל מסחרי					
20	20	41	3	3	19
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור					
228	228	4,583	74	74	1,472
אנשים פרטיים - אחר					
475	544	5,578	148	193	1,817
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					
פעילות לווים בחו"ל					
-	-	16	-	-	5
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					
475	544	5,594	148	193	1,822
סך-הכל ציבור					

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו					
בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		
מספר חוזים	יתרת חוב	יתרת חוב	מספר חוזים	יתרת חוב	יתרת חוב
רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש	רשומה לפני ארגון מחדש
פעילות לווים בישראל					
ציבור - מסחרי					
	14	15	102	3	3
בינוי ונדל"ן - בינוי					28
	9	9	13	-	-
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					2
	7	7	8	3	3
שירותים פיננסיים					6
	64	78	600	22	23
מסחרי - אחר					208
	94	109	723	28	29
סך-הכל מסחרי					244
	4	8	42	-	4
אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור					10
	168	174	3,954	51	54
אנשים פרטיים - אחר					1,270
	266	291	4,719	79	87
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל					1,524
פעילות לווים בחו"ל					
	2	2	7	2	2
סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל					4
	268	293	4,726	81	89
סך-הכל ציבור					1,528

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*

בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023		
מספר חוזים רשומה	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים רשומה	יתרת חוב רשומה	
פעילות לווים בישראל				
ציבור - מסחרי				
6	97	1	39	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	7	-	2	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
3	8	1	2	שירותים פיננסיים
50	524	39	188	מסחרי - אחר
61	636	41	231	סך-הכל מסחרי
36	2,642	11	932	אנשים פרטיים - אחר
97	3,278	52	1,163	סך-הכל ציבור - פעילות בישראל
פעילות לווים בחו"ל				
2	6	2	2	סך-הכל ציבור - פעילות בחו"ל
99	3,284	54	1,165	סך-הכל ציבור

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

4. מידע נוסף על חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי (המשך)

ארגונים מחדש שבוצעו וכשלו*			
בתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		בשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022	
מספר חוזים	יתרת חוב רשומה	מספר חוזים	יתרת חוב רשומה
פעילות לווים בישראל			
ציבור - מסחרי			
4	82	-	22
1	9	1	3
-	4	-	-
19	400	5	130
24	495	6	155
30	2,350	10	858
54	2,845	16	1,013
פעילות לווים בחו"ל			
-	3	-	1
54	2,848	16	1,014

* חובות שהפכו בשנת הדיווח לחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, אשר אורגנו מחדש בארגון מחדש של חוב בעייתי במהלך 12 החודשים שקדמו למועד שבו הם הפכו לחובות בפיגור.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

5. מידע נוסף לגבי אשראי לא צובר ויתרות בפיגור

ליום 30 בספטמבר 2023								
סך-הכל	בפיגור מעל 7 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור של עד 90 יום	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום	
בלתי מבוקר								
3,066	50	20	14	311	506	762	1,403	מסחרי
707	27	8	19	99	176	349	29	הלוואות לדיור
211	-	-	-	-	-	4	207	אנשים פרטיים - אחר
3,984	77	28	33	410	682	1,115	1,639	סך-הכל
ליום 30 בספטמבר 2022								
סך-הכל	בפיגור מעל 7 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור של עד 90 יום	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום	
בלתי מבוקר								
2,262	89	6	76	277	217	56	1,541	מסחרי
545	35	17	25	104	127	237	-	הלוואות לדיור
226	-	-	-	2	6	6	212	אנשים פרטיים - אחר
3,033	124	23	101	383	350	299	1,753	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2022								
סך-הכל	בפיגור מעל 7 שנים	בפיגור מעל 5 שנים ועד 7 שנים	בפיגור מעל 3 שנים ועד 5 שנים	בפיגור מעל שנה ועד 3 שנים	בפיגור מעל 180 ימים עד שנה	בפיגור של עד 90 יום	אינו בפיגור או בפיגור של עד 89 יום	
מבוקר								
2,653	88	14	70	306	213	22	1,940	מסחרי
581	33	17	21	110	121	279	-	הלוואות לדיור
210	-	-	-	2	7	6	195	אנשים פרטיים - אחר
3,444	121	31	91	418	341	307	2,135	סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ב. אשראי לציבור (המשך)

6. מידע נוסף על הלוואות לדיור - אנשים פרטיים

יתרות לסוף תקופה לפי שיעור המימון, (LTV) * סוג ההחזר וסוג הריבית

30 בספטמבר 2023					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
	בלתי מבוקר				
2,857	49,435	1,414	79,829	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
2,159	31,915	568	50,019	מעל 60%	
1,083	653	18	1,023		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
6,099	82,003	2,000	130,871		סך-הכל

30 בספטמבר 2022					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
	בלתי מבוקר				
3,836	49,051	1,173	77,508	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
3,018	30,703	415	47,587	מעל 60%	
1,304	685	21	1,072		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
8,158	80,439	1,609	126,167		סך-הכל

31 בדצמבר 2022					
סיכון אשראי חוץ-מאזני	יתרת הלוואות לדיור - אנשים פרטיים			סך-הכל	
	מזה: ריבית משתנה	מזה: בולט ובלון			
	מבוקר				
3,239	49,458	1,199	78,465	עד 60%	שיעבוד ראשון: שיעור המימון
2,492	31,230	439	48,562	מעל 60%	
1,438	680	20	1,078		שיעבוד משני או ללא שיעבוד
7,169	81,368	1,658	128,105		סך-הכל

* היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס, כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת.

איכות אשראי - יחס ה-LTV

יחס ה-LTV מהווה אינדיקציה נוספת של הבנק לאיכות אשראי. יחס ה-LTV - מהווה יחס בין סכום ההלוואה לבין השווי הממומן של הנכס הממומן כפי שאושר על-ידי הבנק בעת העמדת המסגרת. יחס ה-LTV מחושב בעת אישור האשראי למעט החריגים המפורטים להלן:

1. העמדת אשראי נוסף בביטחון אותו נכס.
 2. קבלת הלוואה מתאגיד אחר, תוך ביצוע שיעבוד משותף פרי-פסו בגין הנכס.
 3. גרירת משכנתא.
 4. חלק ממסגרת האשראי שלא נוצל.
 5. פירעון מוקדם מהותי (10 אחוז ומעלה).
- הביאור מציג יתרות חוב בגין הלוואות לדיור תוך פילוח לפי טווח יחסי LTV ודרגות שיעבוד.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ג. מידע בדבר מכירות של חובות
למידע לגבי עסקות מכירת אשראי ראה [ביאור 10.א.3](#).

ד. מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים

31 בדצמבר		30 בספטמבר		31 בדצמבר		30 בספטמבר	
2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי				יתרות החוזים*			
מבוקר		בלתי מבוקר		מבוקר		בלתי מבוקר	
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי:							
5	5	5	1,741	1,641	1,568	(א) אשראי תעודות	
55	48	66	7,666	8,044	7,778	(ב) ערבויות להבטחת אשראי	
41	48	31	(1)41,143	(1)41,153	(1)37,824	(ג) ערבויות לרוכשי דירות	
264	258	238	34,040	32,370	33,615	(ד) ערבויות והתחייבויות אחרות**	
23	22	23	12,427	11,958	15,763	(ה) מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו	
59	55	62	28,272	38,438	26,130	(ו) מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו	
484	398	518	(1)52,092	(1)55,728	(1)54,894	(ז) התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן***	
4	4	10	31,939	31,535	34,863	(ח) התחייבויות להוצאת ערבויות	

* יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסיוף התקופה, לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.
 ** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 50 מיליוני ש"ח (ליום 30.09.2022: 87 מיליוני ש"ח, ליום 31.12.2022: 66 מיליוני ש"ח).
 *** כולל התחייבויות למתן אשראי שניתנו ללקוחות במסגרת "אישור עקרוני ושמירת שיעור הריבית" להוראות ניהול בנקאי תקין 451, נהלים למתן הלוואות לדיוור.
 (1) כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 13 מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי (המשך)

ה. ערבויות

הבנק מספק מגוון רחב של ערבויות ושיפויים עבור לקוחותיו על מנת לאפשר להם להשלים מגוון רחב של עסקות. הסכום המקסימלי של התשלומים העתידיים הפוטנציאליים נקבע בהתאם לסכום הנקוב של הערבויות, מבלי לקחת בחשבון החזרים אפשריים או בטוחות מוחזקות או משועבדות. במידת הצורך הבנק נוהג לקבל ביטחונות או התחייבויות מסוגים שונים כגון פיקדונות, ניירות-ערך, נדל"ן, יחסים פיננסיים וכדומה. מרבית הערבויות בבנק מדורגות בדירוג ביצוע האשראי.

ליום 30 בספטמבר 2023						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
בלתי מבוקר						
7,778	-	444	674	1,356	5,304	ערבויות להבטחת אשראי
37,824	31,660	-	-	320	5,844	ערבויות לרוכשי דירות
33,615	9,206	4,490	3,509	4,758	11,652	ערבויות והתחייבויות אחרות
34,863	-	99	2,394	15,538	16,832	התחייבויות להוצאת ערבויות
114,080	40,866	5,033	6,577	21,972	39,632	סך-הכל
ליום 30 בספטמבר 2022						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה ועד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
בלתי מבוקר						
8,044	8	387	531	1,322	5,796	ערבויות להבטחת אשראי
41,153	36,604	-	-	208	4,341	ערבויות לרוכשי דירות
32,370	7,257	4,083	1,723	4,902	14,405	ערבויות והתחייבויות אחרות
31,535	-	69	2,375	14,476	14,615	התחייבויות להוצאת ערבויות
113,102	43,869	4,539	4,629	20,908	39,157	סך-הכל
ליום 31 בדצמבר 2022						
יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם						
סך-הכל	ללא תאריך פקיעה	פקיעה מעל 5 שנים	פקיעה מעל 3 ועד 5 שנים	פקיעה בין שנה עד 3 שנים	פקיעה בעוד שנה או פחות	
מבוקר						
7,666	8	416	540	985	5,717	ערבויות להבטחת אשראי
41,143	36,653	-	-	69	4,421	ערבויות לרוכשי דירות
34,040	7,923	3,512	2,029	4,763	15,813	ערבויות והתחייבויות אחרות
31,939	-	68	2,208	12,902	16,761	התחייבויות להוצאת ערבויות
114,788	44,584	3,996	4,777	18,719	42,712	סך-הכל

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 30 בספטמבר 2023							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
							נכסים
92,131	87	451	286	14,050	-	77,257	מזמנים ופיקדונות בבנקים
136,810	4,227	1,059	4,059	43,487	509	83,469	ניירות-ערך
886	-	-	-	-	-	886	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
404,371	5,546	3,286	5,600	36,313	59,581	294,045	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
3,370	-	-	1,877	528	-	965	אשראי לממשלות
1,270	1,270	-	-	-	-	-	השקעות בחברות כלולות
3,474	3,474	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
27,963	1,378	524	561	15,813	1,229	8,458	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,713	1,067	-	41	442	17	4,146	נכסים אחרים
675,988	17,049	5,320	12,424	110,633	61,336	469,226	סך-כל הנכסים
							התחייבויות
532,756	5,638	3,951	12,328	125,087	10,808	374,944	פיקדונות הציבור
8,953	-	55	150	1,625	-	7,123	פיקדונות מבנקים
2,932	-	-	34	2,324	-	574	פיקדונות הממשלה
16,924	-	-	-	16,924	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
23,810	-	-	-	3,445	16,022	4,343	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
24,706	1,380	446	602	11,679	1,566	9,033	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
15,655	518	197	48	677	4,184	10,031	התחייבויות אחרות
625,736	7,536	4,649	13,162	161,761	32,580	406,048	סך-כל ההתחייבויות
50,252	9,513	671	(738)	(51,128)	28,756	63,178	עודף נכסים (התחייבויות)
							השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	(881)	932	48,759	(3,145)	(45,665)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(86)	(91)	3	-	174	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	9	(119)	983	-	(873)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
50,252	9,513	(287)	(16)	(1,383)	25,611	16,814	סך-הכל כללי
-	-	(117)	(73)	(300)	-	490	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	190	(822)	3,414	-	(2,782)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022							
סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי		
		אחר	אירו	דולר	צמוד למדד	לא-צמוד	
							נכסים
145,423	57	172	392	13,493	27	131,282	מזמנים ופיקדונות בבנקים
90,078	4,005	981	2,417	35,821	1,985	44,869	ניירות-ערך
1,028	-	-	-	-	-	1,028	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
381,582	4,354	2,498	4,580	31,740	56,794	281,616	אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
1,910	-	-	1,224	456	192	38	אשראי לממשלות
1,188	1,114	-	-	-	-	74	השקעות בחברות כלולות
3,439	3,439	-	-	-	-	-	בניינים וציוד
28,481	1,590	306	327	16,445	1,367	8,446	נכסים בגין מכשירים נגזרים
5,207	1,188	13	11	96	10	3,889	נכסים אחרים
658,336	15,747	3,970	8,951	98,051	60,375	471,242	סך-כל הנכסים
							התחייבויות
527,699	4,745	3,846	10,723	110,442	13,306	384,637	פיקדונות הציבור
9,779	-	35	124	2,420	-	7,200	פיקדונות מבנקים
486	-	-	2	91	2	391	פיקדונות הממשלה
9,081	-	-	-	9,081	-	-	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,263	-	-	-	3,187	19,505	3,571	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
26,026	1,599	297	264	12,463	2,056	9,347	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
13,933	593	240	66	791	3,595	8,648	התחייבויות אחרות
613,267	6,937	4,418	11,179	138,475	38,464	413,794	סך-כל ההתחייבויות
45,069	8,810	(448)	(2,228)	(40,424)	21,911	57,448	עודף נכסים (התחייבויות) השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	335	311	1,690	35,231	(2,562)	(35,005)	מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	(34)	263	1,888	-	(2,117)	אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	(48)	64	434	-	(450)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
45,069	9,145	(219)	(211)	(2,871)	19,349	19,876	סך-הכל כללי
-	-	(79)	118	(247)	-	208	אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	(126)	(732)	2,676	-	(1,818)	אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי ההצמדה.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 14 נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)

סך-הכל	פריטים לא-כספיים*	ליום 31 בדצמבר 2022					לא-צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר
		מטבע-חוץ ⁽¹⁾			מטבע ישראלי						
נכסים											
133,424	57	808	605	15,452	-	116,502					מזמנים ופיקדונות בבנקים
107,400	4,048	1,184	3,024	38,027	2,122	58,995					ניירות-ערך
898	-	-	-	582	-	316					ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
388,727	4,301	2,648	4,869	30,495	56,693	289,721					אשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
2,157	-	-	1,532	484	-	141					אשראי לממשלות
1,198	1,198	-	-	-	-	-					השקעות בחברות כלולות
3,522	3,522	-	-	-	-	-					בניינים וציוד
21,832	879	572	1,249	9,929	1,313	7,890					נכסים בגין מכשירים נגזרים
6,195	1,149	18	32	145	15	4,836					נכסים אחרים
665,353	15,154	5,230	11,311	95,114	60,143	478,401					סך-כל הנכסים
התחייבויות											
532,588	4,364	3,653	10,666	115,148	12,189	386,568					פיקדונות הציבור
8,696	-	31	194	1,294	-	7,177					פיקדונות מבנקים
3,262	-	-	3	2,958	-	301					פיקדונות הממשלה
13,877	-	-	-	13,877	-	-					ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
26,866	-	-	-	3,212	19,282	4,372					אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,043	887	489	986	6,379	1,932	8,370					התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14,518	460	236	184	757	4,548	8,333					התחייבויות אחרות
618,850	5,711	4,409	12,033	143,625	37,951	415,121					סך-כל ההתחייבויות
46,503	9,443	821	(722)	(48,511)	22,192	63,280					עודף נכסים (התחייבויות) השפעת מכשירים נגזרים שאינם מגדרים:
-	-	(1,085)	552	46,089	(3,601)	(41,955)					מכשירים נגזרים (למעט אופציות)
-	-	10	237	9	-	(256)					אופציות בכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
-	-	37	(139)	802	-	(700)					אופציות מחוץ לכסף, נטו (במונחי נכס הבסיס)
46,503	9,443	(217)	(72)	(1,611)	18,591	20,369					סך-הכל כללי
-	-	9	12	(1,360)	-	1,339					אופציות בכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)
-	-	239	(522)	1,990	-	(1,707)					אופציות מחוץ לכסף, נטו (ערך נקוב מהוון)

* לרבות מכשירים נגזרים שהבסיס שלהם מתייחס לפריט לא כספי.
(1) כולל צמודי מטבע-חוץ.
(2) לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי אשר יוחסו לבסיסי הצמדה.

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

הביאור כולל מידע בדבר הערכת השווי ההוגן של מכשירים פיננסיים. לרוב המכשירים הפיננסיים בבנק לא ניתן לצטט "מחיר שוק" מכיוון שלא קיים שוק פעיל בו הם נסחרים. לפיכך, השווי ההוגן נאמד באמצעות מודלים מקובלים לתמחור, כגון ערך נוכחי של תזרים מזומנים עתידי המהווה ריבית ניכיון בשיעור המשקף את רמת הסיכון הגלומה במכשיר הפיננסי. אומדן של השווי ההוגן באמצעות הערכת תזרים המזומנים העתידי וקביעת שיעור ריבית הניכיון היא סובייקטיבית. לכן, עבור רוב המכשירים הפיננסיים, הערכת השווי ההוגן אינה בהכרח מהווה אינדיקציה לשווי מימוש של המכשיר הפיננסי ביום הדיווח. הערכת השווי ההוגן נערכה לפי שיעורי הריבית התקפים למועד הדיווח ואינה לוקחת בחשבון את התנודתיות של שיעורי הריבית. תחת הנחת שיעורי ריבית אחרים יתקבלו ערכי שווי הוגן שיהיו שונים באופן מהותי. בעיקר הדברים אמורים לגבי המכשירים הפיננסיים בריבית קבועה או שאינם נושאים ריבית. בנוסף, בקביעת ערכי השווי ההוגן לא הובאו בחשבון העמלות שיתקבלו או ישולמו אגב הפעילות העסקית וכן אינם כוללים את השפעת המס. יותר מכך, הפער בין היתרה במאזן לבין יתרות השווי ההוגן ייתכן ולא ימומש מכיוון שברוב המקרים הבנק עשוי להחזיק את המכשיר הפיננסי עד לפירעון. בשל כל אלו, יש להדגיש כי אין בנתונים הכלולים בביאור זה כדי להצביע על שווי התאגיד הבנקאי כעסק חי.

השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב ומלוות שאינם נסחרים ואשראי לממשלה - שיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעורי ריבית שבהם הבנק ביצע עסקות דומות במועד הדיווח.

ניירות-ערך סחירים - לפי שווי שוק בשוק העיקרי.

אשראי לציבור - השווי ההוגן של יתרת האשראי לציבור נאמד לפי שיטת הערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים. יתרת האשראי פולחה לקטגוריות הומוגניות, בכל קטגוריה חושב התזרים של התקבולים העתידיים (קרן וריבית) והוון בשיעור ריבית המשקף את רמת הסיכון הגלומה באשראי באותה קטגוריה.

בדרך כלל שיעור ריבית זה נקבע לפי שיעור ריבית לפיו נעשות בבנק עסקות דומות במועד הדיווח.

השווי ההוגן של חובות לא צוברים חושב תוך שימוש בשיעורי ריבית ניכיון המשקפים את סיכון האשראי הגבוה הגלום בהם. בכל מקרה, שיעורי ניכיון אלה לא פחתו משיעור הריבית הגבוה ביותר המשמש את הבנק בעסקותיו במועד הדיווח.

תזרימי המזומנים העתידיים עבור חובות לא צוברים וחובות אחרים חושבו לאחר ניכוי השפעות של מחיקות חשבונאיות ושל הפרשות להפסדי אשראי. בחישוב השווי ההוגן נכללו הנחות פירעון מוקדם בגין אשראי לדיור בהתאם להערכת הבנק בהתבסס על בחינת הנתונים ההיסטוריים של פירעונות מוקדמים ביחס לפרמטרים המסבירים פירעונות אלו. השפעת הנחות אלו על השווי ההוגן הינה הגדלת השווי ההוגן ב-38 מיליוני ש"ח.

פיקדונות, אגרות-חוב וכתבי התחייבות - חשבונות עובר ושב (עו"ש) - היתרה במאזן מהווה את האומדן של השווי ההוגן, כלומר, החישוב אינו כולל את מודל הפריסה של העו"ש כפי שמבוצע בחישוב שווי הוגן מותאם. יתר הפיקדונות מחושבים בשיטת היוון תזרימי מזומנים עתידיים לפי שיעור ריבית בו התאגיד מגייס פיקדונות דומים, או בהנפקת אגרות-חוב וכתבי התחייבות דומים (אם מחיר מצוטט בשוק פעיל אינו זמין), על-ידי הבנק, ביום הדיווח. לגבי אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים אשר נסחרים כנכס בשוק פעיל, השווי ההוגן מבוסס על מחירי שוק מצוטטים או על ציטוטי סוחרים עבור התחייבות זהה הנסחרת כנכס בשוק פעיל.

השאלות בין לקוחות - מוצגים כאשראי ופיקדונות ונמדדים לפי ערכם בבורסה של ניירות הערך המושאלים.

מכשירים פיננסיים נגזרים - מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי.

מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי.

אומדן השווי ההוגן של נכסים בגין מכשירים נגזרים, משקף גם את סיכון האשראי של הצד הנגדי, ואומדן השווי ההוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים משקף גם את סיכון האשראי של הבנק.

מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים בהם היתרה מייצגת סיכון אשראי - השווי ההוגן מוצג בהתאם ליתרה המאזנית של העמלות בעסקות הנ"ל המהוות קירוב לשווי הוגן.

נכסים והתחייבויות אשר מדידת השווי ההוגן בגינם מתבססת על נתוני רמה 3 - פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מחיר אינדיקטיבי מגורם בלתי תלוי, מחיר אינדיקטיבי של צד נגדי לעסקה, מודלים להערכה אשר חלק מהנתונים המשמעותיים בהם אינם נצפים וכן פריטים ששוויים ההוגן נקבע על סמך מודלים פנימיים או לשכות שירות אשר חלק מהנתונים בהם אינם נצפים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים

ליום 30 בספטמבר 2023				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
92,063	7,235	81,268	3,560	92,131
מזמנים ופיקדונות בבנקים				
135,873	3,402	21,390	111,081	136,810
ניירות-ערך*				
886	-	886	-	886
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
396,082	383,521	-	12,561	404,371
אשראי לציבור, נטו				
3,347	3,347	-	-	3,370
אשראי לממשלות				
27,963	7,865	18,573	1,525	27,963
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
789	780	-	9	789
נכסים פיננסיים אחרים				
657,003	406,150	122,117	128,736	666,320
סך-כל הנכסים הפיננסיים**				
התחייבויות פיננסיות				
531,151	245,687	260,285	25,179	532,756
פיקדונות הציבור***				
8,746	8,746	-	-	8,953
פיקדונות מבנקים				
2,933	2,933	-	-	2,932
פיקדונות הממשלה				
16,798	-	16,798	-	16,924
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
22,314	16	-	22,298	23,810
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים				
24,706	4,140	19,054	1,512	24,706
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
6,438	6,429	-	9	6,438
התחייבויות פיננסיות אחרות				
613,086	267,951	296,137	48,998	616,519
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות**				
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
206	206	-	-	-
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				

- * כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,786 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).
- ** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 162,664 מיליון ש"ח ובסך של 244,999 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
- *** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (59) מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
- (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022*				
סך-הכל	שווי הוגן ⁽¹⁾			יתרה במאזן
	רמה 3	רמה 2	רמה 1	
נכסים פיננסיים				
145,379	5,823	135,659	3,897	145,423
מזומנים ופיקדונות בבנקים				
89,512	2,758	17,666	69,088	90,078
ניירות-ערך**				
1,028	-	1,028	-	1,028
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר				
372,514	361,702	-	10,812	381,582
אשראי לציבור, נטו				
1,936	1,936	-	-	1,910
אשראי לממשלות				
28,481	10,636	15,976	1,869	28,481
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
540	487	-	53	540
נכסים פיננסיים אחרים				
639,390	383,342	170,329	85,719	649,042
סך-כל הנכסים הפיננסיים***				
התחייבויות פיננסיות				
526,476	166,248	344,929	15,299	527,699
פיקדונות הציבור****				
9,489	9,489	-	-	9,779
פיקדונות מבנקים				
487	487	-	-	486
פיקדונות הממשלה				
9,062	-	9,062	-	9,081
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר				
25,258	23	1,659	23,576	26,263
אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים				
26,026	6,664	17,595	1,767	26,026
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
6,561	6,508	-	53	6,561
התחייבויות פיננסיות אחרות				
603,359	189,419	373,245	40,695	605,895
סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות***				
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים				
204	204	-	-	-
עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי				

* הוצג מחדש.
 ** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,251 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).
 *** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 124,108 מיליוני ש"ח ובסך של 296,442 מיליוני ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
 **** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (51) מיליוני ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
 (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

א. יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

סך-הכל	ליום 31 בדצמבר 2022*			יתרה במאזן	
	שווי הוגן ⁽¹⁾		רמה 1		
	רמה 2	רמה 3			
נכסים פיננסיים					
133,376	7,065	123,201	3,110	133,424	מזומנים ופיקדונות בבנקים
106,749	2,809	20,020	83,920	107,400	ניירות-ערך**
898	-	898	-	898	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
378,615	368,382	-	10,233	388,727	אשראי לציבור, נטו
2,141	2,141	-	-	2,157	אשראי לממשלות
21,832	6,677	14,103	1,052	21,832	נכסים בגין מכשירים נגזרים
1,499	1,474	-	25	1,499	נכסים פיננסיים אחרים
645,110	388,548	158,222	98,340	655,937	סך-כל הנכסים הפיננסיים***
התחייבויות פיננסיות					
530,906	195,875	318,011	17,020	532,588	פיקדונות הציבור****
8,404	8,404	-	-	8,696	פיקדונות מבנקים
3,270	3,270	-	-	3,262	פיקדונות הממשלה
13,877	-	13,877	-	13,877	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
25,624	21	-	25,603	26,866	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
19,043	3,971	14,037	1,035	19,043	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
6,295	6,270	-	25	6,295	התחייבויות פיננסיות אחרות
607,419	217,811	345,925	43,683	610,627	סך-כל ההתחייבויות הפיננסיות***
מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים					
133	133	-	-	-	עסקות בהן היתרה מייצגת סיכון אשראי

* הוצג מחדש.
 ** כולל מניות ואופציות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין, המוצגות לפי עלות, בסך של 2,315 מיליוני ש"ח. לפירוט נוסף על יתרה במאזן ושווי הוגן של ניירות-ערך ראה [ביאור 5](#).
 *** מזה: נכסים והתחייבויות בסך של 130,306 מיליון ש"ח ובסך של 267,411 מיליון ש"ח, בהתאמה, אשר יתרתם במאזן מהווה קירוב לשווי הוגן. למידע נוסף על מכשירים שנמדדו בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה ועל בסיס שאינו חוזר ונשנה ראה [סעיפים ב-1](#).
 **** מזה נכלל בסעיף פיקדונות הציבור סך של (41) מיליון ש"ח בגין מכשירים נגזרים משובצים.
 (1) רמה 1 - מדידות שווי הוגן המשתמשות במחירים מצוטטים בשוק פעיל.
 רמה 2 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים נצפים משמעותיים אחרים.
 רמה 3 - מדידות שווי הוגן המשתמשות בנתונים לא נצפים משמעותיים.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה

ליום 30 בספטמבר 2023			
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
נכסים			
אגרות-חוב זמינות למכירה			
61,519	-	7,539	53,980
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
21,251	-	1,262	19,989
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
9,728	196	9,365	167
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים			
3,174	-	3,158	16
אגרות-חוב של אחרים זרים			
95,672	196	21,324	74,152
סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה			
1,441	-	66	1,375
השקעות במניות שאינן למסחר			
ניירות-ערך למסחר			
16,344	-	-	16,344
אגרות-חוב של ממשלת ישראל			
4,919	-	-	4,919
אגרות-חוב של ממשלות זרות			
21,263	-	-	21,263
סך-הכל ניירות-ערך למסחר			
נכסים בגין מכשירים נגזרים			
1,054	128	926	-
חוזי שקל-מדד			
12,126	421	11,705	-
חוזי ריבית אחרים			
10,485	5,986	4,342	157
חוזי מטבע-חוץ			
4,296	1,330	1,598	1,368
חוזי מניות			
2	-	2	-
חוזי סחורות ואחרים			
67	2	65	-
נכסים בגין נגזרים משובצים			
28,030	7,867	18,638	1,525
סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים			
12,689	-	-	12,689
אשראי בגין השאלת ניירות-ערך			
9	-	-	9
נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף			
159,104	8,063	40,028	111,013
סך-כל הנכסים			
התחייבויות			
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
972	392	580	-
חוזי שקל-מדד			
11,428	598	10,830	-
חוזי ריבית אחרים			
8,064	2,891	5,030	143
חוזי מטבע-חוץ			
4,241	258	2,614	1,369
חוזי מניות			
1	1	-	-
חוזי סחורות ואחרים			
8	-	8	-
התחייבויות בגין נגזרים משובצים			
24,714	4,140	19,062	1,512
סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים			
11,224	-	-	11,224
פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות			
9	-	-	9
התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף			
13,955	-	-	13,955
התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך			
49,902	4,140	19,062	26,700
סך-כל ההתחייבויות			

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
41,503	-	6,375	35,128	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
20,731	-	1,348	19,383	אגרות-חוב של ממשלות זרות
5,570	181	5,389	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
2,882	-	2,868	14	אגרות-חוב של אחרים זרים
70,686	181	15,980	54,525	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
1,754	-	65	1,689	השקעות במניות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
6,421	-	16	6,405	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
237	-	-	237	אגרות-חוב של ממשלות זרות
1,223	-	1,223	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
382	-	382	-	אגרות-חוב של אחרים זרים
8,263	-	1,621	6,642	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,079	121	958	-	חוזי שקל-מדד
10,580	750	9,830	-	חוזי ריבית אחרים
11,649	6,378	4,949	322	חוזי מטבע-חוץ
5,166	3,383	236	1,547	חוזי מניות
7	4	3	-	חוזי סחורות ואחרים
66	6	60	-	נכסים בגין נגזרים משובצים
28,547	10,642	16,036	1,869	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
10,908	-	-	10,908	אשראי בגין השאלת ניירות-ערך
53	-	-	53	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
120,211	10,823	33,702	75,686	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
999	446	553	-	חוזי שקל-מדד
10,478	654	9,824	-	חוזי ריבית אחרים
9,379	5,293	3,871	215	חוזי מטבע-חוץ
5,163	265	3,346	1,552	חוזי מניות
7	6	1	-	חוזי סחורות ואחרים
15	5	10	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
26,041	6,669	17,605	1,767	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
9,029	-	-	9,029	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
53	-	-	53	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
7,875	-	1,605	6,270	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
42,998	6,669	19,210	17,119	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ב. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022				
סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-			
	נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)	
נכסים				
אגרות-חוב זמינות למכירה				
51,751	-	6,648	45,103	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
21,652	-	2,133	19,519	אגרות-חוב של ממשלות זרות
7,534	177	7,357	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
3,170	-	3,155	15	אגרות-חוב של אחרים זרים
84,107	177	19,293	64,637	סך-הכל אגרות-חוב זמינות למכירה
1,733	-	62	1,671	השקעות במניות שאינן למסחר
ניירות-ערך למסחר				
7,706	-	7	7,699	אגרות-חוב של ממשלת ישראל
765	-	-	765	אגרות-חוב של ממשלות זרות
420	-	420	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
238	-	238	-	אגרות-חוב של אחרים זרים
9,129	-	665	8,464	סך-הכל ניירות-ערך למסחר
נכסים בגין מכשירים נגזרים				
1,071	120	951	-	חוזי שקל-מדד
10,154	621	9,533	-	חוזי ריבית אחרים
8,363	4,891	3,277	195	חוזי מטבע-חוץ
2,240	1,042	341	857	חוזי מניות
4	3	1	-	חוזי סחורות ואחרים
59	20	39	-	נכסים בגין נגזרים משובצים
21,891	6,697	14,142	1,052	סך-הכל נכסים בגין מכשירים נגזרים
10,311	-	-	10,311	אשראי בגין השאלת ניירות-ערך
25	-	-	25	נכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף
127,196	6,874	34,162	86,160	סך-כל הנכסים
התחייבויות				
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים				
945	399	546	-	חוזי שקל-מדד
9,968	597	9,371	-	חוזי ריבית אחרים
5,921	2,696	3,058	167	חוזי מטבע-חוץ
2,205	277	1,060	868	חוזי מניות
4	2	2	-	חוזי סחורות ואחרים
18	-	18	-	התחייבויות בגין נגזרים משובצים
19,061	3,971	14,055	1,035	סך-הכל התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
8,218	-	-	8,218	פיקדונות בגין השאלות בין לקוחות
25	-	-	25	התחייבויות בגין פעילות בשוק המעו"ף
9,460	-	658	8,802	התחייבויות בגין השאלת ניירות-ערך
36,764	3,971	14,713	18,080	סך-כל ההתחייבויות

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ג. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה

ליום 30 בספטמבר 2023				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2023	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				בלתי מבוקר
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
(116) ⁽¹⁾	1,216	1,216	-	אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון
15 ⁽²⁾	317	317	-	השקעות במניות
(101)	1,533	1,533	-	סך-הכל

ליום 30 בספטמבר 2022				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2022	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				בלתי מבוקר
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
8 ⁽¹⁾	259	259	-	אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון
110 ⁽²⁾	171	171	-	השקעות במניות
118	430	430	-	סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2022				
סך-הכל הרווח (הפסד) בגין השינויים בשווי בתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022	סך-הכל שווי הוגן	מדידות שווי הוגן המשתמשות ב-		
		נתונים לא נצפים משמעותיים (רמה 3)	נתונים נצפים משמעותיים אחרים (רמה 2)	מחירים מצוטטים בשוק פעיל (רמה 1)
				מבוקר
				נכסים שנמדדים לפי שווי הוגן שלא על בסיס חוזר ונשנה
14 ⁽¹⁾	249	249	-	אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון
88 ⁽²⁾	190	190	-	השקעות במניות
102	439	439	-	סך-הכל

(1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הוצאות בגין הפסדי אשראי.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023								
שווי הוגן ליום 30 ביוני 2023	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שהונחו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל העברות רמה 3 מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2023	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2023	
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
188	11	(3)	-	-	-	196	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
(300)	1	-	-	35	-	(264)	6 ⁽³⁾	חוזי שקל-מדד
(86)	(72)	-	20	(39)	-	(177)	280 ⁽¹⁾⁽³⁾	חוזי ריבית אחרים
2,476	641	-	127	(149)	-	3,095	(425) ⁽³⁾	חוזי מטבע-חוץ
(1,148)	2,266	-	-	(46)	-	1,072	114 ⁽³⁾	חוזי מניות
(1)	-	-	-	-	-	(1)	-	חוזי סחורות ואחרים
1	1	-	-	-	-	2	-	נגזרים משובצים
1,130	2,848	(3)	147	(199)	-	3,923	(25)	סך-הכל

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022								
שווי הוגן ליום 30 ביוני 2022	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שהונחו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל העברות רמה 3 מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2022	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2022	
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
179	2	-	-	-	-	181	-	אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
(255)	(66)	-	-	(4)	-	(325)	(68) ⁽³⁾	חוזי שקל-מדד
105	33	-	(24)	(18)	-	96	692 ⁽¹⁾⁽³⁾	חוזי ריבית אחרים
2,088	(1,427)	-	424	-	-	1,085	(744) ⁽³⁾	חוזי מטבע-חוץ
1,866	1,402	-	-	(150)	-	3,118	617 ⁽³⁾	חוזי מניות
(2)	2	-	(2)	-	-	(2)	-	חוזי סחורות ואחרים
5	(9)	-	-	5	-	1	6 ⁽³⁾	נגזרים משובצים
3,986	(63)	-	398	(167)	-	4,154	503	סך-הכל

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
- (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
- (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2023	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2023
177	20	(1)	-	-	-	-	196	-
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים								
177	20	(1)	-	-	-	-	196	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
(279)	(39)	-	-	54	-	-	(264)	(31) ⁽³⁾
24	(119)	-	10	(92)	-	-	(177)	(337) ⁽¹⁾⁽³⁾
2,195	3,639	-	213	(2,952)	-	-	3,095	(1,255) ⁽³⁾
765	1,058	-	-	(751)	-	-	1,072	19 ⁽³⁾
1	(2)	-	-	-	-	-	(1)	(2) ⁽³⁾
20	(18)	-	-	-	-	-	2	(1) ⁽³⁾
2,903	4,539	(1)	223	(3,741)	-	-	3,923	(933)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 30 בספטמבר 2022	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 30 בספטמבר 2022
160	22	(1)	-	-	-	-	181	-
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים								
160	22	(1)	-	-	-	-	181	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
(137)	(191)	-	-	3	-	-	(325)	(187) ⁽³⁾
(4)	141	-	(20)	(21)	-	-	96	881 ⁽¹⁾⁽³⁾
(3,769)	2,333	-	716	1,805	-	-	1,085	1,216 ⁽³⁾
(664)	3,216	-	-	566	-	-	3,118	475 ⁽³⁾
(1)	(1)	-	1	(1)	-	-	(2)	-
(21)	6	-	-	16	-	-	1	6 ⁽³⁾
(4,436)	5,526	(1)	697	2,368	-	-	4,154	2,391

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר
במיליוני ש"ח

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

ד. שינויים בפריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה שנכללו ברמה 3 (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2022								
שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2021	רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח ההפסד ⁽¹⁾⁽³⁾	רווחים (הפסדים) שנכללו בהון ⁽²⁾	רכישות	סילוקים	העברות אל רמה 3	העברות מתוך רמה 3	שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2022	רווחים (הפסדים) שטרם מומשו בגין מכשירים המוחזקים ליום 31 בדצמבר 2022
נכסים								
אגרות-חוב זמינות למכירה								
160	18	(1)	-	-	-	-	177	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו								
(137)	(150)	-	-	8	-	-	(279)	(142) ⁽³⁾
(4)	45	-	(4)	(13)	-	-	24	196 ⁽¹⁾⁽³⁾
(3,769)	4,025	-	3	1,936	-	-	2,195	1,958 ⁽⁵⁾
(664)	858	-	-	571	-	-	765	120 ⁽³⁾
(1)	3	-	-	(1)	-	-	1	-
(21)	21	-	1	19	-	-	20	5 ⁽³⁾
(4,436)	4,820	(1)	-	2,520	-	-	2,903	2,137
סך-הכל								

- (1) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות ריבית.
 (2) רווחים (הפסדים) שנכללו בהון בסעיף התאמות בגין הצגת אגרות-חוב זמינים למכירה לפי שווי הוגן.
 (3) רווחים (הפסדים) שנכללו בדוח רווח והפסד בסעיף הכנסות מימון שאינן מריבית.

ה. במהלך התקופה לא היו מעברים של פריטים הנמדדים לפי שווי הוגן ממדידה ברמה 3 למדידה ברמה 2, למעט העברות הנובעות מסיכון צד נגדי לעסקה. בהתאם למדיניות הבנק, ההעברות בין הרמות מוכרות כמתרחשות בסוף תקופת הדיווח.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3

ליום 30 בספטמבר 2023			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	196	ציטוט מצד נגדי לעסקה	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	(264)	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.44%-3.39% (0.81%)
חוזי ריבית אחרים	(174)	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.44%-4.31% (0.95%)
חוזי מטבע-חוץ	3,095	מודל תמחור אופציות	0.44%-5.24% (0.80%)
חוזי מניות	1,074	מודל תמחור נגזרי מניות	0.44%-3.24% (0.53%)
חוזי מניות	(2)	מודל תמחור אופציות	-
חוזי מטבע-חוץ	-	מודל תמחור אופציות	-
חוזי ריבית אחרים	(3)	מודל תמחור אופציות	90.00%-127.00% (114.20%)
חוזי סחורות ואחרים	(1)	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.44%-3.48% (1.53%)
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	2	מודל תמחור אופציות	-
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	317	הערכת שווי	
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	1,216	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
 (1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

בלתי מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 30 בספטמבר 2022			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	181	ציטוט מצד נגדי לעסקה	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	(325)	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.56%-5.12% (0.96%)
חוזי ריבית אחרים	96	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.16%-4.07% (1.10%)
חוזי מטבע-חוץ	1,085	מודל תמחור אופציות	0.16%-15.03% (0.79%)
חוזי מניות	3,111	מודל תמחור נגזרי מניות	0.56%-3.16% (0.64%)
חוזי מניות	4	מודל תמחור אופציות	-
חוזי מטבע-חוץ	-	מודל תמחור אופציות	-
חוזי ריבית אחרים	2	מודל תמחור אופציות	109.00%-134.00% (129.00%)
חוזי סחורות ואחרים	(2)	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.56%-1.49% (1.02%)
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	1	מודל תמחור אופציות	ציטוט מצד נגדי
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	171	הערכת שווי	
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	259	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
 (1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאורים לתמצית הדוחות הכספיים

ליום 30 בספטמבר 2023

מבוקר

ביאור 15 יתרות ואומדני שווי הוגן של מכשירים פיננסיים (המשך)

1. מידע נוסף בדבר נתונים לא נצפים משמעותיים וטכניקות הערכה המשמשים במדידת שווי הוגן של פריטים שסווגו לרמה 3 (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022			
שווי הוגן	טכניקת הערכה	נתונים לא נצפים	טווח (ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן יחסי)
במיליוני ש"ח			
1. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס חוזר ונשנה			
נכסים			
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים	177	ציטוט מצד נגדי לעסקה	-
יתרות בגין מכשירים נגזרים, נטו			
חוזי שקל-מדד	(279)	מודל תמחור נגזרי מטבע וריבית	0.35%-4.52% (0.75%)
חוזי ריבית אחרים	15	מודל תמחור נגזרי ריבית	0.24%-3.76% (0.93%)
חוזי מטבע-חוץ	2,195	מודל תמחור אופציות	0.16%-14.45% (0.60%)
חוזי מניות	762	מודל תמחור נגזרי מניות	0.24%-2.58% (0.51%)
חוזי מניות	3	מודל תמחור אופציות	-
חוזי מטבע-חוץ	-	מודל תמחור אופציות	-
חוזי ריבית אחרים	9	מודל תמחור אופציות	110.00%-122.00% (112.57%)
חוזי סחורות ואחרים	1	מודל תמחור נגזרי מטבע	0.35%-2.39% (0.39%)
נגזרים משובצים ⁽¹⁾	20	מודל תמחור אופציות	-
2. פריטים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס שאינו חוזר ונשנה			
השקעה במניות לא סחירות	190	הערכת שווי	
אשראי לא צובר שגבייתו מותנית בביטחון	249	נכסים סחירים - שווי שוק בניכוי מקדם ביטחון מתאים	
		נכסים לא סחירים - היוון תזרימי מזומנים בניכוי מקדם ביטחון מתאים	

ניתוח רגישות לגבי מדידות שווי הוגן המסווגות ברמה 3:
 (1) עלייה (ירידה) בשיעור הריבית להיוון תביא למדידת שווי הוגן נמוכה (גבוהה) משמעותית.

ביאור 16 השלכות מלחמת חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פתח ארגון חמאס במתקפת טרור רצחנית על מדינת ישראל שכללה שיגור טילים ופשיטה קרקעית על בסיסי צבא וישובים אזרחיים. מדינת ישראל הכריזה על פרוץ מלחמת חרבות ברזל ועל גיוס נרחב של יותר מ-300 אלף חיילי מילואים, כאשר בד בבד החלו תקריות ביטחוניות גם בצפון הארץ. המלחמה גורמת, בין היתר, לשיבושים בפעילות הכלכלית במשק הישראלי. קיימת אי ודאות רבה לגבי התפתחות הלחימה, היקפה ומשכה ובהתאם על מידת השפעתה על תחומי המשק השונים. הממשלה מגבשת מתווים לתמיכה באוכלוסיות ובמגזרים שנפגעים מן המלחמה והמערכת הבנקאית ובתוכה גם הבנק מציע ללקוחותיו מתווי הקלות להתמודדות עם השלכות המלחמה.

המלחמה, ככל שתמשך, עלולה להביא בין היתר לירידה בצריכה הפרטית, לירידה בהשקעות במשק ובכללן השקעות זרות והשקעות בהיי-טק, ירידה בתוצר, גידול משמעותי בגרעון הממשלתי, ירידה בפדיון בחלק מענפי המשק, פגיעה בענפי התיירות והבנייה, ירידת מחירי נדל"ן, עלייה באבטלה, פגיעה בעסקים, גידול בהפרשות להפסדי אשראי כתוצאה מגורמים אלו, זעזועים בשווקים ובכללם פירות, ירידות בשוק ההון, שינויים בעקומי התשואה ובריבית הבנק המרכזי שישפיעו על הרווחיות ועוד.

בהיבטי סיכון האשראי, הבנק בוחן באופן שוטף את חשיפתו לאזורים המושפעים במיוחד מהלחימה וחשיפתו לענפי משק ולסקטורים הצפויים להיפגע באופן משמעותי. ענפים אלו קשורים לתחום התיירות והפנאי, לתחום המסחר הקמעונאי במגוון ענפי משק וכמו-כן תחום הבינוי והנדל"ן, אשר הושפע מתנאי השוק עוד טרם פרוץ המלחמה וצפוי להיות מושפע מירידה נוספת בביקוש ומקושי בקידום פרויקטים. כאמור, אין ביכולתו של הבנק להעריך את הימשכות המלחמה והתפתחותיה ובהתאם את מידת הפגיעה בכל תחום. השלכות התפתחות המצב הכלכלי, כפי שמוערכות על-ידי הבנק לעת הזו, הובאו לידי ביטוי בחישוב ההפרשה הקבוצתית והביאו לגידול בהוצאה להפסדי אשראי שהסתכמה לסך של כ-662 מיליון ש"ח בדוחות לרבעון השלישי לשנת 2023. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#) בנושא מדיניות חשבונאית [וכן ביאור 13](#) בנושא הפסדי אשראי.

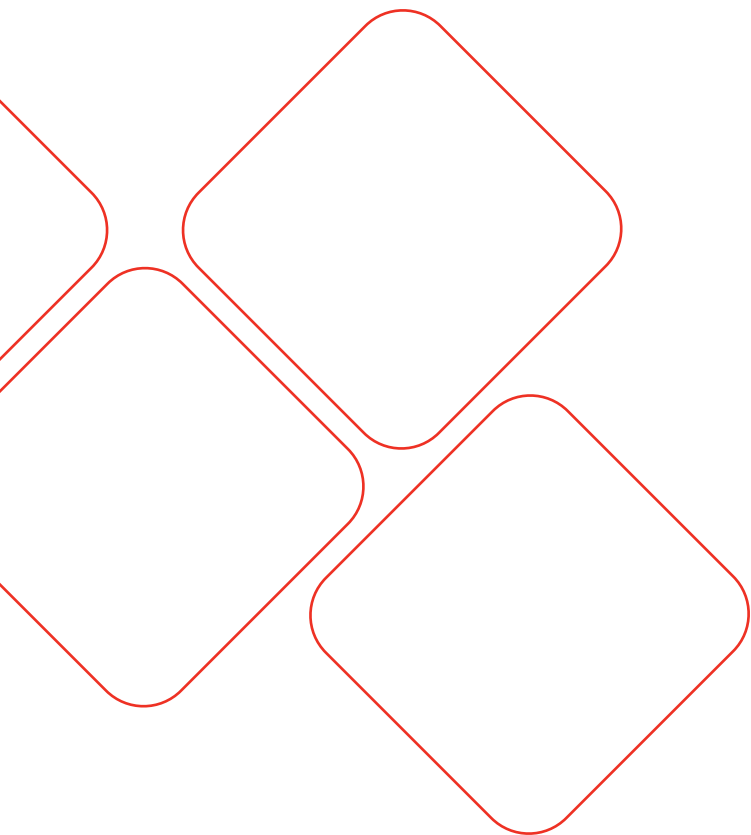
עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק להתמודד עם השלכותיה, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו, תוך הבחנה בין לקוחות המעגל הראשון אשר מושפעים באופן ישיר מהמלחמה לבין שאר האוכלוסייה. ההטבות כוללות הטבות בהתאם למתווה שפרסם הפיקוח על הבנקים לתקופה של שלושה חודשים (שלאחריה תישקל הארכה נוספת) וכן הטבות נוספות מעבר למתווה. אומדן סך ההטבות בשלב זה יושפע מהיקף ניצולן ועשוי להגיע לכ-420 מיליון ש"ח בניצול מלא, שמרביתן ייזקפו לרווח והפסד, במקביל למימושן על-ידי הלקוחות, החל מהרבעון הרביעי של השנה. הבנק ממשיך לבחון את מדיניות ההטבות וייתכן וירחיב אותה בהתחשב בהמשך המלחמה ו/או התרחבותה.

במטרה לסייע בשיקום החיים הקהילתיים של המשפחות והעסקים ביישובי עוטף עזה, הבנק החליט לתרום סך של 100 מיליון ש"ח באמצעות הקמת "קרן פועלים לתקומה" אשר עלותה תיפרס ברווח והפסד על פני תקופת מימושה. יצוין כי בשלב זה אין לאירועים שקרו עד כה השפעה מהותית על יחסי ההון, המינוף והנזילות של הבנק.

בנק הפועלים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

תוכן העניינים

237	7. נספחים	213	5. ממשל תאגידי
237	7.1. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית	213	5.1. הביקורת הפנימית
		213	5.2. עניינים אחרים
		214	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם
		214	6.1. מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
		228	6.2. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי
		234	6.3. דירוג הבנק
		235	6.4. מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; בנקאות חברתית

רשימת הטבלאות

217	טבלה 6-1: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים
219	טבלה 6-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים
222	טבלה 6-3: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור
223	טבלה 6-4: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי
224	טבלה 6-5: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי
226	טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי
227	טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי
234	טבלה 6-8: דירוג
237	טבלה 7-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית

5. ממשל תאגידי 5.1. הביקורת הפנימית

פרטים בדבר הביקורת הפנימית בקבוצה, ובכלל זה, הסטנדרטים המקצועיים לפיהם פועלת הביקורת הפנימית והשיקולים בקביעת תכנית העבודה השנתית והרב שנתית, נכללו בדוח השנתי לשנת 2022. במהלך הרבעון הראשון 2023 אושרה תכנית העבודה של הביקורת הפנימית לשנת 2023 והרב שנתית לשנים 2023-2025. כתוצאה מהחזרת הרישיון הבנקאי של הפועלים שוויץ ומכירת ההחזקה בבנק פזיטיף בתורכיה (לפרטים ראה [פרק חברות עיקריות](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה), הסתיימה במהלך הרבעון השלישי 2023 פעילות פונקצית הביקורת הפנימית בשלוחות אלה. למועד הדוח קיימת פונקצית ביקורת פנימית מחוץ לישראל רק בסניף ניו-יורק וזאת באמצעות מבקר פנימי הכפוף למבקר הפנימי הראשי של הבנק.

5.2. עניינים אחרים

בחודש פברואר 2023 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק עיצום כספי בסך 850,000 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 14 ח(א) (1) לפקודת הבנקאות, 1941. העיצום הינו בגין הפרה של סעיף 25 להוראת ניהול בנקאי תקין 450 בנושא "הליכי גביית חובות", לפיו על תאגיד בנקאי קיימת חובת דיווח להוצאה לפועל בתוך שבעה ימים על תקבולים ששולמו על חשבון חובות שלא באמצעות הוצאה לפועל. הואיל והבנק נקט בפעולות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם הופחת סכום העיצום בשיעור של 15% לסך האמור.

בחודש מרץ 2023 הטיל המפקח על הבנקים על הבנק קנס אזרחי בסך 427,704 ש"ח בהתאם לסמכותו לפי סעיף 50(א) לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 ("חוק הבנקאות (רישוי)"). הקנס האזרחי הינו בשל הפרה של סעיף 24(א) לחוק הבנקאות (רישוי) עקב החזקת מיעוט (20%) עקיפה, זניחה והיסטורית של הבנק בחברה שהפכה לתאגיד ריאלי משמעותי עקב התווספות בעלת השליטה בה לרשימת התאגידים הריאליים המשמעותיים. הואיל והבנק הפסיק את ההפרה (ובכלל זה נמכרה אותה החזקת מיעוט) ונקט בפעולות לתיקון הליקויים ולמניעת הישנותם, ולנוכח קולת העובדות המהוות את ההפרה ונסיבות עובדתיות אחרות (בכלל זה היקף ההפרה והרווח שהיה עשוי להיות מופק ממנה), הופחת סכום הקנס בשיעור של 75% לסך האמור.

בחודש אפריל 2023 אישר דירקטוריון הבנק את דוח הסיבה, חברה וממשל (ESG) של הבנק לשנת 2022. הדוח מתפרסם זו השנה ה-16 ברציפות ונכתב על-פי תקן GRI ועל-פי תקן SASB. בחודש אוקטובר 2023 פרסם הבנק דוח אקלים (TCFD - Task Force on Climate Related Financial Disclosure) לשנת 2022, המפרט את היערכות הבנק אל מול שינויי האקלים לאור הסיכונים וההזדמנויות הנגזרים מהם ובין היתר כולל את תוצאות המדידה של טביעת הרגל הפחמנית של פעילות האשראי שניתן בחטיבה העסקית בהתאם לתקן PCAF. בכונת הבנק לכלול דיווח על-פי עקרונות ה-TCFD במסגרת דוח הסיבה, חברה וממשל החל מהשנה הבאה. הדוחות זמינים באתר הבנק.

בחודש יוני 2023 התקשר הבנק בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק של מספר חברות בנות בשליטה ובעלות מלאה (או כמעט מלאה, למעט החזקה של מניות בודדות בשיעור זניח) ללא תמורה (למעט סכומים זניחים שיישמרו בנאמנות עבור המניות הבודדות שאינן מוחזקות על-ידי הבנק בחלק מהחברות). המיזוג כפוף לקבלת תעודת מיזוג מרשם החברות. בחודש יוני 2023 התקשר הבנק גם בהסכם למיזוג עם ולתוך הבנק ללא תמורה של הפועלים הנפקות, חברה בת בעלות מלאה ששימשה זרוע גיוסים למכשירי חוב. מיזוג זה הושלם ביום 26 בספטמבר 2023. המיזוגים האמורים עשויים להוביל לחיסכון בהוצאות ועלויות תפעוליות.

בחודש יוני 2023 אישרו ועדת התגמול (בהתאם לתקנה 1ב1 לתקנות החברות (הקלות בעסקות עם בעלי עניין), תש"ס-2000 ("תקנות הקלות")) והדירקטוריון חידוש רכישת פוליסת כיסוי ביטוחי לאחריות הדירקטורים ונושאי משרה בקבוצת הבנק וחביונות כספיות שתוטלנה עליהם בשל תפקודם כנושאי משרה וכן כולל גם כיסוי לחברה בגין סכומים בהם שיפתה את נושאי המשרה ובגין תביעות ניירות-ערך. הכיסוי הביטוחי הינו בגבולות אחריות של 183 מיליון דולר וכן כיסוי נוסף לדירקטורים ונושאי המשרה (side A) בגבולות אחריות של 72 מיליון דולר (סך-הכל כיסוי של 255 מיליון דולר), וזאת החל מיום 1 ביולי 2023, לתקופה של שנים עשר חודשים. סך הפרמיה בגין הכיסוי הביטוחי כאמור עומדת על כ-6 מיליון דולר.

בהמשך לאמור בביאור 25.ב.12 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022, הבנק בוחן חלופות להשבחת נכסים, המשמשים כיום את יחידות ההנהלה הראשית וצפויים כאמור להתפנות במסגרת המעבר למבנה המטה המרכזי שנרכש (בשטח של מעל 50 אלפי מ"ר). במהלך הרבעון השני לשנת 2023 אישרה הוועדה המקומית לתכנון ובנייה תל-אביב תב"ע הנוכחית כ-16 אלפי מ"ר בנוי, בגינם אושרו במסגרת התב"ע החדשה זכויות בנייה לכ-47 אלפי מ"ר.

באסיפה הכללית השנתית שכונסה ביום 8 בנובמבר 2023 נדונו והתקבלו ההחלטות הבאות: (1) דיון בדוחות הכספיים ובדוח הדירקטוריון של הבנק לשנת 2022; (2) אושר מינויים מחדש של סומך-חייקין (KPMG), רואי חשבון, וזיו האפט (BDO), רואי חשבון לרואי החשבון המבקרים של הבנק במשותף, עד לתום האסיפה הכללית השנתית הבאה של הבנק; (3) אושר מינויה של הגב' רונית אברמזון רוקח כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות, לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים; (4) אושר מינויה של הגב' מיכל הלפרין כדירקטורית חיצונית לפי חוק החברות לתקופת כהונה של שלוש שנים; (5) אושר מינויו של מר ישראל טראו כדירקטור במעמד "אחר", היינו שאינו דירקטור חיצוני לפי חוק החברות או לפי הוראה 301 לתקופת כהונה נוספת של שלוש שנים; (6) אושרה מדיניות התגמול המעודכנת לנושאי המשרה בבנק; (7) אושרו תנאי הכהונה וההעסקה למנכ"ל הבנק מר דב קוטלר לשנים 2024-2026; (8) אושרו התיקונים שהוצעו לתקנון הבנק; (9) אושרה הענקת כתבי שיפוי מעודכנים לנושאי משרה. מינויים של הדירקטורים שנבחרו כאמור טעון את אישורו של המפקח על הבנקים.

ביזור גרעין השליטה בבנק והפיכה לבנק ללא גרעין שליטה

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר ההחזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר ההחזקה נדרשה גב' אריסון למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5% (לפי ההיתר המקורי - עד לחודש נובמבר 2022, אשר הוארך על-ידי המפקח על הבנקים עד ליום 20 במאי 2024). ביום 19 ביולי 2023 הודיעה אריסון החזקות כי בעקבות מכירה של כ-0.75% ממניות הבנק וירידה לשיעור החזקה של כ-4.88% (לאותו מועד), היא חדלה להיות בעלת עניין בבנק והשלימה את מחויבותה לירידה בשיעור החזקתה בבנק כנדרש בהיתר ההחזקה. לפרטים נוספים אודות היתר ההחזקה, השינוי שחל בשנת 2018 במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [הדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2018 סעיף 6.6 בפרק ממשל תאגידי](#).

6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם

קבוצת הבנק מספקת שירותים בנקאיים ופיננסיים במגוון מגזרי פעילות בישראל ומחוצה לה.

6.1 מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

6.1.1 מגזר לקוחות פרטיים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותים ללקוחות פרטיים לרבות שירותי ניהול חשבון שוטף, מתן אשראי למטרות שונות, פיקדונות ותכניות חיסכון ופעילות בשוק ההון. בנוסף מציע הבנק ללקוחות בעלי צרכים פיננסיים מורכבים, שירותים ופתרונות באמצעות מוצרים מתקדמים, ניהול נכסים גלובלי ומעטפת שירות מקצועית מיוחדת הכוללת: פגישות, שיחות טלפון יזומות ומערך ייעוץ מתקדם הנעזר בכלים תומכי החלטה. נכון לתאריך הדוח, השירותים ללקוחות מוענקים באמצעות מערך של 161 סניפים, בנוסף לשלוחות "פועלים מקרוב", מרכזי ייעוץ, מרכזי פלטנום ללקוחות נבחרים, ושני סניפים ניידים המעניקים שירות ללקוחות בנקודות שירות ברחבי הארץ. בנוסף לרשת הסניפים הרחבה, הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו מגוון רחב של שירותים עצמיים ודיגיטליים המאפשרים ללקוח לבצע פעילות בנקאית באופן עצמאי, יעיל וזמין, הכוללים: מכשירים לשירות עצמי בסניפים וב-"חצרות לקוח", "פועלים באינטרנט", "פועלים בסולר", מוקד "פועלים בטלפון", מוקד "פרו" - ללקוחות בעלי אוריינטציה דיגיטלית, "מערכת קולית לקבלת מידע וביצוע פעולות (IVR)", פניות כתובות מהאתר והאפליקציה ופניות ברשתות החברתיות.

כחלק מתפיסת השירות בבנק והאחריות החברתית, רואה הבנק בנגישות לאנשים עם מוגבלות נושא מהותי וחובה עסקית - במסגרתה הונגשו כלל שירותי הבנק לאנשים עם מוגבלות.

בשנים האחרונות קיימת מגמה מתמשכת של גידול בהיקפי הפעילות הבנקאית באמצעות ערוצים לא מאוישים (במכשירי בנק אוטומטיים לשירות עצמי, באתר האינטרנט, באפליקציות, בסולר ובמענה הקולי האוטומטי במוקד פועלים בטלפון). יצוין כי כלמעלה מ-85% מהפעולות הבנקאיות הנפוצות של לקוחות הבנק מבוצעות בשירותי הדיגיטל והשרות העצמי.

בנוסף למגמה זו, הגביר הבנק את השימוש בשירות תיאום פגישות מראש עם בנקאים, והוסיף ערוצים נוספים לתיאום פגישה, זאת על מנת לאפשר ללקוח מפגש אישי, איכותי ומקצועי.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להעצמת הערך ללקוח וליווי הלקוחות בצמתי החלטה החשובים בחיים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו, הכוללים בין היתר, שירותים לקבוצות לקוחות בעלי מאפיינים משותפים (מועדון היי-טק זון, פועלים YOUNG ומועדון הסטודנטים, ו-Poalim Wonder), שירותים בערוצים הישירים ופיתוח אפליקציות ייעודיות (אפליקציה לפתיחת חשבון 'OPEN', אפליקציית bit, אפליקציית מסחר שוק ההון והטבת פועלים פלוס).

בחודש אוקטובר 2021 השיק הבנק תכנית נאמנות (הטבות) ייעודית ללקוחותיו בעלי כרטיס אשראי בנקאי ("פועלים וונדר"), וזאת ללא קשר לזהות חברת כרטיסי האשראי המתפעלת את הכרטיס. התכנית החליפה חלק מהתכניות המנוהלות על-ידי חברות כרטיסי האשראי המתפעלות את הכרטיסים הבנקאיים.

בחודש נובמבר 2021 נחתם הסכם בין הבנק לבלנדר טכנולוגיות פיננסיות בע"מ ("בלנדר") להקמת חברה בה יחזיק הבנק בשיעור 20% ובלנדר ב-80%, אשר תעסוק בהעמדת אשראי צרכני לאנשים פרטיים בנקודות מכירה פיזיות ווירטואליות בישראל. ההסכם כולל, בין היתר, הוראות בנוגע למימון החברה, בנוגע לאופציות לבנק של רכש (לשיעור של 51%) ושל מכר, וכן אופציית רכש לבלנדר, והכל בניסיונות מסוימות.

בחודש מאי 2022, לאחר קבלת אישור רשות התחרות, נוסדה החברה המשותפת, בלנדר פי. בי. אנ. פי.אל בע"מ ("בלנדר פי. בי"). בחודש ינואר 2023, קיבלה בלנדר פי. בי רישיון למתן אשראי בהיקף פעילות מורחב בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016, שניתן על-ידי המפקח על נותני שירותים פיננסיים, אשר העניק לבנק היתר החזקה בחברה. בלנדר פי. בי נערכת לתחילת הפעילות העסקית שלה. לעניין הסכם שנחתם עם אלקטרה מוצרי צריכה (1970) בע"מ (אמ"צ) וכרטיסי אשראי לישראל בע"מ (כאל), ראה [ביאור 10.א.5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הטבות ייעודיות ללקוחות פרטיים

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל בחודש אוקטובר 2023, על מנת לסייע ללקוחות בתקופה מאתגרת זו, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותית ללקוחותיו תושבי הדרום, הצפון וחיילי המילואים:

- הבנק הקים קרן בסך 750 מיליון ש"ח לטובת מתן הלוואות גישור ללא ריבית ללקוחות.
- הבנק מאפשר דחיית תשלומי הלוואות עד 3 חודשים ללא תוספת עלות.
- הבנק נותן פטור ממגוון עמלות עד סוף שנת 2023.
- הבנק מאפשר הקפאת 3 תשלומי משכנתא ובנוסף, העניק פטור מתשלום משכנתא לשלושה חודשים ללקוחות בעלי נכסים בעוטף עזה.
- הבנק לא יגבה ריבית חובה בחשבון העו"ש של משקי בית עד סכום של 10 אלפי ש"ח (ללקוחות בעלי מסגרת ולא כולל לקוחות שגויסו לשירות מילואים).

בנוסף, הבנק מציע הטבות והקלות לכלל לקוחות (שמנהלים עו"ש פעיל בבנק):

- הלוואה בריבית פריים בלבד
- פריסה מחדש או דחיית תשלומים בהלוואות קיימות
- הקלה באפשרות לשבירת פיקדונות קיימים
- דחייה או פריסת חיובים בכרטיס האשראי הבנקאי ללא עלות של חיובי חודש נובמבר
- כמו-כן, הבנק הפעיל קו חירום ללקוחות עוטף עזה ולכל לקוח שזקוק לעזרה מיידית בעקבות המצב.
- לפרטים בדבר הטבות שהבנק העניק בתחום המשכנתאות, רק פרק הלוואות לדיור להלן.
- כל זאת בהמשך לסדרת הטבות משמעותיות שהבנק העניק ללקוחותיו במהלך חודש יולי 2023 במטרה להקל עליהם בהתמודדות עם סביבת הריבית: שדרוג מהותי של מנגנון העו"ש המקזז בין יתרות הזכות לחובה - העלאת יתרת הקיזוז החודשית, כך שסכימת היתרות היומיות בחובה על פני החודש, הניתנות לקיזוז כנגד יתרות הזכות, יעמדו על 300 אלפי ש"ח במצטבר בחודש.
- הפחתת הריביות על יתרות החובה - הבנק מפחית את הריביות על יתרות החובה במדרגה השנייה והשלישית במסגרות העו"ש ש"ח והחח"ד הפרטי וישווה את הריביות במדרגות אלו לזו הנגבית במדרגה הראשונה. מדובר בהפחתת ריבית בשיעור של 2.7%-2.9% במסגרת עו"ש משכורת ובשיעור של 0.5% בחח"ד פרטי (ביחס לריבית הטבלה, וללא כפל הטבות). ההטבה תהיה למשך שנה.
- עידוד פרואקטיבי של משקי הבית להסיט סכומים משמעותיים מעו"ש זכות לאפיקים משתלמים יותר עבורם תוך מיקוד בלקוחות עם יתרות עו"ש זכות של עד 50 אלף ש"ח.
- שיפור הריביות על הפיקדונות ללקוחות קמעונאיים - הבנק יעניק ללקוחות קמעונאיים בעלי פיקדונות "קטנים" ריבית זהה לבעלי פיקדונות "גדולים" (מעל 500,000 ש"ח) ובכך למעשה משפר את ריביות הטבלה ברוב הפיקדונות השקליים. המהלך יחול ביחס לפיקדונות שהופקדו או חודשו החל מיום 10 ביולי 2023.
- ספיגת העלאות ריבית נוספות בהחזרי המשכנתאות והארכת ספיגה קיימת בחצי שנה - לפרטים ראה [מגזר הלוואות לדיור](#) להלן.
- ביולי 2023 הושק שירות חדש באתר הפרטי המאפשר פריסה של הלוואה קיימת לתקופה ארוכה יותר (ועד 96 חודשים) תוך הקטנת ההחזר החודשי ו/או דחייה של עד חודשיים בתשלום ההחזר החודשי. השירות מאפשר הקלה בתזרים השוטף תוך שמירה על תנאי ההלוואה המקורית. השרות זמין ללקוחות פרטיים בלבד עם ניהול חשבון תקין והלוואות המשולמות באופן סדיר, עם יתרה של עד 250 אלף ש"ח.

פעילות שוק ההון

השירותים ללקוחות המגזר בשוק ההון כוללים מגוון פעילויות ושירותים פיננסיים בתחומים שונים: ביצוע פעילות מסחר תפעול וקסטודי בניירות-ערך ישראלים (כולל בתחום המעו"ף), מסחר בניירות-ערך זרים, מחקר וייעוץ ללקוחות בתחום שוק ההון. הפעילויות מתבצעות בחלקן ישירות על-ידי הבנק ובחלקן על-ידי חברות בנות, אשר כל אחת מהן מתמחה ועוסקת בתחום מוגדר.

הבנק מעניק שירותי ייעוץ פיננסי ב-14 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST, מרכזי הפלטינום ופועלים PRO. יועצי ההשקעות בבנק מעניקים ללקוחותיהם ייעוץ מקצועי וחדשני באמצעות כלים ומערכות מתקדמים, תוך הבנת צרכים, השאת ערך וחיזוק הקשר על-ידי מעטפת שירות אישית ומותאמת לכל לקוח.

ייעוץ פנסיוני

הבנק מעניק שירותי ייעוץ פנסיוני ותכנון פרישה באמצעות מערך יועצים הפרוסים ברחבי הארץ. הבנק מחובר למסלוקה הפנסיונית, ומקבל באמצעותה מידע לצורך מתן הייעוץ. לבנק רישיון ייעוץ פנסיוני והוא מעסיק יועצים בעלי רישיון ב-14 מרכזי ייעוץ פועלים INVEST ומרכז ארצי לתכנון פרישה. הבנק חתום על הסכמי הפצה עם מרבית החברות המנהלות קופות-גמל, קרנות השתלמות וקרנות פנסיה, והוא זכאי, כיועץ אובייקטיבי, לגבות עמלת הפצה אחידה בקשר עם הפצתן בהתאם לקבוע בתקנות.

רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון פועלת לקידום תיקון חקיקה במטרה לאפשר לתאגידי הבנקאיים לבצע ייעוץ בטלפון ובאמצעים דיגיטליים. ביום 5 בפברואר 2023 פרסמה רשות שוק ההון ביטוח וחסכון עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע בשוק החיסכון הפנסיוני. החוזר קובע את מבנה הממשקים האחדים המשמשים את הגופים המוסדיים, בעלי הרישיון, המעסיקים וצרכני מידע נוספים בתחום החיסכון הפנסיוני, במסגרת העברת מידע וביצוע פעולות עסקיות שונות המתבצעות ביניהם. העברת מידע במבנה אחיד מאפשרת שכלול של תהליכי זרימת המידע בשוק ומהווה בסיס לפעילותה של מערכת סליקה פנסיונית מרכזית.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים באמצעות סניפי הבנק, "פועלים בטלפון", ובאמצעות הערוצים הדיגיטליים והישירים (מכשירים לשירות עצמי, אתר ואפליקציה). כמו-כן, לבנק ישנה פעילות במדינות החברתיות: פייסבוק, טוויטר, אינסטגרם ולינקדין. בעמוד הפייסבוק ניתן אף מענה אנושי לפניות לקוחות. מהלכי השיווק של הבנק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק את השימוש באמצעים דיגיטליים, באינטרנט ובמובייל, המאפשרים ללקוחות לקבל את השירות מבלי להגיע פיזית לסניף. כמו-כן, הורחב השימוש באמצעי שיווק במדיה דיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשרים פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת.

לקוחות

המגזר כולל לקוחות פרטיים המקבלים שירותים בסניפים, בפועלים בטלפון ובדיגיטל. השירות ניתנת מותאם למאפייני הלקוחות השונים.

תחרות

בשנים האחרונות נמשכת העלייה ברמת התחרות. בין היתר בשל, התפתחויות טכנולוגיות ונכונות גוברת מצד לקוחות לקבלת שירותים מרחוק, במקביל להורדת חסמי כניסה למתחרים חדשים וחזיון מתחרים קטנים ובינוניים. התחרות ממשיכה להתרחב לגופים פיננסיים וחוץ בנקאיים, דוגמת חברות כרטיסי האשראי, חברות הביטוח, פינטקים וגופים קמעונאים נוספים. גם רפורמת הבנקאות הפתוחה, יישום החוק להגברת התחרות במערכת הבנקאות ('חוק שטרומ') וחוק נתוני אשראי תורמים לעלייה בעוצמת התחרות בענף. הבנק ממשיך להתאים את מודל הפעלה לצורך מתן מענה מלא ללקוחותיו בהתאם לשינויים החלים בצרכים ובמאפיינים שלהם, תוך מתן שירותים מלאים במגוון רחב של תחומים ומוצרים והנגשתם במגוון רחב של ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

ברבעון זה נמשכת מגמת העדפה מוגברת של הדיגיטל בקרב הלקוחות, לצד המשך הרחבת הצעות הערך הדיגיטליות והנגשת מוצרים ויכולות באתר ובאפליקציה.

הפקדה לתכנית חיסכון באפליקציה

ברבעון השני 2023 הונגשו תכניות החיסכון ולראשונה הושקה האפשרות להפקדה לתכנית חיסכון באפליקציית הבנק. מדובר באבן הדרך המשמעותית הראשונה ביכולת ביצוע פעולות בתכניות חיסכון באפליקציה, מהלך משמעותי בסביבת הריבית הנוכחית.

אפליקציית bit

אפליקציית bit היא אפליקציית תשלומים מובילה המאפשרת למשתמשים לבצע תשלומים מבוססי כרטיסי חיוב, הכוללים בין היתר שירותי העברת כספים בין משתמשים (P2P) שהינו השירות הפופולארי בקרב משתמשי bit, שירותי העברה באמצעות האפליקציה של פרטי כרטיס החיוב של המשתמש לצורך רכישת מוצרים ו/או שירותים מבתי עסק, שירות המאפשר תשלום חשבונות ארנונה ומים ישירות באמצעות האפליקציה וכן שירותים המאפשרים קבלת זיכויים מגופים שונים (כגון חברות ביטוח). הבנק פועל לפתח את bit לבניית מוצרים בנקאיים חדשים. לצד זאת, בהמשך לאמור בביאור 10.א(7) לתמצית הדוחות הכספיים, בחודש אוקטובר 2023, הפסיק הבנק את שירות הארנק הדיגיטלי למכשירי טלפון חכם מבוססי מערכת הפעלה מסוג אנדרואיד, אשר נוהל באפליקציית bit כשירות נוסף ("ארנק bit") ואפשר ביצוע עסקות בכרטיסי חיוב בבתי עסק באמצעות הצמדת הטלפון החכם לנקודת המכירה (tap).

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בשנים האחרונות ניכרת התגברות הרגולציה כחלק מהתכנית להגברת התחרות בשוק הבנקאות, שמשפיעה על המגזר. לפרטים נוספים ראה [פרק 9](#) [יוזמות רגולטוריות](#) להלן.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר לקוחות פרטיים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
2,146	5,019	1,025	1,696	סך הכנסות ריבית, נטו
6	6	1	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,152	5,025	1,026	1,698	סך-הכל רווח מימוני, נטו
1,208	1,225	449	413	עמלות והכנסות אחרות
3,360	6,250	1,475	2,111	סך ההכנסות
(7)	293	47	111	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
2,844	3,055	938	1,000	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
523	2,902	490	1,000	רווח (הפסד) לפני מסים
182	1,032	171	356	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
341	1,870	319	644	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
*39,138	38,182	*39,138	38,182	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
235,040	246,686	235,040	246,686	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

הרווח הנקי המיוחס למגזר לקוחות פרטיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,870 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של כ-341 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הגידול קוזז בחלקו על-ידי גידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי וכן על-ידי גידול בהוצאות התפעוליות והאחרות בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח המימוני נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-5,025 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,152 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-1,225 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,208 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראל כרטיס ומעלייה בהפרשי המרה שקוזזו בחלקן מירידה בעמלות משוק ההון.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של 293 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית ובמחיקות האוטומטיות בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן והשפעה צפויה מהשלכות המלחמה, כפי שנאמדות למועד עריכת הדוחות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-3,055 מיליון ש"ח בהשוואה ל-2,844 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות שכן עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר וכן מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-38.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-38.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמו בכ-246.7 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-238.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

למידע נוסף אודות סיכון אשראי לאנשים פרטיים, ראה [פרק סיכון אשראי](#), בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.2. מגזר עסקים קטנים

כללי ומבנה המגזר

הבנק מספק מגוון שירותי בנקאות ומוצרים פיננסיים לעסקים קטנים. פעילות המגזר מבוצעת באמצעות מערך הסינוף הארצי של הבנק וכן באמצעות הערוצים הישירים (ראה [בפרק מגזר לקוחות פרטיים לעיל](#)). מערך הסינוף מספק שירותים נדרשים גם ללקוחות עסקיים של המגזר העסקי והמגזר המסחרי.

השירותים הניתנים ללקוחות המגזר כוללים שירותי ניהול חשבון שוטף, לצד מהלכים רחבי היקף לתמיכה וצמיחה של מגזר זה וביניהם העמדת אשראי ייעודי המותאם לצרכי הלקוח במסגרת מגוון מוצרים.

מוצרים ושירותים

כחלק מאסטרטגיית הבנק להתמקד בהרחבת הפעילות במגזר העסקים הקטנים, מציע הבנק מגוון מוצרים ושירותים ללקוחותיו החל ממימון לפעילות העסקית, חבילת מוצרים ושירותים להתרחבות העסק, שירותי דיגיטל מתקדמים ומוקד שירות מתמחה בעסקים. כמו-כן, הבנק המשיך בפעילות המרכז לצמיחה פיננסית המעניקה לעסקים קטנים בכל רחבי הארץ ידע וכלים לניהול העסק והצמחתו.

על רקע מלחמת חרבות ברזל נקט הבנק במספר פעולות ללקוחותיו העסקיים, בין השאר העמדת הלוואה בסכום של עד 250,000 ש"ח עם פטור מריבית ל-3 חודשים ופריסה ל-36 חודשים נוספים בריבית מופחתת.

לפרטים בדבר יתר הפעולות שנקט הבנק עקב המלחמה והטבות ללקוחותיו העסקיים הפועלים בדרום ובצפון הארץ וללקוחותיו שגויסו למילואים ראה [פירוט בפרק מגזר לקוחות פרטיים לעיל](#).

שיווק והפצה

השיווק וההפצה בארץ נעשים בסניפי הבנק, פנים אל פנים ובאמצעות הטלפון וב"פועלים בטלפון" והן בנכסים הדיגיטליים השונים, הן בפנייה יזומה והן בתגובה לפניית הלקוחות. מהלכי השיווק מקבלים ביטוי גם בפרסום בעיתונות, בטלוויזיה, באינטרנט, ברדיו, בשלטי חוצות ובסניפים. בשנים האחרונות הרחיב הבנק בצורה משמעותית את השימוש באמצעי שיווק במדיה הדיגיטלית, באינטרנט ובסלולר, המאפשר פנייה ממוקדת ללקוחות על-פי תחומי העניין ומאפייני הפעילות שלהם ברחבי הרשת.

לקוחות

מגזר העסקים הקטנים כולל לקוחות עסקיים קטנים ובינוניים ממגוון רחב של ענפי משק. בנוסף, מטופלים במגזר החשבונות הפרטיים של הלקוחות העסקיים.

תחרות

הפעילות במגזר זה דורשת התמחות והיכרות מעמיקה עם הלקוח, לצורך מתן שירות מלא, מקיף ומקצועי ללקוח וכן לצורך ניהול סיכונים האשראי. בשנים האחרונות ניכרת כניסה גם של מתחרים חוץ בנקאיים כגון חברות כרטיסי אשראי, גופי מימון חוץ בנקאיים וכן פינטקים העוסקים בתחום. הבנק פועל באופן מתמיד להתאמת המוצרים והשירותים הניתנים ללקוחותיו וכן הנגשתם ללקוחות במגוון ערוצי שירות.

שינויים טכנולוגיים שיש בהם כדי להשפיע מהותית על המגזר

פתיחת חשבון ללקוחות עסקיים בדיגיטל

ברבעון הראשון לשנת 2023 הבנק השיק ממשק דיגיטלי ללקוחות עסקיים, דרכו יכולים הלקוחות למלא ולחתום על המסמכים הנדרשים לפתיחת חשבון תאגיד. התהליך הידידותי מאפשר ללקוח להשלים את התהליך מבלי להגיע לסניף ובכך חוסך לו זמן וטרחה.

אפליקציית bit

יצירת שיתופי פעולה עם מאגדים לקידום הצעת הערך לעסקים קטנים וחיבור לפלטפורמות E-Commerce, כך שעסקים קטנים יכולים לקבל תשלום מלקוחותיהם ללא תקרה שנתית. העסקים יכולים לקבל תשלום מרחוק באתר, באפליקציה, ב-SMS או בנקודות המכירה.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

למידע בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [פרק יוזמות רגולטוריות](#) להלן. ראה [פרק מגזר לקוחות פרטיים לעיל](#).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 2-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר עסקים קטנים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
1,247	2,145	527	708	סך הכנסות ריבית, נטו
5	4	2	1	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,252	2,149	529	709	סך-הכל רווח מימוני, נטו
474	506	171	164	עמלות והכנסות אחרות
1,726	2,655	700	873	סך ההכנסות
74	315	20	214	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
997	1,060	327	343	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
655	1,280	353	316	רווח (הפסד) לפני מסים
227	455	122	111	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
428	825	231	205	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
34,770	32,856	34,770	32,856	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
69,182	67,171	69,182	67,171	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר העסקים הקטנים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023, הסתכם ב-825 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-428 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו, ומגידול בעמלות וההכנסות האחרות. עלייה זו קוזזה בחלקה מגידול בהוצאות להפסדי אשראי וכן מגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-2,149 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,252 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית.

ההכנסות מעמלות והכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-506 מיליון ש"ח בהשוואה ל-474 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מכרטיסי אשראי עקב עדכון הסכם התפעול עם ישראל כרטיס ומעלייה בדמי ניהול חשבונות.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-315 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-74 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית ובמחיקות האוטומטיות בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן והשפעה צפויה מהשלכות המלחמה, כפי שנאמדות למועד עריכת הדוחות.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-1,060 מיליון ש"ח בהשוואה ל-997 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר בשל עלייה בהוצאות השכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-32.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-35.0 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמו בכ-67.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-70.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

6.1.3. מגזר הלוואות לדיור

כללי ומבנה המגזר

הבנק מציע הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים, הן מכספי הבנק והן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות, באמצעות יועצי משכנתאות הפזורים בנציגויות משכן בסניפים השונים ברחבי הארץ. ניתן להגיש בקשה לאישור עקרוני למתן הלוואה לדיור גם בדיגיטל ובפועלים בטלפון.

מוצרים ושירותים

הפעילות העיקרית של מגזר זה הינה מתן הלוואות לדיור ומיועדת לקהל לקוחות פרטיים המבקשים הלוואה למימון אחת מהמטרות שלהלן:

- הלוואה המיועדת לרכישה של דירת מגורים, בנייתה, הרחבתה או שיפוץ.
- הלוואה המיועדת לרכישת מגרש לבניית דירת מגורים או לרכישת זכות לדירת מגורים.
- הלוואה הניתנת במשכון דירת מגורים ושאינה למטרת עסק.
- הלוואה המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה, כאמור לעיל.

פעולת חיתום משכנתאות נערכת ונבחנת בהתייחס לארבעה רכיבים מהותיים: יכולת ההחזר, הבטוחה - הנכס המוצע לשעבוד, שיעור מימון ומרווחים.

הטבות ייעודיות בתחום המשכנתאות

במהלך השנים 2022-2023, לנוכח עליית הריבית במשק והאינפלציה ובמענה לצרכי הלקוחות יזם הבנק פתרונות להתמודדות עם עליית ריבית הפריים:

- אפשרות לפריסת מסלול הפריים במשכנתא לתקופה ארוכה יותר (ללא שינוי בתנאי הלוואה וללא עלויות).
- בינואר 2023 ובמאי 2023 יצא הבנק בשני מהלכים לספיגת עליית ריבית בנק ישראל במסלול הפריים במשכנתא למשך שנה בשיעורים של 0.5% ו-0.25% בהתאמה, ללקוחות העשויים לגלות קושי בתשלומי המשכנתא שלהם ועל פי קריטריונים שנקבעו מראש. כעת הבנק החליט כי ללקוחות עבורם ספג את העלייה האחרונה (מאי 2023) יספוג גם את העלויות הבאות עד סוף השנה ועד שיעור של 0.5%, וזאת למשך שנה מכל העלאת ריבית ככל שתהיה. עבור הלקוחות שהבנק ספג עבורם את העלייה בינואר 2023, תוארך תקופת ההטבה בחצי שנה נוספת.
- הקמת קו קשוב של יועצי משכנתאות עבור לקוחות בעלי משכנתא קיימת בבנק הפועלים וכן ללקוחות מבנקים אחרים המעוניינים לבחון את נתוני המשכנתא האישי והפתרונות האפשריים הנכונים להם באופן אישי.

עם פרוץ מלחמת חרבות ברזל, הבנק הודיע על סדרת הטבות משמעותיות ללקוחותיו בתחום המשכנתאות. הבנק מעניק פטור מלא מתשלום משכנתא לשלושה חודשים ללקוחות בעלי נכסים המשועבדים לבנק (לטובת המשכנתא) הנמצאים בעוטף עזה ושדרות (מיקום הנכסים בטווח של 0-7 ק"מ מרצועת עזה). ההטבה מתייחסת לשלושת החודשים הקרובים: נובמבר, דצמבר וינואר והיא תחול באופן אוטומטי.

בנוסף, הבנק אימץ את המתווה עליו הודיע בנק ישראל ביום 15 באוקטובר 2023, ועודכן ביום 8 בנובמבר 2023, לסיוע ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת חרבות ברזל ("מתווה בנק ישראל") המחולק לשתי קבוצות לקוחות:

לקוחות במעגל ראשון: לקוחות אלה יוכלו לבקש דחיית תשלומי המשכנתא לתקופה של 3 חודשים. ב-3 החודשים הקרובים לא ישולמו תשלומי המשכנתא, ללא כל חיוב בריבית וללא חיוב בעמלות. דחיית התשלומים למעגל הראשון תעשה בבנק באופן בו 3 התשלומים החודשיים שנדחו יצברו ויועמדו כהלוואה נפרדת ללא ריבית וללא הצמדה לתקופה של 5 שנים. מועד פירעון התשלומים בגין הלוואה זו יחל בחלוף שנה, למשך 4 שנים. הלוואה זו ניתנת בנוסף ובנפרד מהלוואת המשכנתא הקיימת אותה הלקוח יחזור לשלם כסדרה בתום 3 חודשי הדחייה.

האוכלוסייה הזכאית במעגל ראשון: לקוחות המתגוררים במרחק של עד 30 ק"מ מרצועת עזה (תושבים ביישובים במרחק 0-7 ק"מ מרצועת עזה יהיו זכאים להטבת הבנק של פטור מלא לשלושה חודשים), לקוחות בעלי עסק הפועל בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, לקוחות המתגוררים ביישובי צפון הארץ (בהתאם לרשימה שפורסמה באתר בנק ישראל) או לקוחות בעלי עסק ביישובים אלה, לקוחות שפוננו על-ידי גורם רשמי מביתם, לקוחות מאוכלוסיית משרתי המילואים/מגויסי צו 8, בעלי משכנתא בבנק בעל קרבה ראשונה (בני זוג, הורים וילדים) להרוגי מלחמה או לחטופים או לנעדרים.

כלל האוכלוסייה שאינה משתייכת למעגל ראשון: לקוחות אלה יוכלו לבקש דחיית תשלומי משכנתא לתקופה של שלושה חודשים כולל הארכת תקופת ההלוואה ללא עמלות. ב-3 החודשים הקרובים לא ישולמו התשלומים, כל תשלום שנדחה יתווסף ליתרת קרן הלוואה הבלתי מסולקת ותקופת ההלוואה המקורית תתארך ב-3 חודשים נוספים. סכום הלוואה החדש יחושב לגבי תקופת ההלוואה החדשה, יתרת הקרן הבלתי מסולקת החדשה ושאר תנאי ההלוואה המקוריים. תשלומי הלוואה החודשיים שהלקוח ישלם לאחר תום 3 חודשי הדחייה יותאמו לסכום הלוואה החדש וריבית ההלוואה לפי חוזה הלוואה לדיור תיוותר ללא שינוי.

נכון למועד זה, התקופה להגשת הבקשה לדחיית תשלומי הלוואות היא עד ליום 31 בדצמבר 2023.

שיווק והפצה

השיווק וההפצה נעשים באמצעות נציגויות משכן בסניפי הבנק ובאמצעות "פועלים בטלפון" ו"פועלים באינטרנט". כמו-כן, מתבצעות פעולות שיווק והפצה באמצעי המדיה השונים ובאמצעות שלטים באתרי בניה.

לקוחות

הבנק מעניק הלוואות לדיור ללקוחות פרטיים ועסקיים אשר מנהלים את חשבונם בבנק או בבנקים אחרים.

תחרות

תחום ההלוואות לדיור מאופיין ברמת תחרותיות גבוהה. מדובר בעסקה כלכלית משמעותית בקרב משקי הבית ולכן לקוחות נוטים לבצע סקר שוק ולהשוות מחירים, בעצמם או על-ידי יועצי משכנתאות חיצוניים.

שינויים רגולטוריים - מגבלות חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על המגזר

בתחום ההלוואות לדיור קיימת רגולציה ייעודית ענפה, בנוסף לרגולציה הכללית, לרבות זו החלה על מתן אשראי על-ידי הבנק.

- הוראת ניהול בנקאי תקין 451 - נהלים למתן הלוואות לדיור** - ביום 19 ביולי 2023 תוקן הנהל הבנקאי התקין במטרה לשפר את תהליך ביצוע פירעון מוקדם של הלוואה לדיור, לרבות באמצעות תאגיד בנקאי אחר או מלווה מוסדי שאינו תאגיד בנקאי (במחזור). כך לווח יוכל להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם של הלוואה באופן מקוון ובטלפון. אגב תהליך מחזור הלוואה באמצעות בנק אחר הלווח יוכל לבחור אם להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם ישירות לבנק המקורי או באמצעות הבנק החדש (מבלי לגרוע מכל זכות שקיימת לווח על-פי כל דין). כמו-כן, התאגיד הבנקאי יאפשר לווח לבקש מכתב כוונות גם באופן מקוון ובטלפון לקבל את המכתב בהתאם לבחירתו באופן המאפשר שמירה והדפסה. במקרה של מחזור מבנק אחר, המכתב יועבר ישירות בין הבנקים בממשק דיגיטלי כאשר המסמך חתום בחתימה אלקטרונית, והבנק יעשה כן גם מול מוסדי (אם אין סיבה לסירוב סביר). מועד התחולה שנה מיום פרסומו של הנהל הבנקאי התקין. (מועד זה צפוי להידחות ליום 20 באוקטובר 2024 כאמור בטיטת הוראת ניהול בנקאי תקין 251 שפורסמה ביום 24 באוקטובר 2023).

- חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 12), התשפ"ג 2013** - לפי תיקון חוק חוזה הביטוח מיום 13 ביולי 2023, במקרה בו מלווה מוסדי נקבע כמוטב בלתי חוזר בפוליסה אגב הלוואה לדיור, המבוטח רשאי לחזור בו מקביעתו ללא הסכמת המוטב הראשון, ובלבד שקבע מלווה מוסדי אחר כמוטב באותה פוליסה אגב הלוואה לדיור חדשה שנטל מהמלווה המוסדי האחר. החלפת המוטב הבלתי חוזר תכנס לתוקפה מיום פירעון ההלוואה לדיור שנתן המוטב הראשון.

- חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות תקציב 2023, 2024) התשפ"ג-2023** - ראה [פרק יוזמות רגולטוריות](#) להלן.

- טיטת הוראת ניהול בנקאי תקין 251 התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה)** ביום 24 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל טיוטה מעודכנת של התאמות לתקופה מוגבלת להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם המלחמה והשלכותיה על הכלכלה בישראל, ועל מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. במסגרת ההתאמות לפי טיוטת ההוראה יתוקנו, בין היתר, הוראות ניהול בנקאי תקין הבאות:

- יוארכו המועדים הקבועים בהוראת ניהול בנקאי תקין 451 להנפקת המסמכים הבאים על-ידי הבנק: מכתבי כוונות, אישור סילוק, הודעות על כך שהבנק ביטח את הלווח בביטוח מטעמו במקרים בהם הפוליסה שהלקוח המציא אינה עונה על דרישות הבנק ואישור לשעבוד נכס בדרגה שנייה לטובת גורם אחר.
- יקבע כי הוראת ניהול בנקאי תקין 449 בנושא פישוט הסכמים ללקוח לא תחול במועד בקשת לקוח לדחיית תשלומים במסגרת הסכם למתן אשראי, וזאת ככל שמדובר בדחייה לפי מתווה בנק ישראל (כהגדרתו לעיל).
- יקבע כי על אף הקבוע בסעיף 3(א) (1) לכללי הבנקאות (שירות ללקוח) (גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992, לעניין הסכם למתן אשראי, לא תידרש חתימת לקוח לצורך ביצוע בקשת לקוח לדחיית תשלומים, וזאת ככל שמדובר בדחייה לפי מתווה בנק ישראל, ובלבד שתקבל הסכמת הלקוח ותתועד.
- מועד התחולה של תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 451 מיום 19 ביולי 2023, שנקבע לשנה מיום פרסום הנהל, ידחה ליום 20 באוקטובר 2024. למידע נוסף בדבר יוזמות רגולטוריות שעשויה להיות להן השפעה על פעילות המגזר ראה [פרק יוזמות רגולטוריות](#) להלן.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 3-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר הלוואות לדיור

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
1,010	1,067	348	356	סך הכנסות ריבית, נטו
-	(19)	-	(19)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
36	38	14	16	עמלות והכנסות אחרות
1,046	1,086	362	353	סך ההכנסות
34	82	(4)	4	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
337	377	111	120	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
675	627	255	229	רווח (הפסד) לפני מסים
233	221	86	79	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
442	406	169	150	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
125,769	130,399	125,769	130,399	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הלוואות לדיור בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-406 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-442 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות התפעוליות והאחרות וכן מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי. קיטון זה קוזז בחלקו מעלייה ברווח המימוני, נטו.

הרווח המימוני, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,048 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,010 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בהכנסות הריבית כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי אשראי בסך של כ-82 מיליון ש"ח בהשוואה להוצאות בסך של כ-34 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-377 מיליון ש"ח בהשוואה ל-337 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-130.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-127.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. למידע נוסף אודות סיכונים בתיק הלוואות לדיור, ראה [פרק הלוואות לדיור](#) בפרק סקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

6.1.4. מגזר מסחרי

כללי ומבנה המגזר

המגזר המסחרי מספק מגוון רחב של שירותי בנקאות ללקוחות עסקיים מדרג הביניים (Middle Market). המגזר פועל באמצעות מרכזי עסקים ללקוחות ותיקים, מרכזי עסקים ללקוחות בצמיחה ומרכז עסקים היי-טק. ללקוחות המגזר מוענקים שירותים תפעוליים על-ידי מרכזי השירות.

לקוחות

תחומי הפעילות העיקריים של לקוחות המגזר הינם: תעשייה, מסחר ובנייה ונדל"ן ופעילותם מתבצעת בעיקר בשוק המקומי, כמו-כן מטפל המגזר גם בלקוחות היי-טק וכן בלקוחות המנהלים פעילות סחר חוץ.

לפרטים בדבר הפעולות שנקט הבנק עקב המלחמה והטבות ללקוחות החטיבה העסקית ראה [פירוט בפרק מגזר עסקי](#) להלן.

טבלה 4-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר המסחרי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
1,123	1,463	424	475	סך הכנסות ריבית, נטו
(16)	(31)	(7)	(10)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
1,107	1,432	417	465	סך-הכל רווח מימוני, נטו
371	423	119	172	עמלות והכנסות אחרות
1,478	1,855	536	637	סך ההכנסות
(77)	743	(11)	474	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
439	493	147	156	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,116	619	400	7	רווח (הפסד) לפני מסים
402	229	145	2	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
714	390	255	5	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
56,470	58,373	56,470	58,373	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
50,554	45,221	50,554	45,221	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר המסחרי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-390 מיליון ש"ח בהשוואה ל-714 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מגידול בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומגידול בהוצאות התפעוליות והאחרות. קיטון זה קוּוַז בחלקו מעלייה ברווח המימוני, נטו ומגידול בהכנסות מעמלות והכנסות אחרות.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,432 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,107 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-423 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-371 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקרה מעלייה בעמלות מעסקי מימון בעיקר עקב החזר חלקי של פרמיות ששולמו בעבר בגין ביטוח ערבויות חוק מכה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הוצאות בגין הפסדי האשראי בסך של כ-743 מיליון ש"ח בהשוואה להכנסות בסך של כ-77 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נבע בעיקר מעלייה בהפרשה הקבוצתית בתקופה השוטפת בשל התאמות בגין השפעות מאקרו כלכליות, לנוכח עלייה בהסתברות להאטה כלכלית בשל השלכות המלחמה, כפי שנאמדות בשלב זה, וסביבת ריבית גבוהה לאורך זמן וכן מגידול בהוצאה הפרטנית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-493 מיליון ש"ח בהשוואה ל-439 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-58.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-57.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמו בכ-45.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-51.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

6.1.5. מגזר עסקי

כללי ומבנה המגזר

המגזר העסקי מתמחה במתן שירותים פיננסיים לתאגידים גדולים בישראל כאשר מתן אשראי מהווה את עיקר פעילותו. המגזר פועל באמצעות ארבעה סקטורים שבכל אחד מהם פועלים מנהלי קשרי לקוחות (מק"לים) בעלי התמחות ייעודית:

- נדל"ן
- תעשייה, מסחר ומלונאות
- תשתיות אנרגיה ושוק ההון
- מימון פרויקטים ותשתיות

בנוסף, עוסק המגזר במוצרי מימון מורכבים, לרבות: מימון סחר חוץ, מימון הון חוזר, מימון נכסים בחו"ל, עסקות מימון מורכבות, סינדיקציה ומכירת סיכוני אשראי.

החטיבה העסקית כוללת גם את האגף לאשראים מיוחדים, אשר מרכז את הטיפול בלקוחות המגזר העסקי והמגזר המסחרי שנקלעו לקשיים, מתוך ניסיון לסייע לשיקומם תוך מתן תמיכה עסקית.

נוכח המלחמה, במטרה לשמור על המשכיות עסקית של לקוחות החטיבה העסקית ומתוך רצון לסייע להם בתקופה קשה זאת, הבנק עדכן על סדרת הטבות והקלות ללקוחות אשר בחלקן ניתנו בהתאם להנחיות בנק ישראל. הטבות והקלות אלו כוללות, בין היתר, דחיית חלויות בהלוואות לתקופה של עד 3 חודשים והקלות בשירותי הדיגיטל.

בנוסף, הבנק בוחן בימים אלו מתן הקלות נוספות על מנת לתת מענה נרחב יותר ללקוחות.

טבלה 5-6: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר העסקי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
1,423	1,822	551	606	סך הכנסות ריבית, נטו
47	43	18	5	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,470	1,865	569	611	סך-הכל רווח מימוני, נטו
495	608	171	215	עמלות והכנסות אחרות
1,965	2,473	740	826	סך ההכנסות
(617)	(86)	(68)	(203)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
590	615	196	197	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
1,992	1,944	612	832	רווח (הפסד) לפני מסים
716	718	220	307	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,276	1,226	392	525	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
103,604	121,044	103,604	121,044	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח ⁽¹⁾
81,638	86,948	81,638	86,948	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) כולל יתרת אשראי בגין פעילות שאילות והשאלות ובגין תיחום חשיפה בנגזרים בסך של כ-13,077 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2023 ובסך של כ-11,837 מיליוני ש"ח ליום 30 בספטמבר 2022.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר העסקי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,226 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-1,276 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מקיטון בהכנסות בגין הפסדי אשראי אשר קוזז בחלקו מגידול ברווח המימוני נטו ומגידול בעמלות וההכנסות האחרות.

הרווח המימוני, נטו, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,865 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-1,470 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעליית המרווח על הפיקדונות לאור עליית הריביות השקלית והדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.

ההכנסות מעמלות והכנסות אחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-608 מיליוני ש"ח בהשוואה ל-495 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון וכן מעלייה בעמלות סינדיקציה.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמו הכנסות בגין הפסדי אשראי בסך של 86 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך של 617 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בהכנסה הפרטנית. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-615 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-590 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב ובהוצאות פחת וירידת-ערך תוכנות וכן מעלייה בהוצאות השכר עקב מענק חד פעמי בגין הסכם השכר. האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-121.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-108.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמו בכ-86.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-75.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

6.1.6 פעילות בינלאומית

כללי

הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק כוללת את סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית, וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק, המתמקד בתחומי הפעילות הבאים: מתן שירותים בנקאיים מקיפים הן לחברות ישראליות הפועלות בארצות-הברית והן לחברות ולקוחות מקומיים, הכוללים: אשראי, סחר-חוץ, פיקדונות ושירותי חדר עסקות. סניף ניו-יורק מאפשר ללקוחותיו גם ביטוח פיקדונות על-ידי ה-FDIC. תחום הפעילות מול בנקים כולל מסחר באמצעות חדרי עסקות, שיתוף פעולה בסחר חוץ ובמימון סחר בינלאומי, מימון פרויקטים, סליקת תשלומים ושירותים בתחום שוק ההון (ראה פרק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים בדוח הדירקטוריון וההנהלה). בתחום הבנקאות הפרטית הבינלאומית, הבנק משלים את הפסקת הפעילויות בחו"ל וסגירת חברות הבנות, כמפורט להלן.

מגבלת חקיקה, תקינה ואילוצים מיוחדים החלים על הפעילות הבינלאומית

פעילות המגזר הבינלאומי במדינות השונות כפופה לתקנות רלוונטיות לאופי הפעילות של הקבוצה במדינות בהן מתקיימת פעילות עסקית (Cross border regulations) ולפיקוח גולטורי מצד רשויות שלטוניות שונות במדינות בהן פועלות שלוחות הבנק בחו"ל, הכוללות דרישות של הון, החזקת נכסים נזילים, ציות ואיסור הלבנת הון וכיוצא בזה. בנוסף, קיימים כללים ומגבלות המוטלים על-ידי בנק ישראל על הפעילות הבינלאומית של קבוצת הבנק, הן מכוח חקיקה ונהלים והן מכוח הוראות בהיתרים הניתנים על-ידי בנק ישראל בעת רכישת חברות בנות ו/או פתיחת סניפים בחו"ל. לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ופרשת FIFA ראה [ביאור 1.10.g](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

היחידות העיקריות בבנקאות הבינלאומית:

סניף ניו-יורק

עיקר הפעילות העסקית הבינלאומית של קבוצת הבנק מבוצעת באמצעות סניף ניו-יורק ונציגויות בארצות-הברית וכן קיום קשרים עם בנקים ברחבי העולם. לסניף ניו-יורק פעילות בתחום ה-Middle Market בארצות-הברית, באמצעות פיתוח מערכת יחסים ומתן אשראי ישיר ללקוחות מסחריים מקומיים. כמו-כן, פועל הסניף בשוק הסינדיקציות כפעילות משלימה.

Hapoalim (Switzerland) Ltd. (הפועלים-שוויץ)

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשוויץ, שעסקה בעבר בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שוויץ ולמועד הנוכחי לא נותרו חשבונות לקוחות בחברה. בחודש יולי 2023 הוחזר הרישיון הבנקאי של הפועלים שוויץ באישור רשות הפיקוח בשוויץ (FINMA) והסתיים הפיקוח הרגולטורי השוויצרי עלייה בתוקף מיום 30 ביוני 2023.

פעילות הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק החזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזטיף במועד השלמה של העסקה. ביום 13 בספטמבר 2023 הושלמה העסקה והחזקתו הבנק בבנק פוזטיף הועברו לרוכש. הבנק לא הכיר ברווח או הפסד כתוצאה מהשלמת העסקה ואין לה השפעה מהותית אחרת על הדוחות הכספיים של הבנק.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 6-6: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של המגזר הבינלאומי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
476	621	189	220	סך הכנסות ריבית, נטו
(1)	8	14	3	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
475	629	203	223	סך-הכל רווח מימוני, נטו
21	29	6	11	עמלות והכנסות אחרות
496	658	209	234	סך ההכנסות
84	78	33	55	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
320	308	119	108	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
92	272	57	71	רווח (הפסד) לפני מסים
49	116	22	37	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
רווח (הפסד) נקי:				
43	156	35	34	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
(1)	-	-	-	המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
42	156	35	34	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
17,030	19,267	17,030	19,267	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
23,314	27,221	23,314	27,221	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הפעילות הבינלאומית בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-156 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- הרווח הנקי של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-186 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בהשוואה לרווח נקי של כ-110 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו שקוזזה מגידול בהוצאות התפעוליות. העלייה ברווח המימוני, נטו נבעה בעיקר מעליית הריבית הדולרית וכן מגידול בהיקפי האשראי.
- ההפסד של הפועלים שוויון הסתכם בכ-30 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 בהשוואה להפסד בסך של כ-45 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מצמצום הפעילות.

סך האשראי לציבור, נטו של הפעילות הבינלאומית ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-19.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022.

- האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2023 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-19.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-17.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. מרבית האשראי והגידול באשראי הינם בפעילות ה-Middle-Market.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2023 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-27.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022, אשר מקורם בעיקר בסניף ניו-יורק. לפרטים בדבר מכירת פוזיטיף והחזרת הרישיון הבנקאי בפועלים שוויון, ראה [פרק חברות עיקריות](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

6.1.7. מגזר ניהול פיננסי

כללי ומבנה

פעילות מגזר זה כוללת:

- פעילות בתיק הבנקאי - ניהול המקורות והשימושים לרבות ניהול סיכונים השוק והנזילות (לפרטים בדבר סיכונים אלה, ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה), נעשית באמצעות קביעת מחירי העברה פנימיים, ניהול תיק השקעות, הנפקות אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים וביצוע עסקות במכשירים פיננסיים גזרים. פעילות המגזר בתיק הבנקאי מתבצעת בעיקרה באמצעות היחידות לניהול נכסים והתחייבויות ("נג"ה") בארץ ובחו"ל ובאמצעות היחידה לניהול השקעות נוסטרו האחראיות על ניהול תיק אגרות-חוב (ממשלתי וקונצרני) ותיק המניות, ותאום הפעילות ברמת הקבוצה.
- פעילות בתיקי המסחר - פעילות עשיית שוק ומסחר בחדר עסקות בתחום מטבע-חוץ, ריביות ואגרות-חוב ממשלתיות וגזרי OTC.
- פעילות מסחר מול לקוחות בשני תחומים:
 - ביצוע עסקות בניירות-ערך ובנגזרים סחירים באמצעות שני חדרי מסחר: חדר מסחר ניירות-ערך ישראלים וחדר מסחר ניירות-ערך זרים וכן שרותי משמרת ניירות-ערך.
 - ביצוע עסקות OTC במכשירים פיננסיים גזרים בש"ח, מטבע-חוץ, ריביות, מדדים וסחורות באמצעות חדר העסקות. השירות ניתן למגוון לקוחות, בהם גופים מוסדיים, חברות עסקיות, לקוחות פרטיים נבחרים ולקוחות זרים, באמצעות דסקים ייעודיים המעניקים שירות אישי ללקוחות.
- פעילות המגזר מול הלקוחות כוללת גם מתן תמיכה בפיתוח ובתמחור של מוצרים פיננסיים מתוחכמים - בשנים האחרונות קיימת עלייה מתמדת במודעות לפעילויות שמציע חדר עסקות, אשר בגינה הבנק מציע מגוון רחב יותר של מוצרים וברמות תכום גבוהות יותר וביניהם: גזרים, לרבות אופציות ריבית בשקלים, אופציות אקזוטיות, ומוצרי ריבית מתוחכמים.

טבלה 6-7: מגזרי פעילות גישת ההנהלה - תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזר ניהול פיננסי⁽¹⁾

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2022	2023	2022	2023	
במיליוני ש"ח				
2,114	201	572	(55)	סך הכנסות ריבית, נטו
203	946	87	221	הכנסות מימון שאינן מריבית
2,317	1,147	659	166	סך-הכל רווח מימוני, נטו
118	99	33	35	עמלות והכנסות אחרות
2,435	1,246	692	201	סך ההכנסות
45	1	28	7	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
354	380	123	132	סך הוצאות תפעוליות ואחרות
2,036	865	541	62	רווח (הפסד) לפני מסים
677	256	195	9	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד)
1,359	609	346	53	רווח (הפסד) לאחר מסים
89	39	16	9	חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים
רווח (הפסד) נקי:				
1,448	648	362	62	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
*4,801	4,250	*4,801	4,250	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
67,971	59,509	67,971	59,509	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים, אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר הניהול הפיננסי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-648 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,448 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

הרווח המימוני, נטו של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-1,147 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,317 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעליית ריבית המקורות המועברת לחטיבות הבנק, בנוסף, נרשמו הפסדים ממימושי אגרות-חוב, וזאת בהשוואה לרווחים בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, חלה ירידה בהכנסות מהפרשי הצמדה בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. מנגד, נרשמו רווחים מהשקעה במניות ומשינוי בפערים בין השווי ההוגן של גזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה, וזאת בהשוואה להפסדים בתקופה המקבילה אשתקד.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-99 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-118 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-380 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-354 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה בהוצאות מחשב וכן מעלייה בהוצאות שכר בגין מענק חתימת הסכם השכר. האשראי לציבור, נטו, ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכם בכ-4.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-3.7 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2023 הסתכמו בכ-59.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-72.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. הקיטון נובע בעיקר מקיטון ביתרות מפקידים גדולים.

6.1.8. התאמות

במסגרת זו נכללות פעילויות בהיקפים לא מהותיים של קבוצת הבנק, אשר אף אחת מהן אינה מגיעה עד כדי מגזר בר-דיווח. מסגרת זו כוללת, בין היתר: (1) תוצאות חברות הבנות דיוור ב.פ. בע"מ ופעילים ניהול תיקי השקעות בע"מ; (2) רווח הון ממכירת בניינים וציוד; (3) הפרשות והוצאות משפטיות ואחרות בקשר עם החקירה של עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים שאינם מיוחסות לפעילות הבינלאומית; (4) התאמות של פעולות בין-מגזריות.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

הרווח הנקי המיוחס למגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכם ב-78 מיליון ש"ח בהשוואה רווח הנקי בסך של 91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מקיטון בעמלות וההכנסות האחרות.

העמלות וההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו ב-159 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-183 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בעמלות משוק ההון וכן מירידה בהכנסות האחרות אשר מקורה במכירת זכויות בנדל"ן בתקופה המקבילה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 הסתכמו בכ-46 מיליון ש"ח בהשוואה ל-45 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

6.2. מגבלות ופיקוח על פעילות התאגיד הבנקאי

כללי

הבנק פועל במסגרת חוקים, תקנות והוראות שחלקם ייחודיים למערכת הבנקאית, וחלקם, גם אם אינם ייחודיים כאמור, משפיעים על מקטעים מהותיים מפעילותו. פקודת הבנקאות, חוקי הבנקאות השונים והוראות ניהול בנקאי תקין אשר מפרסם המפקח על הבנקים מעת לעת, מהווים את הבסיס החוקי והמרכזי לפעילות של קבוצת הבנק. אלו מגדירים, בין היתר, את גבולות הפעילות המותרת לבנק, את הפעילות המותרת לחברות בנות וחברות קשורות לקבוצת הבנק ואת תנאי השליטה והבעלות בהן, את מערכות היחסים בין הבנק ללקוחותיו, את השימוש בנכסי הבנק ואת אופן הדיווח על הפעילות האמורה למפקח על הבנקים ולציבור.

בצידם כפוף הבנק לחקיקה ענפה המסדירה את פעילותו בשוק ההון הן עבור לקוחותיו והן עבור עצמו (למשל בתחום ייעוץ ההשקעות וניהול תיקי לקוחות, ייעוץ פנסיוני, דיני ניירות-ערך ומגבלות על פעילות בתחום הביטוח).

חוקים נוספים, בנושאים ייחודיים, מטילים על בנקים, והבנק בכללם, חובות וכללים ספציפיים. כך למשל החקיקה הקשורה באיסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור, חוק נתוני אשראי, חקיקה הקשורה בהלוואות לדיוור, דיני הערבות וכו'.

בנוסף לאלה קיימת חקיקה נוספת שבשל הקשר שלה לפעילות הבנק יש לה השפעה רבה על התנהלותו. לעניין זה ראוי להזכיר, בין היתר, את דיני ההוצאה לפועל, דיני פירוקים וכינוסים, חוקים המתייחסים למגזרים ספציפיים (רשויות מקומיות, נוטלי משכנתאות, רוכשי דירות, המגזר החקלאי) וחוקי מס שונים.

פעילותו של הבנק נתונה לפיקוח וביקורת של הפיקוח על הבנקים וכן של גורמים מפקחים נוספים בתחומי פעילות ספציפיים, דוגמת רשות ניירות-ערך, הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר והממונה על התחרות. גורמים אלה עורכים מעת לעת ביקורות בבנק בקשר עם תחומי הפעילות השונים.

הבנק וחברות הבת פועלים על מנת לעמוד בחובות החלות עליהם מכוח הוראות הדין האמורות.

במסגרת החקיקה, נקבעה במרבית החוקים החלים על פעילות הבנק האפשרות להטיל עליו עיצומים כספיים בגין הפרות של הוראות החוקים והוראות חקיקת המשנה (לרבות חוזרים והנחיות) שהוצאו או יוצאו מכוחם.

יזמות רגולטוריות

הנחיות רגולטוריות וחקיקה בעקבות חרבות ברזל

ביום 7 באוקטובר 2023 פרצה בישראל מלחמת חרבות ברזל.

- ביום 12 באוקטובר 2023 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב למערכת הבנקאית בנושא "מלחמת חרבות ברזל - דגשים פיקוחיים לגבי טיפול בחובות ודיווח לציבור". המכתב כולל דגשים ביחס להמשכיות התפקודית, לחשיפה לסיכונים וכן לסיוע והתמיכה הדרושה בלקוחות המערכת הבנקאית. בין היתר התייחס המכתב להיתר להעסקת סניפים בשעת חירום, במסגרתו הכריז על מצב חירום בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 355, לפיו רשאי בנק בעקבות מצב החירום להעתיק סניפים; לספק שירות בסניפים ניידים, וסניפי דואר.
- ביום 15 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מתווה מקיף. שמטרתו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית בהתמודדות עם השלכות המלחמה. המתווה כולל, הקלה בנטל האשראי והעמלות למשקי הבית והעסקים אשר מתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, לאזרחים שפונו מביתם על-ידי גורם רשמי, שגויסו למילואים בצו 8, או שהם בעלי קרבה ראשונה להרוגי המלחמה או לחטופים או לנעדרים. המתווה מתייחס לדחיית תשלומי הלוואות בשלושה מגזרי פעילות (משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי), יתרת חובה בחשבון עו"ש ועמלות. לקבוצה זו הלוואות יידחו ללא חיוב בריבית וללא חיוב בעמלות, בנוסף מפרט המתווה שורה של הקלות בתחום האשראי לכלל לקוחות הבנקים. המתווה אומץ על-ידי הבנק (למידע נוסף ראה [פרק השלכות מלחמת חרבות ברזל](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה).
- ביום 18 באוקטובר 2023 עבר בקריאה שנייה ושלישית חוק דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חזרה, פסק דין או תשלום לרשות), התשפ"ד-2023, לדחיית מועדי תשלום לאוכלוסיות ספציפיות שנפגעו מהמלחמה. הדחיה תתבצע לגבי תשלומים לרשויות, פרטיים, עסקים ובנקים בין ה-7 באוקטובר ל-7 בנובמבר, עם אפשרות הארכה עד ליום 31 בדצמבר 2023 בהסכמת שר הביטחון, שר האוצר, ובאישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.
- אוכלוסיית הזכאים - חיילי צה"ל, שוטרים, סוהרים, כבאים, כוחות הצלה, נעדרים ושבויים, פצועים המאושפזים מעל שבוע, תושבים שפונו מעוטף עזה, אשקלון וגבול הצפון (בחוק מופיעה רשימת ישובים מפורטת כאשר ביום 20 באוקטובר 2023 הורחבה תחולת החוק גם על תושבי הצפון המפונים), וכן בני זוגם, וחברות בבעלות של כל המנויים לעיל (שיעור החזקה של מעל 50%, בחברה שיש לה לכל היותר 5 בעלי מניות).
 - התשלומים הנדחים - הלוואות, משכנתא, שיקים, חיובי כרטיסי אשראי (הדחיה לא תחול על עסקת תשלומים).
 - דחיית תשלום מכוח חזרה - טעונה פניה אקטיבית של הלקוח או מי מטעמו. ניתן לקבל דחייה גם בכפוף להצהרת לקוח.
- ביום 2 בנובמבר 2023 פורסמה להערות הציבור טיוטת צו דחיית מועדים (הוראת שעה - חרבות ברזל) (חזרה, פסק דין או תשלום לרשות) (הארכת התקופה הקובעת ותקופת הדחייה). הצו עתיד להאריך את התקופה הקובעת בחודש ימים עד ליום 7 בדצמבר 2023 ובהלימה את תקופת הדחייה כך שתוארך מ-30 ימים ל-60 ימים או עד ליום 31 בדצמבר 2023 לפי המוקדם מביניהם.
- ביום 19 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מכתב הבהרות בנוגע לדיווחים למערכת נתוני אשראי - המכתב מבחיר את אופן הדיווח למאגר לאור הקלות עסקיות הניתנות ללקוחות על-ידי הגופים המדווחים, לרבות הקלות על-פי דין. כמו-כן, פורסם חוזר הכולל דרישה לסמן הערה בדיווח למאגר לאור אירועי מלחמת חרבות ברזל.
- ביום 26 באוקטובר 2023 פרסם משרד המשפטים, תיקון לתקנות שיקים ללא כיסוי (סייגים לתחולת החוק), התשפ"ד-2023. בתקנות נקבעו סייגים לתחולת החוק כך ששיקים שסורבו מסיבת אין כיסוי מספיק בתקופה שהוגדרה יגרעו ממניין השיקים הנספרים לצורך הטלת הגבלה על חשבון הלקוח. התקופה שהוגדרה בתקנות התחלקה לשתי תקופות: בתקופה הראשונה - החל מיום 7 באוקטובר 2023 ועד ליום 31 באוקטובר 2023 - הסייגים לחוק יחולו על כלל הלקוחות (יחיד או תאגיד). בתקופה השנייה - החל מיום 1 בנובמבר 2023 ועד ליום 30 בנובמבר 2023 - הסייגים לחוק יחולו על אוכלוסיית לקוחות מסוימת, לרבות, בין היתר, מענו של יחיד או תאגיד באחד הישובים הכלולים בתוספת של חוק דחיית מועדים, נעדר, חטוף או שבוי, מי ששירת בשירות מילואים בנסיבות חירום ועוד. במקביל פרסם בנק ישראל ביום 20 באוקטובר 2023 מסמך ובו הבהרות לגבי התיקון שבוצע ואופן יישום התקנות.
- ביום 19 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל מכתב הבהרות בנוגע לדיווחים למערכת נתוני אשראי - המכתב מבחיר את אופן הדיווח למאגר לאור הקלות עסקיות הניתנות ללקוחות על-ידי הגופים המדווחים, לרבות הקלות על-פי דין. כמו-כן, פורסם חוזר הכולל דרישה לסמן הערה בדיווח למאגר לאור אירועי מלחמת חרבות ברזל.
- ביום 22 באוקטובר 2023 פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין 251 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת חרבות ברזל" (הוראת שעה) ובה שורת הקלות לצורך המשך תקין של פעילות המערכת הבנקאית וסיוע ללקוחותיה. ההוראה תהיה בתוקף עד ליום 31 בדצמבר 2023.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 308A בנושא "טיפול בתלונות ציבור"** - ניתנה גמישות לבנקים בעניין אופן מתן תשובה והודעות לפניות, של לקוחות, ולעניין אופן הפרסום בדבר הארכת המועד למתן תשובה.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 325 בנושא "ניהול מסגרות אשראי בחשבונות עובר ושב"** - חריגות ממסגרת אשראי על מנת לכבד חיובים.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת"** - ניתנה לבנקים ולחברות כרטיסי האשראי אפשרות, בנוסף למשלוח ההודעות בדרך בה הוסכם עם הלקוח, כדוגמת משלוח הודעות באמצעות דואר ישראל, לשלוח ללקוחותיהם בערוצי בנקאות בתקשורת, הודעות בעלות השפעה מהותית ובלבד שיש דחיפות בקבלת המסר עבור הלקוחות, גם אם אינם צד להסכם בנקאות בתקשורת. יובהר כי הודעות אלו כוללות גם הודעות ביחס להתנהלות הבנק במצב החירום. וכן הודעות אודות הטבות שהבנק מעניק ללקוחותיו במוצרים ובשירותים קיימים, במטרה לסייע להם בעקבות המלחמה.
- הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור"** - במטרה לסייע לתאגידי הבנקאיים לתת מענה לצורך העולה בגיוס כספי סיוע על רקע המלחמה עודכן נספח ב'2 במסגרתו העלו את הסף להעברות כספים וזיכוי כספים באפליקציית bit ל-200,000 ש"ח בשנה.

- ביום 1 בנובמבר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 251 ובו הקלות לנב"תים נוספים:
- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203 בנושא "מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי"** - ההוראה מחייבת הקצאת משקל סיכון בגובה 150% להלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, שניתנו בשיעור מימון העולה על 80%. ריבית ללקוח כתוצאה מ"תקופת גרייס" המצטרפת לסכום האשראי צפויה להגדיל את שיעור המימון, ועשויה לגרום לעליית שיעור המימון מעל 80% וכתוצאה מכך לגרום משקל סיכון של 150%. במטרה למנוע חסם רגולטורי בפני מתן "תקופת גרייס" ללקוח בתקופה זו, הובהר כי ריבית שתיצבר כאמור לא תובא בחישוב שיעור המימון.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 311 בנושא "ניהול סיכון אשראי" (סעיפים 5א. ו-5ב. להוראה)**
 - הוארכה התקופה בה ייחשב דוח כמעודכן, בשלושה חודשים, היינו סה"כ שנים עשר חודשים ממועד הדוח הכספי.
 - הוארכה בשלושה חודשים התקופה בה ניתן להמציא נתונים כספיים חצי שנתיים, סך-הכל 6 (שישה) חודשים.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור" (סעיפים 10 עד 13 להוראה)** - לאור מחסור בעובדים במערכת הבנקאית כתוצאה מהמלחמה, ועל מנת לאפשר הסטת משאבים לטיפול במקרים דחופים ובפרט של לקוחות שנפגעו מהמצב, הוארכו המועדים הקבועים בהוראה אשר במסגרתם על התאגיד הבנקאי הבנק להנפיק ללקוחות מסמכים שונים כמו מכתב כוונות ואישור סילוק.
 - הוראת ניהול בנקאי תקין 449 בנושא "פישוט הסכמים ללקוח" - על מנת שלא לעכב את יישום המתווים הייחודיים שגובשו בתקופה זו** ואשר נועדו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית על-ידי דחיית תשלומי הלוואות, ניתנת הקלה לעניין קיום חובת הגילוי הנאות שנקבעה בהוראה 449.
 - הוראת המפקח על הבנקים בעניין גילוי נאות - על מנת שלא לעכב את יישום המתווים הייחודיים שגובשו בתקופה זו** ואשר נועדו לסייע ללקוחות המערכת הבנקאית על-ידי דחיית תשלומי הלוואות, נקבע כי הסכמת הלקוח יכולה להתקבל בדרכים שונות בהתאם לשיקול דעת הבנק, ובכלל זה בשיחה טלפונית, ובלבד שתתועד.
 - ביום 1 בנובמבר 2023 אושרה בקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק הגנה על מענקים מיוחדים (חרבות ברזל), התשפ"ד-2023 הצעת החוק מציעה לקבוע הגנה על מענקים מסוימים עליהם הוחלט מתחילת הלחימה, וכן מציעה להקנות לשר האוצר ולשר המשפטים סמכות לקבוע שגם מענקים מינהליים נוספים יהיו מוגנים.
 - הבנק העניק הטבות רבות ללקוחותיו לאור מלחמת חרבות ברזל. הרחבה לגבי הטבות ראה [פרק מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה](#) לעיל.

רפורמות רגולטוריות להגברת התחרות במערכת הבנקאית

בשנים האחרונות גובשו יוזמות רגולטוריות רבות מאוד שעיקרן, הגברת התחרות ועידוד החדשנות במערכת הבנקאית בישראל, חלקן יושמו, וחלקן עדיין נמצאות בשלבי גיבוש ויישום שונים, ובכלל זה:

החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל

בחודש ינואר 2017 פרסם חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה) התשע"ז-2017 ("חוק שטרומ") על בסיס דוח ועדה ציבורית שמונתה על-ידי שר האוצר ונגידת בנק ישראל (ועדת שטרומ). בעקבות דיון בוועדת הכלכלה מיום 27 בדצמבר 2021, בנושא צמצום מסגרות האשראי, הוסכם על-ידי משרד האוצר ויו"ר ועדת הכלכלה בתיאום עם בנק ישראל, על הפחתת הצמצום במסגרות כרטיסי האשראי שנקבע בחוק שטרומ. בהתאם לזאת, ביום 30 בינואר 2022 אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9 (ג) בחוק "הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות" במסגרתו הוארכו ההקלות שניתנו בשנה נוספת עד ליום 31 ינואר 2023, כך שהצמצום במסגרות יהיה 45% מסך המסגרות שהועמדו לציבור בשנת 2015, במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 7,500 ש"ח במקום 5,000 ש"ח. בשנת 2023 השתנה שיעור הצמצום ל-49% כאשר מסגרת מתחת ל-8,500 ש"ח לא תילקח בחשבון בחישוב צמצום המסגרות. לאחרונה, החליט שר האוצר להעביר צו אשר מצמצם את הפגיעה בלקוחות הבנקים וביום 31 בינואר 2023, אושר צו שר האוצר המתקן את סעיף 9(ג) בחוק שטרומ במסגרתו ונקבע כי הצמצום במסגרות בשנת 2023 יהיה 25% מסך המסגרות שהועמדו לציבור בשנת 2015, במקום 50% והרף התחתון לקיצוץ מסגרת קיימת יהיה 10,000 ש"ח במקום 5,000 ש"ח בחוק המקורי.

במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024), פרק ז - בנקאות ואשראי, בוטל סעיף הגבלת המסגרות סעיף 9(ג) בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה). הביטול ייכנס לתוקפו החל מיום 31 בינואר 2024.

בנקאות פתוחה - OPEN API

ביום 4 בנובמבר 2021 אישרה הכנסת חקיקה העוסקת בקידום הבנקאות הפתוחה - חוק שירותי מידע פיננסי, התשפ"א-2021. החוק נותן דגש, בין היתר, לנושאים: מערכת ההסכמות בין הלקוח (וכלל שותפיו לחשבון), נותן שירותי המידע וצרכן המידע, איסור גביית עמלה בגין השירות, אפשרות ביטול השירות, סדרי אבטחת מידע וכו', ונכנסה לתוקף ביום 14 ביוני 2022.

בחוק נקבע כי סלי המידע יעלו לאוויר במועדים הבאים: שלב ג' - הכולל גישה למידע נוסף של הלקוח (אשראי, פיקדונות, חסכונות) עלה ביום 31 באוקטובר 2022. שלב ד' - הכולל מידע על תיק ניירות-ערך של הלקוח עלה לאוויר ביום 19 בספטמבר 2023. הרחבת המידע לתאגידים מתבצעת בשתי פעימות: בחודש ינואר 2023 עלה מידע על תאגידים עם מחזור עד 5 מיליוני ש"ח ומורשה חתימה יחיד (עסק קטן); מועד העלאת המידע אודות יתר התאגידים יוחל ביום 14 באפריל 2024.

"פיקדון ברירת מחדל"

ביום 6 ביולי 2023 פרסם משרד האוצר קול קורא שנועד לשמוע את עמדות הציבור לקראת מכרז שבכוונת האוצר לפרסם בין הבנקים על פיקדון ברירת מחדל. מטרת המהלך לייצר תחרות ברבית על הפיקדונות. מדובר במכרז לגבי פיקדונות לפרקי זמן שונים כאשר הבנק שיציע את הרבית הגבוהה ביותר יזכה. הבנקים האחרים יהיו מחויבים להציג את הפיקדון של הבנק הזוכה ולאפשר ללקוחותיהם להפקיד כספים בפיקדון זה. לקוח שיבחר להעביר כספים לפיקדון ברירת מחדל יוכל לבצע זאת באמצעות מערכת סגורה ובתום התקופה הכסף יחזור לבנק המקור. הבנק העביר התייחסותו לקול הקורא.

הכרזה על הבנקים כקבוצת ריכוז

ביום 29 ביוני 2023 נפגש נגיד בנק ישראל עם הממונה על התחרות לאור העובדה כי הממונה הודיעה כי היא שוקלת להכריז על הבנקים כקבוצת ריכוז ולתת להם הוראות בתחום קבלת פיקדונות.

עיקר ההוראות הנשקלות: (כפי שפורט בהודעת הממונה על התחרות)

1. "איסורים על קשירה בין פיקדון לבין קבלת שירותים בנקאיים אחרים"
2. "הטלת חובה על הבנקים לקבל פיקדון מחברות תשלומים חוץ בנקאיות שיבקשו לפעול כ"מאגדי פיקדונות"
3. "הפחתת חסמים בהעברת פיקדונות בנפרד מיתר הסל הבנקאי"
4. "הוראות המחייבות את הבנקים להציג מידע השוואתי רלוונטי ללקוחות ב"דחיפה"

בדיקות הממונה טרם הושלמו ורשות התחרות עדיין בשלבי גיבוש נוסח ההוראות הנשקלות, תוך שיח עם גולטורים נוספים הנוגעים לדבר ובראשם בנק ישראל. בהמשך הדרך וככל שהממונה אכן תחליט להכריז על קבוצת ריכוז ולתת הוראות, יתקיים שימוע לעניין ההכרזה ולעניין ההוראות.

יזמות רגולטוריות בתחום התשלומים

התכנית הכלכלית של ישראל לשנים 2023-2024 וכן "חוק המדיניות הכלכלית" המכונה גם "חוק ההסדרים" אושרו ביום 8 ביוני 2023. במסגרת חוק ההסדרים חוקק פרק ב' העוסק ב:

- הסדרת העיסוק בשירותי התשלום הניתנים על-ידי גופים חוץ-בנקאיים וזאת על מנת לאפשר לגופים אלה להשתלב כשחקן משמעותי בשוק התשלומים. בהתאם לחוק זה, השירותים אשר עיסוק בהם יחייב רישיון ופיקוח מאת הרשות לניירות-ערך, כוללים, בין היתר; הנפקת אמצעי תשלום; מתן הוראת תשלום; פעילות סליקה; העברת כספים למוטב ללא ניהול חשבון, ניהול חשבון תשלום המאפשר העברת תשלומים בעד מוצרים ושירותים וכד'.
- ייזום תשלומים בסיסי ומתקדם בין גופים שיקבלו אישור או רישיון לכך; החוק קובע כי החל מדצמבר 2024 תחול חובה לבצע ייזום תשלום בסיסי וכן והחל מיוני 2026 תחול חובה על הבנק לאפשר לייזום תשלומים מתקדם לפנות לבנק בבקשת ביצוע תשלומים באמצעותו וכן הוגדרו ההגנות הצרכניות הכרוכות בשירותים אלו.
- קידום קישוריות בין אפליקציות תשלומים ובין חשבון תשלום - אפליקציית התשלומים bit שבבעלות הבנק, תחויב לאפשר קישוריות עם אפליקציות תשלום אחרות כך שיתאפשר מעבר כספים בין אפליקציות באופן ישיר מועד היישום יהיה החל מיום 6 ביוני 2024. מס"ב בהנחיית מחלקת תשלומים בבנק ישראל תהיה הגוף שיבנה את מערכת הקישוריות.
- מתן שירות של העברת כספים בין יחידים באמצעות פרט מזהה מספר טלפון; בנק יאפשר העברת כספים בין חשבונות בנק של יחידים גם באמצעות פרט מזהה, מספר טלפון וזאת החל מיום 8 ביוני 2024.
- תשלומים מידיים ופריקט התשלום המידי, אמצעי תשלום שבאמצעותו ניתן לבצע באופן מדי תשלומים מחשבון לחשבון, אותו יזם ומוביל בנק ישראל באמצעות מס"ב. צפוי להיכנס לתוקף בדצמבר 2023.
- R2P (שירות המאפשר לקבל בקשת תשלום) - שירות נלווה לתשלום מידי המאפשר להעביר דרישת תשלום מחשבון לחשבון. צפוי להיכנס לתוקף ביוני 2024.

הגנת הפרטיות

ביום 10 בספטמבר 2023 פרסמה רשות הגנת הפרטיות טיוטת הנחיות להערות הציבור בנושא תפקיד הדירקטוריון בקיום חובות החברה לפי תקנות הגנת הפרטיות (אבטחת מידע).

ביום 23 באפריל 2023 אישרה ועדת החוקה של הכנסת את תקנות הגנת הפרטיות (הוראות לעניין מידע שהועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופי) התשפ"ג-2023. התקנות יחולו על מידע המצוי במאגר מידע בישראל אשר הועבר מהאזור הכלכלי האירופאי למעט מידע שהעביר במישרין אדם על אודות עצמו וכל על כל מידע נוסף המצוי במאגר מידע הנמצא בישראל ובו מידע אשר הועבר לישראל מהאזור הכלכלי האירופאי.

ביום 5 בינואר 2022 עברה הצעת חוק הגנת הפרטיות (תיקון מס' 14), התשפ"ב-2022 קריאה ראשונה בכנסת. התיקון הצפוי להתאים את הרגולציה הקיימת בישראל בתחום להתפתחויות הטכנולוגיות והחברתיות, ולחקיקה האירופאית (GDPR), לצמצם את חובת הרישום על מאגרי מידע, ולהרחיב את סמכויות האכיפה המנהלית של הרשות להגנת הפרטיות. ביום 26 במרץ 2023 הוחלט להחיל דין רציפות על הצעת החוק.

הוראות בנק ישראל בנושאים נוספים שפורסמו/נכנסו לתוקף בתקופת הדוח

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 451 בנושא "נהלים למתן הלוואות לדיור"** - ביום 19 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין, אשר קובעת בין היתר, כי לווה יוכל להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם של הלוואה באופן מקוון ובטלפון, וכן לקבל את המידע והמסמכים הנדרשים בדרכים המקובלות, לרבות באופן מקוון, בהתאם לבחירת הלווה, בפורמט המאפשר שמירה והדפסה. בנוסף, אגב תהליך מחזור הלוואה באמצעות הלוואה מבנק אחר, הלווה יוכל לבחור אם להודיע על כוונתו לבצע פירעון מוקדם ישירות לבנק המקורי, או באמצעות הבנק החדש. בנוסף, הלווה לא יידרש להגיע לסניף הבנק המקורי לשם קבלת המסמכים הנדרשים בתהליך מחזור הלוואה. מסמכים אלו יועברו על-ידי הבנק המקורי ישירות אל הבנק החדש. ההוראה תיכנס לתוקף באוקטובר 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 461 בנושא "פעילות תאגיד בנקאי כבוקר דילר"** - ביום 19 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדש העוסק בהסדרת כלל הפעילות הבנקאית בתחומי ניירות-ערך ונגזרי מטבע-חוץ, כולל קבלה והעברה של הוראות לשם ביצוע פעולות בניירות-ערך עבור לקוחות הן בפעילותם כמתווכים והן בדרך של מסחר לחשבונם העצמי ההוראה מבוססת על סטנדרטים מקובלים בעולם וביניהם דרישות המפורטות בדירקטיבה האירופאית לפעילות בניירות-ערך (MiFID II) ההוראה תיכנס לתוקף בינואר 2025.
- **טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 420 בנושא "משלוח הודעות בתקשורת"** - ביום 6 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיטוט עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין המחייבת את הבנקים, לשלוח ללקוח, בתחילת כל חודש, הודעה שבה יוצג הסכום הכולל של העמלות והריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה, לרבות עמלות וריביות שנגבו בהלוואות לדיור. הטיטוט מיישמת את תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) שנחקק במסגרת חוק ההסדרים 2023. ראה [להלן בפרק חקיקה חדשה](#).
- **טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 424 בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות לגופים פיננסיים"** - ביום 6 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה אשר עוגנה לאור תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (אשר בוצע במסגרת חוק ההסדרים), טיטוט ההוראה קובעת, כי הבנק נדרש לדווח לפיקוח על הבנקים על כל סירוב לפתיחת חשבון לגוף פיננסי, או עיכוב בפתיחת החשבון העולה על שלושה חודשים ממועד הגשת הבקשה הראשונה של הגוף הפיננסי לפתיחת חשבון בבנק. ביום 7 בספטמבר 2023 פורסמה טיטוט נוספת. הטיטוט מיישמת את תיקון חוק הבנקאות (שירות ללקוח) שנחקק במסגרת חוק ההסדרים 2023. ראה [להלן בפרק חקיקה חדשה](#).
- **טיטוט הוראת ניהול בנקאי תקין 367 בנושא "בנקאות בתקשורת"** - ביום 5 ביולי 2023 פרסם בנק ישראל טיטוט עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 367. תוקן סעיף 29 להוראה כך שניתן יהיה לפנות לכלל הלקוחות באמצעות מסרונים לרבות מסרון קולי, וזאת ללא צורך בכריתת הסכם בנקאות בתקשורת, לשם משלוח הודעות בנושאים הבאים: עידוד לקוחות להם יתרת עובר ושב חיובית מעל רף מסוים, שייקבע על-ידי הבנק, להסדת כספים המוחזקים בחשבון העובר ושב לאפיקים נושאי ריבית כדאיים יותר או לאפיקים שיקטינו את סך תשלומי הריבית אותם הוא משלם לבנק וסיוע של הבנק לנוטלי משכנתא המאובחנים ככאלה הנמצאים או הצפויים להיקלע לקשיים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 473 בנושא "הפצת כרטיסי אשראי"** - ביום 29 ביוני 2022 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין חדש בנושא הפצת כרטיסי אשראי. נקבע כי כל הסכם הפצה שיחתם בין הבנק ומנפיקים, יחייב את הבנק לאפשר למנפיקים להשתמש באמצעי הפצה של הבנק, לרבות הפצה בסניפים וזאת תמורת עמלת הפצה. הסכמי הפצה אשר נחתמו ערב הוראת ניהול בנקאי תקין ז, יעברו התאמה עד ליום 29 בדצמבר 2023. על הבנקים נאסר לסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם מנפיק בהסכם הפצה ובנק ישראל יוכל לקבוע מהם התנאים שיראו בלתי סבירים.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 345 בנושא "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים"** - ביום 12 ביוני 2023 פרסם בנק ישראל הוראת ניהול בנקאי תקין הקובעת עקרונות על פיהם נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול כדי לנהל בצורה מיטבית את חשיפתם לסיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, ומתבסס על מסמך שפרסמה ועדת באזל בחודש יוני 2022. ההוראה תיכנס לתוקף ביוני 2025.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 411 בנושא "ניהול סיכונים איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור"** - ביום 12 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 411 במסגרתו בוצעה התאמה לסטנדרטים הבינלאומיים בכל הקשור להעברות בינלאומיות זאת בהמשך לדוח המעקב של ה-FATF על מדינת ישראל, הורחבה הדרישה בנספח ב'2 המסדיר את הליכי הזיהוי באפליקציות התשלומים, כך שיתאפשר לעשות שימוש באמצעי תשלום שהונפק על-ידי גוף פיננסי שאינו תאגיד בנקאי והתווסף נספח ב'5 אשר מאריך את פרק הזמן בו ניתן לפתוח חשבון באמצעות תעודת עולה מ-30 יום ל-90 יום.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 434 בנושא "חשבונות משותפים - תנאי היוותרות בחיים" וטיפול בהתחייבויות קיימות בפטירה"** - ביום 11 ליולי 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 434. ההוראה קובעת, בין היתר, כי על הבנק להציע ללקוחותיו את תנאי "היוותרות בחיים" בהסכמים לפתיחת חשבון משותף, ולהציגו באופן בולט וברור, תוך מתן הסבר על משמעויותיו. כמו-כן, נקבעו הנחיות בנוגע להתחייבויות קיימות באמצעי תשלום (כגון כרטיסי אשראי) שהונפקו לשימוש השותף הנפטר, במטרה לסייע לשותפים שנותרו בחיים לפעול להסדרת חיובים קיימים באמצעי התשלום שהונפקו לשימוש השותף שנפטר ומקושרים לחשבון, ובכללם הרשאות לחיוב אמצעי התשלום ועסקאות תשלומים. בנוסף, על הבנק לפנות באופן חד פעמי אל כל בעלי החשבונות המשותפים הקיימים, שלא בחרו שהתנאי יחול לגביהם, על מנת להסב את תשומת ליבם לנושא ולוודא את צרכיהם, וככל שנדרש, לסייע להם בעריכת שינוי בקבוע בהסכמים בעניין זה.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 501 בנושא "ניהול מערך שירות התמיכה ללקוחות"** - ביום 29 במרץ 2023 פרסם בנק ישראל הוראה המעגנת עקרונות ותהליכי עבודה בתחום השירות והתמיכה בלקוחות. ההוראה קובעת, בין היתר, עקרונות למתן שירות ותמיכה ללקוחות הבנקים בערוצי השירות השונים. על הבנק לקבוע ולפרסם אמנת שירות, בה יבטא את תפיסת השירות והמדיניות שהוא מבקש לקדם מול לקוחותיו והסכם תנאי שירות (SLA), בו יפורטו השירותים המוצעים, ערוצי השירות והתמיכה, התנאים לקבלת השירותים השונים בערוצי השירות השונים ורמות השירות להן מתחייב הבנק בכל ערוץ שירות. מרבית סעיפי ההוראה יכנסו לתוקף בחודש יוני 2024.

- **הוראת ניהול בנקאי תקין 422 בנושא "פתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות וניהול חשבון"** - ביום 29 למרץ 2023 פרסם בנק ישראל נוסח סופי להוראת ניהול בנקאי תקין 422, במסגרתו נקבע, בין היתר, מקרים בהם לא תתקבל טענת "סירוב סביר" לפתיחת חשבון עובר ושב ביתרת זכות ולניהול חשבון באמצעות שירותי תשלום בסיסיים. עוד נקבע, כי אין לקבוע כללים גורפים למניעת אמצעי תשלום בסיסיים או חסימת פעילות של לקוח בחשבון רק בשל השתייכותו של הלקוח לקבוצת אוכלוסייה מסוימת, וכי יש לבחון כל בקשה לגופה, תוך הפעלת שיקול דעת. בנוסף, הורחבו שירותי התשלום הבסיסיים שנקבעו בהוראה. על כן, ובפרט על רקע התופעה של צמצום הסניפים, ככלל, יש לאפשר לכלל הלקוחות לבצע תשלומים ולקבל שירותים ומידע בחשבונם, לרבות באמצעות ערוצי בנקאות בתקשורת. ההוראה תיכנס לתוקף בחודש יוני 2024.
- **הוראת ניהול בנקאי תקין 310 בנושא "ניהול סיכונים"** - ביום 26 בפברואר 2023 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין במסגרתו נקבע, כי הערכת הסיכונים שתבוצע כחלק מתהליך אישור מוצר חדש תכלול התייחסות לשמירה על ענייני הלקוחות. כמו-כן נוספה הגדרה למונח "נכס קריפטוגרפי" ונקבעה חובת דיווח בכתב למפקח על הבנקים, בין היתר, לפני תחילת פעילות הקשורה לנכסים הקריפטוגרפים.
- **עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 (קורונה)** לנוכח השפעת משבר הקורונה על נכסי הבנקים, והמשך מגמת השחיקה ביחס המינוף של המערכת הבנקאית, פרסם הפיקוח על הבנקים ביום 15 במאי 2022 עדכון (מספר 20) להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250, במסגרתה האריך בנק ישראל את תוקף ההקלה שנקבעה בהוראה, בה נקבעה הפחתה של חצי נקודת אחוז ביחס המינוף, עד ליום 31 בדצמבר 2023. לאחר מועד זה נדרשת המערכת הבנקאית לשוב בתוך שני רבעונים ליחסי המינוף שנדרשו טרם ההקלה שניתנה.

חקיקה חדשה

- **בחודשים האחרונים הוגשו מספר הצעות חוק פרטיות בנושא מיסוי רווחי יתר של תאגידים בנקאיים.** מוצע לקבוע היטל על רווחי היתר של הבנקים שנוצרו בגלל העלאת הריבית על הלוואות ואי העלאת הריבית על פיקדונות ביחס דומה, ולהשתמש בכספי ההיטל על מנת להקל על יוקר המחיה ועל עליות הריבית במשק. לשם כך מוצע להקים קרן שאליה יועברו כספי ההיטל. הקרן תשמש לסבסוד שירותים ולמתן הלוואות בערבות מדינה לציבור. לצד הצעות החוק הפרטיות, התבטא שר האוצר בנושא ותמך בהטלת מס.
- **תזכיר חוק הסדרת עסקות איגוח (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023** - ביום 30 ביולי 2023 פרסם משרד האוצר את תזכיר חוק האיגוח. התזכיר מיישם את מסקנות הצוות הבין-משרדי לקידום האיגוח בישראל שפורסמו בשנת 2015 וכולל שלושה עיקרים - הסדרת עסקת איגוח ותוצאותיה המשפטיות; הסדרת ההצעה לציבור של תעודות ההתחייבות שהנפיק התאגיד הייעודי, הסדרת היבטי המס של עסקות האיגוח.
- **תזכיר חוק קרנות כספיות (תיקוני חקיקה), התשפ"ג-2023** - ביום 31 באוגוסט 2023 פרסם משרד האוצר בשיתוף עם רשות ניירות-ערך את תזכיר חוק קרנות כספיות. התזכיר מאפשר יצירת קרנות כספיות עם מאפיינים הדומים לפיקדונות (קרן בסיכון נמוך, תשואה צפויה מוערכת מראש ומועדים משיכה קבועים); הקרנות יורגו מחוק הייעוץ ומכירתן תתבצע בבנקים על-ידי בנקאים ולא רק על-ידי יועצי השקעות. בנוסף מוצע להרחיב את ערוצי ההפצה כך שגם גורמים שאינם בנקאיים והנמצאים בפיקוח רשות ניירות-ערך יוכלו לשווק את הקרנות. זאת על מנת להנגיש מוצרים אלו לציבור.
- **חוק חוזה הביטוח (תיקון מס' 12) (העברת מוטב בביטוח חיים בין תאגידים בנקאיים)** - עבר בקריאה שנייה ושלישית ביום 12 ביולי 2023. החוק קובע כי לקוח שממחזר את המשכנתא, יוכל למשוך איתו את אותה פוליסת ביטוח חיים שכבר קיימת אל מול המלווה הראשון, (הבנק הראשון) ולהחליף בה את המוטבים, כלומר, לרשום את המלווה השני כמוטב במקום הראשון, וזאת בלי לקבל את ההסכמה של המלווה הראשון למחיקתו כמוטב בלתי חוזר מהפוליסה.
- **במסגרת חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2023 ו-2024) נחקק גם פרק ז - בנקאות ואשראי.** הפרק בא להסדיר את הנושאים הבאים:
 - בנק אשר יסרב או יתעכב מעל 3 חודשים במתן שירות מהשירותים המנויים בסעיף 2(א) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) לגוף פיננסי ולחברת תשלומים מפוקחת על-ידי רשות ניירות-ערך, ימסור הודעה על כך למפקח על הבנקים וינמק את סירובו למתן השירות או הסיבה לעיכוב במתן השירות.
 - החל מיום 1 בינואר 2024 הבנק מחויב לשלוח לכל לקוח, בתחילת כל חודש ובכל אחת מהדרכים בהן הוא מתקשר עם הלקוח, הודעה שבה יפורט הסכום הכולל של העמלות והחל מיום 2 ביוני 2024 גם הריביות שגבה הבנק מהלקוח בחודש שקודם למועד שליחת ההודעה. עמלות וריביות הקשורות להלוואות דיור ישלחו ללקוח החל מיום 2 ביוני 2024.
 - תיקון סעיף 7ד(ב) לחוק הבנקאות (שירות ללקוח) קובע כי החל מיום 1 בספטמבר 2023, בנק יאפשר ולא ימנע מגוף מתפעל, במסגרת הסכם ההתקשרות בין הבנק והלקוח, לקבל את הסכמת הלקוח לעשות שימוש במידע שהגיע לידי אגב ביצוע ההנפקה או תפעול ההנפקה, לצורך מתן שירותים ללקוח.
- **הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון - ריבית על יתרת זכות), התשפ"ג-2023** - הצעה הקובעת כי על נגיד בנק ישראל באישור שר האוצר לקבוע ריבית על יתרת זכות בעו"ש אושרה בוועדת שרים ביום 25 ביוני 2023, אך לא הועלתה לקריאה טרומית בשל פניית נגיד בנק ישראל לראש הממשלה אודות השפעותיה המשמעותיות של הצעת החוק.
- **תזכיר חוק פסיקת ריבית והצמדה התשפ"ב-2022** - ביום 1 במרץ 2022 פרסם תזכיר חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשפ"ב-2022, תזכיר חוק זה מבקש לערוך מספר תיקונים בחוק פסיקת ריבית והצמדה המבוססים על המלצות הוועדה הבין משרדית לבחינת הריביות לפי חוק פסיקת ריבית אשר מונתה בשנת 2018. העדכונים כוללים, בין היתר: שתי חלופות לחישוב ריבית הבסיס בלבד (שקלית וצמודה), ושינוי מנגנון ריבית הפיגורים והפחתתו. תזכיר החוק עבר קריאה ראשונה במליאה בחודש יוני 2022 וביום 23 בינואר 2023 אישרה הממשלה ה-37 החלטת דין רציפות על הצעת החוק. ביום 2 בפברואר 2023, פרסם משרד האוצר את טיוטת תיקון לתקנות פסיקת ריבית והצמדה (קביעת שיעור הריבית ודרך חישובה), להערות הציבור. במסגרת התיקון מוצע לקבוע מנגנונים חדשים לחישוב ריבית הבסיס ודמי הפיגורים. התקנת התיקון המוצע כפופה לחקיקת תיקון ס' 9 לחוק פסיקת ריבית והצמדה, והוא יכנס לתוקף רק לאחר מועד תחילתו של התיקון המוצע בהצעת החוק. החוק קיבל את אישור הוועדה וממתין לקריאה שנייה ושלישית במליאה.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

6.3. דירוג הבנק

הבנק מדורג על-ידי חברות דירוג בישראל ובחו"ל כלהלן:

טבלה 6-8: דירוג

בנק הפועלים

שם המדרג	מושא הדירוג	הדירוג	אופק הדירוג	תאריך הדירוג/אישור הדירוג
מעלות	דירוג מנפיק טווח ארוך	ilAAA	יציב	31 באוקטובר 2023
	אגרות-חוב (סדרות 100, 101, 200, 201, 202, 203) ⁽¹⁾	ilAAA		31 באוקטובר 2023
מידרג	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרות ה', ו', ז', ח', ט', י) ⁽¹⁾	ilAA		31 באוקטובר 2023
	פיקדונות לזמן ארוך	Aaa.il	יציב	20 בדצמבר 2022
	פיקדונות לזמן קצר	P-1.il		20 בדצמבר 2022
	אגרות-חוב (סדרות 100, 101, 200, 201, 202, 203) ⁽¹⁾	Aaa.il	יציב	20 בדצמבר 2022
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (סדרות ה', ו', ז', ח', ט', י) ⁽¹⁾	Aa2.il(hyb)	יציב	20 בדצמבר 2022
	דירוג מנפיק טווח ארוך ⁽²⁾	A	שלילי ⁽⁴⁾	31 באוקטובר 2023
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	דירוג מנפיק טווח קצר ⁽²⁾	A-1		31 באוקטובר 2023
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים \$1 coco רמ) ⁽³⁾	BBB		31 באוקטובר 2023
	דירוג פיקדונות טווח ארוך	A2	בחינה להורדת דירוג ⁽⁴⁾	30 באוקטובר 2023
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	דירוג פיקדונות טווח קצר	P-1		30 באוקטובר 2023
	דירוג מנפיק טווח ארוך ⁽⁵⁾	A	רשימת מעקב שלילית ⁽⁴⁾	19 באוקטובר 2023
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	דירוג מנפיק טווח קצר ⁽⁵⁾	F1+		19 באוקטובר 2023
	כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים (פועלים \$1 coco רמ) ⁽³⁾	BBB		19 באוקטובר 2023

(1) סדרות אגרות-חוב 202, 203 וכתבי התחייבות נדחים ח', ט', י', הן סדרות שהחליפו סדרות אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים (סדרות 35,36 וכתבי התחייבות יט, כ, כ"א בהתאמה) של פועלים הנפקות שמוזגה לתוך הבנק ביום 26 בספטמבר 2023 ללא שינוי בדירוג הסדרות. ראה דיווחים מיידיים של הבנק מיום 10 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-114378 ביחס להודעת מעלות; אסמכתא 2023-01-114531 ביחס להודעת מידרג.

(2) החל מאוגוסט 2021 חברת S&P מדרגת את סניף פועלים ניו-יורק, שאינו יישות משפטית נפרדת, בדירוג זה לבנק.

(3) נסחר ברצף מוסדי.

(4) בהמשך למצב המלחמתי והצבת דירוג מדינת ישראל לרשימת מעקב שלילית/בחינה להורדת דירוג על-ידי חברות הדירוג Moody's ו-Fitch, ובאופק דירוג שלילי על-ידי חברת הדירוג S&P, הוצבו לרשימת מעקב שלילית/בחינה להורדת דירוג/אופק דירוג שלילי (לפי העניין) גם דירוג הבנק (ודירוגי בנקים נוספים). ראה דיווחים מיידיים של הבנק; ביחס להודעת Fitch מיום 20 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-096559; ביחס להודעת Moody's מיום 30 באוקטובר 2023 אסמכתא 2023-01-099463; ביחס להודעת S&P מיום 1 בנובמבר 2023 אסמכתא 2023-01-120597.

(5) החל מחודש מאי 2023 חברת Fitch הוסיפה לדירוגים של מוסדות פיננסיים דירוג נוסף, שאינו מביא בחשבון תמיכה ממשלתית (xgs), וקבעה לבנק דירוג טווח ארוך: A- (xgs) ודירוג טווח קצר: F1 (xgs).

מדינת ישראל

שם המדרג	דירוג טווח ארוך	טווח קצר	אופק הדירוג
סוכנות הדירוג הבינלאומית S&P	AA-	A-1+	שלילי ⁽¹⁾
סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's	A1		בחינה להורדת דירוג ⁽¹⁾
סוכנות הדירוג הבינלאומית Fitch	A+	F1+	רשימת מעקב שלילית ⁽¹⁾

(1) בהמשך למצב המלחמתי: Fitch הודיעה בתאריך 17 באוקטובר 2023 על הצבת דירוג מדינת ישראל ברשימת מעקב שלילית; Moody's הודיעה בתאריך 19 באוקטובר 2023 על הצבת דירוג מדינת ישראל בבחינה להורדת דירוג; S&P הודיעה בתאריך 24 באוקטובר 2023 על הצבת אופק שלילי לדירוג מדינת ישראל.

6.4 מעורבות חברתית ותרומה לקהילה; בנקאות חברתית

בנק הפועלים לצד פעילותו העסקית מחויב מזה שנים לקידום החברה והקהילה בישראל, ופועל לצמצום פערים ולשוויון הזדמנויות. מתוך תפיסה זו, קרן "פועלים בקהילה" במרכז לבנקאות חברתית, מקדמת מאות מיזמים שמחזקים את התעסוקה, ההשכלה והחוסן הכלכלי ומצמצמים פערים בקרב מאות אלפי אנשים, ילדים ונוער מכל חלקי הארץ. עשייה ענפה זו מתקיימת תוך יצירת שותפויות עם עמותות וארגונים חברתיים ובאה לידי ביטוי במעורבות חברתית, בתרומות כספיות ובתרומות "שוות כסף". המעורבות החברתית של פועלים בקהילה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2023 באה לידי ביטוי בהוצאה כספית מצטברת של כ-17 מיליון ש"ח.

מעטפת הבנק למען הקהילה במלחמת חרבות ברזל

כחלק ממחויבות ארוכת שנים של הבנק לחברה ולקהילה הכריז הבנק על הקמת קרן סיוע ייעודית 'פועלים לתקומה' בסך 100 מיליון ש"ח שתפעל לסיוע בבנייה מחדש של התשתיות הקהילתיות בכלל יישובי עוטף עזה אשר נפגעו במלחמת חרבות ברזל. הקרן, אשר תפעל בשיתוף עם ראשי המועצות בעוטף, תתמקד בשיקום הישובים ותושביהם בהיבטי בריאות, חוסן, חינוך, ותעסוקה. יתקיים תהליך מיפוי והגדרת סדרי עדיפויות לזיהוי הצרכים הספציפיים והשימושים בכספי הקרן וזאת בהמשך להתייעצויות עם ראשי המועצות ושאר ארגוני הסיוע. בשגרה מעניק הבנק סיוע של עשרות מיליוני שקלים מדי שנה לקהילה, עם פרוץ המלחמה הרחיב הבנק את הסיוע והקים מערך וקרן סיוע חירום ייעודית בהיקף של 5 מיליון ש"ח נוספים והפנה את הקרן הקיימת לצרכים האקוטיים בסך כולל של 10 מיליון ש"ח. קרן זו מיועדת להעניק סיוע לשירותי הרפואה וההצלה, לשירותי תמיכה נפשית, לציוד בסיסי לחיילי צה"ל ולתמיכה וסיוע לצרכי משפחות יישובי העוטף. הבנק רתם את אפליקציית bit בכפתור ייעודי לגיוס תרומות - דרכו נאספו מיליוני שקלים למד"א, לער"ן, ארגון נפגעי פעולות האיבה ול"לב אחד כוח סיוע אזרחי במצבי חירום".

לצד התרומה הכספית מתקיימת פעילות התנדבות של מאות עובדי הבנק המסייעים ליוזמות של עמותות והחברה האזרחית בכל רחבי הארץ. פעילויות מרכזיות בשבועיים הראשונים של ימי המלחמה:

- הבנק העניק תמיכה כספית בנושאי בריאות הגוף והנפש - לבתי החולים (סורוקה, ברזילי, אסותא, בלינסון, אסף הרופא (שמיר), קפלן, איכילוב, לניאדו, תל השומר, מאיר, בית לוינסטין, מדיקל קאר), לארגוני ההצלה (מד"א, איחוד הצלה, עזרה למרפא) ולעמותות (נגישות ישראל, נט"ל, ער"ן, יד שרה, ארגון נכי צה"ל ועוד) וכן תמיכה בפעילות זק"א.
- הבנק העניק תמיכה כספית ומתן ציוד נדרש לתושבי העוטף ויישובי הדרום שנותרו מחוסרי בית באמצעות ארגון אלמנות ויתומי צה"ל, קרן ראשון, לתת, לב אחד, פתחון לב ועמותות נוספות.
- הבנק הרחיב את הסיוע לקהילה וסייע למשפחות במציאת הסדרי לינה ובציוד למפונים ברכישת מחשבים ניידים, וטאבלטים כמו גם רכבים לשימוש בהשכרה על חשבון הבנק וכן רכש ציוד בסיס ומטענים ניידים בהיקף רחב עבור חיילים.
- פתרונות מגורים: שת"פ במיזם 'דלת פתוחה' - המייצר פתרון דיור לחצי שנה למשפחות מפוני העוטף שאיבדו את ביתם בהובלת ארגוני ILF+ E-wave Overwolf - בזכות תרומת הבנק יאוכלסו 30 משפחות למשך חצי שנה בבניין אחד יחד בדירות מרוהטות. וכן שת"פ עם סלינה, ויצ"ו וכן שמן במסגרתם ניתנו פתרון מגורים זמני למעל 400 משפחות מפונים.
- Food trucks - שלושה דוכנים ניידים המספקים אוכל ללא עלות מסתובבים למשך שבועיים בבתי חולים סורוקה, ברזילי ובבסיסים צבאיים ומוקדי משפחות ומספקים ארוחות, ללא עלות. שת"פ עם השף חיים כהן קבוצת אשטרום וחברת 'טעם וצבע' וגורמים נוספים.
- פעילויות עבור ילדי העוטף: 1,000 ילדים מהעוטף קיבלו אופניים לרכיבה בשת"פ עם חברת 'צימרמן' ונהנו מרכיבת אופניים, לצד תרומה של 160 יח' טאבלטים/מחשבים ניידים עבור הילדים.
- הבנק הקים מוקד סיוע וחירום באמצעות "ערך לדרך" המתכלל 100 חמלים ומחבר בין צרכים של יחידים משפחות עמותות ועסקים ובין תורמים במסגרתו ניתנו מענים אלפי פונים.
- אנשים עם מוגבלות - מאות אנשים קיבלו הדרכה בנושא פינוי אנשים עם מוגבלות בעת חירום והחלו להתנדב בשת"פ עם נגישות ישראל ובתמיכת הבנק. בנוסף הבנק תמך במיזם signow המאפשר תקשורת שוטפת ומענה רגשי נגיש באמצעות תרגום סימולטני לשפת הסימנים לאנשים עם מוגבלות בשמיעה.

פעילות התנדבותית מתבצעת על-ידי מאות מעובדי הבנק בכל רחבי הארץ המסייעים לעמותות ולארגונים השונים. פעילויות לדוגמא: במרכז הלוגיסטי של 'אחים לנשק', בתמיכה במשפחות שהתפנו בעיר אילת ובשפיים, במוקדי התגייסות אזרחית שהוקמו בכל רחבי הארץ למיון, אריזה ושילוח של ארגזי ביגוד וציוד עבור הניצולים מיישובי עוטף עזה ולמען החיילים, וכן ביקור בבתיהם של ניצולי שואה וקשישים עירייתם. בנוסף הכריז הבנק על יום התנדבות לכל עובד על חשבון הבנק בשעות הבוקר כחלק מסיוע לחקלאים ולפי עובדים כבר התנדבו בקטיף באזורים שונים בארץ.

המרכז לצמיחה פיננסית נרתם בעת הזו על מנת להוות רשת תמיכה משמעותית בהיבטים פיננסיים עבור משקי בית וציבור העסקים הקטנים והעצמאיים ולסייע בהתמודדות עם האתגרים שניצבים לפתחם. הצעת הערך כוללת כלים מעשיים מפגשים והרצאות, חמ"ל שאלות ותשובות סיוע לעסקים ולעצמאים בהובלת להב ולשכת היועצים העסקיים, סרטונים קצרים, פודקאסטים, ליווי אישי למשקי בית באמצעות עמותות 360 לחוסן פיננסי ופעמונים, מוקד סיוע לעסקים וליווי מנטורינג באמצעות עמותות עוגן.

בשגרה הבנק התמקד גם השנה בקידום תעסוקה איכותית להגברת המוביליות החברתית, העצמאות, תחושת המסוגלות ורווחתו של הפרט. וזאת באמצעות הכשרה והשמה איכותית של אנשים מהפריפריה החברתית והגאוגרפית, מתן כלים וליווי, תמיכה ביזמות, עסקים קטנים ובהיי-טק, עידוד השכלה גבוהה והעצמת דור העתיד. להלן דוגמאות לפעילויות נבחרות לקידום מיקודים חברתיים אלו:

הבנק תומך במספר תכניות לשילוב צעירים ואקדמאיים מאוכלוסיות בתת ייצוג בתעסוקה איכותית, בתחומי ההיי-טק ביניהם:

עמותת צופן - הבנק תמך בתכנית המנטורינג, תכנית שמטרתה לסייע ל-300 סטודנטים מהחברה הערבית להשתלב בתעשיית ההיי-טק באמצעות מפגשים אישיים עם מנטורים - מהנדסים יהודים וערבים מנוסים בחברות היי-טק שונות. בנוסף, הבנק נתן חסות לכנס השנתי של העמותה בה השתתפו מנכ"לי חברות מתעשיית ההיי-טק, בכירי משרד העבודה ורשות החדשנות, ראשי משק וכלכלה ואורח הכבוד - נשיא המדינה מר יצחק הרצוג. תכנית In-Tech מבית טק-קריירה - זוהי תכנית שמספקת ל-25 צעירים וצעירות יוצאי אתיופיה את האפשרות להכיר ולהתנסות מהתחומים השונים המרכיבים את תעשיית ההיי-טק ובכך לגבש את אפיק הקריירה הרלוונטי להם. התכנית כוללת התנסויות קצרות במגוון תחומים רלוונטיים בהיי-טק, בחירת התחום בו הם מעוניינים להעמיק ולבסוף פגישות הכוון וייעוץ עם יועצות לימודים למציאת אפיק ומוסד לימודי מתאים. כחלק מהתמיכה בעסקים קטנים:

- הבנק מעניק חסות לקהילת העסקים של "קרן שמש" מבית עוגן. קהילה זו מספקת מעטפת תמיכה של מנטורינג שמסייעת ל-2000 בעלי עסקים קטנים מהפריפריה החברתית והגיאוגרפית לפרנס עצמם ואחרים.
- הבנק תמך הבנק גם בעמותת "יוזמה לאומית" שמפעילה תכנית בקרית שמונה, תכנית צמיחה לעסקים קטנים - קהילת נשים יזמיות - "גליילידיז" הקהילה מונה עד כה 900 נשים כאשר 70 אחוז מהן בעלות עסקים קטנים. קידום שיווי מדרג והעצמה כלכלית של נשים:
- גם השנה הבנק המשיך לתמוך זו השנה השנייה במיזם "מיס פיקס דה יוניברס" של שדולת הנשים שהוקם מתוך רצון לתת במה, להוקיר ולתמוך כלכלית במיזמים של נשים הפועלות למען חברה טובה יותר. במסגרת זאת הבנק העניק מענקים בסך 350 אלפי ש"ח למיזמים חברתיים של נשים, הפועלים בישראל במסגרת עמותות או חברות לתועלת הציבור או בשיתוף איתן, למען חיזוק והעצמה של ילדות ונערות - חינוך לשוויון, אוריינות כלכלית, מצוינות בתחומן, ותמיכה בנערות בסיכון.
- תמיכה בעמותת 'שוות' הוקמה במטרה לאפשר לנערות לחזק את תחושת הערך העצמי שלהן ולתת להן כלים פרקטיים שיאפשרו להן לממש את שאיפותיהן. במסגרת תכנית המנהיגות השנתית של שוות העמותה מפעילה כ-120 קבוצות ברחבי הארץ במגוון אוכלוסיות וקהלים. את התכנית מובילות סטודנטיות מלגאיות אשר מלוות לאורך השנה נערות צעירות, ומקבלות מלגה עבור עשייתן החברתית.
- תמיכה במיזם 'שבוע הנערה הישראלית' במסגרתו מתקיימות פעילויות העצמה והשראה בבתי ספר ברחבי הארץ, ברשתות החברתיות ובמדיה החושפות בני נוער ככלל, ונערות בפרט, לסיפורן של נשים פורצות דרך בכדי שישאבו מהן השראה. במהלך הפרויקט, אירח הבנק את נערות "שוות" לאירוע סיום של תכנית 'שוות', במסגרתו קיבלו בין היתר הדרכה על התנהלות פיננסית נכונה.
- אפליקציית bit כערוץ התרמה לעמותות - ברבעון זה התקיים קמפיין bit חברתי לעמותת "לתת" לגיוס תרומות לסיוע בסלי מזון לחג למשפחות נזקקות.

התנדבות עובדים בשגרה

במסגרת פעילות נוער קיץ 2023 לקחו חלק כ-1,200 בני נוער בגילאי 15-18 ילדי עובדים בכ-280 מוסדות שונים בכל רחבי הארץ. התרומה לקהילה מוערכת בכ-48,000 שעות פעילות. הפעילויות נערכו בבתי אבות, מועדוניות קשישים ומועדוניות נוער, מרכזי חלוקת מזון, קייטנות, ארגוני צער בע"ח ופעילות מגוונת עם ילדים ונוער עם צרכים מיוחדים. הפעילות הסתיימה ביום 10 באוגוסט 2023 עם שני מחזורי ייעודיים לבני נוער מהחברה החרדית. לקראת שנה"ל תשפ"ד נאספו כ-600 ילקוטים וציוד בי"ס שנתרמו על-ידי עובדי הבנק וחולקו לילדים במשפחות עם קשיים כלכליים על-ידי עמותות העוסקות בכך. בראש השנה וחגי תשרי - חולקו 850 ארגזי מזון למען קשישים, לניצולי שואה ולמשפחות נזקקות על-ידי מתנדבים עובדי הבנק בכל רחבי הארץ.

'המרכז לצמיחה פיננסית' בשגרה

באמצעות המרכז לצמיחה פיננסית, נכון לרבעון השלישי לשנת 2023 כ-425 אלף איש עשו שימוש בתכני המרכז וקיבלו כלים להתנהלות פיננסית נכונה ללא עלות במגוון רחב של דפי תוכן.

- כ-14,000 איש השתתפו השנה בהרצאות של המרכז במגוון נושאים כגון: שימוש בבינה מלאכותית להתנהלות פיננסית - AI, חינוך לאחריות פיננסית וניהול תקציב משק הבית, ניהול משא ומתן בנושא שכר, ניהול תקציב במעבר בין עבודות, אוריינות דיגיטלית לגיל השלישי, חינוך לאחריות פיננסית, תכנית הרצאות לעסקים בנושאים החשובים להצלחת העסק - ניהול העסק, שיווק וקידומו ברשת, איקומרס ועוד.
- המשך שיתופי פעולה אסטרטגיים עם מגוון גופים וחברות המעסיקים מספר רב של עובדים (כגון הסתדרות העובדים, שופר-סל, צה"ל ועוד) להענקת ליווי, הרצאות, קורסים וכלים מעשיים להתנהלות פיננסית נכונה במטרה לפתח, להעצים ולקדם את רווחתם הכלכלית של עובדי הארגון.
- המרכז לצמיחה פיננסית השיק את ה-"Business School" למען העסקים קטנים והעצמאים עם מתחם ידע מקיף לניהול עסק מצליח הכולל ידע מקצועי וכלים מעשיים במיוחד לתקופה הזו כגון נושא "הלוואה בערבות מדינה" איחוד הלוואות ועוד. בנוסף לראשונה המרכז מציע ליווי ניהולי ואישי לעסקים ללא עלות בשותפות עם עמותת "קרן שמש" ובחסות הבנק.
- בקיץ יצא הבנק בתכנית "Summer School" הרצאות מגוונות על ניהול פיננסי במיוחד בתקופת החופש הגדול, כלכלת הבית, איך נתחיל לחסוך, הרגלים פיננסיים לילדים ועוד.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

7. נספחים

7.1. שיעורי הכנסות והוצאות ריבית

טבלה 7-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ⁽³⁾ :					
4.57%	3,985	349,025	6.36%	5,928	372,710
בישראל					
5.50%	245	17,827	8.76%	440	20,090
מחוץ לישראל					
4.61%	⁽⁴⁾ 4,230	366,852	6.48%	⁽⁴⁾ 6,368	392,800
סך-הכל					
אשראי לממשלות:					
2.85%	14	1,964	4.62%	35	3,028
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
2.85%	14	1,964	4.62%	35	3,028
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים:					
0.90%	11	4,913	4.66%	78	6,691
בישראל					
5.41%	3	222	0.00%	-	181
מחוץ לישראל					
1.09%	14	5,135	4.54%	78	6,872
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים:					
1.52%	434	114,079	4.82%	684	56,731
בישראל					
2.31%	51	8,821	4.59%	88	7,673
מחוץ לישראל					
1.58%	485	122,900	4.79%	772	64,404
סך-הכל					
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:					
1.15%	3	1,045	2.87%	7	974
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
1.15%	3	1,045	2.87%	7	974
סך-הכל					

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני נכחי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך של 108 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2023 (30 בספטמבר 2022: 151 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 7-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית (המשך)					
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :					
1.70%	311	73,040	3.54%	952	107,479
בישראל					
2.41%	22	3,656	5.07%	55	4,339
מחוץ לישראל					
1.74%	333	76,696	3.60%	1,007	111,818
סך-הכל					
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :					
3.16%	61	7,716	4.63%	234	20,210
בישראל					
-	-	1	-	-	-
מחוץ לישראל					
3.16%	61	7,717	4.63%	234	20,210
סך-הכל					
נכסים אחרים:					
(1.12%)	(1)	356	0.38%	1	1,056
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
(1.12%)	(1)	356	0.38%	1	1,056
סך-הכל					
3.53%	5,139	582,665	5.66%	8,502	601,162
סך-כל הנכסים נושאי ריבית					
-	-	7,508	-	-	8,122
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	58,418	-	-	61,342
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾					
-	-	648,591	-	-	670,626
סך-כל הנכסים					
4.21%	321	30,527	7.22%	583	32,283
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל					

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 בסך של (2,025) מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2022: (1,813) מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
1.44%	1,003	278,859	4.17%	3,697	354,986
					בישראל
1.01%	349	138,600	3.75%	1,185	126,391
					לפי דרישה
1.87%	654	140,259	4.40%	2,512	228,595
					לזמן קצוב
1.64%	83	20,297	5.03%	297	23,618
					מחוץ לישראל
1.77%	28	6,327	4.82%	80	6,645
					לפי דרישה
1.57%	55	13,970	5.11%	217	16,973
					לזמן קצוב
1.45%	1,086	299,156	4.22%	3,994	378,604
					סך-הכל
פיקדונות הממשלה:					
1.00%	1	399	5.51%	38	2,758
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
1.00%	1	399	5.51%	38	2,758
					סך-הכל
פיקדונות מבנקים מרכזיים:					
(0.10%)	(1)	4,148	0.00%	-	4,206
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
(0.10%)	(1)	4,148	0.00%	-	4,206
					סך-הכל
פיקדונות מבנקים:					
0.23%	3	5,217	3.85%	59	6,131
					בישראל
4.65%	1	86	14.81%	1	27
					מחוץ לישראל
0.30%	4	5,303	3.90%	60	6,158
					סך-הכל
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:					
2.72%	49	7,197	5.65%	178	12,610
					בישראל
-	-	2	-	-	-
					מחוץ לישראל
2.72%	49	7,199	5.65%	178	12,610
					סך-הכל

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 7-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)					
אגרות-חוב:					
5.31%	357	26,914	3.54%	216	24,391
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
5.31%	357	26,914	3.54%	216	24,391
סך-הכל					
התחייבויות אחרות:					
-	7	172	4.13%	10	968
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	7	172	4.13%	10	968
סך-הכל					
1.75%	1,503	343,291	4.19%	4,496	429,695
סך-כל ההתחייבויות נושאות ריבית					
-	-	225,997	-	-	149,420
פיקדונות הציבור שאינם נושאים ריבית					
-	-	4,610	-	-	4,979
זכאים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	27,876	-	-	34,621
התחייבויות אחרות שאינן נושאות ריבית ⁽³⁾					
-	-	601,774	-	-	618,715
סך-כל ההתחייבויות					
-	-	46,817	-	-	51,911
סך-כל האמצעים ההוניים					
-	-	648,591	-	-	670,626
סך-כל ההתחייבויות והאמצעים ההוניים					
1.78%	-	-	1.47%	-	-
פער הריבית					
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾					
2.46%	3,399	552,138	2.62%	3,721	568,879
בישראל					
3.11%	237	30,527	3.53%	285	32,283
מחוץ לישראל					
2.50%	3,636	582,665	2.67%	4,006	601,162
סך-הכל					
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל					
1.65%	84	20,385	5.04%	298	23,645

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
 (3) לרבות מכשירים נגזרים.
 (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור ⁽³⁾ :					
4.18%	10,710	341,975	6.34%	17,466	367,200
בישראל					
4.72%	597	16,861	8.04%	1,197	19,858
מחוץ לישראל					
4.20%	⁽⁴⁾ 11,307	358,836	6.43%	⁽⁴⁾ 18,663	387,058
סך-הכל					
אשראי לממשלות:					
2.92%	43	1,962	3.79%	76	2,672
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
2.92%	43	1,962	3.79%	76	2,672
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים:					
1.20%	39	4,347	3.57%	180	6,723
בישראל					
2.50%	3	160	1.35%	2	197
מחוץ לישראל					
1.24%	42	4,507	3.51%	182	6,920
סך-הכל					
פיקדונות בבנקים מרכזיים:					
0.65%	620	127,601	4.35%	2,096	64,305
בישראל					
1.00%	72	9,637	4.56%	281	8,217
מחוץ לישראל					
0.67%	692	137,238	4.37%	2,377	72,522
סך-הכל					
ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר:					
0.39%	3	1,023	3.44%	41	1,590
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
0.39%	3	1,023	3.44%	41	1,590
סך-הכל					

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

(3) לפני ניכוי היתרה המאזנית הממוצעת של הפרשות להפסדי אשראי, לרבות חובות שאינם צוברים הכנסות ריבית.

(4) עמלות בסך של 324 מיליוני ש"ח נכללו בהכנסות ריבית בתקופה של תשעה חודשים שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2023 (30 בספטמבר 2022: 456 מיליוני ש"ח).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 7-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה	הכנסות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
נכסים נושאי ריבית (המשך)					
אגרות-חוב מוחזקות לפדיון וזמינות למכירה ⁽³⁾ :					
1.24%	589	63,418	3.18%	2,579	107,981
בישראל					
1.65%	44	3,552	4.74%	146	4,103
מחוץ לישראל					
1.26%	633	66,970	3.24%	2,725	112,084
סך-הכל					
אגרות-חוב למסחר ⁽³⁾ :					
2.18%	126	7,706	4.65%	581	16,668
בישראל					
-	-	1	-	-	-
מחוץ לישראל					
2.18%	126	7,707	4.65%	581	16,668
סך-הכל					
נכסים אחרים:					
-	-	370	0.19%	1	716
בישראל					
-	-	-	-	-	-
מחוץ לישראל					
-	-	370	0.19%	1	716
סך-הכל					
2.96%	12,846	578,613	5.47%	24,646	600,230
סך-כל הנכסים נושאי ריבית					
-	-	7,282	-	-	7,772
חייבים בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאים ריבית					
-	-	54,236	-	-	60,136
נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ⁽⁴⁾					
-	-	640,131	-	-	668,138
סך-כל הנכסים					
3.16%	716	30,211	6.70%	1,626	32,375
סך הנכסים נושאי ריבית המיוחסים לפעילויות מחוץ לישראל					

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
- (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
- (3) מהיתרה הממוצעת של אגרות-חוב זמינות למכירה ושל אגרות-חוב למסחר נוכתה (נוספה) היתרה הממוצעת של רווחים (הפסדים) שטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב למסחר וכן של רווחים (הפסדים) בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, הכלולים בהון במסגרת רווח כולל אחר מצטבר לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 בסך של (2,307) מיליוני ש"ח (30 בספטמבר 2022: (1,245) מיליוני ש"ח).
- (4) לרבות מכשירים נגזרים, נכסים אחרים שאינם נושאים ריבית ובניכוי הפרשה להפסדי אשראי.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
0.91%	1,836	268,455	3.87%	9,778	336,458
					בישראל
0.46%	483	139,150	3.53%	3,286	124,215
					לפי דרישה
1.40%	1,353	129,305	4.08%	6,492	212,243
					לזמן קצוב
1.02%	149	19,545	4.46%	805	24,072
					מחוץ לישראל
0.82%	44	7,187	4.34%	224	6,887
					לפי דרישה
1.13%	105	12,358	4.51%	581	17,185
					לזמן קצוב
0.92%	1,985	288,000	3.91%	10,583	360,530
					סך-הכל
פיקדונות הממשלה:					
0.94%	4	569	5.94%	118	2,648
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
0.94%	4	569	5.94%	118	2,648
					סך-הכל
פיקדונות מבנקים מרכזיים:					
(0.03%)	(1)	4,164	(0.03%)	(1)	4,198
					בישראל
-	-	-	-	-	-
					מחוץ לישראל
(0.03%)	(1)	4,164	(0.03%)	(1)	4,198
					סך-הכל
פיקדונות מבנקים:					
0.17%	7	5,449	3.67%	156	5,665
					בישראל
1.23%	1	108	4.94%	1	27
					מחוץ לישראל
0.19%	8	5,557	3.68%	157	5,692
					סך-הכל
ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר:					
1.46%	69	6,293	5.23%	559	14,262
					בישראל
-	-	2	-	-	-
					מחוץ לישראל
1.46%	69	6,295	5.23%	559	14,262
					סך-הכל

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הוצאה	הוצאות ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
א. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית (המשך)					
התחייבויות נושאות ריבית (המשך)					
אגרות-חוב:					
6.13%	1,227	26,674	4.53%	869	25,577
-	-	-	-	-	-
6.13%	1,227	26,674	4.53%	869	25,577
התחייבויות אחרות:					
5.46%	15	366	3.33%	23	920
-	-	-	-	-	-
5.46%	15	366	3.33%	23	920
1.33%	3,307	331,625	3.97%	12,308	413,827
-	-	233,451	-	-	164,450
-	-	4,568	-	-	4,799
-	-	25,448	-	-	34,221
-	-	595,092	-	-	617,297
-	-	45,039	-	-	50,841
-	-	640,131	-	-	668,138
1.63%	-	-	1.50%	-	-
תשואה נטו על נכסים נושאי ריבית ⁽⁴⁾					
2.18%	8,973	548,402	2.70%	11,518	567,855
2.50%	566	30,211	3.38%	820	32,375
2.20%	9,539	578,613	2.74%	12,338	600,230
סך ההתחייבויות נושאות ריבית המיוחסות לפעילויות מחוץ לישראל					
1.02%	150	19,655	4.46%	806	24,099

- (1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.
 (2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).
 (3) לרבות מכשירים נגזרים.
 (4) תשואה נטו - הכנסות ריבית נטו לחלק לסך הנכסים נושאי הריבית.

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
3.13%	3,378	431,529	5.79%	6,276	433,725
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.03%)	(583)	225,516	(3.77%)	(2,609)	276,725
					סך התחייבויות נושאות ריבית
2.10%	-	-	2.02%	-	-
					פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד-למדד					
7.02%	1,070	60,927	5.07%	792	62,489
					סך נכסים נושאי ריבית
(6.06%)	(485)	32,000	(3.92%)	(278)	28,345
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.96%	-	-	1.15%	-	-
					פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)					
2.48%	370	59,682	4.68%	851	72,665
					סך נכסים נושאי ריבית
(2.15%)	(351)	65,390	(5.19%)	(1,311)	100,980
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.33%	-	-	(0.51%)	-	-
					פער הריבית
סך פעילות בישראל					
3.49%	4,818	552,138	5.57%	7,919	568,879
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.76%)	(1,419)	322,906	(4.14%)	(4,198)	406,050
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.73%	-	-	1.43%	-	-
					פער הריבית

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 1-7: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2022			2023		
שיעור הכנסה/הוצאה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾	שיעור הכנסה/הוצאה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	יתרה ממוצעת ⁽²⁾
%	במיליוני ש"ח		%	במיליוני ש"ח	
ב. יתרות ממוצעות ושיעורי ריבית - מידע נוסף על נכסים והתחייבויות נושאי ריבית המיוחסים לפעילות בישראל (המשך)					
מטבע ישראלי לא-צמוד					
2.39%	7,788	434,105	5.46%	17,729	432,789
					סך נכסים נושאי ריבית
(0.55%)	(906)	220,132	(3.40%)	(6,756)	265,145
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.84%	-	-	2.06%	-	-
					פער הריבית
מטבע ישראלי צמוד-למדד					
7.96%	3,511	58,819	6.47%	2,956	60,877
					סך נכסים נושאי ריבית
(6.92%)	(1,630)	31,422	(5.19%)	(1,148)	29,465
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.04%	-	-	1.28%	-	-
					פער הריבית
מטבע-חוץ (לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע-חוץ)					
2.00%	831	55,478	4.20%	2,335	74,189
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.37%)	(621)	60,416	(5.04%)	(3,598)	95,118
					סך התחייבויות נושאות ריבית
0.63%	-	-	(0.84%)	-	-
					פער הריבית
סך פעילות בישראל					
2.95%	12,130	548,402	5.41%	23,020	567,855
					סך נכסים נושאי ריבית
(1.35%)	(3,157)	311,970	(3.94%)	(11,502)	389,728
					סך התחייבויות נושאות ריבית
1.60%	-	-	1.47%	-	-
					פער הריבית

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) על בסיס יתרות פתיחה חודשיות (במגזר מטבע-ישראלי לא-צמוד על בסיס יתרות יומיות).

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים

ליום 30 בספטמבר 2023

טבלה 7-1: שיעורי הכנסות והוצאות ריבית של הבנק והחברות המאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית⁽¹⁾ (המשך)

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 לעומת תשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022			לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023 לעומת שלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2022		
שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾	כמות	שינוי נטו	גידול (קטיון) בגלל שינוי ⁽²⁾	כמות
		מחיר			מחיר
במיליוני ש"ח					
ג. ניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית					
נכסים נושאי ריבית					
אשראי לציבור:					
6,756	5,556	1,200	1,943	1,566	377
בישראל					
600	419	181	195	145	50
מחוץ לישראל					
7,356	5,975	1,381	2,138	1,711	427
סך-הכל					
נכסים נושאי ריבית אחרים:					
4,134	4,294	(160)	1,158	1,228	(70)
בישראל					
310	339	(29)	67	73	(6)
מחוץ לישראל					
4,444	4,633	(189)	1,225	1,301	(76)
סך-הכל					
11,800	10,608	1,192	3,363	3,012	351
סך-כל הכנסות הריבית					
התחייבויות נושאות ריבית					
פיקדונות הציבור:					
7,942	5,966	1,976	2,694	1,901	793
בישראל					
656	505	151	214	172	42
מחוץ לישראל					
8,598	6,471	2,127	2,908	2,073	835
סך-הכל					
התחייבויות נושאות ריבית אחרות:					
403	87	316	85	16	69
בישראל					
-	3	(3)	-	2	(2)
מחוץ לישראל					
403	90	313	85	18	67
סך-הכל					
9,001	6,561	2,440	2,993	2,091	902
סך-כל הוצאות הריבית					
2,799	4,047	(1,248)	370	921	(551)
סך-הכל הכנסות הריבית פחות הוצאות ריבית					

(1) הנתונים ניתנים לאחר השפעת מכשירים נגזרים מגדרים.

(2) השינוי המיוחס לשינוי בכמות חושב על-ידי הכפלת המחיר החדש בשינוי בכמות. השינוי המיוחס לשינוי במחיר מחושב על-ידי הכפלת הכמות הישנה בשינוי במחיר.

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת ככס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האיגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום ההלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Nonperforming Loan

אשראי שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

<p>מ</p> <p>מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 161, 160, 159, 158, 81, 49, 47, 22 230, 214, 209, 164, 163, 162</p> <p>מגזרי פעילות פיקוחיים 9, 10, 43, 44, 81, 137, 138, 140, 142, 144, 227, 164, 163, 162, 161, 160, 158, 156, 154, 152, 150, 148, 146</p> <p>מדינות זרות 36</p> <p>מדיניות חשבונאית 206, 93, 92, 81</p> <p>מימון ממונף 68, 11</p> <p>מינוף 124, 123, 122, 121, 120, 119, 81, 42, 17, 14, 10</p> <p>מסגרות אשראי 229, 187, 61, 35</p> <p>מפקידים גדולים 228</p>	<p>א</p> <p>איגוח 248, 233</p> <p>אקטואריה 118</p> <p>אשראי לציבור 86, 81, 62, 55, 54, 53, 52, 34, 33, 30, 29, 16, 15, 13, 156, 152, 148, 144, 140, 112, 111, 110, 109, 108, 107, 106, 104, 102, 91, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 164, 163, 162, 161, 160, 190, 189, 188, 187, 186, 185, 184, 183, 182, 181, 180, 179, 178, 177, 176, 247, 241, 237, 227, 226, 224, 223, 222, 219, 217, 195, 194, 193, 192, 191 248</p> <p>ג</p> <p>גידור 136, 95, 94, 59, 58, 48, 26</p> <p>ד</p> <p>דיבינד 119, 95, 91, 90, 89, 88, 87, 68, 39, 36, 15, 10</p> <p>ה</p> <p>הון והלימות הון 42</p> <p>הון מניות 89, 88, 87</p> <p>הלבנת הון 232, 229, 228, 225, 73, 22</p> <p>הלוואות לדיור 65, 64, 63, 55, 54, 53, 52, 51, 49, 41, 40, 34, 25, 10, 162, 161, 160, 158, 156, 152, 148, 144, 140, 122, 120, 109, 108, 107, 179, 178, 177, 176, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 164, 163, 232, 230, 222, 221, 220, 215, 211, 187, 186, 185, 182, 181, 180, 128, 127, 126, 22</p> <p>הליכים משפטיים 118</p> <p>הסכם שכר 30, 29</p> <p>הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 30, 29</p> <p>ו</p> <p>ועדת שטרומ 230</p> <p>ז</p> <p>זכויות עובדים 119, 118, 117, 116, 115, 114, 113, 90, 81</p> <p>ח</p> <p>חובות פגומים 51</p> <p>י</p> <p>יעד הון 122, 40</p> <p>ירידת-ערך 105, 103, 101, 90, 36</p>
<p>נ</p> <p>נגזרים 95, 94, 90, 86, 81, 62, 55, 54, 53, 48, 46, 39, 35, 27, 26, 10, 194, 193, 192, 191, 190, 189, 136, 135, 134, 133, 132, 131, 130, 113, 96, 238, 237, 228, 227, 205, 204, 203, 202, 201, 200, 198, 197, 196, 195, 248, 247, 246, 245, 244, 243, 242, 241, 240, 239</p> <p>נזילות 124, 74, 72, 62, 61, 48, 40, 22, 19, 16, 14, 9</p> <p>ניהול סיכונים 233</p> <p>ניירות-ערך 62, 61, 55, 54, 53, 47, 42, 38, 36, 33, 26, 21, 16, 13, 10, 158, 137, 134, 125, 123, 106, 105, 104, 103, 102, 94, 91, 90, 86, 81, 75, 230, 228, 227, 213, 198, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 190, 189, 248, 243, 241, 239, 237, 233, 232</p> <p>נכסים אחרים 242, 238, 191, 190, 189, 90, 86, 55, 54, 53</p> <p>נכסי סיכון 156, 152, 148, 144, 140, 120, 41, 40, 17</p> <p>ס</p> <p>סייבר 74, 48, 16</p> <p>סיכון אשראי 56, 55, 52, 50, 48, 41, 35, 30, 29, 23, 22, 16, 11, 10, 9, 111, 110, 109, 108, 107, 81, 74, 69, 68, 67, 66, 65, 62, 61, 59, 58, 57, 177, 176, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 123, 120, 113, 195, 194, 193, 192, 188, 187, 186, 185, 184, 183, 182, 181, 180, 179, 178, 230, 217</p> <p>סיכונים אחרים 74, 9</p> <p>סיכון מוניטין 74, 48, 22, 16</p> <p>סיכון מימון 72</p> <p>סיכון נזילות 74, 72, 48, 16, 14, 9</p> <p>סיכון סביבתי 74, 22</p> <p>סיכון רגולטורי 48, 16</p> <p>סיכון ריבית 74, 70, 48, 40, 16</p> <p>סיכון שוק 74, 70, 48, 22, 16, 9</p> <p>סיכון תפעולי 120, 74, 73, 48, 41, 40, 22, 16, 9</p>	

ע

עמלות 10, 14, 15, 24, 31, 43, 44, 84, 93, 126, 138, 142, 146, 150, 154,
159, 160, 161, 162, 163, 164, 215, 217, 219, 220, 222, 223, 224, 226,
227, 232, 233, 237, 241
ענפי משק 10, 11, 23, 35, 37, 48, 49, 54, 56, 59, 66, 69, 206, 218

פ

פיקדונות הציבור 10, 11, 16, 33, 37, 38, 39, 81, 86, 94, 134, 140, 144,
148, 152, 156, 160, 161, 162, 163, 164, 189, 190, 191, 193, 194, 195, 217,
219, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 239, 240, 243, 244, 247

ר

רגולציה 22, 74, 221
רווח למניה 84

ש

שווי הוגן 11, 26, 33, 39, 48, 70, 81, 85, 95, 97, 98, 99, 100, 101, 102,
103, 104, 105, 106, 114, 134, 135, 136, 175, 176, 177, 192, 193, 194, 195,
196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206

ת

תגמול 88, 89, 118, 119, 127
תיק בנקאי 70, 71
תיק למסחר 36
תשואה להון 13, 118
תשלום מבוסס מניות 87, 88, 89, 90